

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

21'inci Toplantı

27 Kasım 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- Komasyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komasyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması
- Komasyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleeri
 - Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

IV.- AÇIKLAMALAR

- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Komasyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesiyle ilgili konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Oturum Başkanı Orhan Erdem'in Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesiyle ilgili konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

21'inci Toplantı
27 Kasım 2024 Çarşamba

I- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.06'da açılarak altı oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine;

Oturum Başkanı Orhan Erdem, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş tarafından, Bakanlığın 2025 yılı bütçesi ve 2023 yılı kesin hesabının sunumu yapıldı.

2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi ve 2023 yılı kesin hesabı kabul edildi.

Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç,

Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesiyle ilgili konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesiyle ilgili konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, kamu kurumlarının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay tezkerelerini görüşmek için 28 Kasım 2024 Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere saat 22.01'de toplantıya son verildi.

27 Kasım 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.06

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; sizleri Başkanlık Divanı adına saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, Komisyonumuzun 21'inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gündemimizde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Bütçe, Kesin Hesap ve Sayıştay Raporu bulunmaktadır.

Müzakerelere geçmeden önce Bakan Yardımcılarımızdan başlamak üzere sayın bürokratların ayağa kalkarak kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Bakan, bu kadar danışmanımız var, bu sorunlar niye çözülüyor?

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A.- Kanun Teklifleri

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı¹

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, şimdi, Sayın Bakana konuşmasını yapmak üzere söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bakanlığımızın 2024 yılında gerçekleştirdiği faaliyetler, 2025 yılı Bütçe Teklifi ve 2023 yılı kesin hesabı hakkında bilgi sunmak üzere huzurlarımızdayız.

Ülkemizin dört bir yanında bulunan kadın, çocuk, engelli, yaşlı başta olmak üzere tüm vatandaşlarımıza daha iyi bir gelecek inşa etmek için çalışıyoruz. Tüm hizmetlerimizi merkez teşkilatımız, il müdürlüklerimiz, sosyal hizmet kuruluşlarımız, yurt dışı teşkilatımız ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma vakıfları aracılığıyla 70 binden fazla personelimizle yürütüyoruz.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Çarpı 3'le okumayın, anlayamıyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Çok hızlı okuyor, anlayamayan arkadaşlar var.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Çok hızlı gidiyor Başkanım, biraz yavaş; dinleyelim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Anlamaya çalışıyoruz. Bir an evvel bitirip gitmek istiyor Sayın Bakan!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki, tamam.

Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Onlar burada yazılı var, sizi dinlemek istiyoruz; oldubittiye getirmek için burada değilsiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sarı...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Önünüzde şey var arkadaşlar, hepsini tartışacağız, hiç

¹0 (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri 22/10/2024 tarihli 3'üncü Toplantı Tutanağı'na ektir.

merak etmeyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli bürokratlar; şimdi, çok yoğun ilgi var bugün müzakerelere. Lütfen...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Başkanım, beş dakika da bizden verin, rahat rahat anlatsın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, beş dakika da sizden verdim, beş dakika da CHP Grubundan.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bizden olsun beş dakika da neyi nasıl çözecek onu dinleyelim Bakanımızdan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Sarı, bakın, önde milletvekilleriniz var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Arkadaşlar, her şeyi konuşacağız, hiç merak etmeyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, şu sükûneti bir tesis edelim. İnsanlar konuşa konuşa anlaşır değerli arkadaşlar.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Metnimi bitireyim, burada sizi dinlemek için bir aradayız, sizlerle beraber konuşmak için bir aradayız, Dolayısıyla burada söz kesme, şey yapma olmasın yani sonuç itibarıyla bugün birlikte konuşacağız; tamam mı?

Çok teşekkür ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, anlamadığımız için "Yavaş okuyun." diyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

Sayın Bakanım, siz buyurun lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şöyle: Önünüzde bütün metin var zaten, içinden de inceleyebilirsiniz, takip edin; tamam mı?

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, insanlar konuşa konuşa anlaşır.

Sayın Bakanım, buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 2024 yılında "Güçlü Aile, Güçlü Toplum, Güçlü Türkiye" diyerek 85 milyonluk büyük Türkiye ailesi için tüm imkânlarımızı seferber ettik. Ailelerin mutluluğunu, çocuklarımızın refahını, kadınların her alanda güçlenmesini, engelli ve yaşlılarımızın huzurunu her daim ön planda tuttuk ve aynı azim ve kararlılıkla 2025 yılına hazırlanıyoruz. Bu vesileyle Plan ve Bütçe Komisyonumuzun tüm değerli üyelerine çalışmalarımıza katkıları için şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, toplumları var eden, güçlü bir şekilde ayakta tutan ailedir. Birlik ve beraberliğimizi güçlendiren aile, çocuklarımızın kimlik kazandığı; devlete, topluma ve kültürümüze aidiyet hissederek büyüdüğü yerdir. Ailenin toplumun temeli olduğu Anayasa'mızın 41'inci maddesinde de açıkça belirtilmektedir. Bu anlamda, aile yapısına ve değerlerine özen ve hassasiyet göstererek aileyi korumak anayasal sorumluluktur. Bu sorumlulukla hazırladığımız Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı'mızı 15 Mayıs Uluslararası Aile Günü'nde kamuoyuyla paylaştık. Küresel riskler ve demografik dönüşüm, sosyal refah, aile odaklı sosyal hizmetler, dijitalleşme, çevre ve afetler olmak üzere beş ana tema çerçevesinde stratejik hedefler belirledik. Dünyadaki gelişmeleri yakından takip ediyor, politikalarımızı bu doğrultuda güncelliyoruz. Nitekim bugün dünyanın her yerinde demografik dinamikler değişiyor; dünya genelinde olduğu gibi yaşlı nüfus, yalnız yaşayan bireyler, boşanmalar, tek ebeveynli aileler giderek artarken genç nüfusumuz da hızla azalıyor. 2023 yılında 1,51 olan doğurganlık hızımız, nüfusun kendini yenileme oranının çok altında seyrediyor; bu bağlamda, sağlıklı aileleri korumak ve çalışmalarımızı bütüncül bir anlayışla yürütmek için Aile ve Nüfus Politikaları Daire Başkanlığı kurduk ve dinamik nüfus yapımızı korumak ve en uygun politikaları geliştirmek için bir saha araştırması başlattık. İlk defa oluşturulacak Nüfus Politikaları Kuruluna ilişkin çalışmalarımızın son aşamasına geldik; kurulla nüfusa ilişkin hukuki düzenlemeleri, kurumsal yapıları, politikaları ve hizmetleri bütüncül bir yaklaşımla ele alacağız.

Değerli milletvekilleri, sosyal hizmet sunumumuzu daha da geliştirmek için 2 yeni çalışmayı hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda, 81 ilimiz ve 922 ilçemizde kadına yönelik şiddet, çocuk istismarı, bağımlılık gibi tehditleri bütüncül bir yaklaşımla ele alacağımız sosyal risk haritaları oluşturuyoruz. Bu çalışmayla koruyucu ve önleyici mekanizmaları güçlendirmeyi ve olası risklerin geri dönülemez sonuçlar doğurmadan önüne geçmeyi amaçlıyoruz. Ayrıca, her bir şehre, ilçeye, mahalleye, hatta aileye özgü hizmetler belirleme kapasitemizi de geliştireceğiz.

Başlattığımız bir diğer yeni çalışma ise Aile Rehberi Sistemi'dir; bu sistemle vatandaşlarımıza daha etkin ve erişilebilir sosyal hizmetler sunmayı amaçlıyoruz. Ayrıca, 8'ini bu yıl hizmete açtığımız 418 sosyal hizmet merkezimiz ve yine bu yıl 309 ilçede oluşturduğumuz sosyal hizmet merkezi irtibat noktalarımızla vatandaşlarımıza ihtiyaçları doğrultusunda destek oluyoruz. 2013 yılından bu yana ülkemiz genelinde 235 afet ve acil durumda 5,6 milyon vatandaşımıza psikososyal destek hizmeti sunduk. Bugüne kadar 5.681 ASDEP görevlimizle son bir yılda 1,4 milyon hane olmak üzere toplam 8,3 milyon haneye ulaştık. ASDEP'le ailelerinin ihtiyaçlarını yerinde tespit ederek sosyal hizmetlerimizi ulaştırmaya devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, günümüzde bağımlılık bireylerin, ailelerin, toplumların ve ülkelerin geleceğini etkileyen bir tehdittir. Bakanlık olarak Yeşilayla birlikte madde, alkol, tütün, kumar, dijital ve teknoloji bağımlılığı hususlarında önleyici rehberlik, eğitim ve farkındalık programları düzenliyoruz; eğitim programlarımızla bugüne kadar 1,5 milyondan fazla kişiye ulaştık. Yeni hizmet modelimiz, sosyal uyum süreci danışmanlığıyla yürütülen tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarına sosyal uyum boyutunda katkı sunacağız. Burada şu noktaya özellikle dikkatinizi çekmek isterim: Bildiğiniz üzere, teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan dijital bağımlılık son yıllarda ciddi bir problem

olarak karşımıza çıkıyor. Konunun uzmanları, ebeveynler ve çocukların katılımıyla Dijital Bağımlılık ve Aile Çalıştayı'nı düzenledik. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Eylem Planı'mızda belirlediğimiz hedefler çerçevesinde dijitalleşmenin beraberinde getirdiği tehlikelere karşı tedbirler geliştiriyoruz. Hedefimiz, dijital dünyanın aileler ve özellikle çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve kalıcı çözümler geliştirmektir.

Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanının vizyonu ve Gazi Meclisimizin destekleriyle kurulan Aile ve Gençlik Fonu kapsamında Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Proje'mizi pilot olarak deprem bölgesini önceleyerek başlattık ve projenin uygulama alanına doğurganlık oranları en düşük olan Zonguldak, Karabük ve Bartın'ın yanı sıra Osmaniye'yi de dâhil ederek genişlettik. Proje kapsamında 6.017 çifte evlilik öncesi eğitim ve aile danışmanlığı hizmeti sunduk ve ayrıca, 5 bin genç çiftin kredi ödemelerini gerçekleştirdik. Önümüzdeki dönemde projemizin uygulama alanını genişleterek daha fazla çiftimizin bu imkândan faydalanmasını sağlayacağız.

Sosyal politikalarımızı bilimsel bir perspektifle yürütebilmek için oluşturduğumuz Bilim Kurulumuz bu yılki pek çok çalışmamıza aktif katkı sundu. Bunun yanı sıra aile ve nüfus politikalarımıza yön vermesi amacıyla kuracağımız Aile Enstitüsünün çalışmalarında da son aşamaya geldik. Evlilik öncesi eğitim ve aile eğitim programlarımızla 6,6 milyon kişiye eğitim verdik.

İlk Öğretmenim Ailem Projesi'yle ailelere yönelik ebeveynlik becerilerini geliştirme ve çocukların sağlıklı gelişimini desteklemek amacıyla rehberlik hizmetleri başlatıyoruz. Millî Eğitim Bakanlığıyla birlikte yürüttüğümüz Biz Projesi'yle okula yeni başlayan çocuklara ve ailelerine eğitim sürecine uyum desteği veriyoruz.

Değerli milletvekilleri, şuna yürekten inanıyoruz ki dünyadaki tüm iyilikler çocuklarla birlikte büyür ve çoğalır. Dünyaya iyiliği yaymanın yolu çocuklarımızla güçlü bağlar kurmaktan, onları sevgi ve şefkatle yetiştirmekten geçer. Bakanlık olarak çocuğun üstün yararı ilkesini temel alarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu inançla, çocuklarımızı donanımlı, özgüveni yüksek ve topluma katkı sağlayan bireyler olarak yetiştirmek için tüm kaynaklarımızı seferber ediyoruz. Sosyal ve ekonomik destek hizmetimizle 169.584 çocuğumuzu ailelerinin yanında destekliyoruz; bu kapsamda, çoğunlukla anneleri olmak üzere aylık ortalama 1 milyar lira tutarında ödeme yapıyoruz ve bu aileleri en az üç ayda bir evlerinde ziyaret ederek danışmanlık hizmeti veriyoruz. Okul Destek Projesi'yle SED'den faydalanan 41.030 çocuğumuza sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda kendilerini geliştirme imkânı sunuyoruz. Bu yıl "Bir çocuğa verilecek en değerli hediye ailedir." diyerek koruyucu aile çalışmalarımıza hız verdik. Yeni modellerimizle geçici ve profesyonel koruyucu aile hazırlıkları kapsamında yıl içerisinde 47 farklı eğitim ve toplantı gerçekleştirdik. Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi himayelerinde başlatılan Gönül Elçileri Projesi'yle 10.316 çocuğumuz koruyucu aile hizmetinden yararlanıyor. Bugüne kadar 20.069 çocuğumuzu ise evlat edinme hizmetinden faydalandırdık.

Değerli milletvekilleri, kurum bakımında gerçekleştirdiğimiz köklü bir dönüşümle koğuş tipi bakım modelinden ev tipi bakım modeline geçerek çocuklarımızın aile şefkatiyle büyümelerini sağlıyoruz. Şu anda 80 çocukevleri koordinasyon merkezine bağlı 1.185 çocukevinde 5.538; 119 çocukevleri sitesinde 7.173 ve 62 ihtisaslaşmış çocukevleri sitesinde 1.698 çocuk olmak üzere toplam 14.409 çocuğa hizmet sunuyoruz. Bu yıl içinde Ordu, Hatay, Mersin olmak üzere üç çocukevleri sitesi ve Kayseri'de bir ihtisaslaşmış çocukevleri sitesini faaliyete geçirdik.

Yıl içinde yaklaşık 6 bin çocuğumuzu sporla buluşturduk ve 2.134 çocuğumuz spor hayatına lisanslı olarak devam ederken 46 millî sporcumuz bulunuyor. Ayrıca oluşturduğumuz mentör sistemiyle çocukların yeteneklerini geliştirmelerine ve kariyer hedeflerine ulaşmalarını destekliyoruz. Bu yıl koruma altındaki 421 çocuğumuzun üniversite sınavındaki başarısıyla büyük bir gurur duyduk; buna göre üniversitelere yerleştirme oranımızı geçen yıla göre yüzde 32 artırdık. Ayrıca, yıl içinde devlet korumasında yetişen 1.329 gencimizin atamasının gerçekleştirerek bugüne kadar 63.536 gencimizin kamuda istihdam edilmesini sağladık. İş ve meslek danışmanlığı eğitimleriyle koruma altında olan ve SED hizmetiyle desteklediğimiz 8.423 çocuğumuzu mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerine yönlendirdik. Gençlerimizin özel sektörde istihdamını teşvik etmek amacıyla, işe girişten itibaren beş yıl boyunca SGK primlerini devlet olarak biz karşılıyoruz. 46.378 çocuğun katıldığı çocuk hakları komitelerimizle çocukların haklarını ve sorumluluklarının farkında bireyler olarak yetişmelerini destekliyoruz. Çocuk katılımı konusunda rol model ülke olarak bu yıl 25'inci Çocuk Forumu'nu gerçekleştirdik ve çocuklarımız tarafından dile getirilen tavsiyeleri Sayın TBMM Başkanımıza sunduk.

Değerli milletvekilleri, çocuklar için koruyucu ve önleyici hizmetlere erişimi arttırmak ve fırsat eşitliğini sağlamak için çocuk yaşam merkezlerinin pilot uygulamasını Bursa'da başlattık. 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla 2.097 çocuğu bu merkezlerimizde etkinlik ve faaliyetlerden faydalandırdık. Deprem bölgesinde; Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Malatya olmak üzere dört ilimizde çocuk yaşam merkezi oluşturmaya yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Kadınların ev ve iş hayatı arasında tercih yapmak zorunda kalmamaları için UNICEF'le iş birliğinde erken çocukluk döneminde bakım hizmeti veren kişilere yönelik ev temelli bakım hizmet modelini hayata geçiriyoruz ve ayrıca 0-3 yaş dönemi çocuklar için mahalle tipi kreş modelimizle ilgili çalışmalarımız devam ediyor.

Çocuklar Güvende Programı kapsamında 393 ekibimizle risk altındaki çocuklara ve ailelerine koruyucu, önleyici ve destekleyici hizmetler sunuyoruz; ekiplerimiz bu programla 25.990 okul ziyareti ve 138.462 görüşme gerçekleştirerek 55.067 sosyal hizmet müdahalesinde bulundular.

Çocuklarımızı yazılı, görsel ve dijital yayınların zararlarından korumak için oluşturduğumuz sosyal medya çalışma grubumuzla olumsuz içerikleri takip ederek koruyucu ve önleyici çalışmalar yürütüyoruz. Ayrıca, ailelerin çocuklar için zararlı olduğunu düşündükleri içerikleri, yayınları ve uygulamaları kolayca bildirebilmeleri için DUY İhbar Platformu'nu oluşturduk. Çocuklarımızı korumak ve onları daha iyi bir gelecek sunmak adına gereken her türlü adımı atmakta kararlıyız.

Değerli milletvekilleri, engelli ve yaşlılarımız için bakımdan sağlığa, eğitimden sosyal yaşama kadar birçok alanda kapsayıcı, eşitlikçi ve sürdürülebilir hizmetler sunmaya devam ediyoruz. Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'yla engelli vatandaşlarımızın topluma tam ve eşit katılımını sağlayacak, erişilebilirlik standartlarını yükseltecek adımlar atıyoruz. Bugün 6.832 engelli vatandaşımıza 106 bakım ve

rehabilitasyon merkezimizde ücretsiz hizmet veriyoruz. Ayrıca, 317 özel engelli bakım merkezinde 30.165 engelli vatandaşımızın yatılı bakım hizmetinden faydalanmasını sağlıyoruz. 137 gündüzlü bakım ve rehabilitasyon merkezimizde ise engelli bireylerin öz bakım ve sosyal yaşam becerilerini geliştirirken ailelerine yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunuyoruz. Bu yıl sonuna kadar 190 kapasiteli iki engelsiz yaşam merkezini hizmete sunacağız. 2025 yılında ise 264 kapasiteli üç merkezimizi daha hizmete sunmayı planlıyoruz.

Yeni bakım modelimiz olan bakım destek merkezlerinin ilk pilot uygulamasını İstanbul Kıracaoğlu'nda başlattık. Bu modelde evde bakım hizmeti verilen engellilerimiz üç ayda bir beş gün olmak üzere bir yılda yirmi gün bu merkezlerimizde ücretsiz misafir olabilecekler. Bunun yanı sıra evde bakım yardımıyla 546.642 kişiye destek veriyor ve bakımı üstlenen engelli yakınlarına aylık 9.077 lira ödeme yapıyoruz. Şehirlerimizi her alanda daha erişilebilir kılmak için 2011 yılından bu yana 28 bini aşkın kamu temsilcisine eğitim hizmeti sunduk, belirlenen kriterleri sağlayan 3.583 bina açık alan ve toplu taşıma aracına Erişilebilirlik Belgesi verdik.

Değerli milletvekilleri, 2002'den bugüne kamuda engelli istihdamında 12 kat artış sağlayarak 70.878 engellinin kamuya yerleştirilmesini sağladık. Engelli vatandaşlarımızın EKPSS sınav girişi ücretlerini karşılamaya devam ediyoruz. Bu yıl ayrıca EKPSS mevzuatı ve uygulamasını engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygunluğunu gözden geçirmek için ÖSYM Bilim Kurulu çalışmalarını yeniden başlattık. Korumalı iş yerlerine her engelli için aylık 5.007 lira ücret teşviki veriyoruz. 2024 yılında Afyonkarahisar ve Antalya'da başlattığımız ve 2025 yılında 16 ilde daha yaygınlaştıracığımız Bireysel Sosyal Hizmet Danışmanlığı modeliyle otizmlili bireylere ve ailelerine bire bir destek sunuyoruz. Ayrıca, gelişim geriliği riski taşıyanlar ile engelli çocukların kaliteli bakım, sağlık, koruma ve eğitim hizmetlerine erişim için Aile Temelli Ulusal Erken Müdahale Sistemi'ni hayata geçiriyoruz. Bu sistemin ilk uygulamalarını önümüzdeki günlerde Ankara, Bursa ve Mersin'de başlatıyoruz.

Değerli milletvekilleri, bu yıl ülkemizde ilk kez gerçekleştirdiğimiz Yaşlı Profili araştırmasının sonuçlarını kamuoyuyla paylaştık. Araştırmanın sonuçları ülkemizde yaşlı nüfusun psikolojik, kültürel ve sosyoekonomik profilini detaylı bir şekilde ortaya koyuyor. Bu araştırma, aynı zamanda yaşlılarımızın aktif ve sağlıklı yaş almalarının teşvik edilmesi ve yaşam kalitelerinin artırılmasına yönelik önemli bulgular içeriyor. Bakanlık olarak Yaşlanma Vizyon Belgesi ve Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı kapsamında hizmetlerimizle yaşlılarımızı destekliyor, yaşlı dostu yaşam alanları oluşturuyoruz. Bugün Bakanlığımıza bağlı 169 huzurevinde 14.662, 270 özel huzurevinde ise 13.508 yaşlımız yatılı bakım ve rehabilitasyon hizmetinden faydalanıyor. Kurumlarımızda kalan ihtiyaç sahibi yaşlılarımızın tamamının bu hizmetten ücretsiz yararlanmasını sağlıyoruz. Bu yıl 6 huzurevimizi daha açarak vatandaşlarımızın hizmetine sunduk. 2.050 kapasiteli 41 gündüzlü bakım ve aktif yaşam merkezlerimizde yaşlılarımıza ve ailelerine rehberlik, danışmanlık, gündüzlü bakım ve psikososyal destek hizmetleri sunuyoruz. Bakanlık olarak yaşlılarımızın kurum bakımı yerine evde aileleriyle ve yakın çevreleriyle beraber yaşamalarını önceliyoruz. Engelli ve yaşlılarımızın sosyal hayata katılımlarını artırmak için ücretsiz seyahat gelir desteği sunuyoruz. YADES kapsamında 95.197 hanede 141.710 yaşlı vatandaşımıza ulaştık. Yaşlılarımızın teknolojiye uyum sağlamaları ve dijital okuryazarlıklarını geliştirmeleri için huzurevlerinde Dijital Bahar Odaları kurduk ve Tazelenme Üniversitesi programları kapsamında 24 üniversiteyle imzaladığımız protokol çerçevesinde büyüklerimizi aktif ve sağlıklı yaş almaya teşvik ediyoruz. Ayrıca, yaşlılarımızı gençlerle bir araya getirerek kuşaklararası deneyimin paylaşılacağı özel çalışmalarını başlattık; böylece nesiller arası dayanışmayı güçlendirerek onların bilgi ve tecrübelerinden faydalanmayı amaçlıyoruz.

Değerli milletvekilleri, şunun altını özellikle çizmek isterim ki ülkemizde son yirmi üç yılda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kadın hakları ve refahı konusunda büyük bir atılım gerçekleştirdik.

ASU KAYA (Osmaniye) - Ne refahı? 882 kadın öldü siz göreve geldiğinizden bu yana!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kadınların ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda güçlenmelerini sağlayan birçok ilke imza attık. Bugün çalışma hayatında aktif rol alan kadınlar ülkemizin kalkınmasına, büyümesine ve hedeflerine ulaşmasına önemli katkılar sağlıyor. "Güçlü Kadın, Güçlü Türkiye" şiarıyla bu yıl 8 Martta açıkladığımız Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı'yla kadınların gücüne güç katmaya devam ediyoruz. 2024-2028 dönemini kapsayan eylem planımızda eğitim, sağlık, ekonomi, liderlik ve karar alma mekanizmalarına katılım ile çevre ve iklim değişikliği alanlarında çalışmalar yürütüyoruz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Kadınlar katlediliyor, siz susuyorsunuz, "tweet" atıyorsunuz sadece.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İl bazında eylem planları uygulayarak, kadınların güçlenmesi çalışmalarını ülke genelinde sürdürülebilir ve sistematik bir yapıya kavuşturmayı hedefliyoruz. 2025 yılı bütçemizde sadece Kadının Güçlenmesi Programına ayırdığımız miktar yaklaşık 6 milyar liradır. Evde bakım ücreti, SED ödemeleri, doğum yardımları, eşi vefat eden engelli ve 65 yaş üstü kadınlara verilen destekler, ADEM ve SODAM projeleri ve genel sağlık sigortası primleriyle birlikte 2025 yılında kadınlar için bütçemizde ayrılan toplam tutar 206 milyar 19 milyon 243 bin liradır. Bu anlamda aslında Bakanlığımız bütçesinin yüzde 50,6'sını yani yarısından fazlasını kadınlar için ayırdığımızı özellikle ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, kadın istihdamının ve girişimciliğin artırılmasına yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Kamuda çalışan kadın oranı yüzde 42,7'ye ulaştı ve kadınların iş gücüne katılım oranı ise yüzde 37,4'e, kadın istihdam oranı ise yüzde 32,5'e yükseldi; elbette biz bunu yeterli görmüyoruz. 12'nci Kalkınma Planı'mızla 2028 yılı sonuna kadar kadının iş gücüne katılma oranını yüzde 40,1'e, istihdam oranını ise yüzde 36,2'ye yükseltmeyi hedefliyoruz. Bu hedefleri gerçekleştirmek için kadın girişimcileri destekleyen projeler başlattık. TÜBİTAK iş birliğinde temiz teknoloji alanında öne çıkan kadın girişimcileri ödüllendirerek destek sağlıyoruz. Bunun yanı sıra hem kamuda hem özel sektörde kadın girişimciler için eğitim, danışmanlık, araştırma, finans başta olmak üzere sunduğumuz tüm destekleri tek bir portalde birleştirdik. İş Pozitif Programı kapsamında kadın istihdamını artırmak ve kadınların çalışma hayatına aktif katılımını sağlamak için çalışmalar yürütüyoruz. Bugüne kadar 1.207 kadın kooperatifinin kurulmasına destek olduk ve kadın kooperatiflerini güçlendirmek için eğitim programlarımızla 45 binin üzerinde kadına ulaştık. Özel sektörle iş birlikleri geliştirerek ürünlerinin daha nitelikli bir stratejiyle pazarlanmasına katkıda bulunuyoruz.

81 ilimizde 760 bin kişiye ulaştığımız finansal okuryazarlık eğitimlerini yaygınlaştırmak için bu yıl SPK'yle protokol imzaladık.

Değerli milletvekilleri, kadınların dijital okuryazarlık ve teknoloji becerilerinin artırılması hem bireysel güçlenmeleri hem de toplumsal ilerleme açısından büyük bir önem arz ediyor. Geçtiğimiz günlerde "Yapay Zekâ ve Kadın" temasıyla düzenlediğimiz zirvede bu konuyu ulusal, uluslararası bakanlar ve uzmanlarla detaylı bir şekilde ele aldık. Türkiye'nin Mühendis Kızları Projesiyle 1.200'ün üzerinde kız öğrenciye önemli fırsatlar sunuyoruz. NEET (ne eğitimde ne istihdamda) kadınlar için eğitim ve danışmanlık faaliyetleri yürütüyor, kadınlara yönelik yapay zekâ ve veri bilimi geliştirme programıyla yeteneklerini geliştirmelerine destek oluyoruz. Kaynakların verimli kullanımı için kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamada en etkili araçlardan birinin eşitliğe duyarlı bütçeleme olduğuna inanıyoruz. Yürüttüğümüz projeye eşitliğe duyarlı kamu politikaları ve bütçe süreçlerini geliştirmeyi hedefliyoruz. Bu gelişmeler doğrultusunda bugün ülkemizin OECD'de kadın-erkek eşitliğine duyarlı bütçelemeyi uygulayan 23 ülke arasında olduğunu özellikle vurgulamak isterim.

Değerli milletvekilleri, bugün kadına yönelik şiddet maalesef küresel bir sorun olmaya devam ediyor. Kadına yönelik şiddeti topyekün mücadele etmemiz gereken hayati bir mesele olarak görüyoruz ve bu meseleye her zaman siyasetüstü bir anlayışla yaklaştık.

ASU KAYA (Osmaniye) - Tam bir siyaset!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her seferinde dile getirdiğimiz gibi, bizim için tek bir vaka bile çok fazladır. Bakanlık olarak kadının temel haklarını ihlal eden ve toplum huzurunu tehdit eden şiddet karşısında net tavrımızdan asla taviz vermedik. Fiziksel, psikolojik, ekonomik ve siber olmak üzere şiddetin her türüyle mücadelemizi sıfır tolerans ilkesi doğrultusunda büyük bir kararlılıkla sürdürüyoruz, sürdürmeye de devam edeceğiz.

(Gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kaç kadın öldürüldü?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Hepsi hikâye...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, hepinizin görüşleri yansiyacak, lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 81 ilde avukatlarımızla kadın, çocuk ve aile üyelerine yönelik her türlü şiddet, tehdit, istismar, ısrarlı takip ve vakaları ve iddiaları büyük bir titizlikle takip ediyor ve açılan davalarda mağdurların yanında yer alıyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yenidoğan çetesinde Bakanlık adına sanıklara tek bir soru sorulmadı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Tanal...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'la bu konuda dünyada eşi ve benzeri az bulunan hukuki bir düzenlemeye sahip olduğumuzu vurgulamak isterim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Uygulamıyorsunuz o Kanunu da, Kanunu uygulamıyorsunuz maalesef.

Göreve geldiğinizden bu yana 883 kadın öldürüldü, burada konuşuyorsunuz sadece!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bu güçlü kanunumuzun etkin bir şekilde uygulanmasının en yakın takipçisiyiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekilleri, sükûneti tesis edelim lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kadına şiddetle mücadelemizden siz, biz hep birlikte varız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yenidoğan çetesinde varlığımızı hissettirmediniz mahkemelerde.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Değerli milletvekilleri, geçtiğimiz yıl 25 Kasım'da yayımlanan Cumhurbaşkanlığı genelgesi kadına yönelik şiddetle mücadelenin bir devlet politikası olarak en üst düzeyde ele alındığının en somut göstergesidir.

ASU KAYA (Osmaniye) - 25 Kasım'da kadınları gözaltına aldınız.

(Gürültüler)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Genelge kapsamında ilgili tüm tarafların katılımıyla kadına yönelik şiddetle mücadele koordinasyonunu kurduk, daha işlevsel şekilde yeniden yapılandırdık.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Türel, grubuna hâkim ol ya!

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ne yapayım, sen oraya bak! Bizde eşitlik var.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - "Grubuna hâkim ol." lafını iade ediyorum, zihniyet değişmez ki.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Verilerin sistematik bir şekilde toplanması ve istatistiklerin üretilmesi amacıyla Veri ve İstatistik Komitesini ihdas ettik. Ocak ayından beri üç aylık periyotlarla ilgili kurumlarımızla komite toplantıları gerçekleştiriyoruz. Komite kararıyla resmî verilerin üretimi, paylaşımı ve resmî istatistik programına eklenmesi için bir çalışma başlattık. Sivil toplum kuruluşlarımız, üniversitelerimiz özel sektörümüz, ilgili kurum ve kuruluşlarımızla da güçlü bir iş birliği yürütüyoruz. Kadın çalışmaları yürüten sivil toplum kuruluşlarımızla sık sık bir araya gelerek istişarelerde bulunuyoruz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Hangi sivil toplum kuruluşu acaba?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ayrıca, Türkiye’de kadına yönelik şiddet araştırmasının 3’üncüsünü gerçekleştiriyoruz. Bununla birlikte, şiddet döngüsünün kırılması amacıyla şiddet uygulayanların profillerini ortaya koyan yeni bir araştırma da yürütüyoruz.

Değerli milletvekilleri, 2007 yılından bugüne düzenli olarak uyguladığımız eylem planları kadına yönelik şiddetle mücadelede temel politika ve önceliklerimizi ortaya koyan önemli bir yol haritasıdır. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4’üncü Ulusal Eylem Planı’mızla adalete erişim, mevzuat, politika, koordinasyon, koruyucu ve önleyici hizmetler, toplumsal farkındalık veri ve istatistik başlıkları altında çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Hani, ne oldu, hangi eylem planları? Gerçek bir katliam var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 2025 yılı Faaliyet Planımızı yayımladık, 2026-2030 dönemini kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 5’inci Ulusal Eylem Planı için çalışmalarımızı başlattık. Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattı’yla şiddete uğrayan ya da uğrama riski...

ASU KAYA (Osmaniye) - Daha yeni mi başlattınız?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 5’inci Ulusal Eylem Planı’ndan bahsediyoruz; lütfen 4’üncü bitsin, ondan sonra 5’incisine başlayalım tamam mı!

Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattı’yla şiddete uğrayan ya da uğurlama riski taşıyan destek ve yardıma ihtiyacı olan kadınlara ve çocuklara 7/24 hizmet veriyoruz.

(Gürültüler)

ASU KAYA (Osmaniye) - 883 kadın katledildi.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Niye zihniyeti dönüştürmüyorsunuz, niye toplumsal cinsiyete karşısız?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - 169 kadın gözaltına alındı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya... Sayın Suiçmez... Değerli milletvekilleri, lütfen...

Sayın Bakanım, devam edin

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ayrıca, Alo 183 Hattı’mızın...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, siyaset nezakettir değerli arkadaşlar.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ayrıca, Alo 183 Hattı’mızın 112 acil çağrı merkezine dâhil edilmesi konusunda çalışmalarımızı başladık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - 25 Kasım’da kadınlar gözaltına alındı; oradaydık yani 169 kadın gözaltına alındı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepsini konuşacağız.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Elektronik kelepçe ve KADES gibi uygulamalarımızla GAMER’le İçişleri Bakanlığımız ve ilgili tüm kurumlarımızla şiddet vakalarına anında müdahale ediyoruz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Anında mı müdahale ediyorsunuz!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 81 ilimizde bulunan 84 ŞÖNİM’de 2012’den bugüne yaklaşık 2 milyon kişiye kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında danışmanlık ve rehberlik hizmeti verdik.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, karşılıklı...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Gerçekten çok ayıp ama! Yani deminden beri şurada bir şey...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - “Dinlemiyorsunuz.” diyorsunuz, siz dinleyin ya, lütfen!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sonra ben de sizi dinleyeceğim, ben de sizi dinleyeceğim, ben de sizleri dinleyeceğim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Söz veriyorum, ben de sizi dinleyeceğim, lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Arkanızda da hanım milletvekilleri var, bir onlara bakın ya! Arkanızdaki hanımefendileri örnek alın, onlar da milletvekili, onlar da grubumuzun üyesi.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kadın hemşehriniz olarak söylüyorum, bize gerçeği anlatacaksınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen herkes müdahale ederse curcuna olur.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 81 ilimizde bulunan 84 ŞÖNİM’de...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanım, bir saniye...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Başlayayım mı Sayın Başkanım?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Plan yapıyorsunuz, hiçbir işe yaramıyor, hayata geçmiyor hiçbir.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Sayın Yegin... Sayın Kaya... Sayın Kayışoğlu...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Kadınlar ölüyor, çocuklar ölüyor; içimiz yanıyor Sayın Başkan.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Orada sessiz sessiz dinliyorlar.

ASU KAYA (Osmaniye) - Bizi mi terbiye etmeye çalışıyorsunuz ya! Çok ayıp söylediğiniz, "Uslu uslu dinliyor." diyorsunuz.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Örnek alsınlar diye söylüyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Tam erkek düşünceleri; susuyorlar yani!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, niye herkes birbirine laf atıyor, ben onu anlayamadım, ben konuşuyorum zaten hepinizin adına, lütfen. Siyaset nezakettir değerli arkadaşlar, asgari nezaketi birbirimize gösterelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sol tarafa söyle Sayın Başkan, sol tarafa!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben sola dönüp söyledim, şimdi sağa döndüm; lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Başkan, Orhan Bey provokatörlük yapıyor, sessiz duran milletvekillerini de kışkırtmaya çalışıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Aşk olsun ya!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Orhan Bey, erkek egemen bir düşünceyle susuyor âdeta.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Orhan Yegin'i uyardım, kışkırtma girişimini gördüm.

Teşekkür ediyorum.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sadece şunu söyledim: Arkadaki hanımefendiler de CHP milletvekili...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Kimi kime örnek gösteriyorsunuz ya, kimi kime örnek gösteriyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Sen kendi grubuna bak ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, ayıp oluyor. Bir saniye...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kadınları birbirlerine böyle düşürmeye çalışıyorlar!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Biz daha başlamadık, birazdan başlayacağız.

ASU KAYA (Osmaniye) - Ne demek bu ya!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ya, bir dinleyin! Dinlemeye tahammül edemiyorsunuz!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Tam erkek düşüncesi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, Sayın Suiçmez, Sayın Kaya, Sayın Ök...

Değerli arkadaşlar, Komisyonu şimdi kendimiz kendi oturduğumuz yerden yönetmeye kalkarsak curcuna çıkar, uyardım buradan. Lütfen, herkes sükûneti tesis etsin, laf atmasın birbirine. Yani hakikaten artık nezaketsizlik boyutuna ulaşıyor iş.

Siz burayı böyle yapın, öbürü burayı böyle yapın; lütfen.

Sayın Bakan, buyurun lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Alo 183 Şiddetle Mücadele Hattı'yla şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan, destek ve yardıma ihtiyacı olan kadınlara ve çocuklara yedi gün yirmi dört saat hizmet veriyoruz. Ayrıca, Alo 183 hattımızın 112 Acil Çağrı Merkezi'ne dâhil edilmesi konusunda çalışmalarımızla da başladık. Elektronik kelepçe ve KADES gibi uygulamalarımızla, GAMER ile İçişleri Bakanlığımız ve ilgili tüm kurumlarımızla şiddet vakalarına anında müdahil oluyoruz. 81 ilimizde bulunan 84 ŞÖNİM'de 2012'den bugüne kadar yaklaşık 2 milyon kişiye kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında danışmanlık ve rehberlik hizmeti verdik. 2024 yılında, bu ay dâhil olmak üzere İstanbul ve İzmir'de yeni ŞÖNİM'leri açtık. Ayrıca, 6 ilimizde daha yeni ŞÖNİM'lerimizi faaliyete geçirmek için çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Tüm sosyal hizmet merkezlerimizde, şiddetle mücadele irtibat noktalarımızda aynı şekilde hizmet vermeye devam ediyoruz. Bugün Bakanlığımıza bağlı 112 kadın konukevimize kadınlara çok yönlü destekler sunuyor, şiddetten korunmalarına, psikososyal yönden desteklenmelerine ve bu dönemde, varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlıyoruz. Kadınların ve çocukların risk durumları ve farklı ihtiyaçlarına göre 15 ilde 17 kadın konukevini ihtisaslaştırdık ve yıl sonuna kadar Kayseri ve İstanbul'da bulunan 2 kadın konukevini daha ihtisas kuruluşlarımıza dâhil edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, kadına yönelik şiddetle en etkili mücadele güçlü bir toplumsal farkındalık oluşturmaktan geçiyor. Bu hususta kültür, sanat ve medyanın dönüştürücü gücünden faydalanmayı önemsiyoruz. Yıl içerisinde yapımcılar, medya ve dijital platform temsilcileriyle sık sık bir araya geldik. Medya içeriklerinde şiddeti normalleştiren, kadını sömüren ve metalaştıran bir dilin kullanılmaması yönünde hassasiyetlerimizi dile getirdik ve kadın ve çocuk başta olmak üzere tüm aile bireylerini ve değerlerini gözeten, çocukların fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerini önceleyen yapımları yaygınlaştırmanın önemine değindik. RTÜK'le iş birliğinde medyada kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin etik ilkeler rehberi hazırladık ve kamuoyuyla paylaştık. Her platformda ve her alanda kadına yönelik şiddetle mücadelemizi büyük bir kararlılıkla sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri, milletimizin huzur ve güven dolu bir ülkede yaşamasını mümkün kılan şehitlerimizin fedakârlıkları ve gazilerimizin kahramanlıklarıdır. Bakanlık olarak şehit ailelerimizin, gazilerimizin ve gazi yakınlarımızın ihtiyaçlarına cevap vermek için tüm imkânlarımızı seferber ediyoruz. Bu yıl gerçekleştirdiğimiz atamalarla 50.630 şehit yakınımızın; gazilerimizin ve gazi yakınlarımızın kamuda istihdam edilmelerini sağladık. 2024 yılında ev ve işyerlerine 72.661 ziyaret gerçekleştirdik. Bu yıl 10.548 kişiye ulaşımından ücretsiz yararlanmaları için seyahat kartlarını teslim ettik. Ayrıca, Türk Hava Yollarıyla yaptığımız iş birliğinin bir benzerini AJET'le yaparak hava yolu ulaşımından yüzde 50 indirim seyahat imkânı sağladık. Sağlık Bakanlığıyla birlikte merkezi hekim randevu sisteminde öncelikli randevu almaları için yeni bir çalışma yürütüyoruz. 30.993 Kıbrıs gazimize Millî Mücadele madalyalarını tevcih ettik. 81 ilimizde gerçekleştirdiğimiz vatan ve kahramanlık buluşmalarıyla evlatlarımızın şehit yakınlarımız ve gazilerimizle bir araya gelmelerini sağladık. Bu vesileyle, tüm şehitlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet diliyor, gazilerimize milletimiz adına minnet ve şükranlarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, son yirmi üç yılda ülkemizin artan refahını genişlettiğimiz sosyal yardım programlarımız aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza ulaştırmaya devam ediyoruz. Sosyal yardımlarda talep odaklıdan arz odaklı bir mekanizmayı geçerek hak temelli, sosyal dayanışmayı teşvik eden, hesap verilebilir ve sürdürülebilir sosyal yardım sistemimizi toplumun ihtiyaçlarına göre şekillendiriyoruz. Kimseyi geride bırakmama anlayışıyla devletimizin şefkat elini tüm vatandaşlarımızı uzatıyoruz. Bugün sosyal yardımlardan faydalananların yüzde 82'si çalışmayacak durumda olan vatandaşlarımızdır yani yüzde 82'si yaşlı, çocuk ve engellilerden oluşuyor.

Yüzyılın afetinde milletimizin yanında olduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakan, mikrofonunuzu açıyorum.

Buyurun lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 6 Şubat depremleri sonrasında bölgede afetin etkilerini azaltmak için ilk günden beri sahada vatandaşlarımızın yanındayız. Aynı yardım dağıtımlarını ve psikososyal destek hizmetlerimizi sürdürüyoruz. Süreli olarak başlattığımız Türkiye Aile Destek Programımız afetle mücadele eden vatandaşlarımız ve tek seferlik yardımlarımız da dâhil olmak üzere sosyal yardım programlarımızdan 4,9 milyon hanemiz yararlandı. Türk Aile Destek Programı kapsamında hanelere bu yıl 39,2 milyar lira olmak üzere toplam 103,2 milyar lira destek sağladık. Hedefimiz, sosyal yardım sistemimizi sadeleştirip dijitalleştirerek daha kapsayıcı bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktır. 549 ADEM ve 90 SODAM'la kadınların sosyal, kültürel, kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sunuyoruz.

Ulusal Vefa Programı'yla yaşlı ve engelli vatandaşlarımızın hayatlarını kolaylaştırmak amacıyla temizlik, bakım ve yemek hizmetleri gibi temel ihtiyaçlarını evlerinde karşılıyoruz; bu bağlamda, 2024 yılı itibarıyla 127 bin vatandaşımız için 2,8 milyar liralık kaynak sağladık.

Sosyal kalkınmayı sağlamak amacıyla sosyal yardım alan çalışabilir bireylerin istihdama katılımını arttıracak adımlar atıyoruz ve özel sektörde istihdam edilen kişilerin işveren primlerini on iki ay boyunca biz karşılıyoruz. 29 kurum ve kuruluşun entegre olduğu Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi'miz Dünya Bankası ve Avrupa Konseyi tarafından sosyal politika alanında iyi uygulama örneği olarak gösterilmektedir. Sosyal yardım programlarını daha bütüncül ve etkin bir yapıya kavuşturacak ve istihdam bağlantısını güçlendirecek çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Değerli milletvekilleri, Bakanlık olarak sivil toplum kuruluşları ve sosyal taraflarla pek çok projede güçlü iş birlikleri kuruyoruz. Uluslararası Hayırseverlik Günü'nde sosyal sorumluluk projelerini yürüten özel sektör temsilcileriyle bir araya geldik. İş dünyasının kurumsal hayırseverlik faaliyetlerinin daha verimli hâle getirilmesi ve bu alanda iş birliklerinin artırılmasına yönelik istişarelerde bulunduk. Ayrıca, sivil toplumla iş birliğimizi sağlam bir zeminde yürütmek için açıkladığımız 2'nci Sivil Toplum Vizyon Belgesi ve Eylem Planı'mız kapsamında çalışmalarımızı başlattık. Sosyal politikalarımızı geliştirirken sivil toplumun aktif katılımını sağlamayı ve iş birliklerini daha da güçlendirmeyi hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, uluslararası alanda kurduğumuz güçlü iş birlikleri sayesinde hem ülkemizde sunduğumuz hizmetlerin kalitesini yükseltiyor hem de ülkemizin sosyal hizmet tecrübelerini uluslararası boyuta taşıyoruz. Bu kapsamda, Türk Devletleri Teşkilatı çatısı altında ilk kez Sosyal Politika Bakanlar Toplantısı'nı gerçekleştirdik; böylece, Türk Devletleri Teşkilatının çalışma alanlarına sosyal politikanın girmesini sağladık. İmzaladığımız Bakanlar Bildirisi'yle aile, kadın, çocuk, yaşlı ve engelli bireyleri kapsayan bir eylem planı oluşturma kararı aldık. Bunun yanı sıra, Birleşmiş Milletler Ailenin Dostları Grubunun üyesi olduk, ülkemiz Yaşlanma Daimi Çalışma Grubu Bürosunun 8 üyesinden biri olarak seçildi. Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'nin 17'nci Taraf Devletler Konferansı'nda ülkemizin son bir yılda engellilik alanında kaydettiği gelişmeleri ve iyi uygulama örneklerini sunarak uluslararası görünürlüğünü arttırdık. UNICEF'in umut vadeden proje olarak değerlendirdiği Gönül Elçileri Projemizi 79'uncu Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda dünyaya tanıttık ve bu konuda küresel düzeyde seferberlik çağrısında bulunduk. Koruyucu aile modelimiz Özbekistan ve Azerbaycan'a da ilham kaynağı oldu ve bu ülkeler koruyucu aile modelimizi kendi sistemlerine uygulamaya başladılar.

Bunun yanı sıra, kadın haklarına ilişkin uluslararası gelişmeleri yakından takip ediyor, katkı sunmaya devam ediyoruz. Her yıl Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonuna katılarak düzenlediğimiz yan etkinliklerle ülkemizin uluslararası iş birliklerini güçlendiriyoruz. Kadının güçlendirilmesi konusunda bütün dünyadaki yenilikçi yaklaşımlara ülkemizi entegre ederek bu alandaki politikalarımızı daha da derinleştiriyoruz; G20, Avrupa Konseyi, OECD gibi tüm uluslararası platformlarda kadının güçlendirilmesi ve kadına yönelik şiddetle mücadele çalışmalarımıza ilişkin tecrübelerimizi paylaşmaya da devam ediyoruz. 2024 yılı içinde imzalanan 8 anlaşma dâhil 44 uluslararası anlaşma kapsamında Bakanlığımızın sorumluluk alanlarına dâhil ülkeler arası ilişkileri güçlendirmek için önemli adımlar attık.

Ayrıca, temsilciliklerimiz aracılığıyla yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza destek olmayı sürdürüyoruz. Savaş sebebiyle ülkemizde misafir ettiğimiz Ukraynalı savaş mağduru çocuklara Bakanlık olarak himaye ve koruma sağladık. Aynı şekilde, tüm insan haklarının devre dışı bırakıldığı, kadın, çocuk, yaşlı demeden sistematik katliamların yaşandığı Filistin'den ülkemize tedavi amaçlı getirilen Filistinli

kardeşlerimiz ve çocukları ve ailelerine yönelik psikososyal destek çalışmalarımız devam ediyor. Kadın, çocuk, aile, engelli ve yaşlı hizmetlerimiz başta olmak üzere tüm çalışmalarımızı uluslararası alana taşıırken Türkiye'nin sosyal alanlarda öncü olmasını hedefliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak, 2023 yılı kesin hesaba ilişkin bütçemizin yüzde 99,6'sına tekabül eden 212 milyar 382 milyon liralık ödeneği kullandık. 2025 yılı bütçe teklifi ise 407 milyar 10 milyon 627 bin Türk lirasıdır. Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerinde personel giderlerine 53 milyar 280 milyon, sosyal güvenlik prim giderlerine 8 milyar 825 milyon, mal ve hizmet alım giderlerine 20 milyar 1 milyon, cari transfer giderlerine 319 milyar 632 milyon, sermaye giderlerine 5 milyar 259 milyon, sermaye transferlerine ise 10 milyon 300 bin Türk lirası bütçe tahsis edilmektedir.

"Biz büyük bir aileyiz" inancıyla ülkemizin dört bir yanında fedakârca emek veren çalışma arkadaşlarımıza sizlerin huzurunda bir kez daha teşekkür ediyorum.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda tüm ekibimizle birlikte gece gündüz demeden vatandaşlarımız için hizmet etmeye devam edeceğiz.

Bu vesileyle, sözlerime son verirken Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımıza ve üyelerimize, değerli milletvekillerimize ayrı ayrı teşekkür ederim.

2025 yılı bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi gruplar adına konuşmacılarımızı okuyorum: Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Osmaniye Milletvekili Sayın Asu Kaya ve Ankara Milletvekili Sayın Aylin Yaman onar dakika konuşacak; Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu on dakika ve Muş Milletvekili Sayın Sümeyye Boz on dakika; İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Sayın Selcan Taşçı yirmi dakika; Saadet Partisi Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Sema Silkin Ün yirmi dakika; Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Adana Milletvekili Sayın Ayşe Sibel Ersoy on dakika, Çankırı Milletvekili Sayın Pelin Yılık on dakika; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Düzce Milletvekili Sayın Ayşe Keşir yirmi dakika konuşacaktır.

Değerli arkadaşlar, on dakika konuşacak olanlar eğer tamamlayamazlarsa konuşmalarını bir dakika ilave ediyorum, sonra uzatmıyorum, yirmi dakika konuşacak olan sayın milletvekilleri toparlayamamaları hâlinde konuşmalarına ilave iki dakika veriyorum, ondan sonra kesinlikle uzatmıyorum. Genel kurallarımız bu şekildedir. Lütfen herkes konuşmasını buna göre planlasın.

Sizden istirhamım, bir milletvekili konuşurken diğer milletvekillerimiz onun insicamını bozacak şekilde söz atmasınlar, laf atmasınlar; her milletvekili görüşlerini yansıtacak, buradayız bugün.

Önce Cumhuriyet Halk Partisinden başlıyoruz.

Sayın Asu Kaya Osmaniye Milletvekili...

Sayın Kaya, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar, "hoş geldiniz" demek isterdim ama yaşadığımız acı dolu günlerde maalesef bu mümkün değil. Adındaki "kadın"ı silip Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olduktan sonra kadını yok sayan iktidarınızla karşı karşıyayız yani sizinle. Dikkat ettim, deminden beri konuşmanızda yaşanan kadın katliamından hiç bahsetmediniz, "Türkiye Yüzyılı" dediniz ama kadını Bakanlığa üzerinden sildiğiniz gibi Türkiye Yüzyılı'nda da anlaşılacak o ki kadın katliamından başka bir şey olmayacak, kadınlar için katliam yüzyılı olacak. Sizin işiniz ise Sayın Bakan, sadece "tweet" atıp video çekmek. Demokratik haklarıyla kadın cinayetlerine "Dur!" diyen, ben az önce 156 dedim ama...

Burada da gülüyorsunuz maalesef, kınıyorum sizi! Bu kadar kadın katliamı yaşanırken siz oradan gülümseyip el kol hareketi yapıyorsunuz.

Ben 156 kadın demiştim ama sayıyı az önce öğrendim ki o gece orada o anı yaşayan kişilerden, vekilimizden öğrendim ki sayıyı 169'muş. Saçından tutup yerde sürükleyenlere karşı...

(Gürültüler)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Dinleyelim arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

Sayın Kaya, kimse gülmüyor, lütfen...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Gözaltına alınan kadınlardan bahsetmek provokasyon mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın milletvekilinin sözünü kesmeyelim.

Sayın Kaya, devam edin.

ASU KAYA (Osmaniye) - 156 kadın demiştim ama 169 kadın gözaltına alınırken, yerlerde saçından tutup sürüklenirken siz onların adını bile anmadınız. Böyle bir iktidarın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanısınız, kadından haberiniz dahi yok, umurunuzda bile değil. Maalesef burada sizinle karşı karşıyayız. Yani "Biz varız." diyorsunuz ya çektiğiniz videoda, yoksunuz; Adana'da ayrılmak istediği eşi tarafından başı parke taşıyla ezilerek öldürülen Ayşe Dürüst'un yanında yoksunuz; Bandırma'da sadece doğum gününe gitmek istediği için babası tarafından boğulan Eylem'in yanında yoksunuz; Narin'in, Derya Demir öğretmenin ölüsü günlerce bulunamazken siz var mıydınız? Yoksunuz. Evet, Derya öğretmenin tabutunu biz kadınlar omzumuzda taşıdık, defnettik, siz yoksunuz. Doksan sekiz gündür Narin'in kim

tarafından, nerede, nasıl katledildiği belli değil, sizin haberiniz bile yok, umurunuzda dahi değil. Bizden sonra sadece mezarının başına gittiniz, tek bir cümle dahi kurmadınız oradan. Milletvekiliniz her olanı biteni biliyor ama siz maalesef kulağınızın üstüne yatıyorsunuz, konuşmuyor, bir tek cümle dahi kurmuyorsunuz.

Bakanlığınızın reklam filminde “Biz varız.” demişsiniz ama siz ve Bakanlığınız maalesef o sanal stratejik eylem planlarınızın haricinde hiçbir yerde yoksunuz. Neredesiniz? Siz geçen sene buraya geldiğinizde, az önce söylediğiniz gibi “Güçlü birey, güçlü aile, güçlü kadın, güçlü Türkiye.” demiş durmuşsunuz daha yeni Bakan olduğunuzda ama bugün maalesef Türkiye’de aile de güçsüz, çocuk da mutsuz ve sorunlarla dolu bir Türkiye getirdiniz bugün siz bu Komisyona. 4 Haziran 2023’te Bakan olmanızdan bu yana 351’i şüpheli 882 kadın cinayeti gerçekleşti.

Sayın Bakan, en azından burada dinleyin, kadınları dinleyin; bu ülkede artık toplumsal ve sosyal cinnet hâli var ve siz yine yoksunuz, sanal ortamsınız, video ekranlarındasınız. Kadın örgütleri son on dört yılın en yüksek kadın cinayetlerinin verilerini paylaşıyor. “Şiddete sıfır tolerans” demeye devam eden siz ve iktidarınız ise şiddete en geniş toleransı tanımaya, faillere de en yüksek indirimleri tanımaya devam ediyorsunuz. Yani sizin iktidarınızın yargısı gerçek adalet değil, erkek adalet dağıtmaya devam ediyor.

Sayın Bakan, sizin iktidarınız ataerkil anlayışı güçlendirmeye devam ediyor ama modern dünya ise kadını güçlendirmeye çalışıyor, gayret ediyor. Öyle ki OECD ülkeleri arasında yüzde 38’le kadına karşı şiddette liste birincisiyiz sayenizde. Siz Türkiye’nin verilerini paylaşmıyorsunuz, gizliyorsunuz; iktidarınızın her zamanki tavrı. Nitekim daha önce kadına yönelik aile içi şiddet araştırması için Türkiye’nin saygın üniversitelerinden Hacettepe Üniversitesiyle çalışırken bu kez halkın hiçbir şekilde güvenmediği, enflasyon verilerini bile gizleyen ama sizi asla üzmeyen TÜİK’in bu araştırmayı yapacağını öğrendik. Kim inanır TÜİK’e, size kim inanır?

Her bir kadın ve çocuk onurlu bir şekilde eşit koşullarda yaşamayı hak ederken bizim yaşadığımız, Türkiye’nin yaşadığı gerçeklik çok farklı. Sayın Cumhurbaşkanı sanal dünyadan söz ediyor ya, biz gerçekliği söyleyelim size; kadınlar, kız çocukları, bırakın eşitsizliği bir kenara, katlediliyor sizin iktidarınızda. “Sözleşmeler değil, kanunlar yaşatır.” diyor ya Sayın Cumhurbaşkanı, var olan kanunları da maalesef 6284’ü de etkin bir şekilde uygulamıyorsunuz; her şey sanalda, kâğıt üzerinde. Kanunların uygulanmasında bunca problem varken çıkıp “İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmek ile hükümetimizin kadına yönelik şiddetle mücadele iradesi arasında hiçbir illiyet bağı yoktur.” diyor Sayın Cumhurbaşkanı; herhâlde farkında değil, son on dört yılda en düşük kadın cinayetinin yaşandığı yıl 2011, sözleşmenin imzalandığı yıl, İstanbul Sözleşmesi’nin imzalandığı yıl. O günden bugüne kadın cinayetleri 4 kat, şüpheli ölümlerle 5 kat artmış. Bu veriler bu bağın, illiyetin ne kadar güçlü olduğunu, sanal değil, gerçek olduğunu ortaya koyuyor. Yani biz Türkiye olarak sanalı değil, gerçekliği yaşıyoruz.

“Kadını koruma ve güçlendirme” deyince bir KADES’i biliyoruz; 2023 yılına KADES’e 1 milyon 383 bin ihbar yapılmış, 193 bin kadın için koruma kararı alınmış, 1.500 adet kelepçe uygulanmış. Kadınlar elektronik kelepçe talep ediyor ama “Yok, boşa çıkmasını bekliyoruz.” cevabını alıyorlar.

Bu arada, elektronik kelepçe takan erkeklerin de kelepçelerini kırıp eşlerini katlettikleri bir ülke olduk. Dün Taksim’de kadınların üzerine saldırmasını bilenler, nasıl oluyor da elektronik kelepçesini kırıp gidip kadınları katledenleri durduramıyor? Ayrıca öldürülmek için sizden medet uman, bekleyen kaç kadın katledildi acaba bugüne kadar, bunu bilmek istiyoruz. Maalesef gerçeklik sizin sanal dünyaya yaydığımız o reklam videosu gibi değil.

Gelelim sığınmaevlerine. Bakanlık verileriniz 2020’den bu yana kadın konukevi sayısının 112’de kaldığını ve dört yıldır da artan şiddete ve hizmet alan kadın ve çocuk sayısındaki artışa rağmen yenilerinin açılmadığını gösteriyor. Aynı şekilde şiddet önleme ve izleme merkezlerinin sayısı son üç yıldır 82 olarak kalmış durumda, 82 veya 84.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - 84 dedim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Evet, 84, az önce söylediniz, 84.

Yeni ŞÖNİM’ler açılmazken Bakanlık verilerinize göre 2024’te ŞÖNİM’lerden...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Geçen hafta yeni açıldı İstanbul Sancaktepe’de.

ASU KAYA (Osmaniye) - 82 veya 84, daha da artsın, emeğinize sağlık, daha çoğunu istiyoruz.

ŞÖNİM’lerden hizmet alan kadınların sayısı 189 bin iken, bu sayı 2023’te 273 bin olmuşken siz ne ŞÖNİM ne de konukevini daha fazla artırmayı düşünüyorsunuz. Onlar da mı tasarruf tedbirlerine takılacak Sayın Bakan?

Kadınlar öldürülüyor, kadınlar korunma ve sığınmaevi talep ediyor. Öldürülen kadınların yüzde 41’i evlerinde öldürüldüğü için kendilerine güvenli sığınaklar arıyor, devletten güven istiyor ama Bakanlığınız bunu görmüyor, duymuyor.

Şimdi diyorsunuz ya “Kadın istihdamını çok önemsiyoruz.” diye, bu konukevlerinde kalıp işe yerleştirdiğiniz kadın sayısı bu yıl 550 olmuş, “Seneye 600 olacak.” diyorsunuz sizden aldığımız verilerde, daha önceki yazılı kaynaklarda. Yani hayata ekonomik olarak tutunmaya çalışan, zor bir yaşamın kıyısındaki kadın şiddet gördüğü ve belki de katledileceği eve geri dönmek zorunda kalıyor. İşte bu, gerçeklik; bu, sanal değil. Kadını, çocuğunu koruyamayan, tüm derdi yoksulluğu yönetmek olan sizin iktidarınızın bir bütçesi, bütçe anlayışı bu.

Yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma programı çerçevesinde iktidarınızca verilen hane başına sosyal yardım 2024’te 2.280, 2025’te 2.494, bir senelik artış da 214. Cumhurbaşkanlığı bütçesi yüzde 38, enflasyon yüzde 50 artmışken siz buna artış diyebiliyorsunuz maalesef utanmadan ama bunun adı “sefalet.”

Trilyonluk bütçeler yapıyorsunuz ama kadın yok, çocuk yok, halk yok. Aldığınız bütçeleri de harcamıyorsunuz. Mesela geçen yıl ailenin korunması için 12 milyar liraya yakın para almışsınız, üçte 1’ini harcamışsınız. 2025’te, aileyi korumak için harcamadığınız bütçenin 4 katını tekrar istiyorsunuz. Harcamadığınız parayı niye istiyorsunuz? Kadının Güçlenmesi Programı için 2024’te aldığımız bütçenin yarısını harcamışsınız, yine 2,5 katını istiyorsunuz. Görüntüde para istiyorsunuz ama kadına vermiyorsunuz. Nitekim, depremin üzerinden geçen neredeyse iki yıla rağmen bölgede yaşanan yokluk bunun kanıtı. “Bölgede şu projeyi yaptık, şu psikososyal desteği uyguladık.” diyorsunuz

ama orada insanlar hâlâ konteynerde, çadırda aç, sefalet içinde, iş yok, aş yok. Bunlar temel ihtiyaçlar, temel insanlık ihtiyaçları karşılanmadan psikososyal desteği verseniz ne vermeseniz ne.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, bir dakika ekliyorum.

Buyurun.

ASU KAYA (Osmaniye) - Hatay'da hâlâ 220 bin insan konteyner kentlerde yaşıyor sefalet içinde, siz oranın deprem bütçelerini düşürüyorsunuz. Deprem bölgesinin kadınlarını ve çocuklarını eşitlemek için ne yapacaksınız? Sahi, daha orada kaybolan çocukların ne ölüsünü ne de dirisini teslim edebildiniz; siz neyin psikososyal desteğinden bahsediyorsunuz?

Gelelim geçim derdi altında ezilen, çalışmak zorunda olan, sizin istihdam edemediğiniz ama kendi imkânlarıyla iş bulan kadının çocuğuna bakım sorununa. Kreş konusuna halkın gözünden değil, iktidar hırslınızla bakıyorsunuz. Kadının sırtına yüklediğiniz yoksulluk, sefalet; onun ekmek ve kirası için çalışmak mecburiyetinde olduğu ve çocuğunun bir bakım zorunluluğu olduğu umurunuzda bile değil. Tek derdiniz, CHP'nin halk için çalışmasını engellemek. Mersin'de bir anne "Evime ancak ayda bir defa et götürebiliyorum." diyor, bu sizin umurunuzda değil. Pazar yerindeki 14 yaşındaki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Yaman...

ASU KAYA (Osmaniye) - Tekrar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bitti.

ASU KAYA (Osmaniye) - 14 yaşında bir çocuk "Yazları ben de çalışıyorum, bizim eve ayda bir et giriyor." diyor ama siz duymuyorsunuz. Sizin iktidarınıza göre bunlar sanal ama bunlar halkın yaşadığı gerçeklikler. Bakanlığınız önce halkın yaşadığı, kadının yaşadığı yoksulluğu yok etsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, Sayın Yaman bekliyor, süreniz bitti.

ASU KAYA (Osmaniye) - Dert bitmiyor yalnız, bir dakika daha uzatabilirsiniz...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Uzatmayacağım değerli arkadaşlar, genel uygulamamız bu şekilde.

Sayın Yaman, buyurun lütfen, sunumunuz da açıldı, sürenizi tekrar başlatıyorum.

Sayın Yaman, buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben bugün dört başlıkta konuyu özetlemeye çalışacağım ama temel vurgum şu olacak: Bütçe disiplininin yine uzak bir bütçe görüyoruz. Geçen yıl da benzer şeyleri vurgulamıştım. Bazı konularda düzenlemeler yapılmış, onu fark ediyorum ama genel olarak disiplinsiz bir bütçe söz konusu. Biliyorsunuz, nüfusun yüzde 10,2'si, 65 yaş üstünde yaklaşık 9 milyon nüfusumuz var, bunun da büyük bir ağırlığı 65 ile 74 yaş arasında. Burada 75 yaşından sonra esas bakım ihtiyacı başlıyor. 100 yaşının üstünde tam 6.609 kişi var bu ülkede. Çalışma çağındaki her 100 kişiye düşen oran -ki biz buna "yaşlı bağımlılık oranı" diyoruz- oldukça yükselmeye başladı, yüzde 15 ve şehirler arasında ciddi farklılıklar var. Bunu şunun için koydum: Sinop en fazla yaşlımızın olduğu il, bizim genel ortalamamız yüzde 10,2 iken Sinop'ta yüzde 20. Oysa biz yaşlı bakım merkezi mantığında planlamayı bölgeler arası farklılıkları gözetmeksizin yapıyoruz maalesef. 25 milyon hane var ülkede, bunun dörtte 1'inde 65 yaş üstü yaşıyor ve bunun da dörtte 1'i tek başına yaşıyor yani yaklaşık 1,5 milyon yaşlı tek yaşıyor; bunun da dörtte 3'ü tek başına yaşayan kadınlar. Dolayısıyla, kadının yaşlılığı bizim için çok daha önemli, güvencesiz olduğu için çok daha önemli. Biliyorsunuz, kadınlar erkeklerden 5,3 yıl daha fazla yaşıyor.

Şimdi, sizin hedeflerinize bakacak olursak ikinci maddede "huzur evleri ve yaşlı bakım rehabilitasyon merkezlerinden hizmet alan yaşlı sayısı" demişsiniz, bir sonraki yıla sadece 50 kişi artırmışsınız ama daha garip olanı, kadın sayısına baktığınızda o da 50 kişi artmış. Bu şu mu demek oluyor: Sadece kadın mı alacaksınız acaba önümüzdeki yıl? Bence bu da özensizlikten kaynaklanıyor. Bir oran; sportif etkinliklere katılım. Ben geçen yıl da vurgulamıştım, böyle bir oran olamaz hedeflerle yönetimde. Üstelik de gördüğünüz gibi azalan bir oran yani daha mı az etkinliğe katılmasını istiyorsunuz? Bizim 461 yaşlı bakım merkezinin yaklaşık yüzde 60'ı özelde, aynen yenidoğanda olduğu gibi. Bakın, yatakların yüzde 50'si özelde. Bizim 65 yaş üstü yaşlı aylığı sadece 4.180 lira ve özeldeki yaşlı bakım merkezlerinin aylık ortalama ücreti 40 bin lira. Aslanan, yerinde yaşlanmayı destekleyecek evde bakım sistemleri ama Türkiye'de palyatif bakım çok zayıf olduğu için bizim yaşlı bakım merkezlerini de destekliyor olmamız lazım Türkiye özelinde.

Bakın, yaşlıların toplumsal hayata katılımı için koyduğunuz hedef son derece özensiz; bir araç sayısı ile toplumsal hayata katılıma bakamazsınız. Bizim bakmamız gereken hâlâ bu nüfusun yüzde 13,5'i okuma yazma bilmiyor, kadınların yüzde 21'i bilmiyor bu grupta; bizim okuma yazma seferberliği yapmamız lazım bu grup için. 65 yaşın üstünde obezite hızla artıyor; bu, yoksulluktan artıyor, başka bir şey anlaşılmasın ve kadınların da yüzde 36'sı obez; bu, hastalıkları da getiriyor ve fiziksel kısıtlılığı da getiriyor.

Dijital okuryazarlığa ağırlık vermeliyiz. Bakın, 2018'den 2023'e çok güzel artış olmuş, yüzde 40 internet kullanımı var, buna asilmalıyız çünkü dünya dijital artık. Ücretsiz ulaşım, ücretsiz sanatsal aktivitelere katılım bu grupta çok önemli. Bizim esas yapmamız gereken, orta vadeli planda da olan ama bugüne kadar hiç el değdirmediğiniz bakım güvence sistemini hayata geçirmek olmalı. Temel sorunumuz yoksullaşarak yaşlanma bizde.

Yaşlı bakım merkezlerindeki hedef şunlar olmalı: Bası yarası oranları, yaşlı düşme oranları -bunlar uluslararası kriterler- giriş çıkış arasındaki beslenme endeksi ve giriş çıkış arasındaki duygu durum skalası. Aynı zamanda evde bakım sisteminden ne kadar insan

faidalanıyor, ona bakmamız lazım; yaşlı aşılmasında ne durumdayız, ona bakmalıyız ve istihdam edilen sosyal hizmet uzmanı, evde bakım ve yaşlı bakım teknikerlerinin sayısını takip ediyoruz; bu grup çok önemli çünkü.

Engellilere geleceğiz; engellilerdeki temel sorunumuz veri sistemi. Biz hâlâ 2011 yılının verileriyle çalışıyoruz. O dönemki uluslararası kriterlere dayalı yapılmış 6 farklı engellilik durumu için 3 yaş üstü ve en az bir engeli olan için 6,9'u ezberlemiştir; o dönem yaklaşık 5 milyon kişi, hâlâ onu söylüyor. TÜİK'in 2019 yılında yaptığı Türkiye Sağlık Araştırması'nda da yüzde 15; ikisinin ortalaması yüzde 11, yaklaşık yüzde 10 engelli nüfusumuz var diyoruz oysa bilmiyoruz bunu. Bir de Ulusal Engelli Veri Sistemi'ni kullanıyoruz Bakanlığa ait; burada da sadece 2,5 milyon engelli gözüküyor çünkü bunlar sadece başvuruları değerlendiriyor ve erkek egemen bir grup. Oysa dünyada bildiğimiz şey şu: Engellilik, kadın egemen bir gruptur ve bizim bunları raporlama sistemini ve bu süreçleri çok iyi değerlendiriyor olmamız lazım.

Önemli bir konu; 2013'te engelli aylıkları Sosyal Güvenlik Kurumundan Sosyal Yardımlaşma Vakfına aktarıldı ve bu, aynı zamanda bir muhtaçlık zemini yarattı. Bizim istediğimiz, hak temelli bir yaklaşım. Bunun derhâl Sosyal Güvenlik Kurumuna geri döndürülmesi lazım. Bakın, yüzde 40-69 engellilik için verilen rakam sadece 3.338 lira, bu utanç verici bir rakam; yüzde 70 için 5 lira, bu gerçekten kabul edilebilir bir şey değil.

Peki, buradaki hedeflerinize bakalım. Yine, ikinci maddeye bakarsanız, siz evde bakımdan yardım alacak engelli sayısını sadece bin kişi artırmışsınız, bunda kadın kısmını 1.200 artırmışsınız. Ya, bu ne demek? Toplamı bin artırmışsınız, kadınları 1.200 kişi artırmışsınız. Burada da büyük özensizlik.

Üçüncü de eğitim verilen kişi... Bu subjektif kriterler hedefte kullanılamaz ama kullansanız bile azaltmışsınız bunu, anlayamadım, daha az eğitim.

Bakın, en çarpıcı beşincisi; siz bakım ve rehabilitasyon merkez sayısını artırmıyorsunuz, hedef olarak aynı sayıyı koymuşsunuz. Esas hedefiniz bu olmalı. Oysa özel bakım merkezi bunun tam 3 katı. Bu utanç verici bir tablo.

Bakın, ekonomik ve sosyal hayata katılım... İkinci maddeyi asla anlayamadım, burada okuyamayacağım yani okudum, okudum, neyi kastettiğinizi anlayamadım.

Esas önemlisi üçüncü madde. Hibe desteği verilen engellilere, onu da artırmıyorsunuz, aynı hedefi koymuşsunuz. Hedef böyle konulmaz, bir hedef koymanız gerekiyor. İlkini yine azaltmışsınız, gerçekten anlaşılabilir bir şey değil. Korunmalı iş yeri sayısını artırmamız gerekiyor. Sadece bir iş yeri koymuşsunuz yani buna utanmanız gerekiyor.

Tek doğru yapmanız gereken, doğru istatistik veriyi tutsanız bile yeterli. Tek benim sizden beklentim Bakanlık olarak 6 engellilik durumuna göre kadın-erkek ayrımı yapılan bölgesel farklılıklar...

Depremde ne oldu engelli sayısı? Ben sayısız soru önergesi verdim ama doğru bir cevap alamadım çünkü protez, ortez kullanımları onu göstermiyor.

Şehit yakınlarına gelecek olursak... Bakın, burada "100" "100" "100" diye koymak bir hedef değil. İstihdam edilme oranı "100" "100" "100" Bu, takip etmiyorsunuz demek. Tamam, o sizin kuralınız, hedefte bir ilerleme kaydediyor olmanız lazım. Çok acı bu tablo.

Sosyal yardımlaşmaya... GSS primi devlet tarafından karşılanan 9 milyon vatandaş var; bu sayı da doğru değil. Bakın, Sosyal Güvenlik Kurumunun kendi internet sitesinde sadece 2,5 milyon kişi var. Bu, kurumlar arası entegrasyon probleminden kaynaklanıyor. Şimdi, yeni getirdiğiniz kanun teklifinde bunu siliyorsunuz. Bakın, yapmadığımız, aslında doğru olmayan bir şeyi sildiğinizi söylüyorsunuz. Bu bir memnuniyet yaratıyor. Arkasından farklı ek ödemeler getireceksiniz aile hekimliğinde. Bizim istediğimiz, bunu, reform yapmak istiyorsanız tümünden kaldırın GSS primlerini.

Hane başı ortalama aylık 2.192'den 2.280 TL'ye çıkarmışsınız sanki çok başarı gibi ama bakın, bunu dolara vurduğunuz zaman, 2023 Kasımında 75 dolarken şimdi 65 dolara indirmişsiniz ve bunu da iyi bir şey gibi gösteriyorsunuz.

Yoksullukla mücadele... Bakın, aylık bağlanan engelli sayısı sadece yüzde 3,5. Bunlar sizin rakamlarınız, benim koyduğum bir şey değil ve onu da tablolarda azaltmışsınız giderek, anlayamadım ben ne demek. Aylık bağlanan yaşlı sayısı -zaten o kadar komik ki rakamlar- onları da azaltmışsınız, 850'den 805 bine.

Yedinci madde, Sosyal Yardımlaşma Vakfından İŞKUR'a yönlendirilen sayısı; bu, çok önemli bir veri çünkü biz ne diyoruz? "Oradan gitmesin, iş bulsun, insanlar hayata katılsın." diyoruz. Burada artırmışsınız ama Sayıştay raporu ne diyor biliyor musunuz, 2023 Sayıştay Raporu? "Sosyal Yardımlaşma Vakfından İŞKUR'a yönlendirilmediğini gördük." Tespit bu, Sayıştay raporu tespiti. Dolayısıyla bu hedefleriniz de doğru değil maalesef.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yaman, bir dakika ekliyorum sürenize.

Buyurun lütfen.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Son olarak, merkezî bütçenin yüzde 3,6'sına denk geliyor yaklaşık, bence Aile Bakanlığı için utanç verici bir durum. Siz yoksullukla mücadele ediyorsunuz. Temel konumuz şu anda ekonomik sıkıntı. Her ne kadar rakamları artırıyor bile olsanız oran bizim için çok önemli. Koskoca merkezî bütçenin sadece 3,6'sının Aile Bakanlığımıza veriliyor olması çok üzücü.

Dahası, yıldız koyduğum yerlere bakarsanız -geçen yıl da öyleydi- şehit yakını ve gaziler için verilen ödenek kullanılmıyor. Ya başka yerlere aktarıyorsunuz, bilmiyorum orada ne olduğunu... Şu andaki projeksiyona göre engelliler için de... Bakın, haziran itibarıyla 33 milyardasınız, verilen 72 milyar. Normalde biz projeksiyonu 2 katına göre ayarlarız, o da tamamlanmıyor gibi gözüküyor. Geçen yılki bütçede de böyleydi. Ben bunu görmek isterim. Mesela o rakamlar nereye aktarılıyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ha, diyorsanız ki "Farklı bir yere aktarılıyor." O da kabulüm.

Teşekkür ederim. (CHP milletvekillerinden alkışlar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Yaman, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, alkış olmuyor.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuzda...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İçimizden geldi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, benim de içimden çok şey geliyor ama yapamıyorum değerli arkadaşlar.

Sayın Türkoğlu, buyurun lütfen.

HALİDE TÜRKOĞLU (Diyarbakır) - Sayın Bakan, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesi üzerine yapacağım konuşmamda yakın zamanda Bakanlığınıza dair Sayıştay 2023 Denetim Raporu'ndaki bulgulara ilişkin birkaç soruyu sormadan geçmek istemiyorum.

Sayın Bakan, Sayıştay 2023 Denetim Raporu'nda denetim alanınızda bulunan özel sosyal hizmet kuruluşlarına ilişkin Bakanlığınızca denetimler yapılmış, eksikliklere dair idari para cezaları uygulanmıştır ancak bu idari para cezaları muhasebeleştirilmemiştir. Yine, yaşlı ve engelli aylıkları ile doğum yardımları konusu Sayıştay raporuna yansıyan bir başka konudur. Yaşlı, engelli aylıkları ve doğum yardımlarında ödenemeyen tutarlar muhasebeleştirilmemiştir. Bu durum 89 milyon TL kamu kaybına neden olmuştur. Bu kayıplar iktidarınız için denizde bir damla olabilir ancak bugün yoksulluğu en ağır hâliyle yaşayan binlerce kadın için ulaşılamaz bir meblağ olduğunu da özellikle belirtmek istiyorum. Bu kaybın neden yaşandığını, bu açığın nerede kullanıldığı ve nasıl kapatılacağını özellikle sormak istiyorum.

Şimdi, 2025 yılı için sunduğunuz bütçe teklifinin kalemlerine dair konuşurken Bakanlığımızın bir yıllık pratiğini ortaya koymak da bizim kadınlara olan boynumuzun borcudur. Ayrıca kadına yönelik şiddetle mücadele noktasında kurduğumuz her söz iktidarınızın kendisindedir. İçerisinden kadının adının çıkarıldığı, kadını aile içerisinde tanımlayan Bakanlığımızı asla kadınları temsil eden bir Bakanlık olarak görmediğimizi de özellikle belirtmek isterim.

Bakanlığa gelişinizin üzerinden bir buçuk yıl gibi bir süre geçti. Sizin Bakanlık yaptığınız dönemde en az 400 kadın katledildi. Sizin Bakanlığınız döneminde kadınların bedenleri parçalanarak surlardan atılırken siz neredeydiniz, yasalar neredeydi, kolluk güçleri neredeydi? Sizin Bakanlığınız döneminde önce kaybettirilen, on sekiz gün sonra da cansız bedenine ulaşılan üniversite öğrencisi Rojin Kabaiş katledildi, tıpkı kaybettirilen ancak akıbeti hâlâ bilinmeyen Munzur Üniversitesi öğrencisi Gülistan Doku gibi. Bunlar öyle münferit olaylar değil Sayın Bakan, bu ülkede kadınların can güvenliği yok.

Bakanlığınız tarafından açıklanan Kadının Güçlenmesi Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde -yani 2024-2028- kadına yönelik şiddetle mücadeledeki samimiyetsizliğin de belgesi hâline gelmiş. Bakın, "eylem planı" diye sunduğunuz dosyanın girişinde "Güçlü Kadın, Güçlü Aile, Güçlü Nesiller ve Güçlü Türkiye" başlığı yer alıyor. Kadını toplumun öznesi olarak görmediğinizin, kadını içerisinde katledilen, şiddetin her türlüsüne maruz kalan erkek egemen aile içerisinde tanımladığınızın kanıtıdır. Yakın zamanda kadına yönelik şiddete dair bir veri tabanı oluşturacağımızı açıkladınız. Bu çalışmanın kadın örgütleriyle değil de iktidara yakınlığıyla bilinen kurumlarla yapılıyor olması bizler açısından kaygı vericidir. Gerçekten şu soruyu sormak istiyoruz: Sayın Bakan, kadınlarla, bağımsız kadın örgütleriyle ortak çalışma ihtimali sizleri neden bu kadar korkutuyor?

Bakın, 2024 performans programınızın verileri üzerinden konuşuyorum. Sizlerin "konukevi" olarak tanımladığı, bizler açısından yani kadın hareketleri açısından bir kazanım olarak tanımladığımız sığınaklar üzerine konuşacağım. 149 tane sığınak olduğunu belirtmişsiniz. Bu ülkede kadına yönelik şiddet derinleşerek artarken bu sığınakların sayısı neden artmıyor? Mesela nüfusu 100 bini geçen belediyelerin sığınak açma zorunluluğu var. Şimdiye kadar kaç belediyeye bu zorunluluğu hatırlattınız? Tabii ki yapmadınız çünkü sizin iktidarınızın pratiği belediyelere bağlı sığınakları kapatma pratiğidir.

Bakın, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınız için teklif edilen bütçenize böylelikle giriş yapmış olayım. Bu bütçenin toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe olmadığını artık söylemekten biz usandık ama siz utanmadınız. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçe teklifi Komisyondan bir iki gün önce elimize ulaşıyor. Bu bile nasıl gizli kapaklı kapılar arkasında hazırlanan cinsiyetçi bir bütçe olduğunun da göstergesidir.

Bakın, 2024 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Performans Program Faaliyeti'ni sunmuşsunuz; ailenin güçlendirilmesi için 11 milyar 904 milyon 918 bin lira gibi bir rakamdan bahsediyorsunuz. Tırnak içerisinde olduğunu özellikle belirtmek isterim, kadını güçlendirme noktasında ise 2 milyar 900 milyon 813 bin gibi bir rakamdan bahsediyorsunuz, neredeyse 6 kat fark var. Bu farkın bizler için anlamı şudur: Kadınlar 6 kat daha fazla katledilebilir, şiddete uğrayabilir, yeter ki içerisinde katledildiği aileye aman bir zarar gelmesin. 2025 yılı için sunduğunuz bütçe de bu politikaların devam edeceğinin ana metnidir.

Yine, aileyi güçlendirmek için sunulan bütçe 16 milyar 666 milyon 881 bin TL. "Kadını güçlendirme" adı altında ayrılan bütçe ise 4 milyar 885 milyon 568 bin. Her bir kalemi kadınların içerisinde katledildiği aileye harcayan bu bütçeyi asla kabul etmeyeceğiz. Evet, bu bütçe, her bir kalemi cinsiyetçilik üzerinden oluşturulan bir bütçedir diyoruz.

Bakın, "sosyal yardım" adı altında "Şu kadar haneye şu kadar doğal gaz, elektrik vesaire..." gibi destekler sunulduğu belirtilmiştir. Söz konusu bu destekler konuşulurken İzmir'in Selçuk ilçesinde 5 çocuğun yaşamını yitirdiği faciayı hatırlatmak isterim çünkü bizler bir an olsun bunu unutmadık. Yoksulluktan kaynaklı, 5 çocuğunu evde bırakıp hurda toplamaya gitmek zorunda kalan kadının bu iktidar tarafından nasıl hedef hâline getirildiğini de unutmadık. Bu utanç, sizin iktidarınızın utancıdır,

Bütçenin bir diğer başlığına dikkat çekmek isterim. Geçen yılki bütçe görüşmelerinde eşi vefat etmiş kadınlara bin TL ile 2 bin TL arasında destek sunulduğu belirtilmiş, büyük bir marifet gibi bu sunulmuştu. Bu yılki cetvelde biz görememiş olabiliriz ancak incelediğimiz

kadarıyla 78.150 kişiye bu desteğin sunulduğu, buna ilişkin ne kadar bütçe ayrıldığı belirtilmiştir. Ancak bu desteği alan kişilere ne kadar ödendiğine dair bir bulguya rastlamadık. Geçen yıl bin TL ile 2 bin TL arasında değişen utanç verici bu rakamda ne kadar artışa gidildi; eşi vefat etmiş, hiçbir geliri olmayan kadınlara ne kadar ödenek reva gördünüz, lütfen, buyurun, buradan açıklayın.

Ülkedeki engelli nüfusun verileri en son 2012 yılında TÜİK tarafından sunulmuş ve bu rakam yaklaşık 10 milyon engelli yurttaşın olduğunu gösteriyor. Bu verinin güncellenmemiş olması dahi başlı başına bir skandal iken “engellilere ilişkin evde bakım hizmeti” adı altında 570 bin engelli bu hizmetten faydalanıyormuş ve yine bu hizmetten faydalanabilen engelli kadın sayısı 260 bine yakın kişiymiş. 5 milyonun içerisinde sadece 260 bin kadının hizmet alıyor olması yeterli midir; geriye kalan 4 milyon 750 bine yakın engelli kadın yaşamlarını nasıl idame ettiriyor? Gerçekten buna verecek bir cevabınız var mı? Ben özellikle söyleyeceğim, “evde bakım hizmeti” adı altında verilen ödenek haziran ayında 7.608 TL’ydi. Teşhir ediyoruz, bu ödenek engelli bireyin kişisel ihtiyaçlarını dahi karşılayamazken engelli kadınları en ağır şekilde mağdur eden sizlersiniz.

Tablo ortada Sayın Bakan, Bakanlığınıza ait bütçenin her bir kaleminden ayrımcılık, eşitsizlik, cinsiyetçilik akıyor ama bizler, aynı zamanda, kadına yönelik şiddete karşı yapılması gerekenleri anlatmakla mükellefiz. Tıpkı bütçe cetvelinde yer verdiğimiz başlıklardan da biri olan “Aile yapısını etkileyen kötü alışkanlıkların ve bağımlılıkların azaltılmasına yönelik hizmetler” başlığının nefret suçlarını nasıl körüklediğini, farklı cinsel kimliklere sahip bireylerin nasıl hedef alındığını söylemek ve bunun karşısında mücadele etmekle mükellef olduğumuz gibi; savaş ve şiddet politikalarında ısrarın, kadınların yaşamında yarattığı şiddet, derinleşmiş yoksulluk ve emek sömürsünü söylemek ve bunun karşısında mücadele etmekten mükellef olduğumuz gibi. Bugün, savaşa ayrılan bütçe, kadına yönelik şiddetle mücadeleye, kadın yoksulluğunu gidermeye ayrılmış olsaydı yoksulluk ve şiddet kadınların yaşamında bu kadar derinleşmeyecekti Sayın Bakan.

Bakın, bu ülkede üniformalılar eliyle kadına yönelik suç işleniyor. Özellikle genç Kürt kadınlar bu politikanın hedefi oluyor. Çeteler eliyle işlenen bu suçlara dönük tek bir söz kuramayacak mısınız? Örneğin, yakın zamanda, Hakkâri’de kadınlara yönelik suç işleyen bir çete ifşa edildi. Genç kadınların nasıl uyuşturucuya, para karşılığında zorla cinsel birlikteliğe zorlandığı bizzat bunu yaşayan genç kadınlar tarafından teşhir edildi. Buna dair bir sözünüz var mı?

İstanbul Sözleşmesi’nden çekilerek kadınların yaşamlarını riske atan sizin iktidarınızdır, 6284 sayılı Yasa’yı torba yasaların içerisine koyan maddelerle kırpmaya çalışan sizin iktidarınızdır, kadınların evlendikten sonra da kendi soyadını kullanabilme hakkını gasbemek isteyen sizlersiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkoğlu, bir dakika ekliyorum.

Buyurun lütfen.

HALİDE TÜRKOĞLU (Diyarbakır) - Yine, genç kadınların mezuniyet törenlerinde nasıl giyineceğine kadar uzanan giyim kuşam genelgesi hayata geçirilmek istenirken siz bu işin neresindesiniz Sayın Bakan?

Evet, Sayın Bakan, bu bütçe aileyi koruyor ama -bizim bahsettiğimiz aile-ne yazık ki erkek egemen cinsiyetçiliği besleyen, kadını ikinci gören bir aile anlayışını biz kabul etmiyoruz ve ne yazık ki bu bütçenin bütün yükü yani aileyi korumaya çalışırken aileye dair yapılacak bütün hizmetlerin yükü kadınların omuzuna sırtlanmış. Bunu yaparken de kadınlar özne olmasın, bu toplumda gerçekten siyaset yapmasınlar, ekonomiye ulaşmasınlar, istihdama ulaşmasınlar diye elinizden geleni yapıyorsunuz.

O yönüyle de 25 Kasım’da buna dair çok teşhirimiz oldu kadın katliamları dursun diye. Yalnız, ne yazık ki Bakanlığımız 25 Kasım’da sadece yazılı bir genelge olarak görüyor; alanlarda, sahada bu talepleri karşılayan kadınlara hiçbir şekilde fırsat verilmiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkoğlu, teşekkür ediyorum.

Sayın Sümeyye Boz, Muş Milletvekili.

Buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Evet, ben de bugün konuşmamızın çerçevesini biraz kadın yoksulluğu ekseninde oluşturmak istiyorum. Çünkü şu an Türkiye’de kürdistandan Türkiye’nin batısına kadar her yerde bir kadın yoksulluğunun var olduğunu söylemek gerekiyor. Kadın yoksulluğu ne tesadüfi ne de bireysel bir kaddedir. Bu durum, ataerkil kapitalizmin sistematik bir sonucu olarak, devletin ise suç ortaklığı yaptığı toplumsal bir şiddet biçimidir.

Türkiye’de kadınlar ekonomik kaynaklara, krediye, eğitime ve istihdam fırsatlarına erişimden kasıtlı olarak mahrum bırakılmaktadır. İktidarın kadınları ekonomik ve toplumsal yaşamdan dışlayan politikaları, kadın yoksulluğunu derinleştiren ana unsurdur demek istiyoruz. Kadınlar yalnızca ekonomik bir krizle değil, doğrudan doğruya devletin yarattığı ve beslediği bir ayrımcılık düzeniyle karşı karşıya. Kadınların ev içinde harcandığı ücretsiz emek, sosyal güvenlik sistemine dâhil edilmemekte ve görünmez kılınmaktadır. İşte bu, kadınların sadece ekonomik güvencesizliğini arttırmakla kalmamakta, aynı zamanda onları toplumun en kırılgan, en zayıf kesimi hâline getirmekte. Kadın emeği, kapitalist sistemin en ucuz ve en istismar edilebilir kaynağı olarak kullanılmakta, devlet de bu sömürüye göz yummakta kalmayıp politikalarıyla da âdeta desteklemekte. Kadınlar kayıt dışı, güvencesiz ve düşük ücretli işlerde çalıştırılmakta, sosyal haklardan mahrum bırakılmaktadır.

Bakın, Sayın Bakan, bu konuyla ilgili biz bir kanun teklifi verdik. DEM PARTİ Kadın Meclisi birçok alanda belli başlıklar yarattı ve bununla ilgili kampanyalar yürüttü. Bunlardan biri de “Eşit ve özgür yaşamda ısrarcıyız, kadın yoksulluğuna karşıyız.” başlığıyla oluşturulan kampanyamızdı. Bu kampanya kapsamında bütün ev emekçisi kadınlarla; sahada, fabrikada, tarlalarda çalışan kadınlarla bire bir görüşmeler yapıldı. Aynı zamanda kadının ev içi emeğinin görünür kılınması ve bunun sosyal güvenceye bağlanmasıyla ilgili oluşan dernekler ve sivil

toplumlarla da bire bir görüşme yapıldı. Yani iktidarımızın hazırlamış olduğu kanun teklifleri ya da torba yasaları gibi “Biz bize konuştuk.” “Biz bize hazırladık.” “Biz bize yaptık.” gibi bir eksende oluşturulmadı ve bu kanun teklifi hâlâ beklemede, buna dair herhangi bir dönüş olmadı. Yani kadın yoksulluğunun bu kadar derinleştiği bir noktada, kadın yoksulluğunun bu kadar arttığı bir düzlemde ev emekçisi kadınların ev emeğinin görünür kılınması, korunması, onların ev içi emeğinin sosyal güvence altına alınması, Anayasa’nın eşitlik ilkesinin de ve sosyal devlet anlayışının da bir gereğidir. Ancak buna dair bir dönüşün olmaması da bu konudaki tutumunuzu ve kadın yoksulluğuna, kadın politikalarına nasıl baktığınızı bize göstermiş oluyor.

Bunun yanı sıra, kadınların ekonomik karar alma mekanizmalarındaki temsil oranlarının yok denecek kadar az olması, ekonomik politikaların yalnızca erkeklerin çıkarlarını gözettiğini açıkça ortaya koymakta. Bu ülkede kadınların ekonomik hayata da siyasi temsiliyete de katılımı açıkça ortaya koymakta ki Hükûmetin sistematik baskısı ve ayrımcı politikaları nedeniyle neredeyse imkânsız hâle gelmiştir.

TÜİK verilerine göre, iş arayan kadınların sayısı 1,4 milyon iken iş bulma umudunu kaybedenlerle birlikte bu rakam 3,9 milyona kadar ulaşmakta. Yani bu, TÜİK’in verileri, üstelik bunlar iyileştirilmiş veriler biliyorsunuz. TÜİK’in verileri her zaman güvenilirliği tartışılan boyuttayken bile, buna rağmen bu kadar yüksek bir orandan bahsediyoruz Sayın Bakan. Bu tablo yalnızca kadınların ekonomik hayattan dışlandığını değil, aynı zamanda, devlet eliyle yaratılan bir umutsuzluk politikasıyla da mücadele ettiklerini göstermekte. Biz, aynı zamanda, kadınların ekonomik istihdamının artırılmasının, ekonomik bağımsızlığının bir erkekten bağımsız kılınmasının ya da bu istihdam alanına dâhil olmasının onların siyasi temsiliyetiyle ilgili kısmını da etkileyen bir unsur olduğunu ifade ediyoruz. Kadınlar ne kadar ekonomik özgürlüklerini elde ederlerse, istihdam alanlarına ne kadar dâhil olurlarsa siyasi anlamda temsiliyete dâhil olmakla, karar alma mekanizmalarında yer almakla ilgili kendilerine dair öz güven ve girişimleri de artıyor ve buna dair de aslında biz bir kanun teklifi vermiştik; buna dair de bir dönüş, olumlu/olumsuz bir değerlendirme gerçekleşmedi. Kadınların istihdama katılımının düşük olması, ekonomik özgürlüğünü sağlayamaması, dolaylı olarak aileye ve erkeklerle bağımlı olması sonuç olarak ise siyaseten karar alma mekanizmalarına katılımını olumsuz etkilemekte. Bu anlamda yerel yönetimin tüm yönetim kademelerinde en az yüzde 50 kotayla kadınların eşit temsiline sağlanması, kadın ile erkek arasındaki eşitliğin siyasi boyutta hayata geçirilmesi için belediye başkanlığına tanımlanan imza yetkisinin eş başkanlar olmak üzere çift imza yetkisi olarak verilmesi öngörüldü. Ancak sizin kadını dışlayan, kadını siyasi alanda da ekonomik anlamda da yok sayan yaklaşımınız buna dair de bir tutum geliştirmede ne yazık ki.

Ayrıca bizim demokratik olarak tanımladığımız ve demokratik aile olarak savunusunu yaptığımız bir kavram var, biz bunu savunurken iktidarın “kutsal aile” kavramı üzerinden kadınları tanımlama çabası kadınları ekonomik bireyler olmaktan çıkarıp birer hizmet unsuruna dönüştürmeyi hedeflemekte. Kadını yalnızca aileye hizmet eden, çocuk ve yaşlı bakımına koşulan bir figür olarak tanımlayan bu anlayış yoksulluğun sistematikleşmesine de zemin hazırlamakta. Bu ideolojik saldırıyı kadınların ekonomik bağımsızlıklarını ve toplumsal eşitliği kazanma mücadelesine de doğrudan bir darbe olarak tanımlıyoruz.

Kadın yoksulluğunun insan hayatını nasıl hiçe saydığını gösteren en çarpıcı örneklerinden birini Kadın Meclisi Sözcümüz ve Milletvekilimiz Halide Türkoğlu aktardı. Ancak şunu belirtmek gerekiyor: Bu olay kadınların yoksulluk içinde çocuk bakımı ve geçim mücadelesi arasında nasıl sıkışıp kaldığını ve devletin bu sorumluluğu kadınların sırtına bilinçli bir şekilde yüklediğini açıkça göstermekte, yoksulluğun yalnızca ekonomik değil, politik bir sorun olduğunu ve bu politikaların sonuçlarının insan hayatına mal olduğunu da kanıtlamakta. Bununla beraber şunu da ifade etmek gerekiyor: Kadınların barınma, kreş ve temel sosyal hizmetlere erişiminden mahrum bırakılması onların yaşamlarını bir ahlak ve namus çerçevesinde sorgulayan bireyler hâline de getiriyor.

Şimdi, İzmir’deki olaydan bahsederken ama aynı zamanda kreşlere, kreşlerin hayata geçirilmesiyle ilgili yönergelere de değinmek gerekiyor. Şu anda belediyelerin tasarruf tedbirleri adı altında kreşlerin kapatılması ya da bu kreşlerin sadece belediye çalışanlarına hizmet eden yerler, kurumlar hâline getirilmesi durumunu da çok sakıncalı buluyoruz. Bu kadar çocuk yoksulluğundan, kadın yoksulluğundan bahsederken, kadınların yoksullukla mücadele ederken çocuklarını verebilecekleri kreşleri de bu şekilde ya kapatarak ya da sadece belli bir alana hizmet eden duruma getirmek de bu eşitlikçi anlayışı tamamen ortadan kaldırmakta. Çünkü şunu söylemek gerekiyor: Kreşlerle ilgili çok ciddi durumlar söz konusu çünkü bir bakıyoruz belediyelerin var olan kreş hizmetleri ya kapanıyor ya da sadece belediye personeline hizmet eder hâle getiriliyor ya da tıpkı Batman’da olduğu gibi kayyum marifetiyle kreşler kapatılıyor, ana dilde hizmet veren kreşler kapatılıyor. Bununla ilgili yapılan haberlerde şey algısı oluşturuluyor: “Hayır, belediye ya da kayyum kapatmadı, aslında halk tepki olarak çocuklarını göndermemeye başladı.” Yani bu, nereden bakarsanız bakın, kayyımların meşru olmadığını, kayyımların bölgedeki kadın yoksulluğunu, çocuk yoksulluğunu derinleştirdiğinin göstergesi. Yani siz orada bir gasp meydana getiriyorsunuz, oradaki iradeyi gasbediyorsunuz, aynı zamanda yoksullukla mücadele kapsamında kadınların yoksulluğunu iyileştirmek ya da çocukların yoksulluğunu iyileştirmek açısından açılmış olan kreşleri kapatıyorsunuz. Bu bir gasp mekanizmasının devreye girişi olduğu gibi öte yandan da “Hayır, bunu kapatan kayyum değil, halk istemedi.” derken de aslında meşru olmadığınızı itiraf ediyorsunuz. Belediyelerin sunmuş olduğu JINKART uygulamasının kayyımlar tarafından iptal edilmesi de bunun bir diğer boyutu. Ulaşım hakkına erişemeyen, yoksullukla mücadele eden kadınlara sunulmuş olan JINKART uygulamasının kayyımlar tarafından iptal edilmesine tek bir sözünüz yok mu Sayın Bakan? JINKART gibi olumlu bir hizmetin bile iptal edilmesine nasıl yaklaşıyorsunuz?

Bunun yanı sıra, kadınların ekonomik bağımsızlığını kazanmasının önündeki en büyük engellerden birinin de kreşlerin yetersizliği olduğunu ifade etmiştik. Kreş hizmetlerinin neredeyse yok denecek kadar az olması, özel sektörde de fahiş ücretlerin olması kadınları ev içine hapsederken bunun ataerkil düzenin de açık bir sonucu olduğunu söylemek gerekiyor.

Bunun dışında, Türkiye’de kadınların ekonomik yaşamda karşılaştığı sorunlar çok fazla ancak bu sorunları görünür kılmak için cinsiyetlendirilmiş istatistiklere ihtiyaç duyuyoruz ancak buna dair herhangi bir istatistik oluşturulmuş durumda değil. Ancak kadın borçluluğu gibi hayati bir konuda dahi verilere ulaşabilmek neredeyse imkânsız. Bu eksiklik, kadınların ekonomik bağımsızlık mücadelesini zorlaştırırken ekonomik eşitsizliklerin boyutlarının tam olarak anlaşılmasını ve algılanmasını da ne yazık ki engelliyor. Kadın borçluluğuna dair detaylı verilerin oluşturulması sorunun boyutlarını netleştirebilmek ve çözüm yollarını da geliştirebilmek için önemli bir adım. Önce sorunu tanımlayabilmek için gerçekten de onun çerçevesini ona özgün bir şekilde belirlemek gerekiyor, ona dair de çözüm üretebilecek

mekanizmaları devreye sokabilelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Boz, bir dakika ekleyeceğim, toparlayın lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bunun dışında, birkaç tane daha teklifimiz vardı, kanun tekliflerinden biri de sığınaklarda kalan, oy kullanamayan kadınlara ilişkindi. Bakanlığımız seçme haklarını seçilme haklarıyla beraber değerlendirirken aynı zamanda sığınaklarda kalan kadınların oy kullanmadığını görüyoruz. Oy kullanabilmeleri için de yeni bir kanun teklifini önermiştik ama buna da bir cevabınız yok çünkü sığınaklarda olan kadınlar erkeklerin şiddetinden kaçıp sığındıkları bir alanda yine kendilerini var edemedikleri başka bir alana sürüklenmiş oluyorlar, seçme hakları ellerinden alınmış oluyor. Bununla beraber, siyasette eşitlik ilkesi de bu şekilde rafa kaldırılmış oluyor.

Bu arada, geçtiğimiz günlerde yine Mecliste de gündeme getirmiştik, Ayşe İnceyol davasında fail elini kolunu sallıyor ancak buna dair herhangi bir girişim olmadı; bu konuyla ilgili tavrınız ne olacak merak ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sadece bu olayın devamı olarak Bakana devamını söylemek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanla görüştürebilirim ben sizi Sayın Boz.

Teşekkür ediyorum.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Divan olarak, otuz saniye daha konuşsun Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, Divan tarafsızdır, herkese eşit mesafededir.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Konuyla bağlantılıydı, sadece tamamlamak istedim Sayın Başkan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Vekilim, sonra gelin, konuşalım bu konuyu.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Soru önergemize cevap verseniz yeter çünkü fail sadece...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Zaten öğle yemeğini beraber yiyeceğiz, yemekten sonra görüşecek olan milletvekillerimizi benim odaya davet ediyorum; Sayın Bakan da orada olacak, sizi görüştüreyim orada.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çok sert konuştun, nasıl görüşeceğiz şimdi?

ASU KAYA (Osmaniye) - Görüşmeyi düşünmüyorum, istifa etsin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Peki, gelenler gelir arkadaşlar, gelmeyenler gelmeyebilir.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi, Sayın Boz, konuşmanız içerisinde kadın yoksulluğuna dikkat çektiniz, eleştirdiniz; bunlar tabii ki sizin görüşleriniz ancak konuşmanıza başlarken "kürdistanadaki kadın yoksulluğu" diye bir tanımlama yaptınız. Dolayısıyla, kadın yoksulluğu Türkiye'nin her yerinde olabilir... "Olabilir." diyorum, eleştirilebilir "Biz daha iyi yapacağız." diyebilirsiniz nihayetinde muhalefetsiniz ama bir bölgeyi kanunlarımızda olmayan şekilde tanımlayıp ayrı şekilde ifade etmeniz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Eski Meclis tutanaklarınıza bakın Sayın Başkan, hatta "kürdistan mebusu" diye bu Mecliste görev alan vekiller vardı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Boz, benimle tartışma yapmayın, Sayın Oluç orada değerli arkadaşlar.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kadını araçsallaştırmayın.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Siz Gazi Meclisi kutsallaştırırken "kürdistan mebusu" şeklindeki kavramı nasıl yok sayacaksınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, lütfen, ben konuşuyorum.

Değerli arkadaşlar, 82 Anayasası'na göre ülkemiz yönetiliyor. Anayasa madde 123, 126 ve 3'üncü maddesini sizlere hatırlatıyorum.

Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün arka sıralardayız. Keşke siz de yönetimi Nilgün Hanım'a bıraksaydınız Sayın Başkan.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - 23 Nisan mı ayol bu? Öyle bırakılabilseydi...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yani imkân olsa bırakacağım, eğer mutabakat varsa bırakayım.

CAVİT ARI (Antalya) - Toplantı bitmezdi Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, ben gitmiyorum, ben buradayım.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesiyle ilgili konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tutanaklara girsin diye ben de sizin uyarınız üzerine kısaca birkaç şey söyleyeceğim.

Biliyorsunuz, Anayasa'nın 3'üncü maddesiyle ilgili herhangi bir tartışmamız yok. Biz "Kürt coğrafyası" ya da "kürdistan coğrafyası" kavramlarını tarihsel, sosyolojik ve coğrafi nedenlerle kullanıyoruz ve kullanmaya devam edeceğiz. Bu, bir Anayasa tartışması değil. Bu kavramın ifade edilmesi tarihsel ve sosyolojik bir zenginliği de kabul etmek demektir aynı zamanda. Dünya genelinde halkların tarihsel adlandırmalarına dair ifadeler o ülkelerin kültürel zenginlikleri olarak da görülür. Bu nedenle, "Kürt coğrafyası" teriminin kullanılması demokratik bir toplumun çoğulculuk anlayışıyla da ilgilidir. Bunları hatırlatmak istedim tutanaklara girsin diye yani "Kürtlerin yurdu" anlamında "kürdistan" kavramını kullanıyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Şimdi de Sayın Taşçı, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakikadır.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Bakanlık bürokratları; hoş geldiniz.

9 yaşında epilepsi hastası bir çocuğun üstelik devlet korumasındayken dövülerek öldürülebildiği -öncesinde yaşadıklarını söylemek bile istemiyorum- böyle bir ülkeye dönüştük biz. 2 yaşında bir bebeğin tecavüz edilerek öldürüldüğü ve annesinin buna sustuğu, 8 yaşında bir çocuğun öldürüldüğü ve koca bir köyün buna sustuğu, 15 yaşında bir çocuğun -bu, yıllar önce oldu- kaldığı yurttan sayısız kişilerin defalarca tecavüzüne uğradığı ve polis eliyle, savcı eliyle, hâkim eliyle, vali eliyle yani devletin sustuğu ve devletin üzerini kapattığı, en son 5 çocuğun İzmir'de -hep beraber çok üzüldük, hepimiz üzüldük- âdeta ölüme sürüklendiği böyle bir ülkeye dönüştük. Dayıları, ağabeyleri, amcaları, dedeleri, öz babaları tarafından tecavüze uğrayan çocuklarımız var bizim; öz kardeşini, kendi öz kardeşini doğurmak zorunda kalan çocuklarımız var. Bir köyün tecavüz ettiği çocuklarımız var, İstanbul'un göbeğinde bir sanayi mahallesinde, sanayide koca bir sanayi sitesinin sırayla tecavüz ettiği çocuklarımız var ve bunlara susan, bunlara alışmaya başlayan artık bir toplum yapımız var. "Bir kereden bir şey olmaz." deniyordu; "Bir kere olduysa, madem bir kere oldu artık o çocuğa hep olabilir." diyerek âdeta kurban seçilen çocuklarımız var. Allah insanı iddiasından vuruyor gerçekten yani bizim birer kültürel kod olarak övündüğümüz ne varsa hepsinden vurduğumuz bir çağ yani bir yeryüzü cehennemine döndü gerçekten çağımız ve onu yaşıyoruz, çok travmatik şeyler yaşıyoruz ve her gün bu olduysa yani kopsun kıyamet dediğimiz olaylar ve hiçbirimiz bu acıyla, bu ürküntü seviyesiyle, bu tiksinti seviyesiyle yaşayamayız; bu, sürdürülebilir bir şey değil. Dolayısıyla her birimizin, burada siyasi görüşümüz, geleneğimiz, ideolojimiz, ülkümüz ne olursa olsun her birimizin gerçekten öfkesi taşma noktasında, acısı taşma noktasında. Son çeyrek asrın bütün günah keçisi ilan edecek değiliz sizi, bu size de insafsızlık ama şöyle bir durum da var: O koltukta siz de otursanız, ben de otursam, hangimiz oturursak oturalım karşımızda hep beraber çok mahcup olmamız gereken bir tablo var, çok endişe etmemiz gereken bir tablo var. Yani burada uzlaşabilirsek belki çözüm noktasında da bir gün uzlaşmayı başarabiliriz diye ümit edebiliyorum, ümit etmek istiyorum.

Ayrıca, bu bütçeyi hazırlayanlar da sizden çok utanmalı bence çünkü şimdi 2008 yılına bakıyorum, 5. Aile Şûrası, o zaman Sayın Erdoğan Başbakan sıfatıyla konuşuyor: "Türkiye'nin dünyayla beraber yeni sorunların, yeni sıkıntıların eşiğinde olduğu dönemde aile yapımızı korumak için çok acil, her zamankinden çok acil politika üretmeliyiz." diyor. 2009 yılında 7. Şûra'da bu defa Cumhurbaşkanı olarak konuşuyor: "Ailede çözümlenmesi olursa millet olarak varlığımızın tehlikeye girmesi de kaçınılmazdır. Nesli muhafaza etmenin yolu da aile kurumuna sahip çıkmaktan geçiyor, keza devleti korumak da ancak aileyi korumakla, kollamakla mümkündür." diyor. 2023'te 8. Şûra'da yine Cumhurbaşkanı olarak "Aile toplumun temelidir ve temeli sağlam olmayan toplumlar ayakta kalamaz. Bu bakımdan, aile toplumun çelik çekirdeği, özü, nüvesi ve güç kaynağıdır." diyor ki hepsine katılıyorum ama dönüp geldiğimizde, toplumun, devletin varlık/yokluk ölçüsü hâline getirdiğimiz aileyi yaşatacak politikalar üretmekle yetkili kıldığımız Bakanlığın merkezî bütçedeki payı maalesef yüzde 2,76; 407 milyar 10 milyon 727 bin. Siz başlangıçta bir konuşma yaptınız yani o konuşmadaki bütün hedeflerinizi, yaptığımızı ya da yapacağımızı iddia ettiğiniz şeyleri gerçekten bu bütçeyle yapabilirseniz yani sihirbaz olmanız gerekiyor, mümkün değil. Şimdi, burada da uzlaşmamız gerekiyor bence ve bu, istikrarlı şekilde düşüyor yani bu Bakanlığın bütçesi 2022'de düşmüş, 2023'te biraz daha, 2024'te biraz daha, önümüzdeki yıllarda aile kurumunun sonuna benzemez inşallah bu Bakanlığın bütçesinin sonu da.

Şimdi, Bakanlığın aldığı bütçe ne kadar garabet ise o bütçe içinde Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı'na ayrılan pay da o kadar garabet, yüzde 4,09. Genel politika oluşturucular Bakanlığı yok sayıyor, Bakanlık da belki bu dar alanlarda asıl politika üretmesi gereken alanları yok saymak durumunda kalıyor gibi gözüküyor bizim baktığımız yerden. Bu yozlaşmaya karşı, toplumun nüvesi dediğimiz, çelik çekirdeği dediğimiz kuruma Bakanlığın bu bütçeyle gerçekten yatırım yapabilme imkânı var mı? Zira, yapılamadığı da bütün verilerle sabit aslında yani 2006'da binde 9,37 olan evlenme oranı 2023'te binde 6,63'e gerilemiş, son yirmi iki yılın en düşük 2'nci oranı. En düşük oran 2019'da, Covid yılı olduğu için yani kapanma yılı olduğu için onu çok da böyle kale alamayız herhâlde. Aile ve Gençlik Fonu oluşturuldu ve gençlere daha kolay evlenebilsinler diye "İki yıl geri ödemesiz 150 bin lira kredi." denildi. Ben borçlandırarak evlendirmeye de karşıyım ama İstanbul Planlama Ajansının araştırmasına göre 2024'te İstanbul'da evlenme maliyeti ne kadar biliyor musunuz? Yaklaşık 1 milyon lira yani o 150 bin lira gençlerin sadece çeyiz alışverişlerini bile bugünün fiyatlarıyla maalesef karşılamıyor. Ev kiralama maliyeti yine, İstanbul'da -yani ilk kiralama, emlakçıya ödediğiniz, depozitoyu ödediğinizle- gerçekten neredeyse 100 bin lira, düğün salonuna

yetmiyor bu 150 bin lira bugünün koşullarında.

Evlendiremediğimiz gibi evlenenlerin boşanmalarına da engel olamıyoruz. Boşanma hızı 2001’de binde 1,41 iken 2023’te binde 2,01. Dolayısıyla, biz, aile danışmanlığının gerçekten çok ciddiye alınmasını ve çok nitelikli eğitimden geçirilmesini, aileler, eşler arasında ve gençler ile aileler arasında da ara buluculuk ve danışmanlık hizmetinin işlevsel şekilde gündeme alınmasını istiyoruz.

Aile toplumun, kadın da ailenin kalesi aslında ama Kadının Güçlenmesi Programı için ayrılan pay da maalesef bunun çok da böyle algılanmadığını gösteriyor. Artışa bakınca yüzde 68,42 gibi bir oran görüyoruz ve bir farkındalık hissi oluşmuş gibi hissediyoruz ama bu artışla ulaşılan meblağ Bakanlık bütçesi içinde ancak yüzde 1,20’ye tekabül ediyor. Siz “Yarıyından fazlasını kadına harcıyoruz.” dediniz ama program bazında biz öyle göremiyoruz bizdeki verilerde. Benim bir Türk kadını olarak referansım bambaşka yani Tomrisler, Terkenler, Sabiha Gökçenler, Haymeler... Dolayısıyla kadının güçlendirilmeye muhtaç sayılmasını bile bir hakaret kabul ediyorum, bambaşka bir yerden bakıyorum ama kadının fitratına biat, kölelik yüklenen bir zihniyet çerçevesinde oluşturulan iklim maalesef buna yani kadına el uzatmaya muhtaç hâle getirdi herkesi. Biraz bakış açısıyla ilgili bu yani siz “Türkiye’de okuryazar kadın oranı yüzde 96.” diye övünmeyi de tercih edebilirsiniz ama “Gelişmiş ülkelerde bu oran yüzde 99,9’larda, yüzde 100’lerde.” der ve “Niye bizim hâlâ yüzde 4 oranında okuma yazma bilmeyen kadını var.” diye dertlenmeyi de tercih edebilirsiniz; dediğim gibi, tamamen bakış açısıyla ilgili.

Türkiye kadının toplumdaki rolünü yerleştirmekle ilgili aslında zirvede başladı mücadeleye, modern var sayılan birçok ülkenin önünde başladı ama gelinen noktada eşitsizlik bütün verilerde aşikâr. İstihdam oranında yüzde 30,4’le kadınlar geride, iş gücüne katılımda yüzde 35,1’le geride, erkeklerden önde olduğu tek veri işsizlik kadınların. Keza, uluslararası araştırmalarda da öyle; Dünya Ekonomik Forumu 2024 Cinsiyet Eşitsizliği Raporu’na göre 146 ülke arasında 127’nci sırada Türkiye. Suudi Arabistan -yani “Suudi Arabistan bile” demek istiyorum- bizim üzerimizde, biz Fiji, Hindistan, Pakistan, Çad, İran, bunlarla aynı ligdeyiz artık maalesef. 2006-2024 karşılaştırması; ekonomik katılımda 10’unculuktan 133’üncülüğe gerilemiş, siyasi güçlenmede 96’cılıktan 114’üncülüğe, sağlık ve hayatta kalmada 85’incilikten 98’inciliğe gerilemiş Türkiye. Bakın, hayatta kalmada diyorum yani hayatta tutamıyoruz biz, ne çocukları ne kadınları yaşatamıyoruz; en temel problemimiz.

Kadının iş gücüne katılımında OECD ülkelerinin en kötüsü durumundayız. TÜİK’in II. Çeyrek istatistikleri baz alındığında yüzde 36,8’le son sıradayız. TÜİK istatistiklerine göre değerlendirdiğimizde bile hayatında en az bir kere şiddete maruz kalmış olma oranı en yüksek ülkeyiz şu anda, her gün en az bir kadın cinayeti işleniyor. Mesela, bugün biz burada konuşurken de bir kadın ölecek, yarın da bir kadının öleceğini biliyoruz. Dolayısıyla bu, yönetenler açısından nasıl bir duyguya karşılık geliyor, samimiyetle bunu da merak ediyoruz. Biz ne zaman “İstanbul Sözleşmesi” desek, bunu bir ihanet belgesi gibi işte, böyle millî şuurla vesaire harmanlayarak önümüze koyuyorlar ama bunu biz imzaya açmadık ki bu imzalanırken okunmadı mı? Yani uluslararası sözleşmeler bu ülkede imzaya açılırken okunmuyor ve ancak on yıl da mı idrak ediliyor karşılığının ne olduğu? Eğer öyleyse bu da zaten ayrı bir vahamet. Kadınların güçlendirilmesi ise mesele biz, uzaktan çalışma, kısmi süreli çalışma ve gelir kaybını önleyici tedbirler üzerinde daha fazla durulmasını istiyoruz. Kadınları korumaktan çok aslında çünkü bu onları hayattan da alıkoyan bir şey yani biz, sadece kadını sığınmaevine alalım, koruyalım, kapatalım, kaçıralım şeklinde değil de daha biraz faile dönük tedbirler üzerinden gidilmesini istiyoruz. Faillerin rehabilitasyonu, failin eğitilmesi, ona belki psikolojik destek, yani biri hayattan çekilecekse failin çekilmesi gerekiyor, şiddetin mağdurunun değil.

En en acı yanımız çocuklar, Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı yüzde 10,7’lik bir pay alıyor bütçenizden, yarı yarıya da artmış gözüküyor destek ama bütçe o kadar dar ki dolayısıyla neye yeter, gerçekten bilemiyoruz. Çocuğun genel nüfusa oranında Avrupa birincisiyiz biz şu anda, yüzde 26’lık çocuk oranı, eğer gerçek bir refah politikası geliştirebilirsek aslında, bizim güçlü, aydınlık, müreffeh yarınlarımız olabilir, bunun garantisi olabilir ama bu çürüme, güvensizlik, asayişsizlik ortamında tam tersi, geleceğimize dönük en büyük tehdit hâline de gelebilir çocuklarımız. Ben Avrupa’dan karne almayı çok böyle haz ettiğim bir şey değil ama Avrupa Komisyonunun da Parlamenter Meclisinin de bütün raporlarında Türkiye ve çocuğun yan yana geldiği her cümle “yetersiz ve eksik” diye bitiyor; bunu da not olarak belirteyim. OECD ülkelerinin çocuk yoksulluğu ortalaması yüzde 12,4; Türkiye’nin kaç? Yüzde 22,6, Kosta Rika’nın önünde, sondan ikinci sıradayız. AB ülkelerinde yoksulluk ve sosyal dışlanma riski oranı ortalama yüzde 24,8, 2023 verilerine göre bizde yüzde 40; Avrupa’nın en kötü durumundaki ülkesiyiz bu konuda da. TÜİK’in 2022 çocuk araştırması, bu geçen yıl çok tartışılmıştı. Her yıl, çocukların yüzde 62,4’ü bu ülkede ekmek, makarnayı her gün yiyor ama TÜİK’e göre bile -yine vurguluyorum, TÜİK’e göre bile- her gün et, tavuk ya da balık yiyen sadece yüzde 12 ki aslında bunun çok daha düşük oranda olduğunu tahmin edebiliriz. Yine, TÜİK’e göre ailelerin maddi imkânı olmadığı için çocukların yüzde 40’ı bir kere bile sinemaya, tiyatroya gidemiyor. Yani, aslında bunlar bize artık böyle çok fantastik... Geçen Kültür Bakanlığı bütçesinde de söyledim, böyle lüks tüketilmiş gibi geliyor ama yani bu, çocukların kendilerini gerçekleştirmelerinde çok önemli, sosyalleşebilmeleri, kültürel faaliyetlerde bulunabilmeleri ama maalesef yüzde 40 oranında şu anda; bir defa bile, bir yıl içinde bu etkinliklerden yararlanamamış çocuklar var. Bir de biz çocuk refahından ne anlıyoruz, bunu gerçekten sorgulamamız gerekiyor. Yani sadece karınlarını doyurmayı mı, yoksa beslenmeyi dâhil edecek miyiz günün birinde? İşte yarı aç, yarı tok, gece karanlığında, 60 kişilik sınıflarda yollara dökerek böyle eğitim aldığımızı var sayarak mı çocuk refahı politikasını inşa ettiğimizi düşünüyoruz? Bizim analizlerimiz gerçekçi bulunmuyor ama gerçek ne, hangi veriye dayanalım? O konuda da bir tavsiye bekliyoruz açıkçası sizden. Mesela, binlerce çocuk kayboluyor bu ülkede, biz sadece bulunan çocuk sayısı verisine ulaşabiliyoruz. Dolayısıyla, hangi veriye göre, neyi analiz edeceğiz? Kayıp çocuk sayısını bilmeden bulunan çocuk sayısını bilmek bize neyi gösterecek? Niğde Çocuk Evi’nde yaşananları başlangıçta da söyledim. Gerçekten, özellikle sosyal hizmet kalitesiyle ilgili bu ve benzeri olaylar bizi biraz daha düşünmeye teşvik etmeli. Sosyal çalışmacıların eğitimine uygun olan sosyal inceleme ve sosyal hizmet müdahalesi maalesef, sadece dört yıllık üniversite diplomasıyla istihdam edilmiş ve bu alanlarda yetkin olmayan kişilerce yapılabiliyor. Kapasite sorununun mutlaka çözülmesi gerekiyor. Özellikle yabancı uyruklu çocukların Bakanlığa bağlı kuruluşlarda kalması ve bu sayının da giderek artması bizim çocuklarımızın bu hizmetlerden faydalanamamasını ne oranda etkiliyor, bunu da bilmek istiyoruz? Herkesin tekrarladığı veriler var, suç oranları ile çocukların suça karışmalarıyla ilgili. Yüzde 11,8’dir suç mağduru çocukların, cinsel suçların mağduru çocukların oranı. Adalet Bakanlığı istatistiklerini ben özellikle söylemek istiyorum çünkü 2015-2023 yılları arasında çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin dosya endeksi yüzde 94 artmış.

14.184 dosyada “Kovuşturmaya gerek yok.” kararı çıkmış. Bir çocuk istismar ediliyorsa kovuşturmaya nasıl yer olmayabilir, bununla ilgili bir takip sisteminiz var mı? Hep söylüyoruz, ceza alınmamış ilk suçtan daha cesaret verici bir şey yoktur ve aslında bugüne kadarki bütün çocuk istismarı vakalarında faillerin daha önce mutlaka benzer bir başka suça da bulaştığı görülüyor. Dolayısıyla vaka sayısı artarken kovuşturma ve mahkûmiyet oranlarının azalmasını biz mahzur yani tuhaf buluyoruz; siz ne düşünüyorsunuz bu konuda, merak ediyoruz.

OECD’ye üye AB ülkeleri arasında çocuk evliliklerinde ilk sıradayız. Neden evlendirilmiş bu çocuklar? Yani tecavüzcüsüyle mesela evlendirilen kaç çocuk var ülkemizde, bilmek istiyoruz? Sadece çocuklar için değil kadınlar için de engelliler için de yaşlılar için de bütün kuruluşlardan veri alacak bir bilgi sistemi oluşturulmasını da elzem görüyoruz. Çok acil bir Çocuk Koruma Eylem Planı hazırlamak zorundayız. Çocuk Koruma Kanunu’nun revize edilmesini ve yetkinliği olmayan mesleklerin sosyal çalışmacı gibi çalıştırılmasına son verilmesini talep ediyoruz. Çocukları ailelerinden de koruyacak bir perspektif bekliyoruz çünkü Tekirdağ’daki -ben Tekirdağ Milletvekiliyim- Sıla olayını biliyorsunuz ve orada failler de çocuk yani Sıla’yı biz koruyamamışız ama failleri de aslında koruyamamışız ki suça sürüklenmiş bu çocuklar.

Şimdi, ben bunu hemen birçok konuşmada tekrarlıyorum, yine tekrar edeceğim çünkü önemli buluyorum: Kimi tecavüzcü olan kimi katil kimi gaspçı kimi darpçı olan binlerce çocuk da kendi aileleri de dâhil olmak üzere onları kötülükle enfekte eden ortamlardan söküp çıkaramamamızın sonucu aslında yani biz katillerimizi büyütüyoruz, kendi tecavüzcülerimizi büyütüyoruz ve meselenin bu boyutunu göz ardı ettiğimiz sürece de her gün bir yeni olayla karşı karşıya kalmak bizim için kaçınılmaz.

İster buna bölgesel bakın ister küresel, ulusal, fark etmiyor; ortaya konulan bütün veriler bizim -başta da dediğim gibi- çok endişelenmemizi gerektiriyor. İlkel olarak hasta çocuklarını koruma iradesi olan bir ülkeyiz. Dediğim gibi, Çocuk Koruma Kanunu’muz var ama yine çok tekrarladığım bir şey: Yani o Çocuk Koruma Kanunu’na aykırı şekilde bizim mahkeme salonunda tecavüzcüsüyle karşı karşıya getirildiği için bu stresi kaldıramayıp kalp krizinden ölen çocuğumuz var. E, o zaman kanunun var olması bir şey ifade etmiyor maalesef.

Özellikle son dönemde dijital işgal, artık küresel salgın olarak değerlendiriliyor, biliyorsunuz, özellikle çocukları tehdit eden. Siz konuşmanızda değindiniz ama program bazında ben bütçenin dağılımında Bakanlığınız içinde bununla ilgili somut bir şey maalesef göremedim. İnsan kaçakçılığı mağdurlarının yine yüzde 28’i çocuk ve biz özellikle depremde kaybolan çocukları çok sorduk size yani bir türlü orada ulaşamıyoruz. Şimdi, aileler diyorlar ki: “Benim çocuğum kayıp.” İşte, Türkiye’nin farklı yerlerinde, deprem sonrası hastanelerde, orada burada görüntülenen çocuklar var bu kayıp olduğu söylenen çocuklar arasında ama siz diyorsunuz ki... Yani nerede o zaman bu çocuklar, bilmek istiyoruz? Yani aileleri kayıp diyorsa ve hâlâ ulaşamadıysa ya ölüsü yok dirisi; bunlarla ilgili net bilgi beklemek hakları, bizim de hakkımız.

Çocuklara yönelik şiddete maruz kalma riskini artıran en önemli faktörün yetersiz eğitim olduğunu siz de söylüyorsunuz ama yani bu hangi kaynak ve zihniyetle iş birliği yapılarak sağlanacak? Mesela “Harika Çocuklar Yasası”nı biz çok önemli görüyoruz, çok faydalı görüyoruz ama bunu bile engelleyen bir Millî Eğitim Bakanlığı vakası var karşımızda. Çocuk Hakları Sözleşmesi de dâhil, bu konuda çerçeve oluşturacak sayısız sözleşmeye tarafız; bu sözleşmeler uyarınca tavır aldığımızda suç oranlarının düştüğünü gösteren veriler de var ama ne yapıyoruz? Az önce de söyledim, işte, bu sözleşmeleri feshediyoruz. Anayasa 41 “Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.” diyor ama biz Anayasa’yı çok kolay delinebilen bir kâğıt parçasına dönüştürüyoruz yani aslında kendi ihmallerimizle istismarın temelini atıyoruz.

Çocuk doğduğu anda nerede doğduğuna bakılıp, doğduğu ortamın ihmal ve istismara maruz kalmadan büyümeye elverişli olup olmadığına bakılıp müdahalenin anında daha doğum anında yapılmasını istiyoruz biz. Gerçekten, doğum öncesinden başlayarak ebeveynlik programı başlatılmasını, özellikle denetimsiz göçün, sığınmacı istilasının dejenerasyondaki payının da araştırılmasını bekliyoruz.

Bakanlığın dar bütçesinin en geniş kalemi yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlar üzerine. Neden? Çünkü maalesef yoksulların ve yoksulluğun üzerinde yükselen bir iktidar var. Sosyal devlet olmanın gereği olarak değil bir seçim kazanma stratejisi olarak görülmeye başlandı bu iş ve yayılıyor yani sadece üzümlük söylüyorum, kötü örnek oldu, iktidarla da sınırlı kalmamaya başladı. Sosyal yardım lütf değil sosyal devlet olmanın gereği, bunu sürekli tekrarlıyoruz, vatandaş açısından da hak ama biz -şunu yapamayız- “Bakın, işte, şu kadar çok vatandaşımızı sosyal yardımdan faydalandırıyoruz.” diye bununla gururlanamayız, övünemeyiz. Gerçekten, buradaki tablo -sürem azalıyor, söylemeyeceğim, rakamlar herkeste var- felaket; bu, bizde bir yardım bağımlılığı oluştuğunu gösteriyor. Sosyal yardım yararlanıcılarından çalışmasına engel olmayanların mesleki eğitimlere katılması zorunlu hâle getirilebilir mi mesela? Bu insanları üretime katmadan, hiçbir katma değer üretmeden tüketmeye alıştırmamızın da toplumsal trajik sonuçları var çünkü.

Konuşmanızda yine toplumsal şiddete değindiniz ama -az önce dijital bağımlılıkta söylediğimi madde bağımlılığıyla ilgili de tekrar edeceğim- biz bunları konuşmanızda duysak da program bazında maalesef, göremedik bütçe dağılımında. Özellikle akrana zorbalığı, suç ve şiddet davranışının görüldüğü ve riskin yüksek olduğu ailelerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Taşcı, iki dakika ekliyorum.

Buyurun lütfen.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Suçu ve şiddeti teşvik eden gettolaşma üzerinde hiç çalışılmıyor mesela. Gettolaşma ve çeteleşmeye karşı bir çalışmanız var mı? Yine, dün Komisyonda da konuştuk, feodalite üzerinde Türkiye’de hiç çalışılmıyor çünkü siyasetin her alanı ondan biraz kendi açısından besleniyor. Buna dönük bir çalışmanız var mı? Ve bağımlılıkla mücadelede Ulusal Bağımlılıkla Mücadele Eylem Planı kapsamında bağımlılık davranışlarının önlenmesinden ve bağımlıların aileleri ve sosyal çevreleri için sosyal uyumlarının desteklenmesinden sorumlu Bakanlığınızdan daha somut projeler bekliyoruz çünkü dediğim gibi, program bazlı bir şey göremedik bütçe dağılımında.

Kadrolarının en titizlikle seçmesi gereken bakanlıklardan bir tanesi, 10 kişinin yapması gereken işi 1 kişinin yaptığına şahit oluyoruz biz.

Dolayısıyla burada kadro istihdamının biraz daha yani kadroların biraz daha genişletilmesi, niteliğin genişletilmesi ve özellikle yıpranma... Yani sağlık sektörü kadar zor, yıpratıcı olan bir Bakanlıkta personelin yıpranma hakkında faydalandırılmasını ve 4/A statüsüne geçirilmesini de elzem görüyoruz; bu da hizmet kalitesini artıracaktır.

Veriler ortada, yaşlanıyoruz, hem huzurevleriyle ilgili hem engelli bakım merkezleriyle ilgili hastanelerdeki gibi özelleşmenin teşvik edildiğini -yani verileri söyleyecek vaktim kalmadı- görüyoruz ve bunu çok mahzurlu buluyoruz. Şimdi, özellikle engellilerde şöyle bir durum var: Engelli maaşı alanlar düşmüş, engelli bakım aylığı alanlar düşmüş, kamuya ait engelli bakım merkezlerinin sayısı düşmüş, bu merkezde bakılanlarının sayısı düşmüş, umutevlerinin sayısı düşmüş, bu evlerde kalanların sayısı düşmüş yani -bunları sizin rakamlarınızdan aldık- sadece özel sektörün teşviki dışında, özel sektör dışında artan hiçbir şey yok.

Ve bütçedeki en düşük payın şehit aileleri ve gazilerimize düşmesi... Yani ben gerçekten, kendi adıma utandım; 125 milyon 303 bin lira. Özellikle gazilerimizin mesela...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Saadet Partisi Grubu adına Sema Silkin...

Sayın Sema Silkin Ün, buyurun lütfen.

Süreniz yirmi dakika.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanımıza ve heyetine bütçe çalışması için de teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Evet, bir yıl aradan sonra tekrar beraberiz, geçtiğimiz yıl birçok arkadaşımızla hem eleştirilerimizi dile getirdik hem de birtakım öneriler sunduk. Önerilerimizin çok fazla dikkate alınmadığını yine bütçede görüyoruz, eleştirilerin de çok fazla dikkate alınmadığını gördük. Yine bu yıl aynı şeyleri, benzer şeyleri söylemeye devam edeceğiz. Elbette birçok bakanlık kendi... Yani bakanlıkların tamamı kendi işlerini yapıyorlar; bu kadar bürokrat, çalışan boş durmuyor bir yıl boyunca ama Aile Bakanlığı kırılğan grupları direkt hedef alan, onlara odaklanan bir Bakanlık olduğu için yaptığı, eksik yaptığı her iş maalesef, toplumda sosyal yaraların daha genişlemesine neden oluyor. Dolayısıyla burada eleştirilerimizi de önerilerimizi de dikkate almak toplumun faydasına, sizin faydanız olacaktır.

Biz Asu Hanım'ın söylediği bu elektronik kelepçeyle alakalı -belki Bakanlık bilgi verecektir ama- 25 Kasım günü İçişleri Bakanlığından bir brifing almıştık, orada şöyle bir ifadeye bulundu İçişleri Bakanımız, dedi ki: "Bizim elektronik kelepçede sayı sıkıntımız yok. Elektronik kelepçe kararları mahkemelerden çıkıyor, bize gelen tüm kararları biz uyguluyoruz. Diğer elektronik kelepçeler farklı bakanlıkla takip edilirken kadına yönelik şiddetteki kelepçeler İçişleri Bakanlığı takibinde." Bu olumlu bir gelişme. Burada işte, bizim sorgulamamız gereken acaba bu hâkimler elektronik kelepçe kararı verirken hangi kriterlere göre veriyor? Demek ki burada çok zor kriterler var ki... Bugün, mesela, işte, vereceğim oranı söyleyeyim: 40 binin üzerinde tedbir konulan kadınıımız var, bu belki yıl sonuna kadar 50 bini bulacak, ortalama çünkü böyle oluyor. Bu 40 bin kadından yıl içerisinde sadece 800'ü için bir elektronik kelepçe uygulaması yapılıyorsa demek ki burada çok katı bir değerlendirme kriteri var. Buna Sayın Bakanımız öncülük ederse bizler de belki bu konuyu tekrar gündeme getirerek bu meselenin çözümüne belki birlikte bir katkı sağlamış oluruz.

Evet, kadınlarımızın, maalesef, kendilerini güvende hissetmediği bir zamandan geçiyoruz. İlk on ayda 276 kadınıımızı kaybettik ve bunların 35'i maalesef tedbir kararları varken cinayete, katliama kurban gitmiş kadınlarımız. Evet, elbette şiddet meselesi, cinayetler meselesi sadece sizin Bakanlığınız değil, sadece Adalet Bakanlığı değil, bütün kurumların bir arada olması gereken, birlikte hareket etmesi gereken bir mesele. Burada şunu görüyoruz, bir seferberlik hâlinin olmadığını görüyoruz aslında. Ben hatırlıyorum, 6284 sayılı Yasa çıktığında, tüm kurumlar, yani burada Millî Eğitimden Millî Savunma Bakanlığına, aklınıza gelebilecek her bir kurumu bir seferberlik hâlinde, sivil toplumu da içine katarak, bu kanunu anlatma seferberliğine düşmüştü. Şimdi, ben, yine bu konuda bir seferberlik hâli ihtiyacı olduğunu ve sizin öncülüğünüzde tüm kurumları koordine edecek bir çalışmanın yapılması gerektiğini düşünüyorum.

Bu şiddet meselesinde es geçtiğimiz bir konu var, şiddet uygulayanların birçoğunda -bunu, tabii, sivil toplumun ve akademinin araştırmalarından görüyoruz- bağımlılıklarla ciddi bir ilişki kuruluyor burada. Şimdi, bu bağımlılık meselesini biz bu evlilikler öncesinde tespit edemez miyiz? Elbette edebiliriz. "Evlilik ehliyeti" dediğimiz bir konu var. Bu evlilik ehliyetinde, evlenmeden önce istediğiniz sağlık raporlarında bağımlılık konusunda da eğer bir kriter konulursa en azından yani belli oranda azaltmaya yönelik bir adım daha atılmış olur. Ben bu konuyu da dikkatinize tekrar sunmak istiyorum.

Şiddeti meşrulaştıran etkenlerde sürekli televizyon yayınlarından bahsediliyor ama televizyon yayınlarından bahsedilirken hep sadece diziler kapsamında bir değerlendirme yapılıyor; tamam, bu haklı. Peki, işte, adına "gündüz kuşağı" denilen ama bizim "skandallar kuşağı" dediğimiz bu kuşakların acaba dokunulmazlığı nedir ki -yani devletin en üst mercisinden aşağıdaki bürokratına varana kadar- maalesef bu konuya dokunulmuyor. Yani bunun üzerinde bir çalışma için -RTÜK'e çok baskılarımızla- RTÜK bir adım attı ama onun dışında siyasi iradenin bu konuda maalesef çok geride kaldığını görüyoruz.

Şimdi, kadınların iş gücüne katılım meselesini, evet, bir bireysel özgürlük meselesi olarak görürüz ama ekonomimize de pozitif katkı olarak da görüyoruz. Şimdi, 2002 yılıydı, yüzde 27,9 seviyesindeydi ve bu yıllarda olması beklenen hedef yani geçtiğimiz yıl aslında yüzde 41'di iktidarımızın hedefi. Maalesef, şu an rakam nedir? Yüzde 35,1 kadınların iş gücüne katılma oranı. Peki, bu 3 yaş altı çocuklu olan kadınlarda kaç bu oran? Birden yüzde 26'ya düşüyor arkadaşlar. Yani zaten genel olarak katılımı dünya ortalaması yüzde 52 iken biz bunun çok gerisinde, yüzde 35'lerdeyiz; bir de 3 yaş altı çocuğu olanlarda yüzde 26'lık bir iş gücüne katılım var. Bu, bizim önümüze ne çıkarıyor? Kadınların, maalesef, çocuk bakım konusunda yeterli desteği alamadıkları gerçeğini ortaya çıkarıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Öyle yorumlanmak istenirse...

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Pardon?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Öyle yorumlanmak istenirse, evet.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Evet, yani burada kreşler meselesi, siyasi tartışmalara, ideolojik meselelere kurban edilecek bir durum olmamalı, bu konuda herkes elinden geleni yapmalı.

Şimdi, maalesef, birçok alanda çocuklar mağduriyet yaşıyor, çocuk yoksulluğumuz yüzde 30'lar düzeyinde; bu da beraberinde çocuk işçiliği gerçeğini ortaya çıkarıyor. Yani "çocuk" ve "işçilik" kelimelerini yan yana getirerek "Biz de çocukken çalıştık." diyerek yüksek tolerans gösterilmesi bu meseleye, çocuğun en temel hakkını aslında ortadan kaldırıyor. 5-17 yaş arasındaki çocukların 720 bini eğitim hayatından koparılarak çalışmak zorunda kalıyor. Son on bir yılda, arkadaşlar, 671 evladımızı iş cinayetlerinde maalesef kaybettik. Türkiye'de yani evet, emek ucuzluyor ve bu, beraberinde çocuk işçiliğini getiriyor; üretim çarklarını ayakta tutan bir argüman olarak maalesef çocuklarımız görülmüyor.

Yine, şehirlerimize gittiğimizde anne ve babalar hepimizin yakamıza yapışıyor uyuşturucuyla, kumarla alakalı. Bakın, son iki aydır Mecliste -ben de birisi olmak üzere- aileleri parçalayan, intiharlara sebep olan kumar ve bahis konusunda sürekli önergeler veriyoruz ve sürekli de ret yiyoruz. Yani devlet eliyle kumar meşrulaştırıldı diyoruz, tabana yayıldı diyoruz; bunun için gelin, bir şeyler yapalım diyoruz. "Bu iktidar döneminde kumarbaz nesiller yetiştirildi." denilmesini istiyoruz ama gerçekten bizi rahatsız ettiği kadar sizi rahatsız etmiyor mu, ben gerçekten merak ediyorum.

Yine, kaybolan çocuklarımız var. Diğer arkadaşlarımız da bahsettiler, 2016'dan beri açıklanan bir veri yok yani TÜİK verilerine göre, 2008-2016 arasında 104 bin çocuğumuz kayıp ama o tarihten sonra açıklanan bir veri olmadığı için bir yorum yapamıyoruz. Şimdi, ama böyle bir vaka var, demek ki burada alacağımız tedbir de var. Bütün yaşadığımız meseleler dünyada da yaşanıyor ve özellikle Amerika'da kullanılan AMBER Alert sistemiyle, kaybolan çocukların hızlıca bulunmasını sağlayan teknolojik çözümler var. Yani bunları bir an önce devreye almamız gerekiyor. Bilgiyi saklamakla bu sorun ortadan kalkmıyor, sorunu yok saymıyoruz ve burada gidilecek çözüm yollarını birlikte aramak durumundayız. Bu teknolojik çözümler de bizim elimizi kolaylaştıran, elimizi güçlendiren çözümler; bunların bir an önce hayata geçirilmesini öneriyoruz değerli arkadaşlarımıza.

Evet, istismar meselesine hiç girmiyoruz bile. Gerçekten yani 2023 yılında güvenlik birimlerine getirilen çocukların yüzde 45'inin maalesef istismar mağduru olduğu kaydedilmiş ve bu çocukların çok ciddi bir oranı kız çocuklarımız. Son üç yılda istismara uğramış 85 bin çocuğumuzdan bahsediyoruz. Tüm bu çözüm önerilerimizi hep birlikte uygulamaya geçirebiliriz, yeter ki meselenin varlığını inkâr etmeyelim.

Evet, hep söylüyorum, Türkiye'nin bir nüfus problemi var. Nüfus projeksiyonlarına baktığımızda doğurganlık konusunda ciddi bir sıkıntı içerisinde olduğumuz ortada. Aile destek programlarıyla desteklemeye çalışıyor Avrupa bunu, onunla da başaramazsa göçmen politikalarıyla çözmeye çalışıyor. Tabii, bizim ülkemizde bir göçmen fobisi olduğu için bizim bunu en doğal şekilde destekler olmamız gerekiyor. Şimdi, burada bazen şöyle bir yanılgıya düşüyoruz arkadaşlar: Evet, ekonomik koşullar hakikaten kadınların doğurganlıklarını etkiliyor mu? Etkiliyor, bugün onu görüyoruz. Yalnız şu yanılgıya da düşmeyelim: Önce refah toplumu olalım, sonra doğum hızı kendiliğinden gelir. Hayır arkadaşlar, refah toplumlarında kadınlar çocuk doğurmazlar. Evet, biz şimdiden ülkemize özgün bir doğum teşvik politikasını hayata geçirmek zorundayız. Vaktinde alınmayan her tedbir, geçici düşüncelerin kalıcı kararlara dönüşmesine yol açar. O eşik geçildikten sonra da izlenecek politikalarından sonuç almak neredeyse imkânsız oluyor; işte İskandinav ülkeleri ortada. Yani yirmi yıl sonra nüfusumuz dinamizmini kaybettikten sonra en erken alınacak tedbirin bize dönüşü otuz kırk yıl olacak. Bizim böyle bir vakit kaybına maalesef vaktimiz yok.

Şimdi, gençlerin derdine derman olacak bir çare olarak geçen sene Aile ve Gençlik Fonu kurulmuştu ve 150 bin lira kredi desteği verilecekti. Pilot çalışması deprem bölgesinden başladı. Bundan kaç gencimiz faydalandı? Diğer illerimize bu çalışma ne zaman gidecek? Bu yıl kaç gencimizin istifade etmesi planlanıyor? Bunları bütçede göremediğimiz için size sormak durumundayım. Evet, bir evliliğin, en mütevazı evliliğin maliyeti neredeyse 600-700 bin lira arasında gözüküyor. Bu sadece küçük bir destek mahiyetinde bile olsa önemlidir ama bunun yayılması gerekir. Şu ana kadar bununla ilgili bir sonuç alamadık.

Şimdi, evet, bizim açımızdan nüfusun bir diğer sorunlu kısmı nüfus yaşılanıyor. Görüyoruz ki 2040 yılında 65 yaş üzeri nüfusumuz yüzde 10'dan 16'ya çıkacak ve yaşlıların, bakıma muhtaç hâle gelen ailelerin bakımı ciddi bir sorun hâline gelecek. Şimdi, burada hep öneriyoruz, hâlâ bu konuda bir adım atılmamış. Bakım güvence modelini hayata geçirmek zorundayız arkadaşlar. Yani sosyal yardım niteliği taşıyan bakım ödeneklerinden ziyade yoksulluktan bağımsız olarak her bir bakıma muhtaç vatandaşımız adına bir hak olarak hizmetlerin yürütülmesi için primli ödemeler sistemine sosyal bakım sigortasını mutlaka dâhil etmek durumundayız yoksa önümüzdeki on yıllarda sosyal güvenlik sistemi de altından kalkamayacağı bir yükün altına girmiş olacak. Bu konu, yaşlılar konusu Bakanımızın kendi alanına girdiği için ben kendisinden bu konuda destek istiyorum.

Yaşlılar konusuna Sayın Bakan sözlerinde çok önem atfetti ama bütçede ayrılan payın düştüğünü görüyoruz. Yani "Yaşlılara yönelik politikalarda bir daralma mı yaşanacak?" diye de açıkçası insan bir endişeye kapılmıyor değil.

Engellilerimizle alakalı yine çok meselemiz var ama engellilerin ataması meselesi... Sayın Bakanımız geçtiğimiz günlerde bir soru önergesine cevap verirken kamuda engelli kotalarının doldurulmadığını söylemişti. Madem engelli kotası dolmamış, yeni bir kota ihtiyacına bile gerek kalmadan neden şu an bir atama yapılmıyor, bu konuda bir çalışmanız var mı? Lütfen, engellilerimize buradan belki bir müjdeyle çıkabilirsiniz diye rica ediyorum.

Onun dışında, Sayın Bakanım, engellilerin ihtiyaç duyduğu tıbbi malzeme ve protezlerin temininde ciddi bir sorun yaşanıyor, her gün mail kutularımıza geliyor. Sağlık Bakanlığı Uygulama Tebliği gereği karşılanamayan kısımlar var ve bu aileler cidden zor durumdadır. Bunların ihtiyaçlarının kurumlarca ya da gelir düzeyi düşük bireyler için sosyal yardımlaşma vakıfları tarafından karşılanması bir çözüm

olarak sunulabilir mi? Sağlık Bakanlığında bu konuda bir yol katedemedik, sizden bu konuda destek bekliyoruz.

Şimdi, bu, aslında Çalışma Bakanımızla sürekli konuştuğumuz bir konu, belki de şu sıralar yani bir yıldan fazladır ben bu konuyu sürekli gündeme getiriyorum; aile bütünlüğü meselesi. 696 sayılı KHK'yle 4/D'li işçi kapsamında çalışmaya başlayan kamu işçilerimizin tayin hakları yok biliyorsunuz. Bunu her seferinde gündeme getiriyoruz, bir çalışma var mı yok mu bilmiyoruz ama iktidarımızın her konuşmasına aile bütünlüğünden başlarken böyle bir sosyal yaraya kayıtsız kalmasını açıkçası ben bir türlü uyumlaştıramıyorum. Bu aileler ne yapınlar mesela? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine mi gitsinler? Aileler parçalanıyor, boşanmalar yaşanıyor; bu şekilde binlerce insan var. Burada tek istisna adliye, askeriye gibi kurumlarda çalışanlar için böyle bir tayin hakkı verildi. Bu da çok ciddi bir ayrımcılık değil mi? Yani güvenlik bürokrasisi çalışanları ve bir de kadına şiddet konusunda tedbir kararı olanlar var tabii ki. Bu kadar uluslararası sözleşmeye, Anayasa'mızın aile bütünlüğünü koruma maddesine rağmen bu konuda maalesef bir adım -dokuzuncu yılına giriyoruz- hâlâ atılmış değil değerli arkadaşlar.

Şimdi, yoksullukla ilgili, Bakanlığınızın neredeyse tamamı bu konuyla hemhâl olmuş diyelim, Bakanlığın yarı bütçesinden fazlası sosyal yardımlaşmaya ayrılıyor. Hani "Sosyal Yardımlar Bakanlığı" denilse yeri ama elbette burada size bir şey söylemeyeceğiz, bu ülkenin ekonomisinin bir sonucu, burada Maliye Bakanıyla birlikte oturuyor olsaydınız daha fazla şey söyleyebilirdik. Yani yoksullukla mücadeleyi... Aslında burada da neyi görüyorsunuz? Yoksulluğun önlenmesinden ziyade yoksulluğun etkilerini bir nebze de olsa üzerinize düşen vazife olarak hafifletme noktasında bir misyon üstlendiğinizi görüyoruz. Şimdi, 2017 yılında 3,2 milyon hane sosyal yardım alıyordu, bu yüzde 52 arttı, 5 milyona çıktı yani nüfusun neredeyse yüzde 14'ü, 15'i sosyal yardıma muhtaç hâlde yaşıyor. Elektrik faturaları talepleri dört yılda 4 kat arttı. Daha acısı, projeksiyonlarda görüyoruz ki 2027 yılında da bu taleplerin düşmeyeceği yönünde bütçe planlamasında; demek ki bir iyileşme öngörülüyor, ekonomide söylenen makro verilerin buraya yansımaya başladığını anlıyoruz bu şekilde yani "enerji yoksulluğu" diye de bir kavram hanelerimizin içine girmiş durumda. Bu bize neyi gösteriyor? Ekonomik reformlar yerine geçici desteklerle sorunları sürekli öteleyen bir politikanın devam ettiğini gösteriyor. Burada şu da var arkadaşlar: 2023'te yüzde 61,1 gibi olağanüstü bir orandı yoksullukla mücadeleye ayrılan pay, 2025'te yüzde 53,98'e geriliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ün, devam edin.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Tabii, bu oran yine de çok yüksek ama burada hepimizin dikkatini çeken mesele, yardım alan hane sayısı artıyor, bütçeden ayrılan pay ise azalıyor yani kişi başına düşen yardımlarda bir gerileme var; bu da yoksulluğun maalesef daha fazla derin bir yoksulluk ağı içerisinde, bir yoksulluk döngüsü içerisinde devam edeceği noktasında bizi daha fazla endişeye sevk ediyor.

Ben, Sayın Bakana ve heyetine yaptıkları çalışmalar için teşekkür ediyorum, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ün, teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Ayşe Sibel Ersoy.

Süreniz on dakika.

Buyurun.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sosyal devlet olmanın en temel ilkesi, refahın toplumun tüm kesimlerine yayılmasıyla mümkün olduğu bir gerçektir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı 2024 İnsani Gelişme Raporu'nda, küresel insani gelişme seviyelerinin iklim değişikliği, çatışmalar, sağlık krizleri ve ekonomik dalgalanmalar gibi olumsuz etmenlerle nasıl etkilendiği üzerinde durulmaktadır. 2024 Raporu'nda insani gelişme eşitsizliklerine de odaklanılmakta ve özellikle cinsiyet, gelir ve eğitim gibi alanlardaki eşitsizliklerin küresel büyüme üzerindeki etkileri tartışılmaktadır.

Son yıllarda, Türkiye, İnsani Gelişme Endeksi'nde önemli bir artış kaydetmiştir. Türkiye, Birleşmiş Milletlerin İnsani Gelişme Endeksi sıralamasında genellikle "yüksek insani gelişme" kategorisinde yer alır. Bu, ülkenin yaşam beklentisi, eğitim düzeyi ve kişi başına düşen gelir gibi temel göstergelerin ortalamanın üzerinde olduğunu gösterir. Özellikle sağlık ve eğitim alanlarında yapılan iyileşmeler Türkiye'nin bu sıralamadaki yerini güçlendirmiştir ancak Türkiye'nin gelişmişlik seviyesi daha yüksek insani gelişme seviyelerine sahip ülkelerle kıyaslandığında hâlâ bazı zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Örneğin, ekonomik eşitsizlikler, bölgesel gelişmişlik farkları ve kadın hakları gibi alanlarda hâlâ önemli iyileştirmelere elbette ki ihtiyaç bulunmaktadır. Sonuç olarak Türkiye, yüksek insani gelişme kategorisinde yer alırken gelişme hızını artırmak ve eşitsizlikleri azaltmak için daha fazla çaba harcaması gereken bir ülkedir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak devleti yaşatmanın yolunun insanı yaşatmaktan geçtiğine, ülkelerin değerinin insanlarına verdiği değerle artacağına ve istikbale güvenle bakabilmek için her bir vatandaşımızın onurlu bir yaşam sürmesinin temin edilmesi gerektiğine inanmaktayız. Türk ve Türkiye Yüzyılı'nda ailenin her türlü zararlı eğilimden korunması; kadınların hak ettiği üstün kıymeti görmesi, hayatın tüm alanlarındaki fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmaları ve şiddet ve ayrımcılıktan uzak şekilde yaşamaları; gençlerin ise güçlü yaşam becerilerine, eğitim ve istihdam imkânlarına sahip olarak yetişmeleri, iktisadi ve sosyal hayata aktif olarak katılımlarının sağlanması; geleceğimizin teminatı çocuklarımızın hayata eşit ve sağlıklı koşullarda başlayabilmeleri için, nitelikli eğitim ve sağlıklı beslenme imkânlarına erişebilmeleri için en uygun ortamın sağlanması adına On İkinci Kalkınma Planı'nda yer alan "nitelikli insan, güçlü aile, sağlıklı toplum" hedefini olumlu buluyor ve destekliyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; millî ve manevî değerlerin korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasında aile kurumu büyük önem arz etmektedir. Türk toplumunun geleneğinde önemli bir yeri olan aile kavramının ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuz gelişmeler karşısında korunması gerekmektedir. Günümüzde geniş aileden çekirdek aileye dönüşüm, göç, boşanmalardaki artış gibi sorunlar

nedeniyle aile kurumunun güçlendirilmesi, ailenin sürekliliğini sağlayan değerlerin korunması ile aile bütünlüğünün sağlanması, geleceğimizi emanet edeceğimiz nesillerin yetiştirilmesi için önem arz etmektedir; bu nedenle, aile kavramını koruyucu politikalar temel hedefimiz olmalıdır. Ailenin korunması ve geleceğe taşınmasında önemli bir role sahip olan ve toplumun yarısını oluşturan kadınların ekonomik, siyasi ve sosyal alandaki temsilini ve etkinliğini artıracak politikaları destekliyoruz.

Sayın Bakanım, kadın istihdamının artırılmasının ülkemizin sürdürülebilir kalkınması açısından önemli bir parametre olduğunu biliyoruz. Kadınların istihdamında son yıllarda önemli ilerlemeler kaydedilmişse de hâlen iş gücüne katılım oranları erkeklere göre daha düşük seviyededir. Kadınların ülkemiz geleceğinde etkin rol alması için yapılan çalışmalar ne yazık ki günümüzde kadınlara uygulanan şiddet olayları nedeniyle toplumsal ve vicdani olarak hepimizi derinden etkilemektedir. Önemli olarak gördüğümüz insan hakları ihlallerinden biri olması nedeniyle kadına yönelik şiddetle mücadelenin “sıfır tolerans” ilkesiyle bütün kamu kurum ve kuruluşları ve sosyal taraflarla iş birliği içinde sürdürülmesi gerekmektedir. Kadınların maruz kaldıkları her türlü şiddetten korunması, kadına yönelik şiddetin önüne geçilmesi amacıyla şiddet önleme ve izleme merkezleri, şiddetle mücadele irtibat noktaları ve kadın konukevleri aracılığıyla önemli ve yararlı hizmetler verilmektedir. Aile içi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi açısından Emniyet Genel Müdürlüğümüzün KADES programının yaygın kullanılması için çalışmaların yapılması ve daha çok kadına ulaşmanın sağlanması gerekmektedir. Bu programla ulaşılan kadın sayısının bir tane bile artmış olması çok önemlidir. Kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair düzenlemeler daha etkin uygulanmalı ve toplumsal farkındalık daha da artırılmalıdır.

Sayın Bakanım, ülkemizin geleceğinde önemli bir yeri olan çocukların korunması ve topluma kazandırılması için önemli bir devlet desteğine ihtiyaç vardır. Gayriahlaki ve yasa dışı baskılara ve şiddete maruz kalan çocuklarımız devletin etkin koruması altında olmalıdır. Çocuk işçiliğine karşı etkin bir şekilde mücadele edilmeli, çocukların internette, sosyal medyada karşılaşabileceği dijital risklerden, yazılı ve görsel medyanın zararlarından korunması ve bilişim teknolojileriyle yaşlarına ve gelişimlerine uygun bir şekilde kullanmaları için çalışmalar yapılmalıdır. Bağımlılığa karşı mücadele etmek amacıyla çocuklara ve ailelere yönelik bilinçlendirme çalışmaları ve eğitimler devam ettirilmelidir.

Engelli bireylerin haklarını geliştirmek, eşit fırsatlara sahip olmalarını güvence altına almak, onların ekonomik ve sosyal refahını sağlamak sosyal devletin en önemli görevlerinden biridir. Engellilerimize yönelik birçok hizmet uygulamaya konulmuş ve engelli memur sayısında artış sağlanmış olup bu sayının daha da artmasını diliyoruz.

Yaşlı nüfusun gün geçtikçe artmasıyla yaşlı politikalarının onların huzurlu yaşayabilecekleri, olumsuzlukları önleyici şekilde yapılmasının önemini artırmıştır. Ülkemizde 65 yaş üstü yaşlılarımızın korunması ve desteklenmesi amacıyla biyolojik, psikolojik ve sosyal bakıma ihtiyacı olanların yaşadıkları mekânlarda gerekli olan bakımlarının yapılarak yaşamlarını kolaylaştıran Yaşlı Destek Programı vatandaşlarımız tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmaktadır; biz de destekliyoruz.

Gazi ve şehit yakınlarımızın taleplerinin ve sorunlarının giderilmesi partimizin her zaman büyük önceliğini oluşturmaktadır. Özellikle terörle mücadele esnasında yaralanmalarına, birçoğunun vücutlarında kurşun ve şarapnel parçaları bulunmasına rağmen gazi sayılmamakta, hiçbir haktan faydalanamamaktadırlar. Bu konuda 7082 ve 7091 sayılı Kanunlarla, 15 Temmuz darbe teşebbüsünün püskürten kahramanlarımıza yaralanma derecesine bakılmaksızın gazilik ünvanı verilmiş, istihdam hakkı sağlanmış ve diğer haklardan yararlanmaları sağlanmıştır. Terörle mücadelede yaralanmalarına rağmen malul sayılmayan gazilerimize de yaralanma derecesine bakılmaksızın gazilik ünvanı verilmeli, istihdam ve diğer haklardan yararlanmaları sağlanmalıdır. Gazilik onların da hakkıdır. Bu konuda hassasiyetlerinizi bekliyoruz.

Cumhuriyetin 2'nci yüzyılı olan Türkiye ve Türkiye Yüzyılı'nda bireyin, ailenin ve toplumsal değerlerimizin korunması, güçlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik bütüncül ve adil sosyal hizmet politikalarıyla gençlerin ve kadınların istihdamına yönelik teşviklerin artırılmasını, kadınlara ve çocuklarımıza yönelik şiddetin sona erdirilmesini; gazilerimizin, şehit yakınlarımızın, engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın sorunlarının çözüme kavuşturulmasını sağlamalıyız.

Kalkınmanın ve gelişmişliğin göstergesi olan ihtiyaç duyan her ferdimizin sosyal hizmetlerden yararlanabilmesini sağlamak en büyük isteğimizdir diyor, bu duygu ve düşüncelerle “güçlü aile, güçlü toplum, güçlü Türkiye” anlayışıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesinin vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ersoy, teşekkür ederim.

Sayın Pelin Yılık, buyurun.

PELİN YILIK (Çankırı) - Sayın Bakanım, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının kıymetli bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplumsal birlikteliğin güçlendirilerek devam etmesi, sağlıklı bireylerin yetişmesi ve beşerî sermayenin niteliğinin artırılmasında aile kurumu önemli bir işleve sahiptir. Toplumun çekirdeğini oluşturan aile, sanayileşme ve kentleşme gibi süreçlerin birey üzerine getirdiği baskıların hafiflemesine ve bireyin risklere karşı mücadele etme yetisi kazanmasına yardımcı olmaktadır. Millî ve manevî değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, millî bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde kadının ana unsur olarak yer aldığı aile kurumu büyük önem arz etmektedir. Aile, toplumun en küçük birimi olmasına rağmen toplumu en iyi yansıtan temel kurumdur çünkü aile, toplumun benimsediği değerlerin normatif kuralların ve sosyalleşmenin en yoğun olarak yaşandığı toplumsal yapıdır. İnsanın doğumuyla birlikte katıldığı ilk sosyal yapı ailedir. Aile, kişiyi yaşamı boyunca etkiler ve biyolojik, sosyolojik, psikolojik unsurlarıyla varlığı evrensel olan bir kurumdur. Günümüzde aile sosyal bir yapı olarak küçülmüş ancak kurum olarak güçlenmiştir. Toplumun sosyal ve kültürel temelleri aile içinde beslenip kökleşir. Ailenin görevinin ve öneminin kaynağı aile içi dayanışmadan gelir.

Türk toplumunun temel taşı olan aile, ekonomik ve sosyal gelişmelerin yol açtığı olumsuz gelişmelere karşı korunmalıdır. Modernleşme, kentleşme ve küreselleşme süreçlerinin ortaya çıkardığı geniş aileden çekirdek aileye dönüşüm, göç, boşanmalardaki artış gibi

yapısal sorunlarla karşı karşıya kalan aile kurumu güçlendirilmelidir; aile bireyleri arasındaki bağılılığı ve aile bütünlüğünü koruyucu politikalar geliştirilmelidir; aileyi ve sosyal fonksiyonlarını zayıflatıcı unsurlar ortadan kaldırılmalıdır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak aile kurumunun güçlenmesinin huzurlu Türkiye'nin teminatı olacağına inanıyor, kadın ve erkeğe eşit fırsatların sunulduğu, kadına saygının ön planda olduğu bir yaklaşımı öngörüyoruz.

Ailenin korunması, şiddetin önüne geçilmesi konusunda kapsamlı bir ruh sağlığı yasasına ihtiyaç duyulduğu tartışılmazdır. Şiddetin ruhsal ve psikolojik yönü analiz edilmeli, yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.

Bugün tanımını yaptığımız aile kavramı, aynı zamanda toplumun bünyesinden doğabilecek sosyal ve iktisadi tehlikelere karşı sosyal haklarla donatılmış ve bu haklarını sosyal devletten isteyebilen anayasal bir kuruluş olmuştur. Devlet aileyi korumakla yükümlüdür dolayısıyla aile yapısının korunması, Türk toplumunun temeli olan aile yapısının desteklenmesi devletimizin anayasal görevidir. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde genç çiftlere yapılan evlenme yardımları, kira veya konut yardımları, gıda yardımları, dışarıda çalışmayan ev kadınlarına yardımlar, aile ödenekleri şeklinde doğum öncesi ve doğum sonrası yardımları, çocuğun okuma masraflarına yapılan yardımlar sosyal devlet olma anlayışının gereğidir.

Ayrıca belirtmek isterim ki özellikle televizyon dizilerinde sıklıkla şahit olduğumuz aile kurumunu zayıflatan, varlığını sarsma riski olan sahnelerin denetlenmesi önemlidir.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; aile kurumunun yapısının güçlendirilmesini ve gelecekteki dönüşümlere uyum sağlamasını geçerli kılmak üzere oluşturulan Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Vizyon Belgesi ve Eylem Planı'nda küresel riskler ve demografik yapının dönüşümü karşısında ailenin korunması, ailelerin refah düzeyinin yükseltilmesi, aile odaklı sosyal politika ve hizmetlerin etkinliğinin artırılması, dijitalleşme sürecinde ailenin desteklenmesi, aileye duyarlı çevre politikalarıyla ailelerin afet ve acil durumlara dayanıklılığının artırılması olmak üzere beş temel stratejik amaç belirleyen detaylı çalışmayı değerli bulmaktayız.

Kıymetli milletvekilleri, iş ve aile hayatı, bireyin yaşamının iki önemli parçasını oluşturmakta ve bu alanlardaki rol ve sorumluluklar birbiriyle çakışabilmekte, bunun sonucunda her iki alanda birbirine olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Toplumsal yaşamda bireyden sadece çalışma ve gelir getirici faaliyetler beklenmemekte, aile hayatının sürdürülmesine ilişkin çeşitli rol ve görevlerin de yerine getirilmesi talep edilmektedir. Bu rol ve sorumlulukları dengeli dağıtabilmek tüm bireylerin ortak amaçları arasında yer almalıdır. Ülkemizde çalışma yaşamında eşitliği temel alan yasal altyapının oluşturulmasında önemli kazanımlar elde edilmiş olmakla birlikte iş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasını destekleyecek mevzuat değişiklikleri yapılmasına, kadınlar üzerindeki bakım yükümlülüklerinin azaltmak amacıyla çocuk, engelli ve yaşlı bakımına ilişkin destek ve teşvik mekanizmalarının çeşitlendirilmesine yönelik daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocuklarımızın korunması devletimizin görevidir. İlkel şartlara hapsedilmiş çocuklarımıza tanık olmak, onları kaybetmek hepimiz adına hüsrandır. İzmir'in Selçuk ilçesinde hayatını kaybeden 5 evladımıza Allah'tan rahmet diliyorum. Evlatlarımızın manevi ve moral değerlerinin yanı sıra devletimizin dokunuşlarıyla sağlıklı birer fert olması mümkündür.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; kadın, ailenin, devletin ve milletin temel taşı, gelişmenin ve çağdaş bir medeniyet olabilmenin en önemli unsurudur. Kadınlarımız kendilerini ne kadar güvende hissederse ve güçlü hissederse toplumsal gelişme ve çağdaşlaşma yolunda hayata o kadar derin katkı sunacaklardır. Bu nedenle, kadına yönelik şiddet toplumsal bir sorun olarak ele alınıp devletimizin ve toplumun tüm organlarının aktif katılımıyla toplumsal bir farkındalıkla çözülebilecektir.

Kadına yönelik şiddet ve baskının, sadece ülkemizin değil tüm dünya kadınlarının sorunu olduğu unutulmamalıdır. Hemen hemen her toplumda mücadele edilen, sosyal sorunların başında gelen şiddetin en yoğun uygulandığı kesimlerin başında maalesef kadınlar gelmektedir. Kadına yönelik şiddet, temel insan hakları ve özgürlüklerin ihlali olup kadın ve erkek arasında eşit olmayan güç ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu toplumsal sorun aynı zamanda önemli bir halk sağlığı problemidir.

81 ilimizde toplamda 84 ŞÖNİM'le 2012 yılından günümüze yaklaşık 2 milyon kadına yönelik verilen danışmanlık ve rehberlik hizmetleri için de teşekkür ediyoruz.

Bir insan hakları ihlali olan kadına yönelik şiddet, coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğretim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada görülen bir evrensel sorun. Kadına yapılan her türlü saldırı insanlığa yapılmış demektir. Öğrenilen sosyal bir davranış olan şiddet, kişilerde doğal bir şekilde var olan saldırganlık yöneliminin bireysel veya toplumsal açıdan bir başkasına zarar verecek şekilde dışa yansımaları olarak tanımlanmaktadır. Şiddet; insanlığın başlangıcından itibaren var olmuş olan, hem bireysel hem de toplumsal boyutları bulunan, ortaya çıkardığı ekonomik, sosyal, politik sonuçları nedeniyle sosyoloji, felsefe, psikoloji, ekonomi gibi pek çok alanlar tarafından ele alınması gereken, evrensel ve multidisipliner bir bakışla değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Ailenin korunması, şiddetin önüne geçilmesi konusunda kapsamlı bir ruh sağlığı yasasına ihtiyaç duyulduğunu tekrar vurgulamak istiyorum. Bu konuda "şiddete karşı sıfır tolerans" anlayışıyla yürüttüğünüz kararlı mücadeleyi önemli buluyor, şiddetin ruhsal ve psikolojik yönünün analiz edilmesi gerektiğini tekraren vurguluyorum. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde engellilerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını temin ve teşvik etmek engellilere yönelik politika anlayışının esasını oluşturmalıdır. Engellilik konusunun tüm politika alanlarında gözetilerek hak temelli bir yaklaşımla kurgulanması ve engellilerin karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması engellilik politikasının önceliklerini oluşturulmalıdır. Ulaşımdan eğitime, çalışma hayatından sağlık hizmetlerine varıncaya kadar her alanda engellilerimize insanca bir hayat sunmak, insani ve hukuki bir mükellefiyettir. Özel gereksinime yönelik bugüne kadar birçok hizmet uygulamaya konulmuş ve engelli memur sayısında önemli bir artış sağlanmış olmakla birlikte engelli ve engelli yakını aylığının artırılması, engelli aylığı ödemelerinde aile geliri yerine engellilerin kendi gelirlerinin esas alınması da yerinde olacaktır. Engellilerin genel ve mesleki eğitim, mesleki rehabilitasyon, kendi işini kurma, hibe desteği, iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin daha da geliştirilmesi önemlidir. Ayrıca belirtmek isterim ki engelli kardeşlerimiz devletimizden istihdama dâhil olabilecekleri

iş müjdesi beklemektedirler. Kendilerini topluma faydalı kişiler olarak görebilmelerini sağlayacak olan çalışma hayatına katılımları kendileri için önemlidir.

Sözlerime burada son verirken 2025 yılı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bütçesinin ülkemize ve aziz Türk milletine hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Pelin Yılık, teşekkür ederim.

Şimdi, söz sırası Adalet Kalkınma Partisi adına Ayşe Keşir'de.

Buyurun Sayın Keşir.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri ve hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Sürem elverdiğince bazı konulara gireceğim ama önce kadın konusundan başlamak istiyorum, vakit kalırsa diğer konulara da değineceğim.

Öncelikle şunu söylemem lazım: Kadın ve aile politikaları birbirine hasım ve rakip politikalar değildir -ya, ya da- yani ya kadın hakları ya aile... Böyle bir ikilemde değil AK PARTİ ve AK PARTİ, bu dikotomik sığılığın dışında bir perspektif sunuyor yirmi iki yıldır. Biz hem aile hem kadın diyoruz, diğer pek çok politikalarımızda olduğu gibi. Onun için, buradaki ayrıştığımız noktayı özellikle ifade etmek isterim.

Tabii, kadını konuştuğumuzda öncelikle eğitimi konuşmamız lazım çünkü eğitim en önemli fırsat eşitliği aracı. Eğitim olmadığında ne iş gücü piyasasına katılımdan bahsedebiliriz, ne karar alma mekanizmalarına katılımdan bahsedebiliriz, ne şiddetle ne de yoksullukla mücadelede bahsedebiliriz. Bakın, bir veri vereceğim size: Kadın iş gücüne katılım ile eğitim ilişkisine baktığımızda üniversite mezunu kadınların yüzde 68,8'i iş gücü piyasasına katılabilir. Bu ne demek? Bugün eğer bu rakama sahip değilseniz geçmişte üniversite kapılarında kız çocuklarını bekletenlerin bunda vebali var demek. Bugün "safсата" ya da "helalleşme" adıyla bundan kurtulabileceğinizi zannetmiyorum çünkü ben o günlerin bizzat tanığı ve tarafıyım.

Peki, bugün ne oldu? AK PARTİ bu eğitim konusunda ne yaptı, kız çocuklarının eğitimiyle ilgili? Bir defa yasakları tarihe gömdük. 81 ilde açtığımız üniversitelerle bugün üniversite öğrencilerinin içinde kız-erkek oranı yüzde 51 kız öğrencidir ve işte bundan itibaren artık iş gücü piyasasından, karar alma mekanizmasından bahsedebiliriz. Burada birkaç rakam daha vermek istiyorum size. Hani böyle seçimden seçime bütün tuşlara basıldığında muhafazakâr kadınlara ya cumhuriyet kazanımları hatırlatılıyor ya da "Kadınlar eve kapatılıyor." ezberleri tekrar gündeme sürülüyor ya; bakın, bu yirmi iki yılda ne oldu: Yirmi iki yılda kadın hâkim oranımız yüzde 47'ye ulaştı. Bu yirmi iki yılda araştırma görevlisi kadın oranımız yüzde 51'e ulaştı; kadın avukat oranı yüzde 46'ya, hekim oranı yüzde 44'e, öğretmen oranı da yüzde 60'a ulaştı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - "Hepsini de açlık ücretine bağlayıp sömürüyoruz." diyorsunuz. Asgari ücretle geçinemeyenler aynı oranda arttı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Ben sizi dinledim, dinleyin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca, söz aldığımızda görüşlerinizi iletin lütfen.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Kamudan bahsediyorum ağırlıklı olarak.

Diğer taraftan, KOSGEB desteklerinin yüzde 41'ini kadınlar alıyor bugün. İŞKUR'un birtakım programları var, tek tek anlatmayacağım ama işte mesleki eğitim, aktif iş gücü, işbaşı eğitim programları gibi; bu programlardan faydalananların yüzde 53'ü de yine kadınlar.

Gelelim siyasi katılıma: 1935'te çok önemli bir kazanım elde etti Türk kadını ve o dönem Parlamentodaki kadın oranı yüzde 4,1'di. Peki, bir soru soracağım, hiç bu soruyu kendinize sordunuz mu: 2002 AK PARTİ iktidarına kadar bu yüzde 4,1 oranı hiç aşıldı mı? İktidardınız ve iktidar ortağınız, hiç aşıldı mı? Hayır, aşılmadı hatta darbe dönemlerinde yüzde 1'in altına düştü. Darbeler bir de kadının katılımına zarar verdi. 2002'den bu yana peyderpey, sistematik bir şekilde Parlamentoda kadın oranı artmaktadır; bu da AK PARTİ'nin başarısıdır, kayda geçiriyorum. Diğer taraftan...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Yüzde kaç aldınız, bırakın başka...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Ben sizi dinledim, aynı siyasi nezaketi sizden bekliyorum. Kadın kadına şiddet uygulamasın!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Soru sordunuz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Söz size gelince cevap verirsiniz.

Gelelim şiddetle mücadeleye: Bakınız, AK PARTİ'nin en önemli ilk icraatı... 2002 Seçim Beyannamesi'ni bir açın bakın; kadına yönelik şiddetle nasıl mücadele edeceğini, töre, namus cinayetlerini önlemekle ilgili nasıl mücadele edeceğini daha 2002'deki ilk Seçim Beyannamemizde söylüyoruz, daha vatandaşın önüne ilk çıktığımız gün söylüyoruz. Ve akabinde ne yaptık biz? 2004'te Anayasa değişikliği yaptık ve ilk defa "Kadın-erkek eşittir." hükmü Anayasa'ya bizim dönemimize girdi.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Sonra da "Fitratında eşitlik yok." dediniz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Anayasa diyorum! Anayasa'dan daha amir bir hüküm mü konuşuyorsunuz?

(Gürültüler)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Anayasa'ya aykırı...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Keşir, siz devam edin.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Devam ediyorum... Devam ediyorum...

Bakın, bu ülkede 2005 yılına kadar...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Kendi dilinizden...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Provoke etmeyin!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Siziniz provoke eden, ben değilim.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bu ülkede 2005 yılına kadar kadına şiddet suç tanımı bile değildi. Bakın, 2005'te köklü bir Türk Ceza Kanunu düzenlemesi yaptık ve biz orada kadına yönelik şiddeti suç olarak tanımladık.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kadınlar öle öle, mücadele vere vere bunları kazandı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Daha başka bir şey söyleyeyim: Cinsel saldırı filini de yine 2005 yılındaki Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak tanımladık.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ne kadar uyguluyor sorun bakalım Adalet Bakanımıza.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Devam ediyorum, İstanbul Sözleşmesi konusuna da girmek istiyorum.

Şöyle, bakın, burada bir pankart koymuş vekillerimiz "İstanbul Sözleşmesi yaşatır." diye. Peki, biz bunu neye göre söylüyoruz? Hangi altyapıyla söylüyoruz? Avrupa'da durum ne? Avrupa'da hangi kanunlar çıkmış? Nasıl uygulanmış? İstanbul Sözleşmesi başka ülkelerde yaşatıyor da Türkiye'de mi yaşatmıyor? Bakın, İstanbul Sözleşmesi'ne 45 ülke imza koymuş. Bu 45 ülkenin 6'sı ülke Meclisinden dahi geçirmemiş, hiçbir şey yapmamış; Çekya var, Ermenistan var içinde. Diğer taraftan, 7 ülke, Parlamentosundan geçirmekle beraber iç hukukunda hiçbir düzenleme yapmamış. Hangi ülkeler var? Estonya, Finlandiya, İsviçre, Norveç gibi ülkeler var; hiçbir düzenleme yapmamış, bir tek kanuni düzenleme yapmamış bu ülkeler. Bu ülkelerde "İstanbul Sözleşmesi yaşatır." diyebilir miyiz? Diyemeyiz.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ayda 45 kadın öldürülüyor bu ülkelerde.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - 26 ülke çekince koymuş, bu ülkelerin içinde Finlandiya, İsveç, Birleşik Krallık, Danimarka da var; bunlar çekince koymuş.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Vay be ne örnekler!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bazı ülkeler kısmi düzenleme yapmış. Hollanda, aile içi şiddeti ağırlaştırılmış suç kapsamına almış sadece.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sen bizim ülkeden bahset.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Belçika, daha yeni, yakın zamanda Ceza Kanunu'na bir bent ekledi. En kapsamlı yapan Almanya; o da Anayasa, Ceza Kanunu ve Medeni Kanun'una bazı bentler ekledi.

Özetle şunu söylüyorum: İstanbul Sözleşmesi'ni imzalayan, çekince koyan, uygulayan, uygulamayan hiçbir ülke müstakil kanun çıkarmamıştır Türkiye dışında; bunun altını özellikle çizmek istiyorum. Tabii, şunu söylemem lazım: AK PARTİ'nin kadına yönelik şiddetle mücadelesi -az önce söyledim- sadece İstanbul Sözleşmesi'ne endeksli değil; 2004'te, 2005'te yaptıklarımızı az önce size anlattım. Bakın, 2009'da Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu yine İstanbul Sözleşmesi öncesi kuruldu.

Peki, İstanbul Sözleşmesi'nden sonra ne yaptık? Evet, 6284 sayılı Kanunu'nu çıkardık, 2020 yılında ayrıldık. 2020 yılında ayrıldıktan sonra bakın ne düzenlemeler yaptık? Bir defa, kadına yönelik şiddetle kasten yaralama kapsamına aldığımız süreç 2020'den sonradır, canavar saikle öldürme... 2021'de, boşanılan eşe karşı işlenen şiddette de tıpkı nikâhli eş seviyesinde olacak şekilde cezaları artırdık. Yine, 2022'de iyi hal indiriminde...

(Gürültüler)

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Arkadaşlar, kanundan haberiniz yok. Allah aşkına bir dinleyin ya!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hepsinden haberimiz var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Keşir, siz devam edin.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - 2022'de kravat ve benzeri iyi hâl indirimlerini kadına yönelik şiddette kapsam dışı bıraktık.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Önleyici politikanız yok.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bakın, sözleşmeden çıktıktan sonra yaptık bunları.

Bir de şunu söylemem lazım, bunu neye dayanarak söylüyorum? Türkiye'nin karnesini verdim ama şunu söylemem lazım, muhtemel ki takip ettiğinizi umuyorum: Avrupa Konseyi geçtiğimiz mayıs ayında bir direktif yayınladı, kadına yönelik şiddetle ilgili 51 maddelik bir direktif. Ne dedi ülkelere? Ülkelere dedi ki: "Kadına yönelik şiddetle ilgili sözleşmeyi imzaladınız ama hiçbir şey yapmadınız, şu 51 maddeyi uygulayın."

Ben oturdum ders çalıştım arkadaşlar, önüme gelen hazır metni okumuyorum, ben ders çalışıyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Herkes çalışıyor, ne güzel.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - O 51 maddeyi Türk iç hukukuyla karşılaştırdım. O 51 maddeyi tek tek Türk iç hukukuyla karşılaştırdım; bakın, burada, tamam mı oturup ders çalıştım. Ve bu 51 maddenin her biri, konseyin mayıs ayında verdiği direktifteki 51 maddenin her biri Türk iç hukukunda birincil ve ikincil düzenleme olarak var. Ayrıca 2 fazlası da var. Ne var bunun içinde? 1) Elektronik kelepçe var. 2) Mağdurun, tıpkı tanık koruma programında olduğu gibi kimliğinin ve adresinin gizlenmesi var. Avrupa Konseyi bu ikisini daha önermedi bile.

Siz hangi sözleşmenin yaşattığından bahsediyorsunuz? Üç yıl süre verdi Avrupa Konseyi ülkelere "Haziran 2027'ye kadar iç hukukunuzu buna göre düzenleyin." dedi. Sadece bu direktifin yayınlanıyor olması bile "Sözleşme yaşatır." söylemenizin kadına şiddeti araçsallaştırdığının ve bir balon olduğunun göstergesidir. Bunun özellikle altını çizmek istiyorum, özellikle bunun altını çizmek istiyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Öyle balon değil, mahkeme kararları...

HALİDE TÜRKOĞLU (Diyarbakır) - Bu kadınlar niye öldü o zaman, niye ölüyorlar? Kadınların ölümü niye bu kadar kolay?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Gelelim bir başka konuya: Özellikle sığınmaevleri, konukevleri beni son derece önemseydiğim ve uzun yıllar ben 2010... Bakın, ben 17 yaşından beri kadın çalışıyorum; öyle ezbere konuşmuyorum, önüme gelen metinle konuşmuyorum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Her gün en az 3 kadın öldürülüyor.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Yerel yönetimlere kanun sığınmaevi açma yükümlülüğü getiriyor değil mi? Evet, Bakanlığın da sorumluluğu yerel yönetimlerin de.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Atadığımız kayyumlar sığınmaevlerini kapattı.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Peki, 3 büyükşehre bakayım ben bir, Ankara Büyükşehir Belediyesi 2019'dan bu yana bir tane sığınmaevi açmamış. İzmir belediyelerine bakıyoruz; İzmir'de Bayraklı, Bornova, Karşıyaka toplam 88 kişi kapasiteli sığınmaevlerini kapatmış, sadece Büyükşehir 2010'da ve 2021'de 2 tane sığınmaevi açmış, bunların kapasitesi 45.

CAVİT ARI (Antalya) - Ya devlet, siz yapacaksınız Ayşe Hanım.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Gelelim İstanbul'a İstanbul'da da kapanan sığınmaevleri var ve sadece İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2024 yılında 40 kapasiteli bir sığınmaevi açmış. Ben, lafa bakarım bir de icraata bakarım. Şimdi burada eğri oturup doğru konuşalım, tamam mı?

ASU KAYA (Osmaniye) - Bakanlık, 2020'den beri 113 rakamında kalmış kocaman Bakanlık bütçesiyle.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Gelelim diğer bir konuya: Kadına yönelik şiddeti konuşacaksak savaşları, bugün Filistin'i, kadına yönelik şiddeti konuşacaksak terörü konuşmamız lazım. Bakın, konuşmacılar burada uluslararası kavramları çok güzel kullandılar.

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Vekilim, biz konuşurken İstanbul Esenyurt'ta Filiz katledildi, önce biz bunu konuşalım isterseniz. Siz "sığınmaevii" diyorsunuz ama Bakanlık 2020'den beri 113'te kalmış.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, lütfen...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Söz hakkımdan alıyorsunuz.

Başkanım, süremi uzatılmasını istiyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Uzatılsın Sayın Keşir, size saygımız sonsuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Keşir, bir dakika... Sayın Kaya, lütfen...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Uluslararası literatürde konuşmayı çok güzel beceriyor arkadaşlar. "Kadınların ekonomik hayata katılımı" çok güzel cümle; "ekonomik özgürlük" "karar alma mekanizmalarına katılım" "kadın yoksulluğuyla mücadele" bunların her biri uluslararası literatürde ezberlenmiş cümleler. Burada hangisi var bunun? Burada bunun hangisi var? Buradaki her kız çocuğu değil, mi? Buradakiler yoksul değil mi? Bakın "Sırtımı YPG'ye dayadım." diyenlere soruyorum bunu. Buradakiler her kız çocuğu değil mi? Bunların yoksulluğu yok mu? Bunların eğitim en temel hakkı değil mi? Karar alma mekanizmalarına silahla mı katılacaklar? Burada şunu söylemem lazım: Bu çocukların yaş ortalaması 18'in altında ve yüzde 51'i ilköğretim mezunu.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Nereden biliyorsun?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Nerede eğitim? Nerede ekonomik özgürlük? Nerede yoksullukla mücadele? Sırtımı YPG'ye dayayanların vadettiği kız çocuğu geleceği bu işte.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Her yıl aynı fotoğrafı gösteriyorsunuz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Ve tıpkı üniversite kapılarında kızları bekletenlerin bugün kadının eğitim hakkından bahsetmeye hakkı olmadığı gibi, bunu görmezden gelenlerin de kadına şiddetle ilgili tek bir söz söyleme hakkı yoktur.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Saptırmayın, gerçeklerden bahsedin, lütfen konuyu saptırmayın.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bir kadın olarak bu hakkı size vermiyorum ve ben, Nene Hatun'un torunlarını PKK'ye yem etmeyeceğim! Bunu böyle bilin. (Gürültüler)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sizden almıyoruz! Elbette ki bunu size soracağız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın milletvekilleri, söz aldığınızda cevaplayın lütfen. AYŞE KEŞİR (Düzce) - Birleşmiş Milletler raporları var, Haziran 2015; UNICEF raporu var, Haziran 2014; Amerika Birleşik Devletleri Dışişleri Bakanlığının 2020 raporu; yine, Birleşmiş Milletlerin 2022 raporu; Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğinin 2019 raporu, Virginia Gamba ile YPG/PKK arasında yapılan bir anlaşma var. Bütün bunlar uluslararası örgütlerin, PKK'nın ve YPG'nin kız çocuklarını, çocukları, 15 yaş altındaki çocukları nasıl silahlandırdığının en önemli göstergesi.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Uluslararası örgütlerin Türkiye'ye vermiş olduğu cezalardan bahsedin biraz da!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sırtını YPG'ye dayayanlar bu konuda konuşamaz! Bu çocukları yem ettiğiniz sürece bu konuda konuşma hakkınız yok, bu konuda hiçbir şekilde söz söyleme hakkınız bulunmamaktadır!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu kadar hamasetle konuşmanız...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - İşinize gelmeyen yerde sözümü kesiyorsunuz.

Bu ülkede Kara Fatmaların, Nene Hatunların torunlarının, kız çocuklarının YPG'ye, PKK'ya yem edilmesine müsaade etmeyeceğiz.

Bugün Millî Savunma Bakanlığının sınır ötesinde yaptığı operasyonların büyük bir kısmı bu kız çocuklarını yoksulluktan kurtarmak, terörden kurtarmak...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Bu kadar hamasetten bahsetmek yerine politikalarınızdan bahsedebilirsiniz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - ...iş hayatına erişimini, katılımını sağlamak için yapılmıştır; bunu da burada ifade etmek istiyorum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Her yıl aynı şeyi yapıyorsunuz!

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Siyaset biçiminiz bu!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Terörize etmeyin burayı, burayı terörize etmeyin!

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Dalga mı geçiyorsunuz bizimle?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Burayı terörize etmeyin!

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Her yıl aynı şeyi yapıyorsunuz, her yıl aynı fotoğrafla geliyorsunuz!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Burayı terörize etmeyin!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın vekillerim, hatibi dinleyelim; sözcüleriniz cevap verir gerektiği yerde.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Gelelim sosyal yardımlar konusuna. Bakın, Anayasa'nın sosyal devlet ilkesi bu yirmi iki yılda vücut bulmuştur. Bunu neye dayanarak söylüyorsunuz? Alanı çalışan biri olarak söylüyorum. Bakın, 2002 yılında iktidara geldiğimizde...

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Keşir, bir dakika, bir dakika...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Başkanım, sürem gidiyor ama rica edeceğim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Bu genç kız babası tarafından boğularak katledildi!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, konuşunuz. Sözcünün süresi var, lütfen, burada...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Temiz dil, adablı konuşma uyarısı yapın bakalım kendi hatibinize! Bu mudur? Bu kadar provokasyona...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Diliyle ilgili hiçbir sorun yok, görüşlerini ifade ediyor; temiz dile davet edeceğimiz bir husus yok ama sizi davet ediyorum, böyle bir şeye karışmayın.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - PKK'ya "terörist" diyorum, sen niye üstüne alınıyorsun ya? YPG'ye sırtını dayayanlara "terörist" diyorum, niye üstüne alınıyorsun?

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Bize parmak sallıyorsunuz!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Burada Komisyon üyesi arkadaşlarımız var, lütfen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Ama böyle bağırarak...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Niye üstüne alınıyorsun ya?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, fikirlerini söyler, siz de katılmadığınızı, yanlış olduğunu ifade edersiniz. Yani, medeni bir şekilde bunu sürdürebiliriz.

Sayın Keşir, devam edin.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Başkanım, sürem gidiyor, müsaade ederseniz devam etmek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, devam edin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sakinlikle dinleyin, herkes sırası geldiğinde konuşsun ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - 2002 yılında sadece 4 alanda sosyal yardım kalemi vardı ve ben o dönemleri çok iyi hatırlıyorum, ölçü suydı: "Sosyal güvencesi var mı yok mu?" İmkânlar öyleydi ve ancak öyle yapılabiliyordu. Bugün artık ölçü o olmaktan çoktan çıktı. "Sosyal güvencesi var mı yok mu"nın dışında hanede kişi başına gelire bakılıyor. Farklı kalemlerde farklı işlemler...

Şunu söyleyeyim: Mesela bugün Aile Destek Programı var, 2023 ve 2024 yılları toplamı 42 milyar. İhtiyaç sahibi aileler ve çocuklar için ödenekler var; şartlı eğitim, şartlı sağlık yardımları var. Bakın, askere giden çocukların ailelerine yardım kalemi var.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sadaka sistemi kurdunuz!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Diğer taraftan, burada...

ASU KAYA (Osmaniye) - Hane başı ne kadar verdiğinizi de söyleyin!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Az önce koruyucu aile sistemini Bakanımız anlattı, ona çok girmek istemiyorum. Bu konu dünya örneğinde, OECD ülkeleri içinde de Birleşmiş Milletler içinde de örnek olacak bir kampanya.

Diğer taraftan (SED) Sosyal ve Ekonomik Destek, bunu küçümsüyor olmanızı hiç anlayamam. Bu SED yoksullukla mücadelenin temel kavramıdır ve aileler sadece yoksulluk için çocuğunu kuruma bırakmasın; istismar, bağımlılık vesaire yoksa çocuk bakımına ailenin yanında devam etsin diye.

Bunu da özellikle buradan belirtmek istiyorum: Bugün 58 kaleme çıkmış olması yoksulluğun artması değil, toplumun en alt kesiminden, hiç güvencesi olmayan, sigortası olmayan o en alt kesimden yukarıya doğru refahın yayılmasıdır aslında. Bunu da azıcık sosyal politika okuryazarlığınız olsaydı anlayabilirdiniz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Refah yardımı olmaz!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - teşekkür ediyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Refah yardımıyla artamaz.

ASU KAYA (Osmaniye) - ‘‘Sosyal yardım yapıyoruz.’’ diyorsunuz ya, hane başı 2.280 lira veriyorsunuz.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Bakana, ekibine çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Sadece bir konuyu Sayın Bakanıma arz etmek isterim. Özellikle 6284’te koruyucu, önleyici tedbirlerin izleme ve takibi konusunda bir düzenlemeye ihtiyaç var. Bizim o anlamda verilere ulaşabilmemiz için koruyucu, önleyici tedbirlerin izleme takibinin verilere yansması gerekiyor; işte, psikososyal destek, öfke kontrol programı ve benzeri gibi uygulamaların verilere yansması konusunda bir çalışmaya ihtiyaç olduğunu da burada ifade etmek isterim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Mustafa Erdem’e söz vereceğiz. Sonrasında Sayın Sibel Suiçmez, Sayın Ayça Taşkent...

Sayın Bozdağ, DEM PARTİ Grubundan Komisyon üyesi olmayan varsa eğer isterlerse -13.30’da ara vereceğim çünkü, o araya kadar söz verebilirim, varsa arkadaşlarımız yani beklemesinler gün boyu, o açıdan veya İYİ Parti Grubundan Komisyon üyesi olmayan varsa...

Saat 13.00’e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.56

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.59

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 21'inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Erdem, buyurun.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Teşekkür ediyorum Başkanım. Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım konuşmanızı dikkatle dinledim. Sanki AKP yeni iktidara gelmiş, siz de daha taze, bir aylık Bakanmış edasıyla konuşunuz. Bu, bir anlamda yirmi iki yıllık AKP iktidarının hiçbir şey yapamadığı anlamına mı geliyor, doğrusu merak ettim.

Değerli milletvekilleri, öncelikle genel anlamda bütçeye baktığımızda merkezî yönetim bütçe toplamı 14 trilyon 731 milyar lira iken Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına yalnızca 407 milyar lira pay ayrılmış. Bu tutar, maalesef tüm bütçenin yüzde 2,76'sına denk geliyor. Toplum yaşamı içinde önemli görevleri olan böyle bir Bakanlığın bütçesi her yıl düşürülmüş; 2023 yılında 3,35; 2024'te 3,01; bu yıl da 2,76'ya düşürülmüş. Bakanlık bütçesinin yetersiz olduğunu burada belirtmek istiyorum.

Alt programlara baktığımızda ise Kadının Güçlenmesi Programı'na ayrılan pay 4 milyar 885 milyon. Bakanlığınızın adından "kadın" kelimesi kaldırıldığından beri sanırım kadın bir birey olarak değil de yalnızca aile içerisinde bir kişi olarak tanımlandığından buraya daha çok yetersiz bütçe ayrıldığını paylaşmak isterim.

Yine dikkatimi çeken bir başka konu ise Şehit Yakınları ve Gaziler Programı'na ayrılan pay. Buraya sadece 125 milyon gibi bir rakam ayrılmış. Her seçim dönemi şehit ve gazilerimizi ağzından düşürmeyen bu iktidarın şehit ve gazi yakınlarına verdiği değer maalesef ki bu kadar. Ben özellikle buraya ayrılan payın da yükseltilmesi gerektiğine inanıyorum.

Yine Bakanlık bütçesine baktığımız zaman, bütçenin yarısından fazlasının yoksullukla mücadeleye ayrıldığını görüyoruz. Bu bütçede "yoksullukla mücadele" adı altında 219,7 milyar TL pay ayrılmış ve bu durum bütçe sunumunda övülecek bir şeymiş gibi sunuldu. "Sosyal yardımlara büyük paylar ayırdık. Vatandaşımızın her zaman yanındayız." gibi süslü laflarla anlattınız. Değerli arkadaşlarım, bu durum, aslında bu ülke için bir utançtır. AKP iktidarının yirmi iki yılda ülkeyi getirdiği noktada 14 milyon 753 bin vatandaş düzenli sosyal yardıma mahkûm edilmiştir. Vatandaşlar temel insani gereksinimleri olan beslenmeyi, barınmayı, sağlık hizmetini, eğitimi karşılayamıyor; ülkede asgari ücretli milyonlar 17.002 TL, emekliler 12.500 TL ücrete mahkûm. Resmî gıda enflasyonu yüzde 45,3 iken dar gelirlilerin gıda enflasyonu yüzde 80,5. Anneler marketten, pazardan alışveriş yapamıyor, emekli evden dışarı çıkamıyor, çocuklar okul kantininden tost alamıyor. Ortada kötü yönetimler kaynaklı yirmi iki yıllık bir enkaz var. Sosyal yardımla yaşamını sürdüren hane 14,7 milyon, elektrik desteği alan hane 3,5 milyon, yakacak yardımı yapılan hane 1,6 milyon, GSS borcunu sosyal yardımla ödeyen kişi sayısı 8,3 milyon, ailesinin yanından alınma riski olan çocuk 170 bin, barınma yardımı alan hane sayısı 16,1 bin ve şimdi siz, sosyal yardım perdesi "yoksullukla mücadele" adı altında yarattığımız yoksulluğu gizlemeye çalışıyorsunuz.

İktidar olarak enflasyonu düşüremiyorsunuz. Orta vadeli programda bile hedefleriniz tutmuyor. Yine, Bakanlığın bütçesinden yoksullukla mücadele için 2026 ve 2027 yıllarında sırasıyla 425,7 milyar TL ve 460,2 milyar TL kaynak kullanılacağı hedefini koymuşsunuz. "Yoksulluğu bitireceğiz." diye geldiniz ama siz bu ülkede yoksulluğu bitiremeyeceksiniz. Yoksulluğa karşı yoksulluğa kaynak artırmakla övüneceğinize, yoksulluğu ortadan kaldıracak projelerle uğraşmanız daha doğru olacaktır.

Değerli arkadaşlar, yoksulluk ülkede en fazla çocukları etkiliyor. Daha geçenlerde İzmir'de ufacak teneke bir barakada çıkan yangın sonucu 5 çocuğumuzu kaybettik. Ailenin durumu içler acısı; anne kâğıt toplayarak çocuklara bakıyor, baba cezaevinde. Bu Bakanlık milyonlarca çocuğumuzu koruyamadığı gibi bu çocukları da maalesef korumakta yetersiz kaldı. İşin sonunda Bakanlık konuyu yine paraya bağladı fakat anne Melisa Akçal Aile Bakanlığının yardım iddialarını yalanladı "Ben 110 bin liralık yardım almadım, bana 8 bin liralık yardım yapılıyordu, onu da 4 bin liraya indirdiler. Bu 4 bin lirayla 5 çocuğuma nasıl bakalım?" dedi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben de videosu var Sayın Vekil.

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Bu ülkede yenidoğan çocuklarımızı koruyamadınız Sayın Bakanım, Narin'i koruyamadınız, 5 çocuğumuzu koruyamıyorsunuz. Biz bu bütçeyi niye konuşuyoruz o zaman, doğrusu merak ediyorum; bu bütçede de bir utanç.

Sayın milletvekilleri, yoksulluğun doğrudan etkilediği kesimlerin başında çocuklar gelmekte. OECD'ye göre Türkiye'de 6,5 milyon çocuk aşırı yoksulluk içerisinde yaşamını sürdürmeye çalışıyor. Araştırmalara göre, öğrencilerin yüzde 19'u haftada en az bir gün parası olmadığı için yemek yiyemezken yüzde 1,9'u parası olmadığı için her gün aç kalmaktadır. Bakılamayan çocukların dâhil edildiği Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal ve Ekonomik Destek Programı'na alınan çocuk sayısı Eylül 2024 itibarıyla 169.118; siz de bu tablonun farkındasınız. Türkiye Aile Destek Programı'nın kapsamını genişlettiniz, çocuk desteği bileşeni eklediniz.

Yine, Aile Bakanlığına bağlı Çocuklar Güvende ekiplerinin tespit ettiği sokakta çalışan çocuk sayısının 50 bine dayandığı öğrenildi.

Sizin itibardan tasarruf etmediğiniz yerde çocuklarımız bir kuru ekmek için çalışıyor Sayın Bakanım.

Yine, Sayın Bakan, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu 2024'ün ilk on ayında 357 kadının katledildiğini açıkladı. Dün, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü'ydü; sizin iktidarınız, kadına yönelik şiddete gerekli önlemleri almadığı gibi yürüyüş yapmak isteyen, sesini duyurmak isteyen kadınları da engelliyor. Dün sadece İstanbul'da 169 kadın gözaltına alındı, sizin sesiniz çıkmadı. Siz "İstanbul Sözleşmesi değil, kanun yaşatır." diyorsunuz ama 6284'ü de uygulamadığınız açık. Hem kadınları her türlü ayrımcılık ve şiddete karşı koruyan İstanbul Sözleşmesi hem de 6284 uygulanmadıkça bu ülkede kadın cinayetinin önüne geçilmesi mümkün değildir.

Değerli arkadaşlar, AKP iktidarında yaşlıya da huzur yok. Yaşlı nüfus giderek artıyor ancak yeterli sayıda huzurevi yok. Ülke nüfusunun yaklaşık 9 milyonu 65 yaş üzeri ancak huzurevleri sayısı yetersiz. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı 168 huzurevinde 14.712 yaşlıya hizmet veriliyor, 267 özel huzurevinde de hizmet alan yaşlı sayısı 13.030. Devlet ne yazık ki buralardan elini çekmiş. Bakanlığa bağlı huzurevlerine de geçtiğimiz aylarda fahiş bir zam yapıldı; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı devlete ait huzurevlerinde 3 kişilik bir odanın fiyatı 2.260 TL'den 7.276 TL'ye çıkarıldı, gelen tepkiler üzerine bu fiyat 4.500 TL'ye düşürüldü. Tek kişilik oda ise 3.550 TL'den 10.650 TL'ye yükseltildi ve tepkilerden sonra 9.940 TL olarak belirlendi. 12.500 lira verdiğiniz emekli burada nasıl kalacak Sayın Bakanım? Lütfen bu koşulları düzeltin; devlet bu ekonomik koşullarda insanca yaşam standartlarını sağlamalı, başvuruların birçoğu geçinememekten dolayı yapıyor ve eşler bile buralara başvuruyor. Yaşlılar sosyal yaşamdan koparılmalı.

Sayın Bakan, biliyorsunuz, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında imzalanan 4-6 Yaş Kur'an Kursu Desteği Programı Protokolü var. Bu protokol Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği iddiasıyla yargıya taşındı fakat siz, bu protokolü uygulamaya devam ediyorsunuz. "Sosyal yardım bedelleri" adı altında bu Başkanlığa para aktarmaya devam ediyorsunuz; 2023'te Diyanetin 4-6 yaş Kur'an kurslarına giden çocuklar için Bakanlığın bütçesinden Diyanet İşleri Başkanlığına toplam 50 milyon 78 bin TL para aktarılmış, 2024'ün Ocak-Temmuz döneminde ise 37 milyon 354 bin 950 TL aktarılmış.

Değerli arkadaşlar, Diyanetin bütçesi 5 bakanlığın bütçesinden büyük ama her bakanlıktan Diyanete ya da "dernek" adı altında tarikatlara para aktarılmaya devam ediliyor.

Sayın Bakanım, Aile Bakanlığının eğer kaynağı fazla geliyorsa kaynaklarını kadınları koruma programlarına, bir öğün yemek yemekle zorlanan çocuklara, huzurevinin bile ücretini ödeyemeyen emekliye, sosyal hayattan kopardığınız engelliye aktarın diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türkeş Taş, buyurun lütfen.

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum ve 2025 bütçesinin hayırlı, uğurlu ve bereketli olmasını diliyorum.

Sayın Bakan çok özel, çok güzel ve gerçekten de çok önemli bir Bakanlığın icra koltuğunda oturuyorsunuz. Gerçekten, Türkiye sizden çok şey bekliyor ve Türkiye hiç ihtiyacı olmadığı kadar çok sizin Bakanlığınıza ihtiyaç duyuyor. Öncelikle şunu belirtmek isterim ki: Aslında Türk ve Müslüman kadını olarak biz maça 1-0 başlarken şu anda biz Türk kadını ve Müslüman kadınlar olarak taca çıkmış durumdayız. Neden öndeyiz, önce biraz onu açıklamak istiyorum. Türk toplumunun, Türk milletinin tarihine baktığımızda, Türk milleti göçebe bir millet olarak hayatını idame ettirmiştir; tarihine baktığımızda, kurduğu obada hakan ve hatun her zaman beraber hareket etmiştir, icra kararlarını beraber almıştır. Obanın erkekleri savaşa ya da avlanmaya gittiklerinde obaya hatunlar, kadınlar sahip çıkmıştır. Hatta, oradan geçen diğer kervanlar buna şaşırıp kadının bu kadar öz güvenli, güçlü, her şeye hâkim olmasını da her zaman takdirle dile getirmişlerdir; bu, romanlara da konu olmuştur. Keza, İslamiyet'in geldiği döneme baktığımızda da kadınların hiçbir hakkının olmadığı bir toplumda kadına ilk hakkı veren din de aslında İslam dinidir. O yüzden, biz bu konuda çok şanslıyız ama ben şunu anlamıyorum: Bu kadar öndeyken nasıl bu kadar en geri duruma geldik, gerçekten bunun çok önemli bir şekilde analizi yapılması gerekmektedir.

Ben, ayrıca çok teknik detaylara girmek istemiyorum ama Türk milletinin özellikle bu konuda hiçbir başka ülkeden, hiçbir başka toplumdaki ya da hiçbir başka kanuni düzenlemeden tavsiye alma durumu yoktur çünkü biz -dediğim gibi- bu konuda öncü ve yol gösterici olmuş bir milletiz. Hepimizin bildiği gibi, cumhuriyet tarihinde bile yani Atatürk döneminde bile kadına ilk seçme ve seçilme hakkını bu millet vermiştir.

Ayrıca, şunu da göz ardı etmemek gerektiğini düşünüyorum: Şu anda günümüzde medeni ve ileri dediğimiz ülkelerin bu kadar çok düzenleme yapmasının ve kadın konusuna eğilmesinin en önemli sebebi de geçmişlerinde kadını hiç insan yerine bile koymamalarıdır, böyle toplumlar daha çok düzenleme yapmaya gerek duyarlar. Biz Türk milleti olarak zaten kadını her zaman erkekle yan yana ve eşit gördüğümüz için, Yüce Yaradan da kadını erkekle... Yani ben "Kadın erkek eşittir." lafına da işin açıkçası karşıyım. Bu, bir eşitlik ya da öndelik, arkasındalık savaşı değildir; kadın ile erkek bir bütündür aslında; kadın olmadan erkek, erkek olmadan da kadın olmaz. Herkesin fitratı farklıdır; kadın, erkeğin fitratını ortaya çıkarmak üzere dünyaya gönderilmiş bir varlıktır, erkek de kadının fitratını ortaya çıkarmak üzere dünyaya gönderilmiş bir varlıktır. Ama maalesef, günümüz dünya koşullarında bu denge bozulmuştur, bu denge bozulduğu için de maalesef vahşete varan olaylar yaşamaktayız.

Şimdi, burada çok güzel konuşuluyor, "Şu kanunlar yapıldı, bu şeyler yapıldı, biz böyle yaptık, öyle yaptık..." deniliyor; tamam, zaten kanun dünyadaki her ülkede var, bununla ilgili hiçbir problem yok. Buradaki tek problem, uygulama problemleridir. Maalesef, bizim ülkemizde kanunlar uygulanamamaktadır. Maalesef, bizim ülkemizde kadınlar, çocuklar ikinci plana düşmektedir hatta ezilmektedir hatta sesini çıkaramamaktadır. Bunun bir sürü sebebi tabii ki vardır.

Bir defa, bizim, öncelikle Müslümanlığı da Arap toplumunun örf ve âdeti olarak algılamamız gerekiyor, ben bunu da çok önemsiyorum; günümüzde maalesef bu da öyle algılanıyor. Türkler zaten Müslümanlığı kabul etmeden önce de tek tanrıya inanmış, bunun

üzerine amel etmiş insanlar olduğu için yani kesişim kümeleri çok fazla olduğu için Müslümanlığı kabul etmişlerdir. Ve Müslümanlığı Viyana kapılarına taşıyan millet Türk milletidir, Müslümanlığı en kristalize şekilde yaşayıp dünyaya en güzel bir şekilde tanıtan millet de Türk milletidir. O yüzden, biz başka milletlerin hayatını Müslümanlık gibi alıp yaşadığımız zaman uygulamalar da algılar da farklı oluyor, sonuçlar da böyle maalesef facia durumuna geliyor, bütün kavramlar karışıyor.

Bu açıdan, benim kişisel, naçizane tavsiyem; bizim kendimize güvenip sizin Bakanlığınızın bu milletin tarihini, bu dinin kadına verdiği gerçek değeri ortaya çıkaracak ve o tarz uygulamaları öne çıkaracak politikalar yapmasını ben önemsiyorum. Tabii ki dünyada uluslararası bir camia vardır, uluslararası normlar vardır; tabii ki bunlar dikkate alınmalıdır, bunları es geçmek mümkün değildir ama sırf bunları konuşmak, bunların altını çizmek de bir işe yaramaz çünkü kural ve kanun -yani aile içinde bu geçerli- sizin inancınızla, yaşantınızla, hayat tarzınızla paralel olmalıdır. Yani şimdi Anadolu'daki bir insana Amerika'da yaşayan bir kadına koyulan kuralı koyduğunuzda ona ne kadar adapte olabilir, bunu da incelemek gerekir. O yüzden, gerçekten üzerinde hassas çalışılması gereken, dikkatli olunması gereken ve millete özgü geliştirilmesi gereken -bunun tabii ki dayandırılacağı kaynaklar olur ama- kesinlikle Türk milletine göre modifiye edilmesi gereken bir durumdur.

Aile de keza çok önemlidir, milletin en küçük yapı taşı ailedir; aile ne kadar güçlü olursa toplum da o kadar güçlü olur ama maalesef, şimdi, Türkiye'de, başta bu kadınlarla ilgili durum olmak üzere, aile kavramı da çok sulandırılmış vaziyettedir. Halbuki güçlü aile olmak, birbiriyle omuz omuza vermiş ana baba olmak, çocuk sahibi olmak gerçekten çok kıymetli, çok özel bir durumken artık bu kaçınılması gereken, işte, hani "Evlendiğinde muhakkak ezileceksin." "Çocuğun olduğunda hayattan kopacaksın." işte "Perişan olacaksın." algısının geliştiği... Ha, olunmuyor mu? Tabii ki çok büyük zorluklar oluyor. Bu açıdan da ben sizin Bakanlığınızın ya da diğer icra makamlarının bu konuda kadınlara daha kolaylaştırıcı şeyler yapmasının gerekliliğini de düşünmüyorum.

Kadın tabii ki her alanda olmalıdır, olmama şartı yoktur ama kadının yüklendiği sorumluluklar, mesela, anne olduğu zaman biraz daha hafifletilebilir ya da ona bir şekilde destek verilebilir. Kadının kadın olma fitratının önüne geçecek hayat koşullarının, onun önünden tek tek kaldırılması gerektiğini düşünüyorum ben çünkü eğer biz gerçekten kadının kadınlık fitratını öne çıkarabilirsek toplumdaki bu problemlerin çoğunu da çözmüş olacağız. Hani bu, antikadın bir söylem olmasın ama kadını katleden erkekleri de aslında kadınlar yetiştiriyor bir yandan baktığımızda çünkü değişik bir döngü oluyor burada. O yüzden, gerçekten hem kadın hem anne hem aile çok önemlidir. Her devletin, her milletin kendine özgü -bunun altını çizmek istiyorum- kendi kişiliğini ortaya çıkaracak noktaların altını çizerek öyle kanunlar, öyle düzenlemeler yapıp toplumun karşısına öyle çıkması gerekmektedir.

Ben de 2 kız çocuğu annesiyim, şahsen her gün televizyonu açtığımda, işte, haberleri okuduğumda ya da etrafımdan duyduğum şeyler bana dehşet veriyor; kendi adıma utanıyorum, üzülüyorum; Türk milletinin böyle anılmasına da üzülüyorum; Türk toplumundaki kadınların, çocukların bunları yaşamasına da üzülüyorum. Artık bu yaşananlarda yani bırakın kanunsuzluğu ya da eksik uygulamayı bunu, artık, insanların insanlıktan çıktığının ispatı olarak görüyorum ben. Bu neden böyle olmuştur, tabii bunun da bir sürü sebepleri var ama burada süre kısıtlı olduğu için ben bunlara değinemeyeceğim ama sizin zaten geniş bir kadronuz var, bunların da hassasiyetle incelenmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü gerçekten yani "Türk milleti cınnet geçiriyor." desek yeridir. Aklımıza gelmeyen yani... Mesela, benim şu anda aklıma geliyor, İstanbul'daki surlarda yaşanan olay; yani böyle bir şey olamaz, insanın aklının, dimağının durduğu yer. Daha birini atlatmadan birini duyuyoruz, birini atlatmadan birini duyuyoruz. Bir de bunları bu kadar çok duyunca inanın insan duyarsızlaşıyor ve sevmiyorum bu kelimeyi ama kanıksıyoruz, içselleştiriyoruz; bu da beni korkutuyor. İlk duyduğunuzda verdiğiniz tepki ile 10'uncu, 15'inci olayı duyduğunuzda verdiğiniz tepki kesinlikle değişiyor; bu konuda da hassas bir çalışma gerekiyor. İnsanlar böyle haber duyduğunda ya da böyle olay duyduğunda... Önceden hani komşular arasında bile karı koca tartışsa ya da öyle bir ses yükselse komşular müdahale ederken şimdi apartmandan cenaze çıkıyor, komşunun üç gün sonra haberi oluyor; böyle değişik şeylere geldik. Sosyal dayanışma da bu konuda çok önemli çünkü devlet her şeye yetişemeyebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türkes Taş, bir dakika ekliyorum.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Toparlıyorum.

Sosyal dayanışma da çok önemli. Bu özellikleri çıkaracak; Türk kadınının, Türk aile yapısının güzelliğini, dünyaya örnek olan Türk kadınının ve Türk aile yapısının güzelliğini çıkarılacak düzenlemeleri ben daha çok sizden bekliyorum, sebebini de biliyorsunuz. O yüzden biz de bu konuda her zaman size destek vermeye hazırız.

İnşallah, yolunuz, önünüz açık olsun.

Hepinize başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 13.30'da ara vereceğiz. Sayın Bakanımızı, sayın milletvekillerimizi, Bakan Yardımcılarımızı, kurum başkanları ve genel müdürleri yemek için bizim karşı tören ara salonu var, oraya davet ediyorum; diğer bürokrat arkadaşlarımıza üyeler alt kattaki lokantada yemek ikramımız olacak çünkü hepimiz oraya sığınmayız salonumuzun şartlarından dolayı. 13.30'da ara vereceğim.

İki milletvekiline söz vereceğiz.

Sayın Taşkent, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, bütçe teklifiniz, bu sene yine sosyal yardıma ayrılan bütçe artışıyla dikkat çekiyor. Bütçenizin yarısından fazlası sosyal

yardımlara ayrılmış ve bu durum, tarafınızca sosyal yardımlarda rekor artış olarak müjdeleniyor. Sosyal yardımlardaki sürekli artış müjde değil, bu durum iktidarınız döneminde yoksulluğun nasıl kronikleştiğini gösteriyor, yoksulluğun bitirilmesi değil de var olan yoksulluğun sürdürülmesini mümkün kılan palyatif çözümler aradığınızı ispatlıyor. Bunun övünülecek bir durum olmadığını düşünüyorum.

Sosyal yardıma muhtaç bırakılan yurttaşların sayısı 17 milyona çıktı. Neredeyse 5 milyon hane aşırı yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Peki, tüm bu yoksulluğun yükü kimin sırtında? Tabii ki kadınların. Burada sormak istiyorum: Sosyal yardım hak sahiplerinin yüzde kaç kadınlarından oluşuyor? Geçen yıllarda bu oran yüzde 65'lerdeydi. Bu veri bize kadın yoksulluğunu bitirmeye yönelik hamleler yapıldığını göstermiyor. Aksine bakım veremeye ilgili sosyal yardımın nakdi olarak verilmesi, direkt kadına bağlanması, bize evde bakım verme sorumluluğunun kadına kalmasının bir sonucu olduğunu gösteriyor ki zaten siz de her fırsatta kadının sorumluluğundan bahsediyorsunuz. Yani ortada bir eşitlik yok, bakım verici rolünü pekiştirdiğiniz ve kamusal alandan silmeye çalıştığınız kadınlar var.

"Kadınları güçlendirmek" diye lanse ettiğiniz yardımlar bile aile eksikli veriliyor ve makbul kadın inşasına dayanıyor. Açıklamalarınızdan da bunu üzülerken görüyoruz Sayın Bakan, sanki olumlu bir şeymişcesine esnek çalışmayı övüyorsunuz. Zira altın plan olarak sunduğunuz esnek çalışma, kadınları ev içine hapseden, güvencesiz çalıştıran bir sömürü döngüsü. Doğum teşviki değil, eşitlikçi politika, esnek ve güvencesiz çalışmaya karşı eşitlik, iş yerlerinde kreş ve emzirme odası talep edilirken sizlerin çözümleri trajikomik gerçektir.

Sayın Bakan, 2004 yılının ilk on ayında öldürülen kadın sayısı 341. Kadın cinayetleri iktidarınızda 5 kat arttı. Yanlış politikaların bedellerini canlarıyla ödüyor kadınlar. Dolayısıyla kadın cinayetlerinde yaşanan artış tesadüfi değil.

Bir gecede aile birliğini bozduğunu iddia ederek İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiniz. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmemizden bugüne kadın cinayetlerinin sayısında istikrarlı bir artış yaşandı. Sayın Erdoğan "İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmemizin kadın hakları ve kadınlara yönelik şiddetle mücadeleyle en ufak menfi bir etkisi olmamıştır. Bu sorun alkol kullanımıyla ilgilidir." diyor. Sayın Bakan, Cumhurbaşkanına katılıyor musunuz? Elinizde bu açıklamaya dayanak oluşturacak herhangi bir veri, çalışma var mıdır?

Ayrıca bir kadın Bakan olarak 25 Kasım'daki görüntülerden memnun musunuz? Kadınların yaka paça gözültüne alındığı, yasal haklarını kullanmalarının engellendiği, koca bir kentin yollarının, metrolarının kapatıldığı görüntüler hakkında ne düşünüyorsunuz? Ve bu korkunç tablo nedeniyle ilgili bakanlıklarla bir görüşme gerçekleştirdiniz mi?

Kısaca çocuklarının içinde bulunduğu duruma da değinmek istiyorum. 2023 verilerine göre her 10 çocuktan 3'ü yoksul, OECD'ye göre Türkiye'de 6,5 milyon çocuk aşırı yoksulluk içinde. Peki, bu yoksulluk varken siz ne yapıyorsunuz? Diyanetle bir protokol imzalıyorsunuz ve buraya katılan, destek verdiğiniz çocuk sayısı 50 bini aşıyor. Önümüzdeki yıl bu kapsamda ne kadar ödeme planlıyorsunuz? Bakanlık olarak başka kimlerle protokol imzalandınız? Bu protokollerin bütçeleri ne kadardır? Diyanetle imzaladığımız protokolün bütçesine bakıldığında kaç öğrencinin bir öğün ücretsiz yemek masrafı karşılanabilir?

Şiddete kurban giden tüm kadınları ve kız çocuklarımızı, özgür Filistin için can veren Ayşenur Ezgi Eygi'yi saygıyla anıyorum, mücadeleleri her zaman bizimle.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Aradan önce son konuşmacı Sayın Suiçmez.

Buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, sizi ve bürokratlarınızı sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Bugün burada, bu salonda en çok duyacağımız sözler "yoksulluk, tecavüz, utanç, istifa, ölüm, yetersiz bütçe" gibi gibi olacak. Benim bundan sonraki kısımına ilgili konuşmamı lütfen kişisel algılamayın çünkü size ilettiğimiz sorunların çözümünde ne kadar hassas olduğunuzu biliyorum ama yirmi iki yıllık AKP iktidarının getirdiği bu süreçte yoksulluk her tarafta, tecavüzler her tarafta, istismarlar her tarafta. Dolayısıyla, sizin birçok bakanlığı ilgilendiren bir konuda sorumlu tutulmanızın da bir haksızlık olduğunu da düşünüyorum aslında. Yani bu İçişleri Bakanlığıyla, bu Millî Eğitim Bakanlığıyla siz nasıl problemleri çözeceksiniz? Sizin yerinizde olsam "Ne yapardım?" diye zaman zaman düşünüyorum ama şunu söylemek zorundayım Sayın Bakanım: Çok üzgünüm.

Siz göreve geldiğinizde, geçen sene burada pırpır ederken sizle konuşuyordu yüreğim çünkü sizden beklentim fazlaydı. Ben bugün bir kadın Vekil olarak, bir kadın Bakandan şunu duymak isterdim: "Üzgünüm, problemleri doğru tespit edip gerçekçi, doğru çözüm ve metotları uygulayıp çocukları, kadınları, engellileri, yaşlıları, kısaca dezavantajlı grupları yeterince koruyamadım, başaramadık ama birlikte başarmak için bir şeyler yapabilir miyiz?" demenizi beklerdim. Bu gerçekleşmiş olmadı maalesef.

Ben yine merak ediyorum, İçişleri Bakanıyla hiç görüştünüz mü? Her 25 Kasım'da insanlar sadece şiddeti önlemek için, gerekli sözleri söylemek için sokaktalar; dövülüyorlar, eziliyorlar, işkenceye, kötü muameleye tabi tutuluyorlar. Öncesinden İçişleri Bakanına "Bakanım, bu sefer de bırakalım." Çünkü Trabzon'da biz yapıyoruz, niye İstanbul'da yapmayacaklar veya başka illerde yapmayacaklar? Dolayısıyla, keşke görseydiniz, bunları engelleseydiniz. Bu Millî Eğitim Bakanıyla özgür kadın, özgür birey, özgür çocuk yetiştirmeniz mümkün değil. Bunu anlamamız gerekiyor, Millî Eğitim Bakanıyla görüşmeniz gerekiyor.

Şimdi, o yüzden de bu konuda yetkin gruplarla değil de Diyanet İşleriyle ilgili protokollerini yapıp da merhamet üzerinden giderseniz, hak temelli gitmezseniz sonuç bu; her gün öldürülen kadınlar, her gün tecavüze uğrayan çocuklar. Çok iyi biliyorsunuz, ben rakamlarla teknik konuşmayacağım şimdi burada ama bunun önüne böyle geçemeyiz. Bunun önüne geçmek hepimizin görevi, sadece sizin değil, bizim de. Bizler vekiller olarak -daha önce de söyledim- her türlü desteği vermeye hazırız ama lütfen, siz yanınızdaki bürokratların size doğru bilgi vermesini sağlayın.

Şimdi, bugün ne yaptık? "Sanal eylem planları açtık, açacağız, yaptık, yapacağız." söylemleriyle ne yoksulluğun ne tecavüzün ne

işsizliğin ne tacizin ne katledilmenin önünü keşemiyoruz, tam tersi artıyor. Azalan bir bütçeyle bugün karşımızdasınız, güzel bir bütçe hazırlanmamış. Bu bütçeyle nasıl çözüm üreteceğiz? Mümkün değil. Sürekli “aile, aile” diyorsunuz, hepimiz aileden yanayız ama buna bir kutsallık vererek kadını onun içerisinde boğmanıza karşılıyoruz. O yüzden, bakıyoruz “Güçlü Türkiye, güçlü aile, güçlü toplum.” diyorsunuz, bugün geldiğimiz nokta -veriler var- boşanma sayısı artmış, eşleri tarafından katledilen kadınların sayısı artmış, aile bireyleri tarafından cinsel saldırıya uğrayan çocukların sayısı artmış, ensest artmış, evlenme sayısı düşmüş, doğum sonrası ölen kadın sayısı artmış, bebek ölümleri artmış, yoksulluk artmış, yardım verdiğiniz kişi sayısı artmış. “Güçlü aile, güçlü toplum, güçlü Türkiye.” diyorsunuz. Böyle olmalı ama bu yöntemlerinizle olmaz; hayal görmeyin, sanal bir dünyada yaşamayın. “Nasıl çözüm üretiriz?”i gelin, acımasız bir biçimde verileri ortaya koyarak, karşılıklı görüşerek, birbirimizle danışarak sağlayalım. Bunu yapabiliriz, bunu biz de yaparız, siz de yaparsınız, hep birlikte yaparız ama her şeye iktidar gözlüğüyle baktığımız zaman, maalesef siz de burada başarısız bir Bakan hâline geliyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bu bizi üzüyor Sayın Bakan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmelere 14.15'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:13.31

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 14.20

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 21'inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Ök, buyurun lütfen.

Süreniz on dakika.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, çok değerli Bakan Yardımcılarım, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri; hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bugün çok önemli bir bütçeyi konuşuyoruz, Aile Bakanlığımızın bütçesini konuşuyoruz. Sayın Bakanım, bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Tabii, burada, milletimizin refahını artırmayı ve Türkiye'nin sosyal devlet anlayışını daha da güçlendirmeyi hedefleyen çalışmalarımızı sabahleyin Sayın Bakanımız paylaştı. Biliyorsunuz, "aile toplumun temel yapı taşı" anlayışıyla aileyi korumak, güçlendirmek ve bireylerin ihtiyaçlarını gidermek için sosyal devlet anlayışımızla en önemli önceliğimiz oldu bizim için. Bu anlayışla 2002'den günümüze kadar sosyal hizmet ve yardımlar alanında devrim niteliğinde projelere, hizmetlere adım attık. 2002 yılında -sabahleyin de söylediğimiz gibi, söyleyenler oldu- sadece 4 olan sosyal yardım programı bugün 58'e çıkmış durumda. Sosyal yardımlara ayrılan bütçemiz 1,3 milyarken bugün 145 milyar TL'ye çıkmış durumda. Tabii, bu artışlar sadece rakamsal değil aynı zamanda yoksulluğun ve eşitsizliğin azalması yönünde yaptığımız çalışmaların da göstergesidir. Yine, sosyal yardımların gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2002'de 0,38 iken bugün yüzde 1,16'dır, yüzde 1'in üzerine çıkmıştır; bu da aslında sosyal devlet anlayışımızın göstergesidir. Tabii, bu konuda eleştiriler oldu, dediler ki: "Siz, sosyal yardımlardan faydalanan kişi sayısını artırdınız, toplumu yoksullaştırıyorsunuz." Tam aksine, aslında bir sosyal yardım şemsiyesini genişleterek burada tüm vatandaşlarımızın bu hizmetlere ulaşabilmesinin önünü açıyoruz. Bakın, 4 olan sayı yeni yeni kalemlerle 58'e çıkıyor. Bunlar ne? Mesela, halk arasında "dul aylığı" olarak geçen, eşi vefat etmiş kadına verilen aylık; bu, ilk defa bizim zamanımızda oldu. Engelli yakınına -bakana- ödenen aylık ilk defa bizim, AK PARTİ iktidarımız zamanında oldu. İşte, yine, vatandaşlarımızın... Bakın, kronik hastalığı olanlara yardım, destek programımız var yine bizim zamanımızda. Ev almak isteyen, eşi olmayan, eşi vefat etmiş kadınlara yönelik desteklerimiz vesaire; bunlardan dolayı bu kalemler artmıştır.

Yine, 2022 yılında başlattığımız Aile Destek Programı'yla yoksulluk sınırının altındaki aileleri desteklemekte ve çocuk başına 850 ile 1.250 lira arasında ödemeler yapmaktayız. Bu kapsamda 4,2 milyon haneye destek sağlamışız. 2024 Ocak-Ekim döneminde de 4 milyon haneye 7,26 milyar TL elektrik desteği gibi -yine, bakın, bu da elektrik desteği, yine, doğal gaz desteği gibi- 653 bin haneye doğal gaz desteği gibi çeşitli destekler sağlayarak desteklerimizi çeşitlendiriyoruz.

Tabii, yoksulluğu azaltma noktasında dünya genelinde ilerlemelere baktığımızda bir başarı da söz konusu. Mutlak yoksulluk oranı 2002'de yüzde 38,8 iken bu oranı 2021 itibarıyla yüzde 7,6'ya düşürmüş durumdayız. Göreli yoksulluk oranı ise 2006 yılında yüzde 20,6 iken 2023 yılı itibarıyla yüzde 13,5'e düşmüş durumdadır. Türkiye, İnsani Gelişme Endeksi'nde 2002'de 96'ncı sıradayken 2024 yılı itibarıyla 45'inci sıraya yükselmiştir, bunu da önemli olarak görüyoruz.

Tabii, aile, toplumun geleceği dedik, toplumu şekillendiren bir okul, bireyin ilk yuvasıdır. Bu nedenle ailenin korunması ve desteklenmesi için kapsamlı projeler yürütüyoruz. Bu anlamda da biliyorsunuz, Bakanlığımız bütçesinde ASDEP'ler var. Ben ASDEP'leri çok önemsiyorum Sayın Bakanım çünkü ASDEP'ler evlere girebiliyor. Bugüne kadar 8,3 milyon hane ziyaret edilmiş. Burada muhtarlarla birlikte evlere girdiklerinde, öncesinde evde herhangi bir şiddet varsa, uyuşturucu kullanan varsa ya da evde yoksulluk varsa bunu tespit etmek adına ASDEP çok önemli. Bu anlamda, bence ASDEP'lerin gerekirse sayısını artırıp ASDEP'in bu konuda daha da güçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Bakanım, sabahleyin sunumunuzda söylediğiniz gibi, sosyal risk haritaları oluşturuyoruz; bu çok önemli, ben bu konuda tebrik ediyorum Sayın Bakanım. Çünkü sosyal risk bölgesel olarak farklılıklar gösteriyor yani Ege Bölgesi'ndeki risk oranıyla yani Denizli ile bir Mardin aynı olamayabiliyor. Bunun veri olarak elimizde olması çok önemli, Aile Rehberi Sistemi için de çok önemli. Aynı zamanda, Sayın Bakanım, kreşler söylediniz, mahalle tipi kreş modeli. Bunu gerçekten çok önemsiyoruz, gerçekten çok da büyük bir ihtiyaç. Kadının iş gücüne katılımı, istihdamı diyoruz, bugün kadının iş gücüne katılım oranı yüzde 37,2'lerde. Baktığımızda, tabii, eğitimde gelişme vesaire, başörtüsünden dolayı üniversiteye gidememesi vesaire bugüne kadar engeller vardı; çok şükür, bu engelleri aştık ama bundan sonraki süreçte kadın artık çocuklarıyla ilgili, çocuk noktasında mahalle tipi kreş olduğunda... Bunu sizin de önerdiğiniz biliyorum, bu anlamda bunu desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Kadına yönelik şiddet... Evet, kadına yönelik şiddet, hiçbirimiz bir canımızın bile, bir kadının bile hiçbir zaman öldürülmesini, aslında hiçbir canlının şiddete maruz kalmasını istemiyoruz; bu topyekûn bir mücadele ama bunun siyasi bir söylem hâline getirilmesi "İktidardan dolayı böyle oluyor." söylemlerine ben açıkçası katılmıyorum. Şiddetle topyekûn, toplumsal olarak mücadele etmemiz gerekiyor, ayırtmadan, ötekileştirmeden mücadele etmemiz gerekiyor. Bu sadece bizde değil dünyada da aslında böyle. Şimdi, elimde dünya

rakamları var. Hani Türkiye nereden nereye gelmiş? 2023'te Türkiye'de 309 kadın cinayeti var, 2024 itibarıyla da 276 -İçişleri Bakanlığımız açıkladı- ama şöyle baktığımızda, 10 bin kadın nüfusuna göre, dünyada kadın cinayeti ortalaması dediğimizde 2022 yılında yüzde 1,2. Türkiye'de durum ne? Yüzde 0,7. Yani burada kim var? Norveç, Finlandiya, Bulgaristan. Bu rakamlar, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisinin vermiş olduğu rakamlar. Dolayısıyla bu tüm dünyanın sorunu. Ha, biz bugüne kadar ne yapmışız? Ayşe Hanım sabahleyin bahsetti, sözleşme vesaire, sözleşmeden çıktıktan sonra yasal düzenlemeler, ondan sonra da yapmaya devam etmişiz, takdiri indirimleri kaldırmışız, boşanmış eşe karşı işlenen suç da kaldırmışız, bir sürü düzenleme yapmışız ama bundan sonraki düzenlemeler anlamında, evet, sağlam gidiyor.

Önleyici tedbirlere baktığımızda, biliyorsunuz, elektronik kelepçe, 1.500 kelepçe var; şu an, İçişleri Bakanlığından aldığımız veriye göre 764 tane vaka takip ediliyor. Aslında bizim burada artık bundan sonraki süreçte koruyucu, önleyici tedbirleri devam ettirmemiz lazım. Biz kadına karşı şiddetle mücadelede kesinlikle ve kesinlikle kararlıyız. Bu konuda da kimse bize "Hiçbir şey yapılmıyor." Özellikle tetikliyormuş gibi yapılmasını doğru bulmuyoruz.

Gelelim İstanbul'daki gösterilere. Tabii ki hiçbirimiz istemeyiz kadınların orada polislerle karşı karşıya gelmesini ama şöyle de bir gerçek var: Şimdi, İstanbul sınırlarında Valiliğin açıkladığı 40 tane yer var, gösteri yapılabilecek yerler. Valilik bunu bildirmiş "Buralarda, buralarda gösteri yapabilirsiniz." diye gösterilmiş ama ısrarla ve inatla "Hâlâ Beyoğlu'nda, hâlâ taksiminde yapacağım." demek ve özellikle sosyal medya hesaplarından herkesi orada toplamaya çalışmak, bunun da iyi niyetli olduğunu düşünmüyorum. Evet, yapalım gösterimizi, ya, Valiliğin gösterdiği yerde yapalım yani. Orada o kadar İstanbul... Zaten o "Taksim" denilen yani "Beyoğlu" denilen yer turist yoğunluğu olan, insanların zaten yoğun olduğu bir yer. Bugün dünyanın her yerine gidin "Chicago'nun 'Michigan Avenue'sunda ben gösteri yapacağım, benim hakkım." dediğinizde aynı muameleyle dünyanın her yerinde karşı karşıya kalırsınız. Biz polislerimiz ile kadınların karşı karşıya gelmesini istemiyoruz ama bunu böyle inatla yaparak, üstüne giderek karşı tarafı tahrik etmeyi de açıkçası bir kadın olarak doğru bulmuyorum. Keşke o görüntüler olmasa, keşke yaptığınız o gösteriler diğer yerlerde yani Valiliğin izin verdiği yerlerde yapılsa ve amacına ulaşsa. Açıkçası böyle bir ortak noktada da buluşabilirsek diye düşünüyorum.

Tabii ki engelliler... Sayın Bakanım, biliyorsunuz, Türkiye'nin ilk engellilerle ilgili kanununu biz çıkardık. Gerçekten, engelli çocuğu olan anneye beş yıl erken emeklilik hakkı tanındı. Engelli yakını var ise engelli yakını bakımıyla ilgili ona destek sağladık. Gerçekten bunlar devrim niteliğinde çalışmalar. Benim de ailemde çok yakından tanıdığım bir engelli kuzenim vardı. Mesela, kuzenimin kardeşi bundan - çalışıyordu- "Ben kardeşimle beraber olayım." diye bu imkândan yararlandı. Bu anlamda da özellikle kamudaki engelli sayısı 2002 yılında 5 bindi, bugün 70 binin üzerine ulaşmış durumda. Bu anlamda da tebrik ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İlave bir dakika veriyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Son cümle...

"Hiçbir şeyden haberiniz yok." denildi Sayın Bakanımıza. Şunu söylemek istiyorum: Narin dosyasını takip eden Bakanlık avukatıyla beraber bir araya gelme fırsatım oldu benim ve orada bire bir kendisinden dinledim. Bakanlığımız orada bire bir birçok davayı takip ediyor, burada haksızlık yapmayalım. Orada bire bir nasıl takip ettiklerini, orada sanıklara nasıl müdahil olup araştırma yapılması noktasında da hâkime nasıl bir savunma verdiklerini açıkçası kendi ağızlarından bilfiil olarak dinledim. Bilmiyorum burada mı avukatımız ama şunu söyleyeceğim: Burada da lütfen haksızlık yapmayın yani bir şeyler olduğunda Bakanlık sanki hiçbir şey yapmıyormuş gibi algı olması doğru değil. İnanın, bu tarz asla istemeyiz istismar vesaire; bir çocuğumuzun, bir kadının canının yanmasını asla istemeyiz ama burada da yani hiçbir şey yapmayan bir Bakanlık algısını doğru bulmuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ben Bakanlık bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hayırlı olsun; ben hepinizin adına hayırlıyorum bütçeyi.

Sayın Gülcan Kaçmaz Sayyığıt...

Buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplumsal sorumluluğu yüksek bir Bakanlığın bütçesini bugün görüşüyoruz. Bütçesi başta gençler, kadınlar, engelliler olmak üzere aslında birçok kesimi doğrudan etkileyen bir Bakanlığın temsil ediyorsunuz. Bugün Bakanlığın ilgili olduğu alanların hiçbirinde sorunların tamamıyla çözüldüğünü maalesef söyleyemiyoruz Sayın Bakan. Geçen yılda sunumunuzda geniş bir etkinlik yelpazesi vardı ama an itibarıyla maalesef sorunlar aynı yerde duruyor ve kalıcı bir çözüm perspektifi yok bizce. Bakanlığın faaliyet raporları ile 2024-2028 yılı stratejik hedefleri de umut veren bir noktada değil. Özellikle kadınlara, kadın mücadelesine karşı sorunlu bir bakış açısı olduğunu düşünüyoruz.

Sayın Bakanın ifade ettiği biçimiyle kadına yönelik şiddet zaten tüm dünyada görülen siyasetüstü bir mesele; sizin cümleliz bu. Bu tavrın kendisi dahi politik bir tutum içeriyor Sayın Bakan. Burada, kadına şiddeti olağanlaştıran "Dünyada varsa bizde de olması normal." mantığı hâkim çünkü Bakanın temel amacı kadınları değil, bizzat AKP'nin makbul aile tasavvurunu gerçekleştirmek olarak karşımıza çıkmakta.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Ne münasebet...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT (Van) - Size söz hakkı gelince konuşursunuz.

Kadınlar, 25 Kasım'da Van'dan İstanbul'a, Amed'den Ankara'ya sokaklardaydı; İstanbul'da yine polis barikatları önlerine konuldu, 100'ün üzerinde kadın gözaltına alındı, darbedildi, ters kelepçe takıldı. Ama siz sokaktaki kadınları görmediniz, duymadınız Sayın Bakan çünkü Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Günü asıl gündeminiz değil. Sosyal medya videolarında "Biz varız." diyorsunuz ama kadınlarla ilgili hiçbir hayırlı işte maalesef sizleri göremiyoruz. Elbette AKP'nin tek kadın Bakanı olmak oldukça zor, kolay değil ama kadın hakları perspektifi yoksa onların suyuna giderek işleri kotarıyor olmaktan öteye gitmez bu.

Salondakilere fıkra gibi gelebilir ama birkaç gün önce Mecliste kadına yönelik şiddetle ilgili komisyonun başkanlığına bir erkek milletvekili seçildi. Elbette yaparsa ancak AKP yapar çünkü bir darbeyle belediyelerimize çöken kayyumlarımızın da ilk icraatı belediyenin kadın müdürlüklerine erkek atamak oluyor. Bütün bunlar siyasetüstü bir şekilde gerçekleşmiyor Sayın Bakan; bu coğrafyada hiçbir şey tesadüfi değil.

Bakanlığımızın misyonunda aile vurgusu var ama kadın yok. Hâl böyleyken kadın odaklı bir sonuç göremiyoruz. Kadına yönelik şiddet de kadın cinayetleri de maalesef azalmıyor, eksilmiyor, her geçen gün artıyor. Bunun bir sebebi de sizin "siyasetüstü" diyerek sorumluluğu üzerinizden atmanız Sayın Bakan. Söзде "sıfır tolerans" diyorsunuz ama sizin Bakan olduğunuz on sekiz ayda kaç kadının öldüğünden haberiniz vardır; rakamları bir de biz tekrar edelim. Bakanlığınız süresince en az 542 kadın, erkekler tarafından katledildi. Şüpheli kadın ölümü sayısı en az 335 diye kayıtlara geçti. Sayıların karşılık geldiği canları belki siz görmüyorsunuz ama kadınların öfkesi bundan, mücadelesi de bunun için.

Kadına şiddet, kadın cinayetleri sadece fiziki şekilde de gerçekleşmiyor, bunun psikolojik ve ekonomik boyutu da var. Kadını sadece aile içinde ele alanlar, kadının iş gücüne katılımını, insan onuruna yaraşır bir ücret almasını da maalesef sağlayamıyor. Eğer bunun aksi olsaydı bugün "kadın yoksulluğu" dediğimiz bir olguyla karşı karşıya kalmazdık. Bugün Türkiye'de çalışan nüfusun yüzde 60'ı asgari ücrete veya altında bir gelire sahip ve milyonlarca yurttaş açlık sınırının altında yaşamını sürdürmek zorunda kalıyor. Bunun kadın boyutu daha vahim Sayın Bakan. TÜİK verilerine göre işsiz sayısı 1,4 milyon düzeyinde; çerçeveyi biraz daha genişletip, işte, iş arayanlar, aramayanlar, iş bulamadığı için umudunu yitirenleri de dâhil ettiğimizde sayı 3,9 milyona kadar çıkıyor. Yine DİSK-AR'ın TÜİK'in verilerine dayanarak yayınladığı Ekim 2024 tarihli İşsizlik ve İstihdamın Görünümü Raporu'na göre geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 35,7 düzeyinde karşımıza çıkıyor. Bu, milyonlarca kadının çalışma hayatına katılamaması demek Sayın Bakan. Kayıt dışı çalışan kadınlar ve sosyal güvenceden yoksun bırakılan kadınlar gerçeğini de görmezden gelemeyiz.

Bugün, Dünya Ekonomik Forumu 2023 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu'nda Türkiye kaçınıcı sırada biliyor musunuz Sayın Bakan? İş gücüne katılım ratinglerinde Türkiye 146 ülke arasında 133'üncü sırada karşımıza çıkıyor. Bu sonuç da AKP iktidarının eseri, kendilerini tebrik ediyoruz.

Kadınlar sadece dışarıda değil cezaevlerinde de ciddi zorluklarla karşı karşıya çünkü orada da hak ihlallerinin ve kötü muamelelerin hedefi olanların başında yine kadınlar gelmekte. Bunları yarın tabii ki Adalet Bakanlığı görüşmelerinde de ifade edeceğiz ama kadın mahpuslara karşı duyarlılık sizin de gündeminizde olmalı Sayın Bakan. Cezaevlerinde yüzlerce ağır hasta mahpusun bir kısmı kadın; tedavi ve sağlık hakları ihlal ediliyor. Çıplak arama, ağız içi arama ve kelepçeli muayene dayatmaları mevcut. Bunlar insanlık onuruna aykırı olduğu için, kadın mahpuslar bunları reddettiği için sağlık haklarından mahrum bırakılıyorlar maalesef.

Yine, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 2021 yılındaki verilerine göre cezaevlerinde 317 kadın mahpusla birlikte 0-6 yaş grubu toplam 345 çocuk bulunuyor. Daha güncel veriler elimizde yok, sizin elinizde varsa bu verileri de bizimle paylaşmanızı istiyoruz. Hamile kadınlar ve çocuklu kadınlar cezaevindeyken Bakanlığınızın buna bigâne kalması kabul edilir bir durum değil. Öyle kadınlar var ki sırf kadın özgürlük mücadelesi yürüttükleri için şu an cezaevindeler. Yine, hasta ve yaşı 80'i bulan Kürt annelerinin dahi hapsedilmesine şahit oluyoruz. Dolayısıyla cezaevlerinde çocukların süt ve mama ihtiyacını, kadınların ihtiyaçlarını gidermek için bir adım atmanızı bekliyoruz. Fahiş kantin fiyatları ve ekonomik sıkıntılar yüzünden cezaevlerinde birçok çocuk ve kadın zor durumda Sayın Bakan. Bu sebeple, cezaevindeki kadınlar için de ayrı bir bütçe talebimiz var.

Değerli hazırun, çatışmadan ve yoksulluktan kaçarak farklı ülkelere dağılan milyonlarca göçmen gerçekliği var; bunun önemli bir kısmı da kadınlar ve çocuklar. Bu anlamda adına ister sığınmacı diyelim ister göçmen deyin ama zorluklar içinde hayatta kalmaya çalışan göçmen kadınlar gerçeğiyle yüzleşmemiz gerekiyor. Çünkü göçmen kadınlara yönelik yeterli sosyal destek mekanizmaları oluşturulmuş değil; her şey insani yardım kuruluşlarının insafına bırakılmış durumda. Burada en büyük sorun, göçmen kadınların korunması amacıyla mevzuat ve yönergelerde kadınlarla ilgili düzenlemelerin yapılmaması Sayın Bakan. Bunun yerine, şiddetle mücadele mekanizmalarının koordinasyonunun, şiddeti önleme ve izleme merkezlerine devredildiğini görüyoruz. Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı'yla şiddete uğrama riski altındaki kadın ve çocuklara yönelik politikalar öngörülmüş olsa da bugün göçmen kadınlara yönelik şiddete karşı somut bir adım görmüyoruz. Bilakis, İstanbul Sözleşmesi iptal edilerek kadınlar, "Göç ve sığınma" başlıklı bölümde bahsedilen güvencelerden mahrum bırakıldılar. Sonuç olarak, göçmen kadınlar şiddete uğradığında ilk adres ŞÖNİM'ler olmakta, oradan da il göç idarelerine gönderilmekte ve sonra da maalesef geri gönderme merkezlerine göçmenler sevk edilmekte. Bu, doğru bir yaklaşım değil Sayın Bakan çünkü şiddete karşı oluşturulan mekanizmalarda kayıtlı, kayıtsız bakılmaksızın göçmen kadınlara destek sunulmalı, onların çalışma yaşamına dâhil edilmesi sağlanarak çocuklu göçmen kadınlara kreş, sosyal ve maddi destek sunulmalıdır.

Değerli hazırun, toplumsal dinamizmin kaynağı gençler ama AKP iktidarlarında hizmetlerin teğet geçtiği kesim de maalesef gençler. Adında gençlik olan Bakanlığın dahi görmediği gençleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı görüyor mu; pek emin değiliz. Bakanlığın misyon, vizyon ve görevine ilişkin metinleri aileyle başlıyor, aileyle bitiyor. Hâl böyle olunca gençler işsizlik ve barınma başta olmak üzere birçok sorunla karşı karşıya bırakılıyor. Kürt gençleri ciddi bir kimliksizleştirme politikasına tabi tutulurken Türkiyeli gençler tümünden bir geleceksizleştirmeye mahkûm edilmiş durumda. Toplum Gönüllüleri Vakfının Ekim 2024'te açıklanan araştırmasına göre gençlerin yüzde 53'ü yeterli beslenmediğini, yüzde 67'si istediği kıyafeti alamadığını belirtmekte Sayın Bakan. TÜİK'in üçüncü çeyrekteki verilerine göre geniş tanımlı işsizlik yüzde 26,5 ama oran bu gençlerde yüzde 35,7 düzeyinde. Açıklanan verilere göre her 5 kadından yalnızca 1'i kayıtlı ve

tam zamanlı istihdamda yer alıyor.

Gençlere bir gelecek borçlusunuz çünkü bugün Türkiye’de mutlu olduğunu söyleyen gençlerin oranı sadece yüzde 17,3 olarak karşımıza çıkıyor. Yüzde 52 orta derecede mutlu, mutsuz olduklarını söyleyenlerin oranı ise yüzde 30,1 olarak karşımıza çıkmakta. Bir fırsat olduğunda da yurt dışına gitmek isteyen genç oranı yüzde 70 civarında Sayın Bakan. Dolayısıyla stratejik planlar yapacaksınız bunları es geçmeden yapın lütfen, aksi hâlde havanda su dövmeye devam edeceksiniz.

Bu sebeple, ısrarla, gençler, kadınlar, engelliler, yaşlılar, işçiler, işsizler, emekliler, emekçiler için bütçe istiyoruz. Bunun da ancak ekme ve adalet bütçesiyle, yaşam ve barış bütçesiyle mümkün olacağını düşünüyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Sayyigit.

Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Bakanlık bütçenizin hayırlı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum.

Şimdi, bütçe büyüklüğüne baktığımız zaman Bakanlığımızın bütçe büyüklüğü 407 milyar 10 milyon; genel bütçe büyüklüğünün yüzde 2,76’sı. Geçen yıl 334,3 milyarlık bir bütçe rakamı varmış, yüzde 3,01’miş; oranda biraz düşüş var, yüzde 2,76’ya düşmüş. Yüzde 21’lik bir artış var, 72 milyarlık bir artış olmuş; enflasyon oranının altında, yeniden değerlemenin de altında bir artış var. Doğal olarak yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma, Bakanlık bütçesinin yüzde 53,98’ine tekabül ediyor; 219 milyar 723 milyonluk bir rakam ayrılmış.

Şimdi, ben de derinleşen yoksullukla ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. Sizin Bakanlık verilerinize göre milyonlarca kişinin yardım almadan geçinemediği ortaya çıkıyor. 14,8 milyon kişi barınma, ısınma, sağlık ihtiyaçlarını yardımlarla sağlıyor. 0-17 yaş grubunda da 7 milyon civarında bir yoksulluk söz konusu yani çocukla ilgili olarak konuşuyorum. Yine, Türkiye’de düzenli sosyal yardıma muhtaç olan hane sayısı 2013-2018 arasında 330 bin; 2018’den bu yana 1 milyon 100 bin arttı, Eylül 2024 itibarıyla da 14,8 milyon kişi düzenli yardıma muhtaç. 2017’de yoksul bebek oranı yüzde 36,8 iken 2022’de bu oran yüzde 41,4’e yükseldi. Kişi başına gelir hesabına göre yaş kırılımına bakıldığında ise bebek ve çocuklarda yoksulluk oranının çok daha yüksek olduğunu görüyoruz. Yine, Aile Destek Programı çerçevesinde GSS prim ödemeleri, yakacak, engelli, engelli yakını, yaşlı yardımı, çoklu doğum gibi yardımlardan, aylık net geliri asgari ücretin üçte 1’inden yani 5.667 liradan az olan haneler faydalanabiliyor. Bu rakamın açlık sınırına göre belirlenmesi daha makul olacak diye düşünüyoruz. Türkiye’deki nüfusun beşte 1’i düzenli yardıma muhtaç hâle gelmiş. Düzenli yardım alan hanelerin sayısı 2013’te yaklaşık 2,3 milyon, 2018’de 2,6 milyon olarak kaydedilmişti. Buna göre, düzenli bir şekilde sosyal yardıma muhtaç olan haneler 2013’ten bu yana yüzde 63 artmış Sayın Bakan, 2018’den itibaren de yaklaşık yüzde 43 artmış. Yardıma muhtaç hanelerin sayısının artışının, Türkiye’nin Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtiği 2018’den sonra daha da hızlandığını görüyoruz. 2013’ten 2018’e yaklaşık 330 bin artarken 2018’den bu yana 1 milyon 100 bin artmış olması da bunun bir göstergesi. Gerçekten resmî verilere göre 2018 sonunda nüfusun yaklaşık sekizde 1’i yani yüzde 12,6’sı düzenli sosyal yardım alırken, bugün en son yüzde 23,4’e kadar tekabül etmiş yani 20 milyonluk bir nüfusu ilgilendiren bir durum söz konusu. Kişi başına gelir hesabına göre de yaş kırılımlarına bakıldığında ise bebek ve çocukların yoksulluk oranının daha yüksek seviyelerde olduğunu ifade etmiştim. Buradaki verilerde 2022 verilerine göre 0-2 yaş arasında yüzde 41,4; çocuklarda yani 3-14 yaş arası yüzde 43,8; gençlerde 15-24 yaş arası kastediyorum yüzde 29,9; 25 yaş üstünde de yüzde 18,2 yani hakikaten derinleşen yoksulluk artarak devam ediyor. Burada da tabii, gelir dağılımındaki bozukluk, vergi adaletindeki dengesizlik, memurlarda, işçilerde, esnafta, çiftçilerdeki vergi yükünün ağır olması, sermayenin yeterince vergilendirilmemesi gibi kıstaslar çok çok önemli. Bir de mevcut bütçe kaynaklarının daha verimli kullanılması da bunun bir sebebi, bir sonucu diye düşünüyorum.

Şimdi, AB’ye baktım sosyal koruma harcamalarının ne kadar olduğuyla ilgili yani kastettiğim yaşlı bakım, hastalık, sağlık, engelliler, aile ve çocuk yardımları, işsizlik yardımı, barınma yardımı gibi benzeri yardımlardan bahsediyorum. Bütün Avrupa Birliği genelinde 2016’da 3,42 trilyon euro iken 2023’te 4,58 trilyon euroya ulaşmış. Türkiye’deki sosyal koruma harcamaları ise 2016’da 98,9 milyar euro iken Sayın Bakan, 2022’de 72,8 milyar euroya geriledi. Şöyle bir tablomuz var: Şimdi, burada ülkeler arasındaki sosyal koruma harcamalarının 2016, 2023 ve 2022 milyar euro olarak dağılımını gösteriyor. Türkiye’de görüyorsunuz işte... Ben okuyacağım, sizin oradan görmeniz biraz zor. 98,9 iken 72,8’e düşmüş. Örneğin, İspanya’da bu, 2016-2023 ortalaması 260 milyar euro iken 373,9’a; Polonya’da 86 iken 166 milyar euroya çıkmış. Bunu da kişisel olarak gayrisafi yurt içi hasıla verilerine göre de koruma harcamalarını kişi başında dağıttığımızda da Türkiye’nin ortalaması 1.245’ten 857’ye düşmüş, diğer ülkelerde de bu artarak devam ediyor yani yoksulluk, hepimizin çok çok önemli bir sorunu, sorun olmaya da devam ediyor.

Ben yine bu İzmir’deki kaybettiğimiz 5 çocuk olayından gireceğim, hakikaten çok üzücü bir olay. İfade edildi, basına da yansıtıldı; 18 defa gidildiğini, birtakım yardımlar yapıldığını falan duyuyoruz, söyleniyor fakat önleyemedik. Şimdi, şöyle bir projeniz var sizin: 1.071 sosyal konut projeniz var. Bildiğim kadarıyla burada eşinden ayrılan, kimsesiz olan, böyle bakıma muhtaç kadınlara 3 çocuklu olması kaydıyla da öncelik veriyorsunuz; birtakım yardımlar yapıyor, barınma yardımları yapıyor. Şimdi, buradaki “barınak” dediğimiz tabirdeki yerin yapılması mümkün olabilirdi, buraya kaynak aktarılabilirdi. Burada keşke daha ısrarcı olunup o kişinin evinin yapılması belki bu vahim sonucun doğmasına engel olabilirdi. Bundan sonra daha dikkatli olunması konusunda da biz buradan ikazlarımızı Bakanlığınıza yapmış olalım.

Yine, tabii, sadece Bakanlık bütçesinden değil, FRIT kapsamında birtakım mali yardımlar var, özellikle mülteciler için Avrupa Birliği mali yardım aracı olarak kullanılıyor. Benim bu konuyla ilgili merak ettiğim bazı hususlar var. İlk bildiğim kadarıyla iki parça hâlinde 6 milyar euroluk bir destek projesi vardı FRIT kapsamında. Şimdi, bir taraftan sizin Bakanlığınız kanalıyla kullanılıyor. FRIT Koordinasyon Merkezi de kuruldu, devam edildi. Buradan şu ana kadar Bakanlığınıza ne kadar destek geldi, biz bunları nasıl kullanıyoruz, nerelere

kullanıyoruz? Özellikle buradan gelen kaynaklarla ilgili olarak araç kiralama işlemlerinizi oldu mu? Araç kiralandıysa ne kadar araç kiralandı? Bunlar nerelere tahsis edildi, bütçesi nedir? Bunların arasında destek hizmetlerine tahsis edilen, makam aracı olarak kullanılan araçlar var mı yoksa sığınmacılarla ilgili direkt yerlerinde mi kullanılıyor? Bir de bununla ilgili bir merkez binası, eski TÜBİTAK binasına koordine oldu galiba değil mi FRIT Koordinatörlüğü; eski TÜBİTAK binasının bulunduğu yeri şu hâle getirmişiz yani burada da "Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı FRIT Koordinatörlüğü" diye yazıyor. Şimdi, buradaki tadilat ve tefrişatın nasıl yapıldığını merak ediyorum. Bakanlık bütçesinden mi yoksa FRIT'ten gelen paralarla mı karşılandı? Ne kadar harcama yapıldı, ne kadar masraf yapıldı? Bu konuyla ilgili bilgi verirseniz memnun olurum.

Yine, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'ndan kömür yardımları oluyor Sayın Bakan, biliyorsunuz, ihtiyaç duyulan ailelere. Bu da sizin Bakanlığımızın koordinasyonu ile yapılıyor. Burada da bu kömürlerin hangi kurumlardan alındığını, miktarının ne kadar olduğunu ve ne kadar gider olduğunu şu ana kadar bizimle paylaşırsanız... Bunu niye soruyorum çünkü basına geçmişte yansıyan birtakım şeyler oldu. Bu alınan kömürlerin içerisinde kömüre uygun olmayan birtakım taşlar çıktığı ifade edildi. Hatta bizim Zonguldak Vekilimiz, Eylem Vekilimiz de bu konuyu basına yansıtmıştı, taşları da bizzat kazıyarak göstermişti. Bu haberden sonra gerekli önlemler alındı mı? Buradaki alımlarla ilgili titiz davranılıyor mu? Son durum nedir? Buradaki alınan kömür miktarını ve hangi firmalardan alındığını -örneğin, devlet kurumları destekleniyor mu- onu merak ediyorum. TKİ'den mi alıyoruz, özel sektörden mi alıyoruz veya TKİ aracılığıyla mı alıyoruz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - TKİ yapıyor.

CEVDET AKAY (Karabük) - Onu da paylaşırsanız, evet, mutlu oluruz, seviniriz.

Şimdi -yine bir konumuz- siz, bazı araçlarınızı gördüğüm kadarıyla PTT Anadolu Lojistikten kiralyorsunuz. Doğru mudur veya ben öyle tespit ettim. PTT Anadolu Lojistikten kiraladığınız araç var mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, bir dakika daha...

CEVDET AKAY (Karabük) - Bu araçlar kaç adet? Lüks makam araçları var mı? 2023 ve 2024'te tasarruf tedbirlerinden sonra bu araç kiralama işleriyle ilgili olarak ne kadar kira bedeli ödediniz? Tasarruf tedbirlerine riayet ediyor musunuz, tutarlar aşağı çekildi mi? Bunu da bizimle paylaşırsanız mutlu olurum.

Bir de bir şey dikkatimi çekti, onu ifade edeceğim. Hazine yardımları kaleminiz var sizin. Bu sene için 2025'te 11 milyon 278 bin lira ayırmışsınız. Hâlbuki geçen yıl 17 milyar 900 milyon haziran itibarıyla, 2023'te de 42 milyar 106 milyon harcama olmuş. 2026'da 180 milyar ayırmışsınız, tahmin ediyorsunuz, planlama, 2027'de de 195 milyar. Niye bu yıl sadece 11 milyon 278 bin? Hazine yardımı gelmeyecek mi? Bir basım hatası mı var, merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Akay, teşekkür ederim.

Sayın Vehbi Bakırlıoğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, 2022 yılında 575 bin çift evlenmiş, 2023 yılında bu rakam 565 bin çifte düşmüş; nüfus artıyor ancak evlenme sayısı azalıyor. Bu, kaba evlenme hızında da geçerli. 2023 yılında kaba evlenme hızı binde 6,63 iken, 2009 yılında bu rakam binde 9'du, 2013'te binde 8,03'tü yani çok ciddi bir azalma var. Boşanma istatistiklerine baktığımız zaman da burada çok ciddi bir artış söz konusu. 2001 yılında kaba boşanma hızı binde 1,41 iken 2023 yılında bu rakam binde 2,01'e gelmiş yani ciddi bir artış var ve bu boşanmaların yüzde 33'ü yani her 3 boşanmadan 1 tanesi beş yıllık evlilikler arasından gerçekleşiyor ve en son 2023 yılında toplam 171 bin çocuğumuz bu durumdan etkilenmiş durumda. Evlenme yaşı da artıyor, hem kadında hem erkekte evlenme yaşı artıyor. Kadınlarda ilk doğum yaşı ileri tarihlere sarkıyor. Artık bu memlekette evlenmek neredeyse imkânsız hâle gelmiş; ya, bunun içerisinde ekonomik durumların da çok ciddi payı olduğunu biz sahada görüyoruz. Çiftler evlilik hayallerini hep ötelemek zorunda kalıyorlar. Siz de bunun farkında olmalısınız ki çeşitli projeler ortaya sunuyorsunuz. Daha önce "çeyiz hesabı" diye bir hesap vardı; ben bakıyorum, çok fazla rağbet görmemiş. Bugünkü sunumunuzda da kredi veriyorsunuz, sadece 5 bin çifte kredi vermişsiniz yani benim gördüğüm manzara aile kurumu ciddi şekilde yara almaktadır. Ben bakıyorum, bütçemize bakıyorum, bütçemizden ailenin korunması ve güçlendirilmesine ayrılan kaynak ne kadar diye; sadece 16 milyar 666 milyon lira yani bütçemizin binde 1'i. Yani ortada böyle bir tablo var, rakamlar ortada; ailenin korunması ve güçlendirilmesine ancak bütçenin sadece binde 1'ini ayırmaktayız. Türkiye, artık genç bir ülke değil, genç nüfusa sahip bir ülke değil, hızla yaşılanıyor ve belki de dünya da en hızlı yaşlanan ülkelerden bir tanesiyiz. Bakın, şu anda yüzde 10,2; 2040 yılında bu yüzde 16,3 olacak yani 65 yaş üstü yurttaşlarımızın toplam içindeki oranının 2060 yılında yani otuz beş yıl sonra yüzde 22,6 olacağı tahmin ediliyor. Bugün Fransa'da bu oran yüzde 21,7. Bakın, Fransa yüzde 10'dan yüzde 22'ye yüz elli yıl içerisinde ulaştı yani yüz elli yılda, yaşlı nüfusun yüzde 10'dan yüzde 22'ye ulaşması yüz elli yılda oldu. Bizim ülkemizde bu süreç otuz beş sene olacak ve çok büyük problemimiz var. Nedir biliyor musunuz problemimiz? Biz yoksul yaşılanıyoruz, en büyük problemlerimizden bir tanesi bu. Hâl böyleyken aktif yaşlanma programına ayrılan bütçeye bakıyorum ben bütçemizde; 15 milyar 97 milyon lira yani bütçemizin binde 1'i yani böyle bir gerçeklik var. Bu durumda bizim bütçeden bu aktif yaşlanma programına daha fazla kaynak aktarmamız gerekirken sadece binde 1...

Ülkemizde en büyük problemlerden bir tanesi, ne yazık ki bağımlılık, uyuşturucu yani geçmişte uyuşturucu ticaretinde transit bir noktada bulunan ülkemizde şu anda bağımlılık oranı ne yazık ki artmakta. Bir anket yapılmış, 2019 yılında yapılan anket, algıyı ben size söylemek istiyorum: Katılımcıların yüzde 65'i bu uyuşturucu bağımlılığını toplumsal bir sorun olarak nitelendirmekte ve yüzde 23'ü çevresinde uyuşturucu kullanan insanlar olduğunu söylemekte yani neredeyse her 4 kişiden 1'i çevresinde uyuşturucu kullanan insan olduğundan bahsetmekte ve yüzde 7,2'si -katılımcıların neredeyse yüzde 8'i- hayatında en az bir kere uyuşturucu kullandığını beyan etmiş.

Uyuşturucu kullanım yaşı düşmekte, yakalanan uyuşturucu miktarı artmakta ve uyuşturucu suçlarında çok ciddi artış söz konusu. Cezaevinde yatan her 3 hükümlü ve tutuklunun 1'i uyuşturucu suçundan yatmakta. Bağımlılıkla mücadelede bütçeden ne kadar para ayrılmış diye bakıyoruz: 11 milyar 897 milyon lira; bütçemizin on binde 8'i Sayın Bakanım, on binde 8'i.

Ve Bakanlığınızda -bugün başka milletvekilleri de bahsetti- en önemli konulardan bir tanesi kadın, kadının güçlendirilmesi. Bakanlıktan kadının adını çıkartmışsınız. Bütçeye bakıyoruz -bir film vardı "Kadının Adı Yok" diye- bütçenizde de kadının adı yok yani acı bir gerçek bu. Kadının güçlenmesi programına -ki çok ciddi bir toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin olduğu bir ülkeden bahsediyoruz, her şey de görebilirsiniz- ayırdığınız rakam 5 milyar 941 milyon lira, on binde 4.

Yoksullukla mücadele en önemli görevlerinizden bir tanesi. Sosyal yardım harcamalarına baktığımız zaman, 2024 yılında 497 milyar liraymış, bütçenin yüzde 4,5'i; yıl 2025, önümüzdeki yıl 650 milyar liraya çıkacak ama bütçedeki payı azalmış, yüzde 4,4. Gayrisafi yurt içi hasılaya baktığımızda 2024'te yüzde 1,2'sini ayırmayı planlamışsınız fakat gerçekleşme yüzde 1,1; 2025'te de değişen bir şey yok, yüzde 1,1.

Sosyal koruma harcamalarını biraz evvel milletvekilimiz gayet güzel açıkladı. Şu anda Avrupa'da sosyal korumaya en düşük miktarda gayrisafi yurt içi hasılaya göre pay ayıran ülke ne yazık ki Türkiye. Şartlı eğitim yardımı veriyorsunuz; çok çeşitli yardımlar var, esasında bunlara bir çekidüzen verilmesi lazım, bu kadar dağınıklık olmaz. Şartlı eğitim yardımı veriyorsunuz çocuklarımıza; 2024 yılı Eylül ayında 127 milyon 703 bin 250 lira para dağıtmışsınız, bundan yararlanan 1 milyon 243 bin kişi. Ortalama ne kadar biliyor musunuz? 102 lira yani ayda 102 lira para dağıtmışsınız. Burada bir tuhaflık var. Aynı yardımı yabancılara da yapıyorsunuz, yabancı öğrencilere de yapıyorsunuz, çocuklara da yapıyorsunuz; oradaki ortalama 306 lira yani Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı çocuklarımıza vermiş olduğunuz aylık miktar zaten 102 lira, siz bunun 3 katını -306 lira- veriyorsunuz yabancı çocuklarımıza. Kadın cinayetlerinde -buradaki bütün herkes bahsetti- artış var. Benim burada esasında dikkatinizi çekmek istediğim şey kuşkulu ölümler, şüpheli kadın ölümleri; bunda çok ciddi artış var, hakikaten de ciddi artış var. Mesela, 2019 yılında 115'miş, 2023 yılında bu rakam 245'e çıkmış yani bu önemli bir sorun. Bugün bir haber var; Duygu Bölükbaş diye bir kadını 2022 yılında evinin banyosunda asılı şekilde bulunmuş, "intihar" denilmiş. Ailesi ısrarla devam etmiş, demiş ki: "Bu, intihar olamaz." İki yıl sürmüş mücadeleleri ve intihar olmadığı, sevgilisi tarafından öldürüldüğü, cinayete kurban gittiği tespit edilmiş. Yani bu konuda ne yapmayı düşünüyorsunuz?

Ve önemli bir soru soracağım size Sayın Bakanım: Ya, şu fotoğraf gerçek mi, hakikaten de gerçek mi? Bakın, bu, İzmir'de 5 çocuğumuza mezar olan evin fotoğrafı. Ben bunun gerçek olduğuna inanmadım; araştırdım, hakikaten de gerçek yani bu fotoğraf gerçek olamayacak kadar acı bir fotoğraf. Bu evde yaşananlar gerçek olamayacak kadar acı. Yaşları 1 ile 5 arasında değişen 5 çocuğumuz anneleri tarafından eve kilitleniyor. Anne bağımlı, baba bağımlı...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Anne bağımlı değil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Babası bağımlı o zaman. Tamam, babası bağımlı yani çok da bir şey...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Baba açık cezaevinde.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama uyuşturucu suçundan bildiğim kadarıyla. Neyse, sorun değil ya, problem değil, bağımlı değil bunlar. Bunlar bağımlı olmasınlar. 5 çocuk var, yaşları 1 ile 5 arasında. Bakın, her yıl bir çocuk doğurmuş yani bu Sağlık Bakanlığıyla aranızda çok ciddi bir sıkıntı olduğunu da ben buradan çıkarmaktayım. Yani bu çocuklarımız öldü. Bakın, bu çocuklarımız öldü ve 18 defa gitmişsiniz. Ya, Kurumunuzdan buraya 18 defa gidiliyor ve bu çocukların yaşamasını sağlayamamışız; bu, büyük bir problemdir. Bu çocukların koruma altına alınması lazımdı ama alamadık.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "İntihar edeceğim." diyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Koruma altına alamadık ne yazık ki Sayın Bakan, bunun bir şeyi yok ya da yasalarda sıkıntı var, oturalım, konuşalım. Bir kere bu manzara, acı bir manzara, insanlar bu evlerde oturuyorlar.

Başka bir şey söyleyeyim: Hadi bunları koruma altına alamadınız, korumanız altında olan çocuğumuz Niğde'de, rehabilitasyon merkezinde işkence edilerek öldürülüyor. Kanım dondu ya, bakın o tutanaklara... Kanım dondu; ölüyor, dört saat sonra yanından insanlar geçiyor, tepikliyorlar, tekmeliyorlar, dört saat sonra öldüğünü öğreniyorlar. Bakın, koruma altına almıyoruz, koruma altına aldıklarımızı da ne yazık ki yaşatamıyoruz.

Sayın Bakanım, siz Belçika'da parlamenterlik yaptınız, Belçika'da yaşıyorsunuz; size bir sorum var: Şayet burada...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Ne demek ya "Belçika'da yaşıyor."

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Burada yaşıyor ya.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Pardon, yaşadınız, çok affedersiniz. Yaşamadınız mı? Yaşadınız.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - İnsaf! Çok çirkin! Bir kadınla konuşuyorsunuz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yaşıyordum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Çok affedersiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Ne var, ne dedi ya şimdi?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vehbi Bakırlioğlu, bir dakika ek süre...

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Şayet, siz Belçika'da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı konumunda olsanız, otursaydınız bu olaylardan bir tanesi yaşanmış olsaydı bir saat bile oturamazdınız o koltukta.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Oluyor Sayın Vekilim, oluyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakın, bir saat bile oturamazdınız o koltukta. Neden istifa etmiyorsunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Vekil, bunlar orada da oluyor ama böyle politize edilmiyor, biliyor musunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Neden istifa etmiyorsunuz Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bu şekilde politize edilmiyor Sayın Vekil.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Neden istifa etmiyorsunuz, bir saat bile duramazdınız Sayın Bakan. Sayın Bakan...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - 5 çocuğunu kaybetmiş anneyi, babayı siyasi istismar malzemesi yapıyorsunuz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Yoksulluk siyasetin konusudur.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, ben bir şey söylüyorum, bana niye müdahale ediyorsunuz ya. Benim demokratik hakkım değil mi, bir Bakanı istifaya çağırmak bir milletvekilinin demokratik hakkı değil midir? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Siyasi kararlar nedeniyle oluyorsa siyaseten tartışılacak tabii. Nasıl tartışılacaktı?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Siyasi... Herkes üzgün.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Siyaseten aldığımız kararların sorunlarını yaşıyoruz biz böyle!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Üzgünlükleri değil, yaklaşımları tartışıyoruz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu manzaranın yaşandığı bir ülkede, bu eylemlerin olduğu, bu ölümlerin olduğu bir ülkede, kusura bakmayın, o Bakanlık koltuğunda oturmamanız gerekliydi, istifa etmeniz gerekliydi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Vekil, şu fotoğraf...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben sizi bir kere daha istifaya çağırıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Vekil...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, sizin demenizle mi istifa edecek yani. Görevini yapıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben size Avrupa'da bakanların hangi gerekçelerle istifa ettiklerini tek tek sıralayacağım...(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Cenazeye bile katılmamış...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu, süre doldu.

Teşekkür ederim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben size bir soru sordum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Siz de cevabını bana verdiniz, istifa etmeye niyetiniz yok anladığım kadarıyla.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ne demek ya "İstifaya davet ediyorum."

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben sizin vicdanınıza bırakıyorum Sayın Bakan.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu, süre bitti. Lütfen...

Sayın Bakanım, size en son vereceğimiz o sürede, bunlar not alınırsa, daha geniş anlatma imkânınız olacak inşallah.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz İzmir'de... Oradaydınız Sayın Vekil. Siz nereden bağlandınız? Barcelona'dan bağlandınız, tamam mı!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben bağlanmadım ya.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben anlatayım kimin bağlandığını.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben sizinle konuşuyorum hanımefendi.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Belediye Başkanı bağlandı. Peki, Belediye Başkanı kim?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben sizinle konuşuyorum, sizin muhatabınız şu anda benim.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sizin Belediye Başkanınız kim?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, ben, bakın, hanımefendi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla konuşuyorum, milletvekiliyle ne alakası var?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Belediye Başkanınız Barcelona'dan bağlandı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne alakası var milletvekiliyle?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu... Sayın Bakanım, bu konuyu...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Belediye Başkanıyla mı savunuyorsunuz kendinizi, bununla mı savunuyorsunuz!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Belediye Başkanının sorumluluğu mu? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Belediye Başkanınız...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, Belediye Başkanının sorumluluğu mu? Eğer onun sorumluluğuyca istifaya davet... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Belediye Başkanınız Barcelona'dan...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Belediye Başkanının sorumluluğu mu?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakanım...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Eğer Belediye Başkanının sorumluluğundaydı derhâl istifasını sunsun, derhâl! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Belediye Başkanınız nerede!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Belediye Başkanının sorumluluğu mu!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Otur, otur! Niye ayağa kalkıyorsun!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ama sorumluluk sizin!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bugüne kadar 18 defa ziyaret etmiş.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu, lütfen...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bunu böyle açıklayamazsınız, siz sorumlusunuz!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Niye ayağa kalkıyorsun!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, niye ayağa kalkıyorsunuz!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Görmüyorum ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu, yani sizin konuşmalarınızı biliyoruz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Öyle şey mi olur ya! Niye? Kadın diye yapıyorsun değil mi?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, üzerine mi yürüdüm? Ne yapıyorsunuz siz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Zayıf gördüğün için ayağa kalkıyorsun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne alakası var! Nasıl bir cinsiyetçi yaklaşım bu ya!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar, tamam.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Siz kendinizle karıştırdınız, bizi kendinizle karıştırdınız!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kendisi zayıf bir insan mı?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bakın, arkadaşlar, lütfen...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Siz şu anda Bakana hakaret ediyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, ben hakaret etmiyorum. Diğerlerinde de böyle ayağa kalkarak...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakana hakaret ediyorsunuz, cinsiyetçi bir söylemde bulunuyorsunuz.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Niye ayağa kalkıyorsunuz!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Nilgün Hanım, lütfen oturur musunuz?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ne demek yani ben kadın olduğu için mi yükleniyorum? Bırakın bu işleri!

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, ayağa kalkarak...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Nilgün Hanım, lütfen oturun yerinize.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Öyle şey olur mu?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ben Bakanı göremediğim için ayağa kalktım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ya, Bakırlioğlu, defalarca söyledim. Sayın Bakırlioğlu...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ya, öyle bir üslup var mı ayağa kalkarak? Niye göremiyorsun?

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sen niye ayağa kalkıyorsun, üzerime geliyorsun?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, ben üzerine gelmiyorum, seni oturtmak niyetim.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Ya, Allah aşkına, ne yapacağım ben? Benden ne istiyorsunuz?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Diğer bütçelerde niye ayağa kalkmadınız da bugün...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ök, oturalım lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayır, bir kadına şiddet yapacağımı mı, darbedeceğimi mi düşünüyorsunuz; ne düşünüyorsunuz? Allah Allah ya! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Bakırlioğlu...

Arkadaşlar, aksi takdirde ara vereceğiz. Yine, bizden gidecek süreler.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bana bir şey söylemeyin Sayın Başkan, lütfen bu tarafa söyleyin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Diğer günler ayağa kalkmadın da bugün niye kalktın? Niye, niye?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Ama Sayın Bakırlioğlu, yani bu işi böyle...

CEVDET AKAY (Karabük) - Öyle bir niyeti olmaz Başkanım.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Üslubuna dikkat ederek konuşacak.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Dakikanızı uzattık, söylenen söylendi ve sizi biliyoruz, her zaman makul bir konuşma tarzımız var. Lütfen...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakın, ben zaten kesecektim Sayın Başkanım yani müdahale olmasaydı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Sayın Bakan müdahale etmemiş olsaydı... Bakan cevap verdi.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Bakan cevap verdi efendim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Peki.

Arkadaşlar, Sayın Bakanımız en sonunda zaten geniş bir şekilde cevap verecek.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sonunda cevap versin o zaman.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - O zamana hazırlıklarını yaparlarsa seviniriz.

Devam edelim.

Seydi Gülsoy Bey, buyurun.

SEYDİ GÜLSOY (Osmaniye) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakanım, Sayın Bakan Yardımcılarımız, kurumlarımızın saygıdeğer yöneticileri, bürokratları, değerli basın mensupları; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Güçlü bir ülke, güçlü bir millet, huzurlu bir toplum olabilmenin öncelikli şartı güçlü bir aile yapısına sahip olmaktır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız mutlu birey ve güçlü ailelerden oluşan müreffeh bir toplum için çalışmaktadır. Bu hedefle sosyal riskleri önlemek için sosyal politikalar geliştirmekte ve bu politikaları uygulamaktadır. Birey, aile ve toplum refahını artırmak çerçevesinde tüm toplumu kapsayan katılımcı anlayışla adil sosyal hizmetler sunmaktadır.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla vatandaşlarımıza tek bir noktada çeşitli hizmetlere erişim imkânı sunmaktadır. Ayrıca, yine Bakanlığımızın yürütmekte olduğu Aile Destek Programı kapsamında ailelerin ihtiyaçlarını yerinde tespit edip eğitim, sağlık ve istihdam gibi hizmetlerden yararlanmaları sağlanmaktadır. Bu kapsamda, 2017'den bu yana yaklaşık 8,3 milyon hane ziyareti gerçekleştirilmiştir. Toplumumuzdaki aile yapısının korunması, aile içindeki sorunların çözülmesine yönelik olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız önemli projeler yürütmektedir. Aile ve Gençlik Fonu kapsamındaki projeye evlenecek gençlere ekonomik, psikolojik ve sosyal açıdan sunulan desteklerle evliliklerinin daha sağlam temeller üzerine kurulması ve gençlerin evliliğe teşvik edilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında aile kurma yolundaki ilk adımı atacak gençlerimizden başvurusu onaylanan çiftlere kırk sekiz ay vadeli, iki yıl geri ödemesiz 150 bin Türk lirası faizsiz kredi desteği sunulmasının yanı sıra evlilik öncesi ve sonrası eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanmaktadır. Projenin pilot uygulaması 15 Şubat 2024'te deprem illerinden Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş ve Malatya illerinde başlatılmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla gerçekleştirmiş olduğumuz görüşmeler neticesinde 17 Eylül 2024 tarihi itibarıyla Osmaniye'mizde Fona başvuru alınmaya başlanmıştır. Sayın Bakanımız ilgi ve alakanız için şahsınıza, Bakan Yardımcılarımıza ve Bakanlık bürokratlarımıza Osmaniye'li hemşehrilerim adına şükranlarımı sunuyorum.

Yine, Bakanlığımızın yürütmekte olduğu aile danışmanlığı hizmetleri sayesinde evliliğin işleyişinde ve çocukların yetiştirilmesinde yaşanan muhtemel sorunların çözümüne katkı sağlamakta, boşanma aşamasındaki çiftlere de yaşanan problemleri çözme desteği bulunmaktadır. Bakanlık her çocuğun aile ortamında büyümesini sağlamak için koruyucu aile hizmetini yaygınlaştırmakta ve evlat edinmeyi teşvik etmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; vatanımızın birliği, beraberliği ve selameti için canlarını ortaya koyan aziz şehitlerimizin ve kahraman gazilerimizin milletimizin kalbinde müstesna bir yeri vardır. Ülkemizin her yeri gibi şehitler diyarı yiğit Osmaniye'miz de tarih boyunca bu kadim topraklar uğruna şehitler vermiştir. Buradan tüm şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız şehitlerimizin hatıralarını yaşatmak, şehit yakınları ile gazilerimizin her türlü mağduriyet ve mahrumiyetten korunmasını sağlamak amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda, sosyal hizmet ve yardım faaliyetleri yürütmekte ve bu alanla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu

sağlamaktadır. 1995 yılından 2002 yılına kadar yalnızca terörle mücadelede şehit olan güvenlik güçlerimizin yakınlarına 1, gazilerimize 1 istihdam hakkı sağlanmaktayken 2012 yılında yaptığımız düzenlemeyle terörle mücadelede şehit olanların yakınlarına tanınan istihdam hakkı 1'den 2'ye çıkarılmıştır. Yine, 2013 yılında yaptığımız düzenlemeyle de hiçbir istihdam hakkı bulunmayan vazife ve harp malullüğü kapsamındaki Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet teşkilatı mensubu güvenlik görevlilerinden hayatını kaybedenlerin yakınlarına da 2, malul olanlara 1 istihdam hakkı sağlanmıştır. Hiçbir istihdam hakkı bulunmayan diğer kamu kurumlarındaki vazife malulleri ile terör eylemleri nedeniyle hayatını kaybeden veya engelli hâle gelen terör mağduru sivil vatandaşlara da 1 istihdam hakkı sağlanmıştır. Terör eyleminin ortaya çıkarılması, etkilerinin azaltılması veya bertaraf edilmesinin sağlanmasında yardımcı ve faydalı olurken şehit olan sivillerin hak sahiplerine sağlanan istihdam hakkı 2018 yılında yaptığımız düzenlemeyle 1'den 2'ye çıkarılmıştır. Hak sahibi şehit yakını, gazi ve gazi yakınları ile vazife malullerine şehir içi toplu taşıma hizmetleri ile demir yolları ve deniz yollarının şehir içi ve şehirler arası hatlarından ücretsiz olarak yararlanmaları için 2014 yılından bugüne kadar 239.784 ücretsiz seyahat kartı sahiplerine ulaştırılmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız tarafından şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarımız ziyaret edilmekte, ihtiyaçlarının yerinde tespiti ve psikososyal destek sağlanması çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda, bugüne kadar 711.366 şehit yakını ve gazimiz hanelerinde ve iş yerlerinde ziyaret edilmiştir. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı ve Türkiye Yüzyılı kapsamında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen Vatan ve Kahramanlık Buluşmaları Projesi'yle gazilerimiz ile şehit yakınlarımızı ilköğretim, ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerle bir araya getirmiştir. Gazilerimiz hayat hikâyelerini, kahramanlık anılarını ve tecrübelerini öğrencilerimizle paylaşarak genç nesillere önemli değerler kazandırmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; afet ve acil durumlarda Bakanlığımız psikososyal destek ekipleri tarafından afetzede vatandaşlarımızın en kısa zamanda normal yaşamlarına dönmeleri için, psikolojik olarak en az etkilenmeleri için psikodestek çalışmaları yapmıştır. 2013 yılından bu yana 235 afet ve acil durumda 5 milyon 600 bin vatandaşımıza psikodestek hizmeti verilmiştir. İlimizin de aralarında bulunduğu 6 Şubat depremleri dünyada örneğine az rastlanan bir felakettir. 14 milyon insanımız etkilendi. 53.725 can kaybının yaşandığı, 107.213 insanımızın yaralandığı asrın felaketi olan 6 Şubat depreminde bugüne hamdolsun yıkılan binaları, enkazları kaldırdık. Açılan yaraları sardık. Yaşanan felaketin ilk anından itibaren Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın destek ekipleri sahadaydı, yanımızdaydı. Depremlerin ardından geriye kalan acı ve gözyaşını milletimizin sabır ve metanetiyle asrın birlikteliğine dönüştürdük. Her bir yardım eli milletimizin yüreğindeki merhametin, birlik ve beraberliğin nişanesi oldu. Bu süreçte Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 19.072 personelle 4 milyon 937 bin 679 afetzede vatandaşımıza destek hizmeti sunmuştur.

Bizler her zaman ve her koşulda, en zor zamanda bile birbirine el uzatan, destek olan, tek yürek olan bir ülkemiz. Tüm dünya, hiçbir badirenin bu aziz milletin birlik ve dayanışma ruhundan daha güçlü olmadığına tanık oldu. Milletçe, enkazlardan, umudu, karanlıktan aydınlığa çıkarttık. Cumhurbaşkanımız, Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde asrın felaketinin ilk gününden itibaren tüm kurumlarımızla sahada olduk. Yaraları sarmak için tüm kaynaklarımızı seferber ettik. Cumhuriyet tarihinin en büyük iyileştirme operasyonu ve hayatı normalleştirme hamlesini gerçekleştirdik.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız bu önemli hizmetlerle ülkemizde ihtiyaç sahibi olan her bir vatandaşımıza ulaşmaya devam etmektedir. Güçlü aile, güçlü toplum, güçlü Türkiye anlayışıyla sosyal hizmet ve sosyal yardımlar aile odaklı bakış açısıyla oluşturulmaktadır.

Bu düşüncelerle, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2025 yılı bütçesinin Bakanlığımıza, kurumlarımıza, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum; sizleri saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Şimdi Resul Kurt'a söz vereceğiz, sonra Tahsin Ocaklı, sonra Mustafa Kalaycı diye devam ediyoruz.

Sayın Resul Kurt...

RESUL KURT (Adıyaman) - Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün otizmle ilgili hem Bakanlığın çalışmalarından hem de deprem bölgesi, seçim bölgem Adıyaman'dan bahsetmek istiyorum.

Otizm spektrum bozukluğu doğuştan gelen ya da yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan karmaşık bir nörogelişimsel farklılıktır. Erken tanı ve doğru bir eğitim yöntemiyle doğru olarak eğitim alan çocukların yaklaşık yüzde 50'sinde otizmin belirtileri kontrol altına alınabilmekte, gelişim sağlanabilmekte, büyük ilerleme kaydedilmektedir. Otizmliler çocukların spor dallarında, müzikte duyarlı oldukları ve desteklendiklerinde çok başarılı oldukları görülmektedir. Erken yaşlarda başlayan bireysel terapi, sosyal beceri eğitimi ve özel ilgi alanlarına yönelik çalışmalar bireylerin hayatında büyük farklılık yaratmaktadır. Ayrıca özel eğitim programları, sanat ve spor merkezlerinde otizmliler için uygun düzenlemeler yapılması yaşam kalitelerini artırmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından otizmliler için bireyler ve ailelerine yönelik erken tanı, sağlık hizmetlerine erişim, özel eğitim, toplumsal yaşama katılım, bakım, aile bilgilendirme ve farkındalık alanlarında diğer ilgili kurumlarla birlikte öncü çalışmalar yapılmakta ve bu alandaki çalışmalar koordine edilmektedir. Bakanlık gerek doğrudan yürüttüğü gerekse diğer kurumlar tarafından yürütülen hizmetlerde engelli bireylerin eşit koşullarda haklarını kullanabilmeleri için çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı 2016-2019 tarihleri arasında büyük bir başarıyla uygulanmıştır. Yine, Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı kapsamında 6 ana başlığın ve 26 tedbirin Bakanlık koordinasyonunda ilgili kurumların katılımıyla hayata geçirildiği gözlemlenmiştir. Etkili hizmet üretebilmek amacıyla Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik İkinci Ulusal Eylem Planı 2023-2030 paydaş kurumların katkılarıyla hazırlanmış, 2 Nisan 2023 Dünya Otizm Farkındalık Günü'nde kamuoyuyla paylaşılarak uygulanmaya başlamış, 30 eylem alanına ilişkin 78 faaliyet ilgili ve sorumlu kurumlar iş birliğinde hayata geçirilmiştir ve geçirilmeye devam edilmektedir. Ailesi yanında bakımı mümkün olmayan engelli bireylerin resmî bakım kurumlarında yatılı olarak veya ev tipi sosyal hizmet kuruluşlarında bakımları sağlanmaktadır. Ailelerin otizmliler için çeşitli nedenlerle bakamayacağı

durumlarda, sağlık, seyahat, tedavi gibi durumlarda engelli bireylere resmî bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde yılda en fazla otuz güne kadar geçici yatılı bakım hizmeti verilmektedir. Otizmlî bireyler yurt genelindeki engelli bakım merkezlerinden hizmet alabilmekte, sadece otizm tanılı bireylere hizmet veren 4 ihtisaslaşmış yatılı bakım kuruluşunda 104, gündüz bakım hizmeti sunan 5 kuruluş ise 216 otizmlî bireye ev sahipliği yapmaktadır.

Sayın Bakanım, bu vesileyle memleketim, seçim bölgem, kadim şehrimiz Adıyaman ilimizin deprem sonrası süreçlerine ilişkin yapılan bazı çalışmalarını anlatmak, deprem bölgesindeki vatandaşlarımız için bazı taleplerde bulunmak istiyorum. Siz de Adıyaman'da bizleri ziyaret ettiniz, depremzede kardeşlerimizin yaşamlarına bizzat şahitlik ettiniz. Bugüne kadar da bizler hep desteklediniz, bunun için teşekkür ediyorum.

İnsanlığın yaşadığı en büyük felaketlerden biri olan -bin yılın felaketini yaşayan- deprem toplumumuzu sosyoekonomik, ticaret, sağlık ve psikolojik alanlar olmak üzere farklı boyutlarda etkilemektedir. Afetler sonucunda bireylerin yaşadığı psikolojik travmalar nedeniyle vatandaşlarımızın, hemşehrilerimizin hayatları büyük ölçüde olumsuz etkilenmiş ve etkilenmeye devam etmektedir. Bu kapsamda, şehrimizdeki Bakanlığımıza bağlı birimler vasıtasıyla -AKİS Projesi'yle- aile ziyaretleri yapılmakta, ailelerin ihtiyaç ve talepleri tespit edilmekte ve bunların çözümleri için ilgili kurumlarla iribat sağlanarak, bugüne kadar 9.054 haneye ziyaret gerçekleştirilerek çözümler sağlanmıştır. Yine, GAP tarafından finanse edilen Hayata Tutunulım Projesi'yle Adıyaman ilinde deprem sonrası hem ebeveyn veya uzuv kaybı yaşamış çocuklarımızın hem de onlara bakım veren kadınların fiziksel, zihinsel ve ruhsal hâllerini iyileştirmek, sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla eğitimler, etkinlikler düzenlenmektedir. Gerçekleşen bu deprem sonrasında vatandaşlarımıza psikolojik destek sağlanmadığı durumlarda ruh sağlığının daha ağır tablolara karşımıza çıkması söz konusu olmaktadır. Psikolog, sosyal çalışmacı, psikolojik danışman ve çocuk gelişimci gibi meslek elemanlarıyla afetten etkilenen vatandaşlara ilk günden itibaren psikososyal destek hizmeti verilmeye devam edilmektedir. Kısa süreli, geçici görevlendirmelerle bu sorunun çözümlenmesine katkı verilmesi mümkün görünmemektedir. Bu konuda toplumsal farkındalığın yetersizliği, afetin psikolojik sonuçlarından doğan ihtiyaç nedeniyle başta Adıyaman olmak üzere deprem bölgesinde afet psikolojisine yönelik çalışmalar yapılması, kalıcı personel görevlendirilmesi ihtiyacı vardır; bu konuda şehrim adına desteklerinizi talep ediyoruz.

Afet sonrası 21 metrekairelik konteynerlerde yaşam mücadelesi veren vatandaşlarımızın iyilik hâlinin sağlanabilmesi için ihtiyaçlar belirlenerek olabilecek afet durumuyla baş edebilme, iyileşme davranışlarının sağlanması, yardım sağlayan bireylerin desteklenmesi için psikososyal destek merkezleri kurulması ve toplumun en temel birimi olan bireyi ve grupları topluma tekrar kazandırabilmek için gerekli psikolojik destek sağlanması gerekmektedir ve bu anlamda gerçekten de psikososyal destek merkezlerinin kalıcı personelle birlikte şehrimize, deprem bölgesine büyük katkısı olacağını düşünüyoruz.

Adıyaman ilimizde 2 adet çocukevleri sitemiz bulunmakta olup, 3'üncü çocukevleri sitemiz açılma aşamasındadır. Ayrıca yeni deprem konutlarının bulunduğu alanda da sosyal hizmet alanları oluşturulmuştur. İlimizde deprem sonrasında ağır hasar gören kadın konukevinin yeniden yapılması için arsa temini yapılmış olup finansman desteğiyle birlikte inşaat süreci başlatılacaktır. İl müdürlüğümüze bağlı şiddet önleme ve izleme merkezi ile çocuk koruma ilk müdahale ve değerlendirme biriminin hafif çelikten hızlı inşaatı yapımına destek bir bağışçı tarafından sağlanmıştır ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın il müdürlüğü de bu anlamda çocuklara yönelik faaliyetlerini daha etkin bir şekilde yürütebilecektir. Besni ilçemizde 70 kişilik kapasitede olması planlanan huzurevi için yine bağışçı tarafından finansman sağlanarak projelendirme aşamasına geçilmiştir.

Sayın Bakanım, gerek deprem sürecinde ve gerekse de sonrasında bizleri yalnız bırakmadınız. Bakanlığınız personelinin deprem bölgesinde çok büyük emekleri var, destekleri var; bunun için şehrim adına şükranlarımı sunuyorum, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kurt, teşekkür ederim.

Sayın Tahsin Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanımızı, değerli bürokratlarımızı ve milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçemiz hayırlı uğurlu olsun.

Sayın Bakanım, rehabilitasyon merkezinde engelli çocuklara yapılan işkenceyle ilgili... Basında da geçti, hepimiz de biliyoruz, Niğde Engelsiz Yaşam ve Rehabilitasyon Merkezi'nde yaşları 7 ile 13 arasında değişen çocuklara yapılan işkence, ölümlü sonuçlanan işkence olayları nedeniyle 14'ü tutuklu 26 kadın bakıcı da yargılanıyor.

Tabii, münferit bir olay olarak biz bunu düşünmüyoruz açıkçası çünkü hemen her gün sokaklarda, evlerde, iş yerlerinde, kamu kurumlarında, hastanelerde, bakım merkezlerinde çocuklar, kadınlar, gençler, yaşlılar ne yazık ki şiddetle, istismarla, saldırıyla hâlâ karşı karşıya ve bunlara maruzlar.

Tabii, denetimden, hesap verebilir şeffaf yönetimden rahatsız olup, denetimsiz ve kurlsız ülke yönetme sevdasının sonucudur ne yazık ki bu yaşananlar. AKP'li arkadaşların bir ortak özelliği oluştu, hiçbir olayda, yaşanan hiçbir olayda ne yazık ki sorumluluk hissedilmiyor ve bununla ilgili herhangi bir mekanizma çalışmıyor. Yani sizin, "Evet, bu konuda yetkindir, işini layıkıyla yapacak ahlaka, bilgi ve donanıma sahiptir." diye yetkilendirdikleriniz, görev verdikleriniz kendini savunamayacak durumdaki çocukların işkenceyle ölümlerinden sorumlu. Denetleme yapılmadığı için bu oluyor elbette ama sorumluluk hiç kimse hissetmiyor. Ne yazık ki hiç kimsenin yüzü kızarmıyor, bununla ilgili yargılama sonuçlarını beklemekten öte daha insancıl, insani bir şey ne yazık ki görmüyoruz. Yani başka bir şey var. Yani bir Japon'un, işte köprünün halatının kopmasından dolayı intihar etmesini düşünmesine bakın, herhangi bir şehirde su kesilmesine dair bir bakanın tavrına bakın; bu ve benzeri olaylara ilişkin hiçbir eşleşme yok söylemek istediğim.

Sosyal yardım konusu... 2017 yılında 3,2 milyon hane sosyal yardım alırken 2023'te bu 4,99 milyona çıkmış yani Türkiye'de her 5

haneden 1'i sosyal yardım alıyor. Bu iyi gibi görünüyor yani sosyal yardım alanların nüfusa oranı 2017'de yüzde 13.7 iken 2023'te bu yüzde 18,4'e kadar yükseldi yani sosyal yardım alanların sayısında ve oranında yükseliş var. Sayısal olarak söylersek, toplamda 16 milyon kişi sosyal yardım alıyor Türkiye'de. Aslında işte bu, yani bence, yoksulluğun bir göstergesi. Yani Türkiye'nin giderek yoksullaştığı, yardıma ihtiyacı olanların sayısının çoğaldığı bir durumla övünülmez, olsa olsa üzülmek gerekiyor buna.

Yine, Eurostat verilerine göre, Türkiye'de nüfusun yüzde 34'ü yani her 3 kişiden biri yoksulluk ve sosyal dışlanma riskiyle karşı karşıya. Bu oran 2015 yılında yüzde 26,7 idi. Yine, Türkiye Avrupa'nın 36 ülkesi arasında, bu konuda Arnavutluk, Romanya ve Karadağ'ın ardından 4'üncü sırada yer aldı.

Şimdi, AKP 2002 yılında normalde Türkiye'ye 3Y'yle mücadele etme sözü verdi; yoksulluk, yasaklar ve... Üçüncü Y'yi de söyleyemedim bile bak, bana bile unutturdunuz ama... Yolsuzluk, evet, söyleyemedim bile yani demek ki sizin verdiğiniz sözleri... Ama ne yazık ki bununla ilgili mücadelede hiçbir başarı olmadığı gibi yoksulluğu öylesine derinleştirdiniz ki yani sayısı 16 milyonu bulan insan sizin yardımlarınızı almak zorunda kaldı.

İnsanlar işini kaybediyor, sağlığını kaybediyor, inancını kaybediyor, yaşama sevincini kaybediyor. Sebepsiz yere zenginleşenler, mal mülk para biriktirenler yani çaresizce bir yoksulluk ile görgüsüzce bir savurganlığın yaşandığı bir ülkenin içinde kaldık ne yazık ki ve siz sadece insanları değil, kendi kurumlarınızı, bakanlıklarınızı da yoksulluğa sürüklediniz, onların içinde de sosyal yardıma muhtaç olanlar var. Millî Eğitim Bakanlığı bunların en bariz örneğinden bir tanesi. AKP Millî Eğitim Bakanlığını yoksullaştırdığı için bu yıl okulların büyük bölümünde güvenlik görevlisi ve temizlik görevlisi bulunmuyor. Kayıt döneminde temizlik malzemesini velilerden istediler. Okullar, tuvaletler ne yazık ki pislik içinde, velilerin temizlemesi istendi veyahut "Para toplayıp temizlik giderleri bulunsun." deniliyor. Yani Bakanlık öyle bir yoksul oldu ki -Millî Eğitim Bakanlığı- çocuklara bir öğün yemek bile veremiyor. Demek ki siz Millî Eğitim Bakanlığına da aslında biraz sahip çıkmanız lazım, onların yoksulluğuna da.

Bakan Bey kreşleri kapatmayla ilgili -çok başımız deritte bu Millî Eğitim Bakanıyla- kreşleri kapatmayla ilgili büyükşehirlerimize yazdığı yazı için bir de sosyal medyada fazlaca eleştiri alınca Sayın Ekrem İmamoğlu'na hitaben ve şu sözleri kullanmış: "Türkçe okuduğunu anlama konusunda özürlü." Sayın Bakana biz de şunu söyleyelim: Bence Sayın Bakan kendi yazdığını idrak edememe konusunda özürlü. Bunu da bu kürsüden biz söylemiş olalım.

Belediyelerimiz "Okulların temizliğini yapalım." diyor, ona izin vermiyorlar. Anadolu'da bunun gibi bakanlara "hem kel hem fodal" derler.

Vatandaşların 5'te 1'ini sosyal yardıma mahkûm eden bir ekip olarak siz de ne yazık ki tarihe geçiyorsunuz. Yardım edilmiş yoksullar istiyorsunuz, biz ise kaldırılmış yoksulluğu istiyoruz.

Sayın Bakan, 2023 yılında en az 333 kadın ve 23 çocuk öldürüldü. 18 kadına tecavüz edilmiş, 371 kadın seks işçiliğine zorlanmış, 355 kadın taciz edilmiş, 123 çocuk istismar edilmiş, 745 çocuk yaralanmış. Ülkede kadın cinayetlerinin yanında ne yazık ki sadece bu değil, bir de fiziksel, psikolojik, ekonomik ve çeşitli şiddet türleriyle kadınlara baskı ne yazık ki yaygınlaşıyor. Yasal düzenlemelerin eksikliği, cezasızlık ve hatta İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılması bir gerekçe olarak sayılabilir. Özellikle psikolojik şiddetle birlikte gelen ekonomik şiddet ve kadın yoksulluğu kadınları zor yaşam koşullarına iterek onları ekonomik kriz ve yoksullukla baş başa bırakma riskini ne yazık ki artırıyor ama buna karşılık ne var Türkiye'de? Şimdi, bugün yine bazı gazetelere geçti: Pasaporta zam, ehliyete zam, kimliğe zam, motorlu taşıtlar vergisine zam, çeşitli kamu hizmetlerine zam. Ne kadar? Yüzde 44. Nedir? Yeniden değerlendirme oranı. Yani trafik cezalarında benzeri şekilde, telefon hatlarında öyle, vatandaş ucuz bulduğu bir telefonu getirilip Türkiye'de kaydettirmek isterse 45.614 lira IMEI parası vermek zorunda. Pasaport almak isteyenlerin harcı 2.360 liradan 11.270 liraya çıkmış yani her şeye yeniden değerlendirme oranında zam ama işte vatandaş gelince, emekliye gelince, asgari ücretliye gelince iktidar ortada yok.

Bu bütçeyle Türkiye bu şekilde yönetilemez Sayın Bakan. Ben özellikle engellilere daha fazla bütçe ayrılması gerekiyor diye inanıyorum, önergelerimizle bunu da size gerekçeleriyle açıklayacağız.

Bütçenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum Türkiye için.

Verdiğiniz briefing için de teşekkür ederim.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ocaklı, teşekkür ederim.

Sayın Mustafa Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, kapsamlı sunumunuz için teşekkür ediyorum. Ayrıca, istatistik bültenlerinizi detaylı şekilde her ay yayınlama konusunda gösterdiğiniz şeffaf yönetim anlayışınızdan dolayı tebrik ediyorum.

Ülkemizde TÜİK gelir dağılımı ile yoksulluk ve yaşam koşulları istatistiklerine göre 2022 yılını referans alan 2023 yılı yoksulluk ve gelir dağılımı göstergeleri şu şekildedir: Yoksulluk oranı eş değer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin yüzde 50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre 2023 yılında 0,9 puan azalarak yüzde 13,5 olmuştur. Medyan gelirin yüzde 60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre hesaplanan yoksulluk oranı ise 2023 yılında 0,3 puan azalarak yüzde 21,3 olarak gerçekleşmiştir. Medyan gelirin yüzde 60'ına göre yoksulluk oranının 2024 yılında yüzde 21,2'ye ineceği tahmin edilmekte, 2025 yılında yüzde 21,1 olması programlanmıştır.

Sürekli yoksulluk oranı eş değer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin yüzde 60'ına göre son yılda ve aynı zamanda önceki üç yıldan en az ikisinde de yoksul olan fertleri kapsamaktadır. Sürekli yoksulluk oranı 2023 yılında 1 puan azalarak yüzde 13'e inmiştir.

Maddi ve sosyal yoksunluk oranı; otomobil sahipliği, ekonomik olarak beklenmedik harcamaları yapabilme, evden uzakta bir haftalık tatil masrafını karşılayabilme, kira, konut kredisi, faizli borçları ödeyebilme, iki günde bir et, tavuk, balık içeren yemek yiyebilme, evin ısınma ihtiyacını karşılayabilme ve mobilyaları eskidiğinde değiştirebilme, eskimiş giysilerin yerine yenisini alabilme, düzgün iki çift ayakkabıya sahip olabilme, ayda en az bir kez tanıdıklarıyla toplanabilme, ücretli boş zaman faaliyetlerine katılabilmek, kendini iyi hissetmek için bir miktar para harcayabilme ve kişisel amaçlı kullanım için internet sahipliği olmak üzere 13 maddenin en az 7'sini karşılayamayanların oranı olarak tanımlanmaktadır.

Maddi ve sosyal yoksunluk oranı 2023 yılında 2,2 puan azalarak yüzde 14,4 olarak tahmin edilmiştir. 2020 yılında yüzde 33'e yükselen yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında olanların oranı ise 2023 yılında yüzde 30,7'ye kadar inmiştir. Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski altında olanlar; görece yoksulluk, maddi ve sosyal yoksunluk ve düşük iş yoğunluğu göstergelerinin en az birinden yoksun olanları ifade etmektedir.

Ülkemizde enflasyon yüksek seviyelere çıkmış, hayat pahalılığı, başta dar ve sabit gelirliler olmak üzere her insanımızı vurmuştur. Yüksek enflasyon ekonomiler için ciddi bir sorundur ve gelir dağılımını da bozmaktadır. Ülkemizde Gini katsayısı 2022 yılında 0,415'e, 2023 yılında 0,420'ye çıkmıştır. Toplumun en yüksek gelire sahip yüzde 20'sinin elde ettiği payın en düşük gelire sahip yüzde 20'sinin elde ettiği paya oranı 2022 ve 2023 yıllarında 7,9 olmuştur. Gelirden en fazla pay alan yüzde 10'un elde ettiği gelirin en az pay alan yüzde 10'un elde ettiği gelire oranı aynı yıllar itibarıyla 14,2'den 14,5'e yükselmiştir. Gelirden en fazla pay alan yüzde 5'in elde ettiği gelirin en az pay alan yüzde 5'in elde ettiği gelire oranı ise 25,9'dan 23,9'a inmiştir. Gelir dağılımı göstergelerinde özellikle de Gini katsayısında son iki yılda bozulma görülmektedir. Enflasyonla mücadele kararlı bir biçimde sürdürülmekte olup fiyat istikrarı mutlaka sağlanacaktır. Fiyat istikrarıyla refahın kalıcı hâle geleceğine, başta emekliler, çalışanlar, esnaf ve çiftçimizle birlikte toplumun her kesiminin hak ettiği payı alacağına inanıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dünya Bankasının geçen ay açıkladığı Yoksulluk, Refah ve Gezegen Raporu'nda dünyanın 8,5'i olan 692 milyon kişinin aşırı yoksulluk içinde yaşadığı ve kişi başına günlük gelirin 2,15 dolardan az olduğu belirtilmektedir. Dünya nüfusunun yüzde 44'ünün ise günde 6,85 dolardan daha düşük bir gelirle yaşadığı ve bunun üst orta gelirli ülkeler için yoksulluk sınırı olduğu kaydedilmiştir. Raporla mevcut ilerleme hızıyla aşırı yoksulluğu ortadan kaldırmanın onlarca yıl, insanların gelirinin günlük 6,85 doların üzerine çıkarılmasının ise bir asırdan fazla süreceğine işaret edilmiştir.

Dünya Bankasına göre üst orta gelirli ülkeler arasında yer alan Türkiye, yüksek gelirli ülkeler ligine geçişin eşindedir. Dünya Bankası internet sitesinde Türkiye ekonomisiyle ilgili 25 Ekim 2024 tarihli değerlendirmede Türkiye'de 2007 yılında yüzde 20'nin üzerinde olan yoksulluk oranının 2021 yılı itibarıyla yarı yarıya düşerek yüzde 10'un altına indiği, ekonomik yavaşlamaya rağmen yoksulluğun kısa vadede daha yavaş bir şekilde azalmasının ve 2024 yılında yüzde 6,3'e düşmesinin öngörüldüğü ifade edilmektedir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın 2023-2024 Raporu'na göre de Türkiye İnsani Gelişim Endeksi'nde 193 ülke arasında bir önceki yıla göre 3 basamak yükselip 45'inci sırada yer almıştır. Türkiye üst üste 4'üncü kez en yüksek kategori olan çok yüksek insani gelişim kategorisinde yer almıştır.

Sürekli açlık edebiyatı yapanlar bu raporları görmezler ya da görmezden gelirler. Ülkemizde elbette yoksul insanlarımız vardır. Kimsenin aç ve açıkta kalmaması için etkin çalışmalar yürütülmektedir. Türkiye en kuşatıcı sosyal yardım ve destek sistemine sahip ülkelerden biridir. Cumhurbaşkanlığı 2025 Yıllık Programı'na göre 2023 yılında kamu kuruluşlarının sosyal yardım harcamaları tutarı bir önceki yıla göre yüzde 101 artarak 287 milyar liraya yükselmiştir. Sosyal yardımların gayrisafi yurt içi hasılaya oranı da 0,13 puan artışla yüzde 1,08 olmuştur. Sosyal yardımlardan faydalanan aile sayısı 2023 yılında yüzde 12,9 artışla 4 milyon 989 bin 456'ya yükselmiştir. 3294 sayılı Kanun uyarınca gelir testine göre hane içindeki kişi başına düşen geliri aylık net asgari ücretin 1/3'ünden az olan kişilerden fakir ve muhtaç durumda bulunanlar sosyal yardımlardan yararlanabilmektedir. Bu gelirin altında geliri bulunmakla birlikte, yardım alamayan aileler olabileceği gibi, geliri bu seviyenin altında kalan ailelerin hepsi aynı tutarda yardım alabilmektedir.

Parti olarak bir proje hâline getirdiğimiz asgari refah seviyesinin endeks üzerinden hesaplanması ve belirlenen gelir seviyesine erişene kadar ailelere asgari gelir desteği verilmesi uygulamasının hayata geçirilmesi görüşündeyiz. Bu uygulama "vatandaşlık temel geliri" "garanti edilmiş gelir" gibi farklı isimlerle birçok ülkede bulunmaktadır. Mevcut sistemin asgari gelir desteği uygulamasına dönüştürülmesi hâlinde asgari gelir seviyesiyle hane halkı geliri arasındaki fark kadar tutar vatandaşlarımızın banka hesaplarına her ay düzenli olarak yatırılacaktır. Böylelikle hakkaniyete uygun, hak temelli bir sisteme geçilecektir. Seçim beyannamelerimizde de asgari gelir desteği, ev kadınlarına emeklilik hakkı ve işsiz her aileden bir kişiye iş bulunması doğrultusundaki vaatlerimiz yer almıştır. Ayrıca, şehitlerimizin anne ve babalarının aylıklarının artırılması, şehit çocuklarının hepsine iş imkânı verilmesi, gazilerimize de ÖTV'siz araç alma imkânı sağlanması ve terörle mücadelede yaralanmalarına rağmen mevzuata göre malul sayılmamaları nedeniyle aylık bağlanamamış kahramanlarımıza onurla taşıyacakları gazilik ünvanı ve haklar verilmesi görüşündeyiz. Kamu idarelerinde istihdam edilen şehit yakınları ile gazi ve gazi yakınları için en uygun çalışma koşullarının sağlanması, hizmetli kadrolarına atanmaların büro hizmetlerinde görevlendirilmesine azami özen gösterilmesi hususunda 2018 yılında Başbakanlık genelgesi yayımlanmıştır. Bu genelgeye uyulmadığına dair maalesef şikâyetler bulunmaktadır. Konu yeniden ele alınmalı, hizmetli olarak çalışanlar bir üst kadroya atanmalı, gerekirse kanuni düzenleme yapılmalıdır.

Bakanlık ve kurumlarımızın 2025 yılı bütçelerinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kalaycı, teşekkür ederim.

Komisyon üyelerimizden söz talepleri var ama müsaade istediler. Bu arada beşer dakikalık talepleri karşılayacağız. Semra Dinçer, Serkan Sarı Bey, devam edeceğiz.

Semra Hanım, süremiz beş dakika, genel kanaat olarak uzatmıyoruz, ona göre rica ediyoruz.

Buyurun.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2025 yılı bütçesini Narin'in, Sıla bebeğin, istismara uğramış yüzlerce kadın ve çocuğun, şiddete uğramış ve katledilmiş kadınların, dağılmış ailelerin, doğdukları hastanede katledilen bebeklerin gölgesinde görüşüyoruz; bu utancın sahipleri de burada.

Sayın Bakan, sizin sorumluluk alanınızda olan kadın, çocuk, aile, hepsinde büyük bir yıkım var. Kadınlar katlediliyor, aileler dağılıyor, çocuklarımız uyuşturucu batağına saplanmış durumda. Siz Dubai'de Küresel Kadın Forumu'nda süslü cümleler kurarken Türkiye'de kadınlar ve çocuklar katlediliyor. "Dubai'de, kadınların toplumsal hayattaki gücünü artıracak projelerimiz ve çocuklarımızın geleceği için yürüttüğümüz çalışmalara dair iyi uygulama örneklerimizi paylaştık." demişsiniz. İyi örnek nedir Sayın Bakan? Katledilen kadınlar mı? Uyuşturucu batağına saplanan çocuklarımız mı? Dağılan aileler mi? İstismara uğrayan bebekler mi sizin için iyi örnek? Dubai'de çocuk yaşta katledilen Narin'i, istismara uğradıktan sonra öldürülen Sıla bebeği, İzmir'de diri diri yanarak ölen 5 çocuğumuzu, Sağlık Bakanlığına bağlı hastanelerde öldürülen bebekleri, engelli ve bakıma muhtaç çocukların devlet yurtlarında işkence gördüklerini anlattınız mı? Her gün yatağa aç giren çocuklarımızı anlattınız mı?

Sayın Bakan, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasından bu yana Türkiye'de kadın katliamı artmış durumda. 2021 yılında 280 kadın, 2022 yılında 334 kadın, 2023 yılında ise 315 kadın katledildi. Bugün burada açtığımız o temsili kefen var ya, hani "Kadınlar çantasında taşıyor, haberiniz var mı?" dediğimiz o kefen var ya, işte, 9 Ekimde Genel Kurulda yaptığım konuşmamda "2024 yılında 296 kadın katledildi." demiştim, aradan kırk dokuz gün geçti, katledilen kadın sayısı 412 oldu. Bu sabah bu kefeni açtığımız sırada, Esenyurt'ta bir kadın yine eşi tarafından tam o esnada boğularak öldürüldü ama Sayın Bakan, kadınların son üç yılda katledilme oranı yüzde 100 artmış olmasına rağmen bugün sunumunuzda kadınların çalışma oranının yüzde 42 arttığını söylediniz ama kadınların öldürülme oranının yüzde 100 arttığından bahsetmediniz. Bugün siz bu salona girerken çok mutluydunuz, bu salona girerken hiç utanmadan gülüyordunuz ama o sırada kadınlar katlediliyordu.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bu ne demek ya!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Bakan, içiniz rahat mı?

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bu nasıl bir üslup ya!

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Hiç vicdan azabı çekmiyor musunuz? Siz kadın istihdamının arttığını söylüyorsunuz ancak iktidarınız Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin açtığı kreşleri kapatıyor. Belediyelerimiz açtığı kreşlerle ekonomik durumu yeterli olmayan ailelere hizmet sunmakta ve kadınların çalışma hayatında yer almasına destek olmaktadır ancak bir taşla üç kuş vurmaya çalışan Şark kurnazı AKP, kreşleri kapatarak çocuklara temiz ve güvenli kreş sağlayan Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin hizmetlerini engellemeyi, çocuklarımızı cemaatlerin eğitim kurumlarına mahkûm etmeyi, kadınları da çalışma hayatından kopararak evlerine hapsedmeyi amaçlamaktadır. Bu konunun esas muhatabı kadınlar ve çocuklar olmasına rağmen, Millî Eğitim ve Çevre Bakanlığı aralarında paslaşıırken nedense siz bu konuda hiçbir açıklama yapmadınız. Kadına ve çocuğa sahip çıkmadığınız gibi yaşlılara da sahip çıkmıyorsunuz. Yaşlı bakımevlerinde fiyatlara gelen fahiş zamlar nedeniyle yaşlılarımız artık buralarda barınamaz hâle geldiler.

Son söz olarak da şunu belirtmek isterim: Aileyi, kadını, çocukları ve yaşlıları koruması gereken siz, bütün bu olup bitene sessiz kalan yine siz. Bu ülkede kadınlar katledilirken siz sustunuz, çocuklar katledilirken siz sustunuz ama biz susmayacağız; eşit, özgür bir yaşam için mücadeleye devam edeceğiz, yaşam hakkımızı sonuna kadar savunacağız; biz kadınlar olarak canice öldürülerek bu kefeni artık giymeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYŞE KEŞİR (Düzce) - CHP'li belediyeler kaç kadın sığınmaevini kapattı, farkında mısınız? Kaç tane sığınmaevini kapattı CHP'li belediyeler?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Cevap bile vermiyorum.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Veremezsiniz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Serkan Sarı, buyurun.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri ve değerli milletvekilleri; duyduklarımız belki sizleri rahatsız ediyor olabilir ama bunlar sokağın gerçekleri ve bu gerçeklerle de yüzleşmek zorundasınız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bunlar Türkiye'nin gerçekleri.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bugün bu gerçekleri hatırlatmak, sizlere göstermek de bizlerin boynunun borcu. Sokakta vatandaşlarımızın alım gücü düşmüş, yoksullukla mücadele ediyor ve bugün yoksullaştırdığımız, fakirliği tabana yaydığımız bu süreç içerisinde, her geçen gün yaptığımız yardımların miktarını artırmış olmaktan ve yararlanan kişi sayısını artırmış olmaktan dolayı da bir gurur abidesi gibi konuşmalar yapıyorsunuz; bu gerçekten içler acısı bir tablo. Son beş yıllık verilere bakalım. TÜİK üzerinden aldığımız verilerde, 2019 yılında yoksulluk oranı yüzde 14,4'ken yararlanan kişi sayısı 11,7 milyon iken 2023 yılında -geçtiğimiz yıl verileri var elimizde- yüzde 21,7'ye çıkan oran sonucunda 18,2 milyona çıkmış yani son beş yılda yüzde 60 fakirliği, yoksulluğu artırmış durumdasınız.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Pandemi sebebiyle sosyal yardım kalemlerinin sayısı arttı.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bu gerçekle yüzleşmediğiniz sürece hiçbir sorunu da çözemeyeceğinizi açıkça vurgulamak isterim. Bugün yoksulluğu yönetmekle gurur duyuyor olmanız şaşkınlık verici, bence utanıyor olmanız gerekir. "Yoksulluğu bitirdik, yoksul hane sayısı bırakmadık, geliri tabana yaydık, adil bir düzen kurduk, hakça bir paylaşım sağladık." diyebilseydiniz biz de size teşekkür edebilirdik ama ne yazık ki geline durum itibarıyla 18,2 milyon vatandaşımız 2023 verilerinde yoksul olarak nitelendiriliyor, hane sayısı da 3,2 milyondan 4,9

milyona çıkmış durumda. Bu TÜİK verilerini eğer yalanlıyorsanız, zaten biz TÜİK'in verilerini kabul etmiyoruz, bunların daha da üstünde olduğu incincındayız, hep birlikte yalanlayabiliriz TÜİK'i ve vermiş olduğu rakamları.

Türkiye'deki yoksulluk oranı ve hane sayısı her geçen gün artıyor. Bugün baktığımızda, yoksul çocuk sayısı da artmış 2014'ten 2024'e, sosyal ve ekonomik destek hizmetlerinden 2014'te 60 bin çocuğumuz yararlanıyorken 2024'e geldiğimizde 169 bin çocuğumuz yararlanıyor; eminim bundan da gurur duyuyorsunuzdur bu kadar çok yoksul çocuğumuz olduğu için çünkü baktığımızda, TEPAV'a göre, yoksulluk sınırı altında yaşayan 7,6 milyon çocuk var. Bugün 22 milyon 1-17 yaş arasında çocuğumuz var ve bunun yüzde 31'i yani 7,6 milyonu yoksul olarak nitelendiriliyor. Bununla gurur mu duyuyorsunuz, bunu yönetmekle onur mu duyuyorsunuz, onu sormak istiyorum size.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı üzerinden verdiğimiz rakamlar da gerçekten çok komik. Bugün hane halkının kişi başına düşen 450 TL'nin altında geliri varsa yani 3 kişilik bir ailenin geliri 1.500 liraysa verdiğiniz yardım 1.250 lira. Tablodan baktığımda, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfının verilerine baktığımda verilen en büyük yardım 1.250 TL.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Hayır, doğru değil.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Hane çocuk sayısı üzerinden yaptığınız yardım 5 ve üzeri çocuk olan hanelerde 650 lira. Bu rakamlarla hangi soruna ve nasıl çözüm üreteceğinizi ve hangi çocuklarımızın sorununa çözüm olacağımızı merak ediyorum.

Kısaca, şöyle baktığımızda, bugün kreş ücreti 15 bin lira, bir çocuğun aylık gıda harcaması 5-6 bin lira, giyim harcaması 2 bin lira, servis ücreti 1.350 lira; standartlar içinde yaşayacak bir çocuğun masrafı aylık 20 bin liranın üzerinde ama bugün yapılan yardımlarla bunların ne yazık ki karşılanması mümkün değil.

Bugün geldiğimizde, Balıkesir'de geçen yıl 54 bin haneye yardım yapıldı, bu yılın ilk dört ayında 45 bin haneye ulaştı bu yardım miktarı; bu acı bir tablo. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi yapamadıklarımızı yapmak için bir yola çıktı, daha bir ay oldu sosyal yardımlara başvuru almaya başlayalı, 13 bin tane başvuru yapıldı Büyükşehir Belediyesine. Gıda desteği, yakacak desteği, 0-4 yaş arası çocuğu olan ailelere destek, bebeği yeni doğan ailelere mama ve çocuk bezi desteği, engellilere yılbaşında destek, yeni evlenen gençlere destek, askere gidecek gençlere destek, dul, yetimlere yılda 1 kere destek, ev kadınlarımıza yılda 1 kere, emeklilerimize yılda 1 kere medikal malzeme desteği, giyim desteği, kırtasiye desteği ve gazilerimize destek olmak üzere, birçok kalemede, büyükşehir, olmayan imkânlarıyla, bugün gasbetmeye çalıştığımız kaynakları, haczetmeye çalıştığımız imkânlarıyla vatandaşların sorununa çözüm üretmeye çalışıyor ama ne yazık ki geldiğimiz nokta ortada.

Bugün Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına yapılan başvuru sayısı İŞKUR'a aktardığımız 972 bin, aktarmadığımız 433 bin kişi var iş arayan. İŞKUR'a Sosyal Dayanışma üzerinden başvuran insanların durumunu biraz önce anlattım, kişi başına düşen hane geliri asgari ücretin üçte 1'i olması gerekiyor yani 5 bin liranın altında geliri olan bu kadar çaresiz insanlar sizden umut beklerken siz bunu İŞKUR'a bile aktarmaktan acizsiniz; bu acı tabloya bir cevabınız vardır diye düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Çiğdem Erdoğan Hanım'a, sonra Adalet Kaya Hanım'a söz vereceğim.

Buyurun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, kıymetli bürokrat arkadaşlarımız; Türkiye Büyük Millet Meclisine hoş geldiniz, bütçeniz hayırlı olsun inşallah.

Kıymetli arkadaşlar, tabii, Sayın Bakanımıza ve Bakanlığa yönelttiğiniz eleştirileri çok yakinen burada dinledim fakat şu çok dikkatimi çekiyor: Yani Sayın Bakanın uluslararası bir sempozyumda ya da uluslararası bir programda konuşmacı olmasında eleştirilecek kısmı gerçekten anlamakta zorlanıyorum, bu anlamda bence sizin de bununla gurur duymanız gerekir.

Bir ikinci şey de şu: Sayın Bakanımız bu salona girerken yüzünün gülümsemesi bir kadın olarak pozitif bir intibadır, bunu destekliyor olmanız lazım. Bu salona girerken suratı asık, nemrut, agresif bir şekilde giriyor olsa bundan daha mı mutlu olurdu? Dolayısıyla, Sayın Bakanımıza şartlar ne kadar zor olsa da yüzünün gülümsemesini koruyabildiği için ben çok teşekkür ediyorum.

Benim çok uzun notlarım var, burada size anlatmayı çok arzu ediyorum ama o kadar vaktimin de olmadığını farkındayım, şunu da söylemek istiyorum: Biz yirmi iki yıldır size yaptıklarımızı anlatmaya çalışıyoruz.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Biz de yapmadıklarımızı...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sizler konuşuyorsunuz, sizler konuşan tarafsınız, bizler yapan tarafız ve yaptıklarımızı da anlatmaya yetiştiremeyen tarafız. Önümde çok fazla not var, anlatacak olsam burada muhtemelen üç gün Aile Bakanlığının yaptıklarını size anlatmak durumunda kalırım ama üç dört dakikaya onları sığdırmaya çalışıyorum.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Siz kaç kadın sığınmaevini kapattınız, onu söyleyin.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Dolayısıyla, arkadaşlar, konuşan tarafla yapan taraf arasındaki farkı da görüyor olmanız gerekir. Aile Bakanlığının yaptığı iyi şeyler adına sizlerden bir teşekkür duymayı çok önemserdim ama maalesef, tabii ki de gelmedi. Tabii, şuna da bakmanız lazım: Sizlerin yönettiği belediyelerin konserlere verdiği paralara bakıyor musunuz, bununla ne gibi sosyal hizmet çalışmaları yapılabilir?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Biz sizin belediyelerin hepsine bakıyoruz!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Mesela Ankara Büyükşehir Belediyesi 202 milyon lira...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sizin belediyelerinizin yaptıklarına bakıyoruz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Ankara Büyükşehir Belediyesi...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Her seferinde konuyu değiştiriyorsunuz, her seferinde.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Balıkesir'de de, Ankara'da da, İstanbul'da da sizin belediyelerinizin ne yaptığını çok iyi biliyoruz!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Arkadaşlar...

SERKAN SARI (Balıkesir) - O paraları nasıl talan ettiğinizi biliyoruz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Arkadaşlar, az önce siz ikiniz de konuşunuz, ikinizi de sabırla, nezaketle ve saygıyla dinledim.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Yok, dinlemediniz, araya girdiniz!

SERKAN SARI (Balıkesir) - Yok, dinlemediniz, böldünüz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sizlerden de aynı hassasiyeti bekliyorum.

SERKAN SARI (Balıkesir) - Hayır, öyle bir şey yapmadınız.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Ankara Büyükşehir Belediyesinin harcadığı konser paralarıyla kaç tane kadın konukevi açılırdı? Kaç tane aileye sosyal destek sağlanırdı?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Aile Bakanlığını yönetemiyorsanız bırakın, bizim büyükşehir belediyeleri onu da yapar!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Kaç tane çocuğa bu anlamda sosyal hizmet çalışması yapılırdı, acaba bunlara baktınız mı?

SERKAN SARI (Balıkesir) - Tamam, Bakanlığın bütçesini devredin o zaman. Bakanlığın bütçesini devredin, belediyelere, belediyelerin kaynaklarına el koyacağınıza.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Arkadaşlar...

SERKAN SARI (Balıkesir) - Bütçelerini devredin, adaletli, vicdanlı yardımın nasıl yapıldığını görelim!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Arkadaşlar, burada karşılıklı konuşmuyoruz. Müsaade ederseniz...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - ANKAPARK'tan haber ver, ANKAPARK'tan!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sayın Başkanım, müsaade ederseniz...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Sarı, Sayın Dinçer, lütfen...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Ben sizin neden bu kadar sinirlendiğinizi anlıyorum. Eyvallah, siz de haklısınız, ben de sizin yerinizde oturuyor olsam ve böyle cümleler duysam utanır ve sinirlenirdim; çok haklısınız.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Demin de siz öyleydiniz, demin de siz öyleydiniz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Evet, tabii, Sayın Bakana şunu da ifade etmek istiyorum. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının şu mottosu çok önemli: "Güçlü kadın, güçlü aile, güçlü toplum." Tabii, bunu söylediğimizde de arkadaşlar rahatsız oluyor fakat biz kadını bireysel olarak değerlendirdiğimiz gibi, toplumun en küçük yapı taşı olan ailenin ve sonra toplumun içinde değerlendiriyoruz, bu anlamda da özellikle güçlü kadın temalı çok önemli bir strateji belgesi var -muhtemelen okumadınız- ondan biraz bahsetmek istiyorum sizlerin de bağırımlarından artakalan vakitte.

2024-2028 Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı var, lütfen alın ve okuyun. Burada çok önemli beş tane başlık var: Eğitim, sağlık, ekonomi, liderlik ve karar alma mekanizmalarına katılım, çevre ve iklim değişikliği. Dolayısıyla, bu strateji belgesi kadının güçlenmesini bu alanlarda sağlayacak, oluşturacak altyapıyı oluşturmuş bir belge. Özellikle, hep bunu ifade ettiğimiz eğitim kısmının çok önemli olduğu kanaatindeyim. Kadının eğitim kısmındaki veriler -sadece onu söyleyebileceğim, zamanım çok daraldı- 6 yaş ve üzeri nüfus içinde kadın okuryazarlık oranı 2002'de arkadaşlar, yüzde 79'ken bugün yüzde 96'ya yükselmiş. İnşallah, hep birlikte bunu yüzde 100 yapıyor olmamız lazım.

Yine, 2002-2003 eğitim öğretim yılında ortaöğretim düzeyindeki kız çocuklarının okullaşma oranı yüzde 45'ken bugün gelinek nokta yüzde 88,71; bunu yüzde 100 nasıl yapabiliriz çalışıyor olmamız lazım birbirimize bağırarak yerine.

Yine, yükseköğretimdeki oranlar da 2002'de yüzde 13'ken bugün gelinek nokta yüzde 49,03. Şimdi, Aile Bakanlığının bu strateji belgesinde bunu daha üste, yüzde 100'e nasıl tamamlayabiliriz, bunu adım adım anlatmışlar, bir bakmanızı öneriyorum.

Yine, kadın ve sağlık bölümü var ve diğer bölümler var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Başkanım, son bir dakika daha alayım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen... Başında da söyledim.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Toparlıyorum, hemen toparlıyorum Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erdoğan, böyle bir usulü hiç başlatmadık çünkü 40 kişi konuşuyor.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Başkanım, arkadaşlar çok bağırdı.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Hemen selamlamanızı yapın.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Siz de bağırdınız, siz de bağırdınız.

Başkanım, demin onlar da bağırdı.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, ek süre verebilirsiniz, bizce hiçbir mahzuru yok.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Bu strateji belgesini hazırladığı için teşekkür ediyorum hem Sayın Bakanımıza hem tüm heyetine.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ek süreyi artık biz de bekliyoruz Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Süre vermedim.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Ek süre vermediniz mi?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Vermedim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Ek süreyi bekliyoruz biz de.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaca, hiç kimseye ek süre vermiyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Süremiz bittiğinde konuşmamızı tamamlamayı bekliyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sizinkileri de çok bekledim selamlamada, o kadarını da yapmamı istemiyorsanız öyle davranalım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Bir teşekkür ettim arkadaşlar ya! O bile fazla geldi ya!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Fazla gelmedi, aynı şeyin bize de yapılmasını bekliyoruz sadece.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Adalet Kaya, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli üyeler, Sayın Bakan, kıymetli bürokratlar, değerli basın emekçileri; hoş geldiniz.

Şimdi, 25 Kasım haftasındayız, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda bir haftadır sivil toplum, kadın sivil toplum örgütleri, feministler ve bugün burada sabahdan beri pek çok eksiklik ve aksayan yön konuşuldu.

Ben şunu sormak istiyorum Sayın Bakan: Günlerdir yapılan eleştirilerin ve aslında, sadece sizin Bakanlığınıza dair değil, partnerleriniz olan İçişleri, Adalet ve diğer bakanlıkları da kapsayan eksik ve aksak yönlerle ilgili bir öz eleştiri verme ya da bu konuyu merak ediyorum çünkü bugüne kadar, şu ana kadar hiçbir bakanlık yani partneriniz olan ve ortak mücadelenin konusu olan hiçbir bakanlık öz eleştiri vermedi.

Neden bunu söylüyorum? Çünkü şiddetin en çok tırmandığı, kadın cinayetlerinin gerçekten korkunç boyutlara ulaştığı bir dönemden geçiyoruz ki 25 Kasım'da sokağa çıkan kadınlar şiddete maruz kaldılar, polis şiddetine, yasağa, engele. Yani bütün bunların hiçbiri kabul edilemez. Dolayısıyla, sizin ne düşündüğünüzü merak ediyorum, bu nedenle bugün buradayız. Dolayısıyla, bu ülkede kadınlar hâlâ yoksul, işsiz, en güvende hissetmeleri gereken yerlerde yani hane içinde şiddete maruz kalıyorlar, öldürülüyorlar, ne yazık ki sokak ortasında cinsel tacize uğrayan kadınlar adresleri ortaya çıkmasın diye şikâyetten vazgeçiyor. Dolayısıyla, böyle bir ortamda kadınlar, özellikle öldürülen kadınların bizzat güvenliklerini sağlamakla yükümlü bakan tarafından geçen gün burada suçlandılar. Bu nedenle, mağduru suçlayan "Faili hastaydı, psikolojik sorunu vardı." gibi sebeplerle işlediği suçun sorumluluğunu almaktan uzaklaştıran yaklaşımların tamamının derhâl sona erdirilmesi ve bırakılması gerekiyor çünkü bu, ne yazık ki kadınları ikinci şiddete, bir daha şiddete maruz bırakıyor ve toplumdaki erkekleri de şiddet konusunda özendiriyor ve teşvik ediyor. Bunun yanı sıra kadına yönelik şiddetin biz yapısal olduğunu, evet, bütün dünyada gerçekleşen ortak bir sorun olduğunu ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklandığını artık kabul etmek zorundayız, hepimizin kabul etmesi gerekiyor bunu, diğer bakanlıkları da dâhil ederek söylüyorum bunu.

Sunumunuzdan, 2024-2028 Stratejik Planı'nızdan ve Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Eylem Planı'ndan, kadınları aileye hapsedme politikalarından vazgeçemediğinizi görüyoruz. Kadınlar özgürleşmeden, ekonomik, psikolojik, kültürel olarak güçlenmeden parçası olduğu "aile" denilen yapı onlara mezar oluyor her geçen gün. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının eşitliği sağlama, şiddeti önleme ve mağdurlara destek işlevi neredeyse sıfırlandı. Her yıl içeriği birazcık daha muğlaklaşan tablolarla, bütçelerle burada sunum yapıyorsunuz, sizden önceki Bakan hakkında da konuşacağım. Mesela, 2022 yılı bütçe teklifinizde, sizden önceki Bakan sığınak sayısını 2022 yılı için 152 olarak hedeflediklerini söylemiş. 2024 yılında siz 154 olarak tahmini hedef koymuşsunuz, bugün sunumda başka bir rakam verdiniz -ben buradaki belgelerden konuşuyorum- siz "112" dediniz bugün. Konukevi sayısı, biz "sığınak" diyoruz, fark etmiyor. Evet, şurada 149 olarak görünüyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Belediyelerle beraber 149.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Tamam, öyle ama sonuç olarak yıllardır hedeflenen sayıya ulaşamadığını görüyoruz. Yani 2 sığınak bile artmamışız, ya, bu inanılmaz bir şey. Ben Sayın Çiğdem Erdoğan'ın bahsettiği şeyden bahsetmek istiyorum.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) - Konukevi ama sığınak değil.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Biz sığınak diyoruz, siz sığınmaevi diyorsunuz ya! Size söz hakkı verildiğinde bunu açarsınız, izin verin, konuşsun ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Arkadaşlar, zamanım geçiyor, lütfen.

Ben bu strateji belgenizde kendiniz açıklamışsınız, oradan bir aktarım yapmak istiyorum. Yatılı bakım hizmeti sunulan kuruluşların tam kapasite, kalite standartlarına uygun hizmet verememesini risk olarak tanımlamışsınız. Özellikle ŞÖNİM'lerle ilgili, bakın, "ŞÖNİM'lerde ve kadın konukevlerinde nitelikli hizmet sunumunun etkin olarak sağlanamaması yetersiz uzman personel eksikliğinden kaynaklanıyor." diyor ve "İnşaatı tamamlanan kuruluşların hizmete alınmamasından kaynaklanıyor." diyor. İl müdürlükleri bünyesinde görevli personelin hizmet alanlarına göre...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika ek süre vereceğim, buyurun.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Şimdi, bu...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika, pardon.

Beş dakikalara ek süre vermiyorum.

Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Hayır, Sayın Başkan, tartışmayla konuşamadım, lütfen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kimseye ek süre vermiyorum değerli arkadaşlar.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ama tartışma konuşmayı böldü.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, bir saniye...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ya, karşı tarafta süresi bitince konuşmaya devam ettiler ek süre verilmeden.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, siz bana niye böyle müdahale ediyorsunuz?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Çünkü karşı tarafta müdahale eden arkadaşlar...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Sayın Başkan, gerçekten konuşamadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Adalet Hanım, genellikle, genellikle değil hiç yapmıyorum bu uygulamayı, arkadaşlarımız biliyor.

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Ama konuşmam...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, isteyen "sığınak" desin, isteyen "sığınmaevini" desin. "Konukevi" diyen var, tamam "konukevi" deyin. Şimdi, değerli arkadaşlar, terminolojiyi Sayın Bakan kendilerinin resmî belgelerindeki gibi kullanır, nihayetinde birbirimizi anlıyoruz, tamam.

Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Sayın Temurci, buyurun lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, Sayın Bakanım, kıymetli bürokrat arkadaşlar, basınımızın çok kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Sabahtan beri yaptığımız konuşmalarda hepimizin üzerinde ittifak ettiği konu aile olmadan bir toplum olmaz, zaten Anayasa'mız da "Toplumun temeli aile" diyor. Aileyi yaşatamazsak toplumu, devleti yaşatamayız, milleti yaşatamayız. Dolayısıyla, çok önemli bir Bakanlığın aslında bütçesini konuşuyoruz. Tabii "korunma" deyince, genel olarak yine üzerinde herkesin ittifak ettiği çocukların ve annelerin, kadınların korunması; bu konuda çok tartışma oldu, oralara girmeyeceğim ama şunu söylemek isterim: Kadını ve aileyi korumak özellikle Türkiye'de son on yıl içerisinde ortaya çıkan ekonomik tabloyla birlikte değerlendirildiğinde, ekonomide yaşamış olduğumuz kriz en fazla hangi kurumu yaralıyor, vuruyor diye baktığımızda, maalesef, bunun adı aile ve bu işin siyasi bir yönü, kimliği yok; bütün aileler bu krizden etkileniyor.

Dağıtılan kitaplara şöyle bir baktığımda -tabii, Aile ve Sosyal Destek Programı- Türkiye'de 26,3 milyon hane olduğunu TÜİK 2023 verileriyle ifade etmiş. Bize ilk dağıtılan bir kitap vardı, 7 milyona yakın insana, aileye, haneye siz gitmişsiniz, onlara destek olmuşsunuz yani mali destek olunmuş, danışmanlık hizmeti verilmiş. Şimdi, düşünün ki bir ülkede bütün hanelerin beşte 1'ine yardım etmesi gereken bir Bakanlık, dokunması gereken; gidebildiklerinize gitmişsiniz ama bir de ulaşamadıklarınız ya da size ulaşamayanlar olduğunu düşündüğünüzde, hakikaten bu mesele daha büyük bir sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Şimdi, tabii, biz zaman zaman acaba ekonomik sıkıntıları, krizi büyük şehirlerde -Ankara, İstanbul, İzmir- daha fazla mı hissediyor aileler diye bakıyorduk ama ben en son İstanbul Ticaret Odasının Anadolu yakasıyla ilgili yapmış olduğu bir kira analizini gördüm, hakikaten dehşete düşmemek mümkün değil yani 2+1 daireler 20; normal oturacağınız bir daire 25-30; onu da periferide ancak bulabiliyorsunuz. Asgari ücretin 17 bin lira olduğu bir ortamda siz eğer nüfusunuzun neredeyse yüzde 85'ini büyük şehirlere taşımışsanız ailelerin buralarda yaşaması, hayatlarını idame ettirmesi gerçekten çok zor.

Satın alma gücü yedi, sekiz sene önceyle karşılaştırıldığında -çok istatistik var, zamanım yok, girmeyeyim ama- neredeyse insanların 4 birim satın alma gücü varsa bu 4 birimin yüzde 60'ı gitmiş durumda. Dolayısıyla, bu verileri verme nedenim ekonomik kriz, yaşam maliyetleri, satın alma gücü, bütün bunlar toplanıyor ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın daha fazla çalışmasına dönüşüyor. Yani 2017'de 3,2 milyon hane sosyal yardım almış, şimdi bakıyorum, 5 milyona dayanmış.

Zaman zaman şu soruyu sormalıyız: Bu ülkede yedi yıl içinde -hamdolsun bir savaşa girmedik- ne oldu ki buraya geldik? Elbette deprem yaşadık, pandemi oldu ama geldiğimiz nokta, kendi ligimizdeki ülkelerle karşılaştırıldığında gerçekten çok kabul edilebilir değil. Peki, nereye geldik? Yani 2017'de sosyal yardım alan kişilerin nüfusa oranı yüzde 13,7; şu anda 18,4'teyiz.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Sosyal yardım verme kriterleri değiştirildi.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Daha fazla veriyoruz, evet.

Şimdi, ben bütün bu şeyleri şundan dolayı açıklıyorum: Enflasyonla mücadele programı, sabırla yürütülen bu program belki uzun vadede ülkenin makro göstergelerini düzeltecek ama kısa vadede olağanüstü bir gelir adaletsizliğine sebep olmuştur, yoksulluğu artırmıştır ve bütün bunların tehdit ettiği başlıca kurum ailemiz olmuştur.

Bakin, TÜİK'in en son yayınladığı yoksulluk ve yaşam koşullarıyla ilgili bir raporu oldu, oradan bir cümle okumak istiyorum size, işte, bu aslında yaşamış olduğumuz krizin aileyi nasıl etkilediğini gösteren bir şey: "Hanelerin yaklaşık yüzde 60'ı uzakta bir haftalık tatil masrafını çıkarmam mümkün değil." diyor, yaklaşık yüzde 40'ının iki günde bir et, tavuk ya da balık içeren yemek yeme şansı yok,

“Beklenmedik harcamalarımı karşılayamam.” diyenler yaklaşık yüzde 40. Bu tablo böyle aşağıya doğru, tabii, uzuyor.

Gayrisafi milli hasıla içindeki durum söylendi, oraya girmeyeyim ama şunu özellikle söylemek istiyorum: Ailenin korunması, yeni ailelerin kurulması, boşanma hızının düşürülmesinde elbette ekonomik kriz çok etkili oldu ama şöyle bir kolaycılığa da girmek istemem yani sadece ekonomi midir? Hayır. Bence aile meselesi sadece ekonomiyi ilgilendiren bir mesele değildir yani burada bireyselliğin artması, küresel trendler, sapkın düşünceler, dijital bağımlılık, aileye verilen önem, ehemmiyet, değerlerimizle ilgili yaşadığımız problemler, birçok şey aile kurumuna zarar veriyor ama ben son sekiz, on yıl içerisinde maalesef böyle bir durum olduğunu söylemek isterim.

Şimdi, Bakanlıkla ilgili olarak, özellikle “Hane durumları yani hane biçimleri Türkiye’de nasıl değişti?” diye baktığımızda ilginç bir tablo var yani bakın, 2018’de tek başına bir hane olarak yaşayan insanlar yaklaşık yüzde 15-16 civarlarındaydı, şu anda neredeyse yüzde 20’lere geldi bu ve toplumda 5 kişiden 1 kişi tek hanede yaşıyor. Başka bir şey oldu, özellikle geniş ailelerde bir büyüme gördük bu kiralardan dolayı -ondan dolayı biraz önce bahsettim- artık çekirdek ailelerin bir kısmı birleşmeye başladı büyük aileleriyle ama daha önemli bir şey, eş ve çocuklardan oluşan çekirdek aile 2018’de hanelerin yaklaşık yüzde 42,3’üydü; 2023’te bu oran yüzde 39’lara inmiş. Yani bu, şu anlama geliyor: Artık annesiyle ya da babasıyla ayrı yaşayan çocuklarımız var; bu da tabii, boşanma hızının toplumda meydana getirdiği büyük travmayı da gösteriyor ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın, artık hane biçimleri değişen bir toplumda politikalarının da değişmesi gerektiğini bize söylüyor.

Aile ve Gençlik Fonu’ndan bahsettiniz Sayın Bakanım. Şimdi, bu 2023’te kuruldu, burası Plan ve Bütçe Komisyonu... Yani gençlerden özellikle bu evlilikle ilgili mesele konuşulduğunda bize gelen bir talebi aynen iletiyorum: “Şu iki yıldaki enflasyonu toplayıp bu 150 bin lirayla ilgili yeni bir düzenlemeye ihtiyaç var.” diyorlar. Elbette, bu sadece yeni aile kurulmasıyla ilgili değil, yeni fikirler, projeler de destekleniyor yani her şey yukarı yönlü revize ediliyor, burada da bir çalışma yapılısın istenir, tabii, kriterlerin yeniden belirlenmesi gerekiyor.

Şimdi, diğer taraftan, son zamanlarda belki biz duymuyoruz, doğurganlık hızıyla ilgili olarak siz yüzde “1,51” dediniz. Şimdi, bu 1,51 rakamı tabii, önemli bir rakam. Yanlış bilmiyorsam 2,10 nüfusun yeniden sabit olması için. Şimdi, bu, tabii, büyük bir alarm. Ya, bu niçin alarm veriyor? Ya, biz sadece üretimde, istihdamda, yeni iş fikirlerinde... Yani yeni nüfusa elbette ihtiyacımız var ama şu anda ülkenin çok büyük bir güvenlik meselesi var. Ben bazen şunu düşünüyorum: Bu nüfus artışıyla şu anda Avrupa’da 4-5 ülkenin altına indik biz yani eğer nüfus kendini yenileyecek oranı bile yakalayamayacak şekilde giderse biz on beş, yirmi yıl içerisinde belki milli savunmamızla ilgili bir problem yaşayacağız; bu bir beka problemi. Herkes 65 yaş üstünü söyledi yani 0-14 yaşla ilgili olarak biz yaklaşık yüzde 24’lerden, yedi sene önce yüzde 24; 0-14 yaşta inanılmaz bir nüfusumuz vardı, şu anda bu 7-8 puan azalmış, yüzde 15’lere kadar indik, 15,7’ye gelmişiz 2023’te.

Şimdi, bütün bu tablo içerisinde aslında şöyle bir şey var: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın yapacağı işler beş sene önceyle, yedi sene önceyle karşılaştırıldığında olağanüstü artmış, hele hele nüfus planlaması ve biraz önce söylediğim rakamlar dikkate alındığında. Peki, bütçesi bütün bu yükü kaldıracak şekilde artmış mı? Birçok arkadaşım ifade etti. Bakın, ya TÜİK yanlış söylüyor ya da bu bütçe hazırlanırken bu sorumlulukla bu bütçe yükü artırılmamış yani en az bütçesi artırılan bakanlıklar arasında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Şimdi, tabii, burada bu kadar az bütçe artırılınca şöyle bir endişeye hepimiz kapılıyoruz: Dezavantajlı gruplarımız var, yapacağımız bir sürü iş var. Şimdi, bir bakanlığın bütçesi yüzde 21 artarsa, bir ülkede de yeniden değerlendirme yaklaşık yüzde 44 civarında olursa acaba bu dezavantajlı gruplara, gazilerimize, şehitlerimize buradan nasıl bir zam yapılacak, artış yapılacak? Çünkü gerçekten Türkiye’de şu anda gelir adaletsizliğinin, gıdaya erişmenin, barınmanın problem olduğu bir yerde sizin bütçenizin çok daha fazla artması gerekirdi.

Diğer bir konu, bir öneride bulunmak istiyorum, siz de konuşmanızda ifade ettiniz, bu dijital bağımlılık meselesi. Bu dijital bağımlılık bence sadece çocuklarımızı ilgilendiren bir mesele değil, artık anne-babalar bile yani aynı ev içerisinde birbiriyle dijital ortamda haberleşiyor, yalnızları yaşayan bir toplum hâline dönüştü, burada da mutlaka bir program geliştirilmesi lazım. Ben her sene programlarınıza bakıyorum, dijital bağımlılık artık başka bir mesele, başka bir hastalık, bu konuya da mutlaka bir dokunmanız gerekir.

Son şunu söyleyerek bitireyim: Her şeyden biz bir fırsat penceresi açmak zorundayız. Evet, nüfusumuzda büyük bir erime var, sıkıntılarımız var, siz de ifade ettiniz bu net programı, ne işte ne eğitimde olmayan hanımefendilerin, kadınların mutlaka istihdama kazandırılmasıyla ilgili birtakım çalışmalarınız var ama buradan hareketle en azından o alanı kadınlarla bizim doldurabilmemiz gerekiyor.

Son olarak da dezavantajlı gruplarla ilgili benim... Özellikle deprem sonrası yetim kalan çocuklarımız oldu -boşanmadan en fazla etkilenen yine çocuklarımız-yanlış bilmiyorsam 170 binin üzerinde sadece geçtiğimiz yıl ayrı kaldılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Temurci, bir daha açıyorum, toparlayın lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) - Dolayısıyla, bunların velayete verildiğini biliyoruz yani bu kadar çocuğun. Bu çocukların, tabii, takibi, yönetilmesi çok ayrı bir şey.

Şöyle bir teşekkürle kapatayım: Çocuk yaşta evliliklerle ilgili olarak Bakanlığın yürütmüş olduğu son yıllardaki çalışmalar, en azından istatistiklerde bu işte iyiyeye gidişin olduğunu gösteriyor, inşallah bu da sıfırlanır.

Son bir şey, asayiş suçlarıyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığımı dinledik, diğer raporlara da baktığımızda, maalesef, asayiş suçlarında 14-17 yaş arasındaki gençlerin oranı neredeyse yüzde 70’leri buluyor. Dolayısıyla, öyle bir Bakanlık ki verdiğimiz bütçe, devletin faize ödeyeceği bütçenin beşte 1’ine ancak denk geliyor ve maalesef, şu anda bu bütçenin yetersizliği üzerinden bir fikrimiz var, inşallah AK

PARTİ'deki arkadaşlarımız da destek olur da Bakanlığın bütçesi biraz daha artırılmış olur.

Tekrar bütçemiz ülkemize ve milletimize hayırlı olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şu sükûneti bir tesis edelim, bürokrat arkadaşlar...

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, Bakanlığımızın ismi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. Dolayısıyla, önce aileyi ve sonrasında da toplumda desteğe ihtiyacı olan tüm kesimleri ilgilendiren bir Bakanlıksınız. Bugün yapmış olduğunuz sunumdaki önceliğiniz güçlü aile, güçlü toplum, güçlü Türkiye'yle başladınız. Güzel bir tanımlamayla başlamışsınız, güçlü aile, güçlü toplum, güçlü Türkiye.

Peki, ben size soruyorum: Yirmi iki yıllık AKP iktidarında güçlü aile yapısı bıraktınız mı? Ve bunun devamında güçlü bir toplum kaldı mı? Bunun devamında sosyal dokusu, yapısı korunmuş bir Türkiye kaldı mı Sayın Bakan?

Şimdi, son yirmi-yirmi bir yıllık istatistik verilerine baktığımızda şöyle bir sonuç ortaya çıkıyor: Ortalama olarak evlenme oranı 2001'den bugüne yüzde 20 oranında azalmış, boşanma oranı yine 2001'li, 2002'li yıllardan bu tarafa yüzde 47 artmış. Şimdi, Sayın Bakan, bu verilere baktığımızda güçlü aileden nasıl bahsedebiliyoruz? AKP iktidarı bu ülkede güçlü aile mefhumunu maalesef yok etti, açık söylüyorum. Uyguladığımız politikalarla, uyguladığımız kararlarla, ekonomik kararlarla, işte, birtakım farklı uygulamalarla maalesef ülke bu hâle geldi.

Şimdi, gençlerimiz evlenemiyor. Özellikle son dönemde ekonomik nedenlerle evlenemeyen genç sayısı fazlaştı, gelecekle ilgili düzenini kuramadığı için evlenemeyen gençlerin sayısı yine aynı şekilde ve bu nedenle de ülkede evlilik sayısı azaldı ve gerçekten de yarattığınız atmosferle artık boşanmalar patladı. İşte, ortaya koyduk, yirmi yılda yüzde 47 artmış ve buna etki eden çok faktör var ve ben bunun temel sebebinin -tekrar söylüyorum- iktidarın uyguladığı politikalar olduğunu iddia ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, size şunu sormak istiyorum: Özellikle, televizyonda sabah programlarını hiç izliyor musunuz?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İzlemiyorum, zamanım yok.

CAVİT ARI (Antalya) - İzlemeye çünkü cesaret edemiyorsunuz, tahmin ederim. Zaman değil, sizin o programları izlemeye herhâlde vicdanınız el vermiyor diye tahmin ediyorum. Eğer izleseniz aileden sorumlu bir Bakan olarak, o sabah programlarında konuşulanların, anlatılanların, o Anadolu'nun farklı yerlerinden çıkartılan insanların bu toplumun temeliyle ilgili ne kadar böyle olumsuz konuşmalar yaptığını ve o zeminin de özellikle hazırlandığını görürsünüz ama onlar engellenmiyor; düşüncesini, özgürlüğünü sokakta anlatmaya çalışanların önüne hemen polisiye tedbirleriyle geçen iktidar, toplumu çökmeye dönük o programları bir kez dahi olsa önlemeye niyet etmiyor, bakın, niyet. İsteseydiniz bugüne kadar 100 kere, bin kere o programlar engellenebilirdi; işinize gelmiyor çünkü, açık söylüyorum, işinize gelmiyor; gayrimeşruluğu önlemek, ahlaksızlığı engellemek, o çürümüşlüğü engellemek -açık söylüyorum- işinize gelmiyor ve bunun sonunda da işte, kimin eli kimin cebinde. Ya, insan biraz bu programların bu kadar ısrarla sürdürülmesinden utanır. Televizyonda herhangi bir muhalif haber çıktığında -buraya geldi RTÜK Başkanı, ona da söyledik- milyonlarca ölçülür cezaları kesen RTÜK, bu ahlaksız programlara ses çıkarmıyor. RTÜK buna ses çıkarmıyor, Aile Bakan olarak siz de ses çıkarmıyorsunuz; çok yazık.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çıkıyoruz.

CAVİT ARI (Antalya) - Çıkırıyorsanız o zaman tedbir alın Sayın Bakan. Hangi tedbiri aldınız, hangi önleyici tedbiri aldınız?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Anlatacağım.

CAVİT ARI (Antalya) - İşinize gelmiyor bunlar çünkü, bu toplumun dağılması, parçalanması sistemli bir projedir, ben size söyleyeyim, sistemli bir projedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim. Sayın Arı hem soruyor hem cevabını veriyor zaten.

CAVİT ARI (Antalya) - Bakın, sizin kendi kitapçığımızda, şu 2025 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nızda çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan aile oranının son 2022-2023 yılı verilerini vermişsiniz, her geçen gün çekirdek ailenin dağılmasıyla ilgili veriler olduğu açıkça ortada. Çekirdek ailerden oluşan hane halkı oranında bir önceki yıla göre azalma, geniş ailerden oluşan hane halkı oranı yine aynı şekilde, tek kişilik hane halkı oranı artma eğiliminde. Yani bireyler yalnızlaştırılmaya çalışılan bir anlayış içerisinde ve yine, sadece baba veya annesiyle yaşayan çocuklar için -yani boşanmış ya da parçalanmış aileler- işte, yüzde 10,6'ya tekabül eden veriler var. Yani toplumun, maalesef, böyle yalnızlaştırılan, ayrıştırılan, parçalanmış bir süreçte doğru bilinçli bir şekilde itildiğini ifade ediyorum, çıkarılan kanunların da zaten birçoğu bunu destekler mahiyette.

Onun ötesinde, doğurganlık hızımızdan bahsedildi. Sizin verdiğiniz veriye göre, efendim, 1,51 doğum oranından bahsedildi. Yabancıların yani göçmenlerin doğurganlık oranlarını da eğer burada söylerseniz -dışarıdan gelenleri kastediyorum, Suriyeli, Afgan- hızın orada ne kadar arttığını görebilirsiniz.

Sayın Bakan, her geçen gün vatandaşlarımızın yaşlılık oranının arttığını söylediniz, evet, biz de farkındayız ancak resmî olarak 169 huzurevine devlet olarak sahip olduğumuzu ve 14.662 kişinin orada kaldığını; 270 özel huzurevinde 13.508 yaşlının barındığını ifade etmişsiniz. Ülkemizdeki bu nüfusu dikkate aldığımızda bunların yeterli olmadığını geçen yıllarda da söylemiştik, bu yıl da yine aynı şekilde söylüyoruz çünkü baktığımızda sayılar gerçekten düşük. Hani, günlük kalıp gidenler veya ailesinde desteklenenleri de buna dâhil etmek bile sayının çok düşük olduğunu görebiliriz. O nedenle, ileri yaş nüfusunun çok fazla olduğunu düşünürsek bundan sonraki süreç için, bununla ilgili bir planlamanın acilen yapılmaya ihtiyacı olduğunu söylemek istiyorum. Bu sürecin bu anlamda doğru yönetilmesi gerektiğini anlatmak istiyorum çünkü devlet ve özel sektöre birlikte baktığımızda ortalama neredeyse 30 bin kişinin bu imkânlardan yararlandığını görebiliriz. Dolayısıyla bu sayı çok azdır, gerçekten ileriye dönük iyi bir planlamaya ihtiyaç olduğunu söylemek istiyorum.

Onun ötesinde de ihtiyacı olan kişilere sosyal yardımların çok artarak devam ettiğini söylemenin ne kadar doğru olduğu konusunda gerçek anlamda bir tartışma var. Sayının artması mı, yoksa sayının azalması mı öncelenmeli? Yani ihtiyaç sahibi insan sayısını azaltmanın iktidarın öncelik politikası olması gerektiğini bir kez daha vurgulamak istiyorum. İşte, bütün uygulamalar... İhtiyaç sahibi insan sayısını artırarak iktidarın devlet imkânlarıyla yardımda bulunduğu kişilerin sayısını artırma politikası var, bu da maalesef yanlış bir politikadır. İşte, insanları iktidara muhtaç bir sürece doğru götürme politikası maalesef ülkemizi bugünlere getirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CAVİT ARI (Antalya) - Bitiriyorum Başkanım.

Son olarak şunu söyleyeyim: Bakın, belediyeleri alamayan iktidar, 411 belediyeyi 31 Mart akşamı kazanmamızı hâlâ hazmetmiş değil ve bu sebeple de belediyelerin hizmetlerini engelleyebilmek adına her gün yeni uygulamalar çıkarmakta. Geçmiş dönemde AKP'li belediye başkanlarının yapmış olduğu borçları bile Cumhuriyet Halk Partili belediyelerden tahsil etmeye devam etti. Son olarak da bugün çıkan, yine belediyelerin şirketlerinin borcunun belediye gelirlerinden kesilmesiyle ilgili bir Cumhurbaşkanlığı kararnamesini gördük. Bu uygulamaların hepsi belediyeleri cezalandıralım derken aslında o bölgedeki vatandaşlarımızın cezalandırılması anlamına gelmektedir. Bu uygulamalar da doğru uygulamalar değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın İsmail Faruk Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuz ve gayretli çalışmalarınız için teşekkür ediyorum.

Ülkemiz, milletimizin ihtiyaçlarına uygun şekilde geliştirilen sosyal yardım programlarıyla hiçbir vatandaşımızı sahipsiz bırakmayacak güçlü bir sosyal destek sistemine sahiptir. Millî ve manevi değerlerin korunması, yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasında, millî bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde, sosyal düzenin güçlü bir şekilde oluşmasında toplumun temel taşı olan aile önemli bir role sahiptir. Türkiye, aile kurumunu ve aile bütünlüğünü koruyucu politikaların geliştirilmesi, kadınlarımızın aile içindeki konumunun güçlendirilmesi, aileyi ve sosyal fonksiyonlarını zayıflatıcı unsurların kaldırılması için yürüttüğü çok yönlü ve çok boyutlu mücadeleyle öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde kadın istihdamında önemli bir artış da olmakla birlikte hâlen istihdam ve iş gücüne katılım oranları düşüktür. 2023 yılında kadın istihdamı oranı yüzde 31,3; işsizlik oranı ise yüzde 12,6 olarak gerçekleşmiştir. Kadınların iş gücüne katılım oranı da yüzde 35,8 düzeyinde olmuştur. Türkiye'de 2023 yılı için iş gücüne dâhil olmayan 21,2 milyon kadın bulunmaktadır. İş gücüne dâhil olmama nedenlerinde ev işleriyle meşgul olma gerekçesi ön plana çıkmaktadır. Bu durum, iş ve aile yaşamının uyumlu bir şekilde değerlendirilmesine yönelik çözümlerin geliştirilmesine öncelik verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak kadın ve erkeğe eşit fırsatların sunulduğu, kadına saygının ön planda olduğu bir yaklaşımla, sorunların çözümü için etkin politikaların geliştirilmesini, gerekli yasal ve kurumsal düzenlemelerin yapılmasını öngörüyoruz. Bu doğrultuda istihdam imkânı geliştirilerek her ailenin yeterli ve sürekli bir gelire sahip olmasını temin edecek politikaların inşasını önemli görüyoruz.

Parti olarak bu konuda yaptığımız bir çalışmaya dikkat çekmek istiyorum: Bilimsel esaslara göre oluşturulacak bir endeks üzerinden asgari refah seviyesi hesaplanması, öngörülen asgari refah düzeyinin altında gelir elde eden ailelerin asgari gelir desteği kapsamına alınması ve bu çerçevede düzenli destek sağlanması projesidir. Bu kapsamda belirlenecek asgari refah düzeyinin altında gelir elde eden ailelere doğrudan gelir desteği verilerek, her ailenin beslenme, barınma, giyinme, ulaşım gibi temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzenli bir gelire sahip olmasının sağlanmasını hedefliyoruz.

Bir başka çalışmamız, çocukları, gençleri, kadınları ve aileyi şiddete karşı korumayı, toplumsal huzuru esas alan, bireysel ve toplumsal şiddetle mücadele çalışmasıdır. Uzman ve akademisyenlerden oluşan bir komisyon marifetiyle yapılan çalışmayla bireysel ve toplumsal şiddete karşı çözüm üretilmesi amaçlanmıştır.

Yine partimiz tarafından eylül ayında, aile kurumunun korunması, güçlendirilmesi ve geleceğe hazırlanması amacıyla yapılan Aile Kurumu Çalıştayı'ndan da bahsetmek isterim: Çalıştayda aile tanımının güncellenerek Anayasa'nın 41'inci maddesine "Evlilik birliğinin kadın ve erkekle kurulabileceği" ibaresinin, ayrıca aynı maddeye "Devletin her türlü istismara ve şiddete karşı çocukların yanında kadınlara, yaşlılara dönük koruyucu tedbirleri de alacağı" yönünde ekleme yapılması önerilmiştir. Çalışan annelerin çalışma şartlarını kolaylaştıracak ve iş hayatından uzaklaşmalarını engelleyecek tedbirler üzerinde durulmuş, esnek ya da uzaktan çalışma modeli, gece hizmet veren çocuk bakım merkezleri kurulması ve çocuk bakım merkezlerinin maliyetlerinin daha da düşürülmesi hususuna değinilmiştir. Ayrıca meslek kazandırma, televizyon ve dijital platformlarda yayınlanan film ve dizilerin denetim ve kontrolünün yapılması, dijitalleşme etkisi dikkate alınarak ailelerin teknoloji okuryazarlığı konusunda bilgi sahibi olmasını sağlayacak mekanizmalar oluşturulması, ebeveynlere yönelik bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının başlaması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Merkezi İstanbul'da olacak dünya aile ajansının kurulması ve tüm dünyada dünya aile günü ilan edilmesi, Türk dünyasını içine alacak şekilde Türk dünyası aile koordinasyon merkezinin kurulması gibi öneriler de Aile Çalıştayı'nda öne çıkmıştır.

Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk "İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cins insandan mürekkeptir. Kabil midir ki bu kütlenin bir parçasını ılerletelim, ötekini ihmal edelim de kütlenin bütünlüğü ılerleyebilsin?" demiştir. Atatürk ayrıca "Milletimiz güçlü bir millet olmaya azmetmiştir. Bunun gereklerinden biri de kadınlarımızın her konuda yükselmelerini sağlamaktır." diyerek Türk kadınına verdiği önemi vurgulamıştır.

Tarihin her döneminde üstlendikleri sorumlulukları feragat simgesi bir anlayışla yerine getiren kadınların ekonomik ve sosyal açıdan

güçlenmesi, iş hayatında, karar alma mekanizmalarında daha fazla rol almaları kalkınmaya olumlu etkisinin yanında gelecek nesillerin sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesine, aile ve toplumsal yapının sağlam temeller üzerinde yükselmesine daha fazla katkıda bulunacaktır. Bu nedenle, kadınların eğitim düzeyleri daha yükseltilmeli, toplumsal konuları güçlendirilmelidir. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kadınların şiddete maruz kalmasına yol açan kültürel, sosyal, psikolojik ve ekonomik nedenlerin ortadan kaldırılması için bilinçlendirici programların, etkin mekanizmaların ilgili kurumlar ve sosyal taraflarla iş birliği içinde kararlılıkla sürdürülmesi önem arz etmektedir. Parti olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduğumuz Ruh Sağlığı Kanun Teklifi'nin de bu anlamda yasalaşmasının önemli katkı sağlayacağını değerlendiriyoruz.

Çocuğun yüksek yararının temel ilke olarak benimsendiği ve devlet tarafından her açıdan güvence altına alındığı, çocuklarımızın sağlığını ve esenliğini önemseyen ve sürekli gelişimine yönelik millî bir politika oluşturulmasını hedefliyoruz. Bu kapsamda, çocukların hayat kalitesinin iyileştirilmesi, geleceklerinin teminat altına alınması, ailelerine, topluma ve devlete karşı sorumluluk duygularının geliştirilmesi amacıyla çok yönlü tedbirler alınması, sosyal medya ve teknoloji bağımlılıklarının zararlarına karşı koruyucu tedbirlerin etkinleştirilmesi ve bu şekilde onların suça ve sokağa itilmelerinin, madde bağımlılığına ve sapkın akımlara yönelmelerinin önüne geçilmesini gerekli görüyoruz.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi şehitlerimizin emaneti olan şehit yakınlarımızın ve gazilerimizin her zaman ve her şart altında yanındadır. Şehitlik ve gazilik ile vatana üstün hizmette bulunanlarla ilgili, sosyal güvenlik sistemine ilişkin olanlar dışında müstakil bir kanuni düzenleme yapılmasını, sorunlarının yakından takip edilebilmesini ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir ihtisas komisyonu kurulmasının yerinde olacağını değerlendiriyoruz.

Her insan bir engelli adaydır. Engellilerimizi mağdur ve meşgul eden pürüzlerin kaldırılmasının ortak sorumluluk olduğunu düşünüyoruz. Bize göre, engelsiz bir Türkiye, engelsiz bir toplum, engelsiz bir gelecek için sorumluluk şuuru, empati kültürü, dayanışma ve yardımlaşma duygusu her daim canlı tutulmalıdır. Engelli bireylerin eğitime katılımının artırılması ve sürdürülebilirliğin sağlanması için erken dönem eğitime ağırlık verilmesi önem taşımaktadır. Engellilerin eğitim, spor, sanat gibi yeteneklerini gösterebilecekleri alanlara yönlendirilmeleri, çalışma hayatına katılmaları ve faaliyetlerinin desteklenmesi için etkin danışma mekanizmalarıyla birlikte devlet eliyle alan açılması engelli bireylerin beklentisidir. Bu noktada devlet olarak engelliler konusunda çok önemli adımlar atıldığını, bunları örnek alan belediyelerimizin ve sivil toplum kuruluşlarının da aynı doğrultuda pek çok hizmet yaptığını belirterek bu konuda Bakanlığımıza teşekkür etmenin hakkaniyet gereği olacağını da vurgulamak isterim.

Nüfusumuzun içindeki oranı giderek artan yaşlı nüfusa yönelik hizmet alanının genişletilmesi ve kalitesinin artırılması, yaşlılara dönük politikaların, onların yaşlılık şartlarını hazırlayan gençlik ve aktif çalışma dönemlerini de kapsayacak şekilde olması sağlanmalıdır. Yaşlıların bilgilerini, deneyimlerini ve becerilerini topluma sunmaları ve gençlere aktarmaları için gerekli ortam oluşturulmalı, kültür ve spor etkinliklerine katılmalarına ve zamanlarını değerlendirmelerine fırsat ve imkân sağlanmalıdır. Yaşlı turizmüne uygun tesisler, mekânlara oluşturulması, mevcutlarda bu yönde düzenlemeler yapılması aynı zamanda yaşlı turizmde ülkemizi marka da yapabilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Tamamlıyorum...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Eklıyorum bir dakika, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Milletimizin her ferdinin insanca yaşayacağı bir hayat standardının sunulması, muhtaç, güçsüz ve ihtiyaç sahiplerini de bu standartlara eriştirecek desteklerin sağlanmasının siyasi önceliğimiz yanında, millî, insani ve İslami bir görev olduğunu düşünüyoruz. Sosyal yardım sistemini sadeleştirip daha kapsayıcı bir şekilde ihtiyaç sahiplerine ulaştırma amacınızı doğru buluyor, sistemin etkinliği için bunu biz de zaruri görüyoruz.

Bu değerlendirmelerle, yaptığınız hizmet ve verdiğiniz katkı için tekrar teşekkür ediyorum, bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Türelî, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlarımız ve basın mensupları; konuşmama başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bugün, çok geniş görev alanı olan bir Bakanlığımızı konuşuyoruz; gelir dağılımından yoksulluğa, kadına, çocuğa, gençliğe, yaşlıya, engelliye kadar hepsi sizin sorumluluk alanımızda. Konuşacak çok fazla şey var ama ben konuşmamı daha çok gelir dağılımı, yoksulluk üzerinde odaklamak ve o çerçevede bir şeyler söylemek istiyorum.

Yoksulluk konusu önemli bir konu, insanca yaşama hakkını ortadan kaldıran çok önemli toplumsal bir sorun. Genel olarak yoksulluk "Temel ihtiyaçları karşılayamama, asgari yaşam standartlarına erişememe durumu" olarak tanımlanıyor. Avrupa Komisyonunun Sosyal İçerme Raporu'nda ise yoksulluk tanımı için "Gelir kaynakları kendisini yaşadığı toplumda kabul edilebilir bir yaşam standardından mahrum bırakacak ölçüde yetersiz olan bireyler yoksul sayılır." şeklinde bir ifade var. Yani aslında yoksulluk hem işsizlerin, çalışmayanların ama aynı zamanda çalışanların da içinde yer aldığı kapsamlı bir kategori.

Şunu söylemek lazım açıkça: AKP iktidarları döneminde, yoksulluğu ortadan kaldırması, bu amaca yönelmesi gereken politikalar uygulanmamaktadır ve ne yazık ki yoksulluğun yönetilmesi ön plana çıkmıştır ve çıkmaktadır. Aslında burada yapılması gereken yoksulluğu yönetmek değil. Tabii ki sosyal yardımlar verilecek çünkü sonuçta yoksulluk bir neden değil, bir sonuç ama bunun ortadan kaldırılmasına yönelik köklü politikaların ele alınmasına ihtiyaç var. Yapısal birtakım sorunlar varsa bunlar çözülmeli, eğer kaynak aktarılması gerekiyorsa

daha çok kaynak aktarılmalı. Bu anlamda, bütün bu gruplara yönelik spesifik olarak yapılması gereken şeyler var ama ne yazık ki ben AKP iktidarları döneminde bunu görmedim. Yoksulluğu bir siyasi sömürü aracı olarak devam ettirmeye yönelik bir politikanın varlığını ben de görüyorum, hepimiz görüyoruz.

Gelir dağılımı ve yoksullukla ilgili birkaç gösterge vermek isterim: Türkiye’de eş değer hane halkı kullanılabilir gelirine göre yüzde 20’lik, yüzde 10’luk, yüzde 5’lik dilimler var, daha çok en düşük ve en yüksek geliri alanların gelirleri birbirine oranlanıyor, orantılanıyor. Yüzde 20’lik gruplar olarak bakıldığında en yüksek gelire sahip olanların toplam gelirden aldığı pay yüzde 48,7 -beşte 1’i- en düşük gelire sahip olanlar yüzde 6,1 yani en düşük ve en yüksek arasındaki fark 8 kat. Biraz daha küçütelim: Geliri en yüksek yüzde 10’luk grubun toplam gelirden aldığı pay yüzde 33,9, geliri en düşük grubun payı yüzde 2,3 yani aradaki fark 15 kat. Bakın, örneklem hacmi küçüldükçe bu orantısızlık artıyor. Aynı araştırmaya göre geliri en yüksek yüzde 5’lik grubun toplam gelirden aldığı pay yüzde 23,3 -yirmide 1’i- geliri en düşük grubun ise binde 9 yani aradaki fark tam 26 kat. Zaman içinde de bunun arttığını, en yüksek gelire sahip olan grubun gelirinin, toplam içindeki payının arttığını görüyoruz. Eş değer hane halkı kullanılabilir medyan gelirinin yüzde 70’i dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, nüfusun yüzde 29’u yoksulluk sınırının altında, baktığımız zaman yaklaşık olarak 25 milyon kişiye denk geliyor. Bunlar çok büyük rakamlar Sayın Bakan. Uluslararası göstergeler açısından bakıldığında da ülkemizdeki gelir dağılımı bozukluğu ve yoksulluk çok çarpıcı biçimde ortaya çıkıyor. OECD verilerine göre Türkiye OECD ülkelerinde -toplam içinde- gelir dağılımının en kötü olduğu ülkelerden biri, en alttan 3’üncü sırada. Gini katsayısı 0,42’yle OECD ortalamasının üzerinde, OECD ortalaması yüzde 0,30’lar seviyesinde. Biliyorsunuz, sıfıra sıfır tam eşitlik, bire doğru gittiği zaman da tam eşitsizlik; bunun yükselmesi demek aslında Türkiye’de gelir dağılımının bozulması demek. Bu rakamlara baktığım zaman dünya ölçeğinde de son derece çarpıcı rakamlar fakat ilginç olan ne On İkinci Kalkınma Planı’nda -ki 2024-2028’i kapsıyordu- ne de OVP’de -geçen sene görüştüğümüz orta vadeli program- bu sene gelir dağılımını düzeltmeye ve yoksulluğu ortadan kaldırmaya yönelik bir politika var, sanki bu konular yokmuş gibi. Bakanlığınız var ama bu konuya ilişkin tedbirler yok, gerekli kaynaklar bu alanlara ayrılmamış.

Peki, nedir yoksulluğun nedenleri? Bir kere, uygulanan ekonomik politikalar, zayıf sermaye birikimi, insan gücüne yapılan yatırımların yetersizliği, ülkenin bilgi ve teknoloji üretme kapasitesinin düşüklüğü, yetersiz kurumsallaşma düzeyi; bunlar ciddi yapısal ekonomik sorunlar. İş gücü piyasasındaki sorunlar, düşük iş gücüne katılım oranları, yüksek kayıt dışılık, reel ücretlerin gittikçe gerilemesi, sendikalaşma oranlarının düşüklüğü, taşeron çalışma ilişkileri; bunlar da iş gücü piyasasındaki ciddi yapısal sorunlar. Onun yanında, eğitim ve sağlık gibi temel kamusal hizmet alanlarının artan ölçüde piyasaya bırakılması toplumdaki fırsat eşitsizliğini derinleştirerek yoksulluğun gelecek kuşaklara aktarılmasına neden oluyor. Sadece şu an değil, çocuklar üzerinden geleceği de kapsayan, çocuklarımızın, torunlarımızın da gelecekteki refahını aşağı düşürecek, onların da yoksulluk çemberi içinde, kısır döngüsü içinde kalmasını sağlayacak bir olay. Tarımdaki çözülme, tarımın desteksiz olması ve kırdan kente devam eden göç bunun nedenlerinden biri. Fakat son dönem buna şunlar da eklendi: 2021 yılının Eylül ayında ekonomide uygulanan yanlış politika -faiz sebep, enflasyon sonuç tezi- Türkiye’de döviz kurlarını ve enflasyonu ciddi olarak yukarıya doğru çıkardı, bunun sonunda Türkiye’de gelir dağılımındaki bozulma devam etti ve yoksulluk arttı. İlginç olan, ondan sonra, 2023 yılı seçim sonrası uygulanan dezenflasyon politikası. İşte, bu yüzden bu dokümanlarda da gelir dağılımı ve yoksulluğa ilişkin bir şey yok. Bu, sorunun devam edeceğini, artarak devam edeceğini öngörüyor çünkü uygulanan dezenflasyon politikasının temeli enflasyonun tek haneye düşürülmesi, iki buçuk-üç yıllık bir süre öngörülüyor. İyi ama o süre içinde zaten uygulanan yanlış politikaların yükünü çeken, gelir dağılımı daha da bozulan ve yoksullaşan -yoksulluk hem artıyor hem yaygınlaşıyor hem derinleşiyor- kitleler bu yükü ödemeye devam edecekler.

Tüm bunlara karşı bir sistem var, sosyal koruma sistemi. Bunun 3 ayağı var Sayın Bakan; sosyal sigorta, sosyal hizmet, sosyal yardım. Sosyal sigorta primli bir sistem, diğerleri primsiz sistemler fakat bunların üçü de birbirinden ayrı. Aslında bunların hepsinin, primli ve primsiz sistemlerin tek bir çatı altında birleştirilmeye ihtiyacı var; ideal bir sistemde ikisi birlikte çalışmalı. Devletin resmî dokümanlarında da şu var: Primli sistemler... Türkiye’de sosyal transferlerin yoksulluk oranı üzerindeki etkisi AB ülkelerine göre daha sınırlı çünkü orada primsiz sistemler ağırlıklı, bizde ise primli sistemler ağırlıklı. Yani bizde primsiz sistemlerin, sosyal yardımların payı son derece düşük Sayın Bakan, devletin Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı’ndaki rakamları söylüyorum size. Oradan söyleyeyim, devam edeyim; bu sene 2025 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı var: 2023 yılında sosyal yardımların toplamı 287 milyar lira -millî gelirin yüzde 1,08’i- geçen sene binde 9,5’iydi. Halbuki OECD ülkelerinde bu oran yüzde 2,5’ler seviyesinde ve hâlâ son derece verimsiz bir sistem var. 6 tane, belediyeleri de sayarsak 7 tane ayrı kurum sosyal yardım veriyor. Biz aile destekleri sigortasını bu yüzden söyledik. Bu tam bir sigorta sistemi değil, bu, asgari gelir desteği sistemi. Ama hepsini bir çatı altında toplayıp bir yoksulluk envanterine, buna uygun olarak o kurumun kurulmasına, kuruma sosyal yardım, sosyal hizmet elemanlarının alınmasına -sosyologlar, psikologlar, iktisatçılar- böyle bir yapının öngörülmesine ihtiyaç var ve hane halkı temel alınmalı burada. Sonrasında biz bunu söyledik, bakıyoruz, belli dokümanlarda “Hane halkını temel alan bir sosyal yardım sistemi kurulsun.” deniyor ama nerede kaldınız? Yirmi iki yıllık AKP iktidarında ne yazık ki bunlar yapılmadı.

Buradan son bir konuya -çok az vaktim kaldı- geçeyim: İzmir’in Selçuk ilçesinde iki hafta önce 5 çocuğumuz yanarak hayatlarını kaybetti. Bu çok vahim, çok üzücü, hepimizi çok derin bir üzüntüye sevk etti. Şimdi, tabii, burada şu konuşuluyor: İşte “Aileye belli yardımlar yapılmış.” deniyor “Aile çocukları kuruma vermek istememiş.” deniyor. Bakın, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi diyor ki: “Çocuğun yüksek yararı esastır.” Aynı zamanda, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’nun 5’inci maddesi çok açık ve net, diyor ki 5’inci madde: “Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Ama (c) bendinde diyor ki: “Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi

bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine..." Çok açık, çok açık ve net.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Gidip gördünüz mü? İzmir Vekilisiniz, gördünüz mü aileyi?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir dakika, lütfen sözümü kesmeyin.

Bakın, çok açık ve net. Baba hapiste, anne hurdacılık yaparak ancak şey yapıyor, hurda toplamaya gidiyor. 5 çocuk var ve çocuklar vefat ediyor. Normalde yapılması gereken, oraya gelen, sosyal inceleme yapan sosyal hizmet sorumlularının gidip orada bir biçimde, aileyi, çocuklarıyla birlikte anneyi kendi kaderine bırakmaması ve bir anlamda Çocuk Koruma Kanunu 5'inci madde (c) bendinin de uygulanmasıydı. Bu konuda bir ihmal, bir sorumluluk varsa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Tamamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - ...bu konudaki sorumluluk Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığındadır, çok açık ve nettir. Bunun gereğinin yerine getirilmesini bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - 18 kere gitmiş bir Bakanlık var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bu daha kötü bir şey, biliyor musunuz? 18 defa gidip de... Ona rağmen çocuklar ölüyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, hepimize söz vereceğim...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Görmeden, bilmeden konuşuyorsunuz; önce göreceksiniz, sonra konuşacaksınız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bunu yapmayın ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar... Bu konuyu lütfen...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - 18 kere Bakanlık gitmiş.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar...

Bu konu hepimizin yüreğini derinden dağlamıştır. Bu polemik konusu yapılacak bir mesele değil. Hepimiz şapkamızı...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Kendi belediye başkanları...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

Değerli arkadaşlar, hepimiz şapkamızı önümüze koyacağız, tamam mı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - En başta Bakanlığın koyması lazım Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hiç polemige gerek yok değerli arkadaşlar, hepimiz koyacağız.

Şimdi Sayın Erhan Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, çok geniş bir bakanlık; işte, aile konusu, kadın, çocuk, sonra, sosyal yardımlar, gaziler, şehitler, onların aileleri, engelliler derken aslında çok ciddi bir bütçeye ihtiyacı olan... Bu grupları aslında "dezavantajlı gruplar" diye de adlandırabiliriz yani sorunlarının çok yükseldiği bir dönemde sizin maalesef bütçeniz düşüyor Sayın Bakan, bundan mutlaka haberiniz vardır. Mesela, 2022 yılında merkezî yönetim bütçesi içerisinde yapılan değişiklikten sonraki -yani şu hâliyle mukayese edilebilir olması açısından- şu hâliyle olan yapı, işte, 2022'de dersek 3,77'ymiş bütçe içerisindeki payı, önce 2023'te 3,35'e düşmüş, şimdi 2,76'ya düşüyor yani merkezî yönetim bütçesi içerisindeki payı 1 puan düşüyor. Bu çok ciddi bir kayıptır, yaklaşık 150 milyar liraya falan gelir. Aynı payı, iki yıl önceki payı korumuş olsaydınız bugünkünden 150 milyar lira daha fazla bütçeniz olacaktı. Bunun nedeni Hükûmetin tercihi tabii yani Hükûmet demek ki zaten kötü olan bu alanlarda işi biraz daha bırakmış, öyle anlaşıyor.

Bütçeye geçmeden, detaylara geçmeden, bu Tasarruf Genelgesi sizin Bakanlığa pek uğramadı herhâlde, basılan bu kitapların vaziyetine bakarsak bunların normal şartlarda Tasarruf Genelgesi'ne takılıyor olması lazım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sadece Bütçe Komisyonu üyelerimize verdik.

ERHAN USTA (Samsun) - Evet, neyse. Yani bunlar QR koduyla falan da hallolabilirdi. Şunların basılı olması isteniyor ama bu kadar kaliteli baskı istenmiyor, normal baskı olabilirdi.

Şimdi, bu bütçe içerisinde de birazdan yoksulluğu daha detaylı -vaktim kaldığı müddetçe- anlatacağım da yoksullukla mücadele için enteresan... Ben onu anlayamadım, şimdi Strateji Başkanı burada, o mutlaka buna bir açıklama getirecektir; programlara dağıtılmış, orada en düşük artış yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşmada; yüzde 6,7 oranında bir artış var geçen yılın bütçe ödeneğine göre. Yani, işte, yüzde 45 enflasyon yaşadık, gelecek yıl yüzde 21-30 enflasyon olacak, bu yüzde 6,7'yle nasıl bu iş olacak? Yani, zaten yoksul sayısında normal nüfustan kaynaklanan bu kadar bir artış, ilave bir kesimi kapsamasanız bile nüfustan kaynaklanan bu kadar bir artış olur. Demek ki

“Verdiğiniz paraları aynı seviyede tutacaksınız.” gibi bir anlamı var bunun. Bunun açıklamasını bize yaparsanız sevinirim.

Tabii, şimdi, yoksulluk bu kadar fazla olunca, bütçe de böyle daralınca toplumda bunun birtakım yansımaları oluyor. İşte, arkadaşlardan bahsedener de oldu. Hakikaten, şimdi “aile” diyorsunuz, tabii aile olabilmesi için önce bir evlenmesi gerekiyor gençlerin. Şimdi, kaba evlenme hızına bakıyorsunuz, çok çok keskin düşüşler var. Yani bunun için çok sistemli bir politika uygulasa bir ülke... Örnek olsun diye söylüyorum, mesela 2005 yılında yüzde 9,37 olan kaba evlenme hızını 2023'te yüzde 6,63'e düşürmek için böyle çok ciddi bir politika uygulamanız lazım. Yani, bizim bilmediğimiz bir şey mi uyguluyorsunuz yoksa hani, kendiliğinden, ekonomiyi kötü yönetmenizden kaynaklanan bir şey midir bu, buna ilişkin de bize bir şey söylerseniz sevinirim.

Şimdi, tabii, evlenmenin maliyetine ilişkin İstanbul Planlama Ajansının rakamları var, oraya baktık. Mesela İstanbul için söylüyor - rakam, küçük şehir-büyük şehir, değişir elbette- oranları söyleyeyim, son bir yılda evlenme maliyeti salon düğünlerinde yüzde 69,4, kır düğünlerde yüzde 62,6 artmış. Yani insanların geliri bu kadar arttı mı? Artmadı, hiç kimsenin geliri artmadı, bir kesim insanın dışında insanların geliri artmadı. Bu, İstanbul Planlama Ajansının çalışması.

Şimdi, tabii, Türkiye olarak nüfusumuz genç, Avrupa'nın en genç nüfusuna sahip ülkeyiz. Mesela, işte, çocuk nüfus oranına baktığımızda AB ortalaması yüzde 18 -normal bu, orası daha yaşlı bir ülke elbette- bizde yüzde 26. Fakat, şimdi, hani çocukların durumu nedir diye bakıyorsunuz, mesela çocuk yoksulluğu oranı Sayın Bakan, OECD'de 0-17 yaş için yüzde 12,4, bizde yüzde 22,6 yani OECD'nin 10 puan üzerinde bir çocuk yoksulluk oranımız var bizim, bu çok çok ciddi bir oran.

“Yoksulluk artı sosyal dışlanma riski” diye baktığımızda, EUROSTAT 2023 verilerine göre hem yoksul hem de kendisini sosyal olarak dışlanmış hisseden çocukların oranı, mesela Avrupa Birliği ortalaması yüzde 24,8'ken, bizde yüzde 40,3. Ya, bunlar üzerinde hakikaten ciddiyetle durmamız, düşünmemiz gereken şeyler yani geleceğimiz ama bakıyoruz, hani her şey parayla filan değil ama parasını da arttırmamışsınız. Yani bir yandan da gidiyorsunuz, bütçeyi düşürüyorsunuz, bu nasıl oluyor, ben bunu anlamıyorum. TÜİK'in araştırması var, Türkiye Çocuk Araştırması 2022 verilerine göre -annelere soruluyor- ekme ve makarna gibi tahıl içeren yiyecekleri her gün tüketen çocukların oranı yüzde 62,4, ekme ve makarna; et, balık, tavuk yüzde 12,7. yani bu çocuklarımız protein alamıyor, bu çocuklar hem fiziksel olarak hem de zihinsel olarak gelişmiyor. Tabii, biz bunların sebeplerini sizin Bakanlığınızın konusu olmadığı için burada konuşmuyoruz. Bunun temel sebebi, bu ülkede sizin iktidarınızın getirdiği yolsuzluklardır; bunları net, çok net konuştuk burada. Daha yeni, Osmangazi projesinde 10 milyar dolar soygun yapılmış. Bir projede 10 milyar dolar çalınırsa bir ülkede elbette çocuk yoksulluk oranı bu kadar fazla olur ama Bakan olarak -ben yıllarca devletin bütçesini yapan bir bürokrat olarak söylüyorum- bu verileri sizin kullanmanız lazım. Bakın, biz burada sizin lehinize konuşuyoruz. Bu kadar sıkıntı varsa “Bana bütçe verin kardeşim, kesin başka yerden, bana verin. Kamu-özel iş birliği projelerine vermeyin, bana verin, cari harcamaya vermeyin, bana verin.” demeniz lazım. Sizin bütçedeki payınız iki yılda 1 puan düşüyor ya, üçte 2'sine düşmüş, üçte 1'ini kaybetmişsiniz bütçenizin iki yıl içerisinde; on yıllık, yirmi yıllık bir perspektif olsa neyse.

Şimdi, çocuk yaşta evlilik oranlarına bakıyorsunuz, OECD'de ilk 5'teyiz yani olacak iş değil çocuk yaşta evlilik. Çocuk işçiliği aynı şekilde. Şimdi, kadın-erkek meselesine geliyorsunuz; küresel cinsiyet eşitsizliğinde Türkiye 146 ülke içerisinde 127'nci sırada, Dünya Ekonomik Forumu'nun rakamları, bunları siz de biliyorsunuz zaten. Yani en kötü şeyin, küresel cinsiyet eşitsizliğinin en fazla olduğu ülkelerden bir tanesiyiz; 145'inci değiliz Allah'tan, 127'nciyiz. Burada ne yapıyorsunuz? Bunun için bir şey yapılması lazım, değil mi?

Kadınların istihdama, iş gücüne katılım oranları düşük. Bakın, bir sürü ampirik çalışma var, akademik çalışma var, her biri diyor ki: “Kadınların iş gücüne katılım oranını arttırmayan, belli seviyenin üzerine getirmeyen ülkelerin hiçbir defa gelişmesi, kalkınması ve yüksek gelir grubuna yükselmesi mümkün değil.” Şimdi, biz yani bu yüzde 30'larla nereye kadar gidebiliriz? Dolayısıyla, buralar ancak doğru projelerle ve paranın doğru harcanmasıyla yapılabilecek meseleler. Şimdi, burada bu kadar çok mesele var iken sizin bütçeniz düşüyor yani doğrusu bunu anlamak mümkün değil. Burada yeteri kadar bu işi yaparken ya durumunuzu anlatamıyorsunuz ya da işte, Hükümetin öncelikleri hep başka tarafa doğru gidiyor.

Şimdi, bu yoksulluk meselesi. Bakın, yoksulluk hakikaten çok fazla arttı bu ülkede. “Aile” diyoruz. Ya, Türkiye bu kadar ciddi bir barınma krizi yaşamadı, gıda krizi yaşamadı, çok ciddi. Yani bunu sadece pandemiye mandemiye filan bağlamak mümkün değil; yanlış ekonomik politikaların getirdiği yükler... Biz bunları Maliye Bakanlığı bütçesinde anlattık, başka yerlerde anlattık. Yani üç beş kalemden bir bütçe kadar bütçe yanlış yerlere harcandı. Onların getirdiği aslında bir sonuç sizinki ama ne olursa olsun tabii, sizin burada ısrar ederek daha fazla bütçe almayı sağlamanız lazım.

Şimdi, “barınma krizi” diyorsunuz “aile” diyoruz bir yandan da. Birbirini tanımayan aileler aynı evi paylaşıyor Sayın Bakan, yani bunu nasıl çözeceğiz, bu nasıl olacak, böyle bir şey olabilir mi? Bu toplumda hele, Türk toplumu Müslüman toplum; böyle bir şey olmaz.

Şimdi, sosyal yardım harcamalarına bakıyorsunuz -ben programdaki rakamları kullandım, burası daha sistematik gittiği için- burada da mesela 2018'de millî gelire oranı yüzde 1,2 sosyal yardım... Burada sadece sizin Bakanlık değil -Aile Bakanlığı büyük Bakanlık- Millî Eğitim, YURTKUR, TKİ, belediyeler falan var. 2018'de millî gelirin 1,02'si, 2019'da 1,17'si... Tamam, yükseliyor. 2020-2021'de yükseliyor, pandemi nedeniyle ilave harcamalar oldu, sonra onları kısıyorsunuz, bir miktar düşmesi normal ama 2022'de 0,95; bakın, 2018-2019 seviyesinin altına düşmüş. 2023'te 1,08. Yani bu sosyal yardımı fazla kişilere vermekle övünüyorsunuz veya rakamın büyüklüğüyle de övünüyoruz, bu övünülecek bir şey değil normal şartlarda ama bu kadar yardıma muhtaç insan varken ve bu muhtaçlık durumu artarken... Şimdi, çünkü görece yoksulluk oranı... Az önce bir arkadaşımız da ifade etti “Ben medyan gelirin yüzde 60'ını alarak bakmışım.” dedi; yüzde 70 kullanılıyor ama program yüzde 60 kullandığı için yüzde 21,3 2022'de yoksulluk oranı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Rakamlar da yüksek Sayın Usta.

ERHAN USTA (Samsun) - Çok yüksek. Öbürü yüzde 29. Bunlar aslında baktığınız zaman... Mesela şöyle bakarsak bunun 2017'sini söyleyeyim... Bakın, son beş yıl yüzde 20,1'den yüzde 21,3'e çıkmış medyan gelirin yüzde 60'ında, işte yüzde 70'inde çok daha yüksek. Ama bir de şöyle bakın: Çalışanların yüzde 40-45'i asgari ücret alıyor bu ülkede, 17 bin lira. Bu yıl sonunda, aralık ayında, tahminlerimize göre, enflasyon tahminlerini dikkate alırsak açlık sınırı -bakın, yoksulluk sınırı demiyorum- 21.500 lira olacak.

Şimdi, asgari ücret 17 bin lira, çalışanların yüzde 40-45'i alıyor. En düşük emekli maaşı 12.500 lira, 8 milyon emekli en düşük emekli maaşı alıyor. Ortalama emekli maaşı 15 bin lira, açlık sınırının kaç lira altında oluyor? 21.500 olursa 6.500 lira altında. Aslında TÜİK'in açıkladığı bu yoksulluk oranlarının falan bence çok daha üzerinde bir yoksulluk var. Şimdi, dolayısıyla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, bir dakika veriyorum, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Yani bununla gerçekten... Siz, nihayetinde sonuçta bir kısım konular açısından, yoksulluk açısından... Yoksulluğu siz kaldıracak değilsiniz, onu elbette biliyoruz, o diğer makro politikalarla yapılacak bir şey; işte, teknolojiye yatırım yapacaksınız, parayı düzgün harcaacaksınız, geliştireceksiniz, yoksulluk azalacak. Bir kısım sizin kaldıracacağınız konular var ama yoksulluk sizin açınızdan bir sonuç. E, sonuçta o zaman bu sonuçla hiç olmazsa etkin mücadele edilmesi lazım, burada kaynakların çok daha etkin kullanılması lazım. Az önce Aşkın Bey de söyledi, bizim, planlamacıların çok kullandığı bir laftır yani yoksulluk kültürü artık nesilden nesile aktarılıyor. Şimdi, Türkiye böyle bir şeyle karşı karşıya. Yoksulluk kültürü, o sosyal yardımlara bağımlılık nesilden nesile annesi, babası... Araştırmalarınız var, değil mi? Yardım alanların çocukları da yardım alıyor bu ülkede. Fırsat eşitliği de zaten çok ciddi bir şekilde azalmış. Dolayısıyla bunları çözmek gerekiyor. Bunlar ancak... Hakikaten bu artık siyasetüstü bir mesele hâline geldi, sadece... Elbette Hükümet yapacak çünkü millet size bu oyu bunları çözün diye verdi ama bu meselelere hakikaten ciddiyetle eğilmek gerekiyor, bunları çözmek lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Nihayetinde, bu memlekette, bu topraklarda barış ve huzur içerisinde yaşamak istiyorsak ve iyi bir gelecek inşa etmek istiyorsak, çocuklarımız, gençlerimiz açısından iyi bir gelecek inşa etmek istiyorsak bunlarla daha etkili mücadele etmeniz gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi sayın milletvekili soruyor "Bitti mi?" diye. Bitti, bitti arkadaşlar, bakın, 40 kişi daha var konuşacak, ondan sonra oylamaya geçeceğiz yani benim yapacağım bir şey yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Olsun, zararı mı var?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben bir şey demiyorum Sayın Gürer, ben sadece kaç kişi var, onu söylüyorum, bitti mi bilmiyorum.

Değerli milletvekilleri, isimleri okuyacağım, lütfen, gruplar kendi milletvekillerine söylesin, konuşması geçene bir daha geri dönmeyeceğim, sonra "Ben geldim. Yoktum." falan olmasın.

Okuyorum isimleri: Önce DEVA Partisi, Sayın Elif Esen ve Sayın Seda Kâya Ösen; sonrasında Emek Partisi, Sayın Sevda Karaca Demir; sonra Türkiye İşçi Partisi, Sayın Sera Kadıgil; sonra grubu olan diğer milletvekilleri, Sayın Şengül Karşlı, Sayın Kayıhan Pala, Sayın Gamze Akkuş İlgezdi, Sayın Nevroz Uysal, Sayın Özgül Saki, Sayın Tamer Osmanağaoğlu, Sayın Ahmet Erbaş, Sayın Yavuz Aydın, Sayın Burhanettin Kocamaz, Sayın Mühip Kanko, Sayın Ali Karaoba, Sayın Reşat Karagöz, Sayın Gamze Taşcier, Sayın Tuba Vural Çokal, Sayın Ercan Öztürk, Sayın Radiye Sezer Katırcıoğlu, Sayın Levent Uysal, Sayın Burcuğül Çubuk, Sayın Meral Daniş Beştaş, Sayın Turhan Çömez, Sayın Şenol Sunat, Sayın Aliye Timisi Ersever, Sayın Aliye Coşar, Sayın Türkan Elçi, Sayın Müzeyyen Şevkin, Sayın Seda Gören Bölük, Sayın Gökhan Diktaş, Sayın Zeynep Oduncu, Sayın Mahmut Tanal, Sayın Gizem Özcan, Sayın Gökçe Gökçen Göl, Sayın Mehmet Baykan, Sayın Şamil Ayırım ve Sayın Ceyda Bölünmez Çankırı. Bitti.

Bu milletvekillerimiz de konuştuktan sonra Allah nasip ederse soru-cevap kısmına geçeceğiz.

Burada bir öneri var "Belki beyler feragat etmek ister." diyorlar. Yani feragat etmek isteyen centilmen varsa hemen feragat ettiririz. Feragat etmiyorlar, ben teklifi yaptım.

Evet, değerli milletvekilleri, konuşmayan Komisyon üyesi 3 sayın milletvekili daha var.

Sayın Erdem, buyurun.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Başkanım, çok Değerli Bakanım, Komisyon üyesi milletvekillerimiz, tüm milletvekillerimiz, basın mensupları, tüm heyet; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bugün aile ve sosyal politikalar konusunu -çok önemli bir Bakanlık- bütün alanlarını daha iyi olması adına tartışıyoruz, konuşuyoruz ancak tabii, geldiğimiz noktayı da bilmemiz lazım. 2002'de AK PARTİ kurulurken "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." demişti ve ilk kez bir parti olarak Özürlüler Koordinasyon Merkezini bünyesinde kuran bir partiydi, ben de 2007-11 arası Başkanlık yapma onurunu yaşadım. Özürlülerin sosyal sigortalar, BAĞ-KUR'lu birçok alanda mağdur olduğu, BAĞ-KUR'lu engelli çocuğun eğitim alabildiği, SSK'nin alamadığı bir ülkeydik. Çıkarılan özürlüler kanunuyla, yapılan değişikliklerle ilk defa bu alanda umutlar yeşerdi, engellilerimiz sokağa çıkmaya başladı, anneleri, babaları "Yarın biz ölürsük bu çocuklara ne olacak?" sorusuna AK PARTİ seksen yıl sonra cevap vermeye başladı. 2011'e kadar Başbakanlık bünyesinde bir Devlet Bakanına bağlı Özürlüler İdaresi Başkanlığı ve yapıyken sosyal işlerde kocaman bir Bakanlık oldu. Şimdi, gelinen noktada, Sayın Bakan, yarım saatte sunum yapmaya çalıştı, teşekkür ediyorum, hızlı hızlı okudu ki ne kadar çok şey yapıldı ama yine yetmedi. O günden bugüne sosyal hizmet merkezleriyle, Aile Destek Programlarıyla, psikososyal destek hizmetleriyle, Roman vatandaşlarımıza ayrı oluşturulan hizmetlerle, aile eğitim programlarıyla, evlilik öncesi eğitim programı, aile danışmanlığı, bağımlılıkla mücadele, evlenecek gençlere destek programı, sosyal risk haritası oluşturularak daha hedefli yürüme gibi onlarca çalışmayı başlatmış yürütüyor. Yine, çocuk hizmetlerinden yararlanan o günlerde yüzde 39 iken bugün yüzde 93'e yükselmiş. Sosyal, ekonomik destek hizmetlerinden 169 bin, 170 bine yakın çocuğumuz yararlanıyor. Koruyucu aile hizmeti geliştirilmiş, sanırım Seda Hanım bugün ona daha çok yer verecek ve 2002'de 515 iken bu sayı 2024 Ekim itibarıyla 10.316 yavrumuz sıcak yuvasına kavuşmuş.

Evlat edinme hizmetlerine özel önem verilmiş ve 2002'de 6.726 iken, 2024 Ekim itibarıyla 20 bin civarı çocuğumuz sıcak yuvasına kavuşmuş. 2002'de 186 koğuş sistemi -o günleri hatırlayın, televizyonlarda birçok program yapılırdı- 19.375 çocuğumuz kötü koşullarda koğuş sisteminde yaşarken zaten koruyucu aile, evlat edinmenin de önü açılarak, desteklenerek çocuklarımıza, kalanlara da çok daha güzel ev ortamı oluşturularak bu sayı 1.185 çocuk evine dönüşmüş ve hani o günlerde 19 bin olan sayı bugün 14.409... Tabii bu çocuklar devlet korumasında istihdamı da önemli. 1988-2002 arası sadece 21 bin çocuğumuz istihdam edilebilmiş, dönemimizde 63.536 çocuğumuz bu noktada istihdam edilmiş. Şehit yakınlarına çok özel önem verilmiş. Hepimizin korumasında kalanların, hizmetinde olmamız gereken aileler. 1 istihdam hakkı varken şehit, gazi yakınlarının 2'ye çıkarmışız bunu. 1995'ten 2002'ye kadar 6.315 şehit yakını, gazi ataması yapılmışken Ekim 24 itibarıyla 50.630'a ulaşmış, neredeyse 8-9 katı. Bunlara ücretsiz seyahat hakkı verilmiş, psikolojik destek, şehit isimlendirmeleri ve madalyalarının takibi gibi Bakanlığımız birçok alanı yine yürütmüş. Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza ayrı birim açmış. Sosyal yardımlar konusu bir başlık ki burada süremiz yetmez. Depremde yaptıkları -Sayın Bakanımıza, tüm personeline teşekkür ediyoruz- çok önemliydi ve hâlâ yapıldığını biliyoruz. Önleyici hizmetlerden öksüz yetimlere kadar takip edilen konular. Evde bakım bugün 546 bin kişiye ulaşmış, böyle bir hizmet yoktu. 2002 yılında 55.777 engelli ataması yapılmışken istihdam olarak da 2024'te bu sayı da 70.878'e çıkmış. Rakamlar yalan söylemez, yapılanlar ortada, eksikler varsa bunları da gidermek hepimizin boynunun borcudur. Ben Bakanlığın bu çalışmaları nedeniyle bugüne kadar tüm hizmet edenlere, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum.

Tabii, konuşmacılar Niğde'deki bir olaydan bahsetti, hepimizin denetim görevi var, ben de sordum "Bu olay nedir?" diye. 22 Temmuz 2024'te engelli bir çocuğumuz Niğde Engelsiz Yaşam Bakım, Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi Müdürlüğünde rahatsızlanmış ve ambulansla hastaneye kaldırılıyor ancak tüm müdahalelere rağmen bu engelli çocuğumuzu kurtaramıyoruz, kaybediyoruz. Hemen Bakanlığın talimatı, Niğde İl Müdürlüğü kameraları inceliyor, muhakkik gönderiyor ve soruşturmalar açıyor; bunun sonucunda da bu kişileri, sorumluluğu olanları savcılığa suç duyurusunda bulunuyor -olay 22'si, suç duyurusunda bulunması 26'sı- ve yetmiyor, tekrar kamera kayıtlarını inceliyor, 16 bakım personeli hakkında yine suç duyurusunda bulunuyor. Bu arada Adli Tıp Raporu çıkıyor ve çocuğun darp değil, epilepsi nedeniyle, epilepsi hastalığı nedeniyle gelişen komplikasyonlar nedeniyle hayatını kaybettiği rapor ediliyor. Ama Bakanlık yine yetinmiyor, personele suç duyurusunu devam ettiriyor, 14 personel daha gözaltına alınıyor, tutuklanıyor, cezaevine götürülüyor. Yani kısacası, suçladığımız Bakanlık bu işin takibini yapıp, başlatan. Bir kere, hani, bilgiyi doğru alıp doğru konuşmak lazım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Daha önce meslek elemanlarının orada başvurusunun engellendiğini de öğrendiniz mi?

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Karaca, sizin konuşmalarınızı biliyoruz, hep tahrik ve burada olmayan şeyleri konuşuyorsunuz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Burada herhangi bir tahrik yok, açık bir soru.

ORHAN ERDEM (Konya) - Ben belgeleriyle denetim görevimi yaptım, Bakanlıktan istedim, siz de isteyin; yoksa savcılığa başvurun, gerekeni yapın, bağırarak bir şey çözemezsiniz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Soru soruyoruz. Daha önce bu konuyla ilgili tutanak tutmak isteyen meslek elemanlarının engellendiğini öğrendiniz mi, öğrenmediniz mi?

ORHAN ERDEM (Konya) - Kısacası, Sayın Bakanımızın, ekibin bu konudaki hassasiyeti sağladığını görüyoruz.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Yanlış bilgi vermeyin.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Karaca, siz doğrusunu verin lütfen.

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, bütçeniz hayırlı olsun diyorum. Tüm ekibinizle önemli bir görev yapıyorsunuz. Çok konu var kadına dair, şiddete dair birçok şey burada konuşuldu ama hepsine önlemler aldığınızı biliyorum. Tekrar tüm hizmeti olan Bakanlarımız dâhil, bugün görevde sizsiniz, hepimize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Divana herhangi bir sözden çekim gelmediği için bütün isimlerle devam ediyoruz, az önce bir teklifte bulduğumuz centilmenler çöksün diye.

Sayın Ağbaba geldi.

Sayın Ağbaba'dan önce Sayın Yegin, buyurun.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Teşekkür ederim.

Salonda bulunan herkesi ben de saygı ve hürmetle selamlıyorum.

Evet, nüfus artış hızımız alarm veriyor, bu her açıdan geleceğimizi tehdit eden bir durum olduğu nihayet görülüyor ki anlaşılıyor. Sosyal güvenlik sistemimizin geleceğinin yok olmasına ilişkin bir sorun, istihdam piyasalarında rağbetin azalması ve yabancı işçi ihtiyacının artmasına dönük bir sorun, nüfusun giderek yaşlanarak gelişme hızımızın yavaşlamasına dönük bir sorun, ailenin küçülüp sonra belki de parçalanmasına, daha bireyci bir toplum olma riskinin artmasına dönük acil sinyaller veren sorun. Şükür, bugün muhalefet milletvekillerimizden de bu konuda birtakım cümleler duyabildik; mutlu olduk. Bundan önce buraya gelip kendisini bile isteye düğünlerine davet edenlere Cumhurbaşkanımızın ülkemizin geleceği için 3 çocuk tavsiyesine "yatak odamıza karışan iktidar, kaç çocuk yapacağımıza karışan Cumhurbaşkanı" diye burada hakaret edenlerden de bazılarının bugün bu nüfus artış oranıyla ilgili acil bir şeyler yapılması gerektiğinin altını çizmeleri bence de önemli bir şey. Yavaş yavaş, ufak ufak mesafe alan arkadaşları görmek bizi mutlu ediyor.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Gençler evlenemiyor, evlenemiyor aılıktan, yoksulluktan.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, "Türkiye'de yoksulluğun bir politik blok oluşturmak ve onun desteğini sosyal yardımlarla arkasına alacak, kasıtlı bir yoksulluk oluşturmakta iktidar." denildi muhalefetteki arkadaşlar tarafından. Bakın, siz ne dersiniz deyin, AK PARTİ 2001 yılında kimsesizlerin kimsesi, sessiz milyonların sesi olma iddiasıyla kurulmuş, programını, tezlerini -vatandaşa dönük her türlü iktidara gelirse ne yapacağını- hükümet programını, her şeyini açıklamış; hep beraber meydana çıkmışız, millet güvenmiş bizim tezlerimize, Tayyip

Erdoğan'ın ve arkasına düştüğü arkadaşlarının tezlerine, iktidar etmiş.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bak, düzgün konuş, Türkiye'nin 1'inci partisinin milletvekiliyle konuşuyorsun! Tamam mı?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Ağbaba, sen notlarını al, sen notlarını al!

VELİ AĞBABA (Malatya) - Karşınızda Türkiye'nin 1'inci partisi var!

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, bizi iktidara taşımış ve yirmi yıldır bu tezlerimizin arkasında durmuşuz. Çevreyi merkeze taşıma, çevreyi merkezle buluşturma -itilmiş, dışlanmış insanları- mezhebenden, giyim tarzından, inancından, yaşam tarzından, gelir grubundan, fakirliğinden, zenginliğinden, cinsiyetinden, etnik kökeninden ne olursa olsun dışlanmış bütün insanları, işte o çevre olarak tanımlanan insanları merkezle buluşturma iddiası ortaya koymuş ve bunu hamdolsun, sonsuz şükürler olsun hatta bazen size rağmen başarmış, sizin ayınlıkçı söylemlerinize, politikalarınıza rağmen başarmış ve yirmi yılda çevreyi merkeze taşımış; ülkeyi doğusundan batısına, güneyinden kuzeyine zenginleştirmiş...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Nereyi anlatıyorsun? Türkiye'ye gel, Türkiye'ye gel. Türkiye'yi anlat.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...İstanbul'da ne varsa Malatya'ya da, Ankara'da ne varsa Hakkâri'ye de, Diyarbakır'a da onu götürmüş, bütün kentleri, bütün şehirleri, bütün fertleri devletiyle buluşturmuş bir iktidar.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Türkiye'yi konuş, Türkiye'yi. Orhan Bey, lütfen Türkiye'yi konuş.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ancak bütün bunları yaparken ülkenin ihracatı, ekonomisi, millî geliri artarken buna eş olarak, buna paralel olarak zaman zaman...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - TÜİK'in haritalarına baktınız mı? Bu Komisyonunda gösterildi o haritalar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sizi sükûnete davet ediyorum. Nezaketle birbirimizi dinleyelim.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...kendi imkânsızlıklarından, kısıtlılıklarından dolayı, zaman zaman, kendi engellerinden dolayı, zaman zaman kendilerinin durumlarından dolayı da bu refaha tam erişememiş ve yokluk çeken insanlara da sosyal yardım bütçesiyle onların da hayatlarının üzerindeki yükü almaya gayret etmiş.

İktidara geldiğinde 4 başlıkta verilen sosyal yardımları bugün 58 başlığa taşımış, hassasiyetini artırmış...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Memleketi yoksullaştırmışsınız işte arkadaş, o da onun kanıtı ya.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...vatandaşının derdiyle dertlenmiş, askere giden çocuğu olan annenin derdiyle dertlenmiş, evde yaşlı annesi babası olan insanın, kadının, adamın derdiyle dertlenmiş, engelli çocuğu olanın derdiyle dertlenmiş; elektriğe, gaza, her şeye, bugün dar geliriye, geçinemeyene, gelire ulaşamayana, kendi imkânsızlıklarından dolayı veya erişemediğinden dolayı bir şekilde, ülkenin de bugün geldiği biraz ekonomik bazı sıkıntılardan dolayı erişememiş kesimlere devlet baba olmuş, 58 başlıkta ulaşır hâle gelmiş arkadaşlar.

Şimdi, çoklu doğum yardımından tutun da vefat yardımına kadar birçok şeye gelmiş, engellilere ve onların bakımını üstlenen ailelerine dediğimiz gibi, yardımlar yapar hâle gelmiş; Aile ve Gençlik Fonu kurmuş, evlenecek gençlere hem evlilikle ilgili hem bunun felsefesiyle ilgili, beraber yaşama kültürünün geliştirilmesiyle ilgili, bir nevi oryantasyon denilebilecek eğitimleri vermeye kalkmış hem de onlara işte birkaç yıl geri ödemesiz, sıfır faizli, evini, düzenini kurabileceği...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ne kadar yoksullaştırmışsınız milleti. Eski Türkiye'de herkes kendi kendine evleniyordu.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Ya, siz ne konuşuyorsunuz? Siz böylesine hassas bir devleti bulmuşsunuz... Bunun bir tanesi sizin aklınıza gelseydi, belki heykelini dikerdiniz birilerinin yaptığı gibi, belediyelerinizde de sizin heykelleriniz dikilirdi. 58 başlığa çıkarmışsınız, bize oradan hakaret ediyorsunuz arkadaşlar.

"Kadın ekonomik hayattan AKP dönemlerinde uzaklaştırılmış ve bu uzaklaştırmayla erkeğin otoritesinin altına eril, ataerkil bir toplum olmaya zorlanmış."ız. Kadınların iş gücüne katılım oranı kimin döneminde artmış? Kadınların istihdam oranları hangi iktidarların döneminde artmış arkadaşlar?

"Analık izni" diye bir kavram, "süt izni" diye bir kavram, "birinci doğumda altmış gün, ikinci doğumda yüz yirmi gün, üçüncü doğumda yüz seksen gün" "kısmi süreli çalışma" diye bir kavram... Ya, bunlar hangi iktidarların dönemlerinde bu ülkenin kadınlarına sunulmuş; Allah'ınızı severseniz ya?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bir günde gökten inmedi bunlar, mücadelemizin sonucunda...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, her veriyi çarpıtıp ülkeyi kötüluyorsunuz. Evet, bizim de bir "bağımlılık" diye tanımladığımız bir sorun var ama biz bağımlılığı şöyle ifade etmiyoruz: "Uyuşturucu kullanımı bugün 9 yaşına kadar indi." demiyoruz. 9 yaşındaki bir çocuk bugün ilkokul 3'e gidiyor, bunu söylemekten utanın. Annelerinin ellerini tutarak okula gidiyorlar, annelerinin elleriyle okula gidip yine babaannelerinin, komşularının elleriyle geliyorlar.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ya, resmî raporlar bile bunu söylüyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) - 3'e giden çocuklarımızı, 3'e giden, 4'e giden, 5'e giden çocuklarımızı, ortaokul çağındaki çocuklarımızı uyuşturucu müptelası, müptezel gibi sunmaya çalışıyorsunuz. Yapmayın bunu ya! Evet, bağımlılık var kardeşim; dijital bağımlılık var, sosyal medya bağımlılığı var, fast food bağımlılığı var, oyun bağımlılığı var. Evet, gerçekten de uyuşturucu bağımlılığı özellikle işte, ergenlik dönemlerinde...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sanki benim engellemem gerekiyor, kolluk benim emrimde, benim engellemem gerekiyor!

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...ve sonrasında var ama ya ülkenizi kötölemek için her veriyi çarpıtıp iktidara vurmak için gençlerinize vuruyorsunuz. İktidara vurmak için, milletimizin öz güvenine vuruyorsunuz. İktidara vurmak için, iktidarı kötölemek için...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Yok, size vuruyoruz. Ya, siz kendinizi devlet sanıyorsunuz bir tek.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Kadıgil...

...bu ülkenin bütün fertlerine vuruyorsunuz; ayıp ediyorsunuz.

“Kadın cinayetlerinde tüm dünyayı solladık. Dünya bizi bu alanda da kıskanıyor.” ironisi yapılıyor burada. Ya, Allah aşkına, açın birkaç tane Dünya Sağlık Örgütünün yayımladığı, Birleşmiş Milletlerin yayımladığı bu konudaki veriyi okuyun ya! Türkiye bu konuda ne kadar mesafe almış kadına yönelik şiddeti önlemek için, cinayetleri önlemek için. Eskiden karı koca yukarıda kavga etse, sokakta kavga etse, biri müdahale etmek istese “Dur kardeşim, aile içindedir, bunlara karışılmaz.” denilen bir Türkiye’yi bugün 5 kat üstündeki evden ses gelse, bağırsı olsa “Burada bir kadına şiddet mi var?” diye komşuların koştuğu bir Türkiye duyarlılığına taşımışız. Ha, bunu hep beraber yapmışız, bak, bunu tek başımıza üstümüze almıyoruz ama bu noktaya gelmişiz. Bugün KADES’i tanımlamışız, telefonuna bir şey indiriyorsun, dokunuyorsun, anında Türk polisi, Türkiye’nin polisi seni nerede olursa olsun kurtarmaya geliyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - iPhone’u da mı siz icat ettiniz?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sen dalganı geç! Sen dalga geçe geçe zaten bu hâlde geldin, Malatyalı seni dalga geçen bir adam olduğun için seçmedi, tamam mı? Sen dalganı geçmeye devam et, asla istediğin yere siyaseten gelemeyeceksin bu hâlinle.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan...

ORHAN YEGİN (Ankara) - Şimdi, Türkiye’de kadına, aileye, çocuğa, engelliye, sosyal yardıma ve daha birçok başlıkta ne yapıldığını bilmek isteyen Bakan Hanımın şu sabahki konuşma metnine, AK PARTİ dönemlerinde neler yapıldığını bir parça bilmek isteyen ona bakar. Daha fazlasını bilmek isteyen de QR kodlarla önünüze konulmuş o kitapçıklara bakar. Ona rağmen kafasına takılan bir şey varsa Bakandan, Bakan Yardımcılarından, Genel Müdürlerinden “Ya, şu konuyu tam anlayamadık, bize bir izah eder misiniz?” diye ya davette bulunur ya randevu talep eder, gider; iyi niyetli olan bunu yapar. Tamam mı arkadaşlar?

Şimdi, devam ediyoruz. Bakan Hanım “Kadınların okuryazarlığını şuradan şuraya getirmeye çalışıyoruz.” diyor, oradan birisi söz alıyor, diyor ki: “Gelişmiş ülkelerde bu oran yüzde 99’larda, dalga mı geçiyorsunuz; burada bize bu rakamı veriyorsunuz?” Kardeşim, bu ülke harf inkılabı yaşadı, harf inkılabı. Sizin bahsettiğiniz gelişmiş ülkeler yüz sene, iki yüz sene önce okuma yazma biliyordu, bütün insanları. Bu ülke harf inkılabı yaşadı, ondan sonra Tevhidi Tedrisat; eğitim...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Ölüm oranlarından da bahsedin.

ORHAN YEGİN (Ankara) - ...okullar her yerde yoktu, bütün şehirlerde, ilçelerde okullar yoktu, eğitime erişim yoktu, kız çocukları okula gitmiyordu; “Haydi Kızlar Okula” projeleri yapıldı, “Eğitime % 100 Destek” projeleri yapıldı. Eğitimin altyapısı Türkiye’nin sathına yayıldı. 400 bin öğretmenin üzerine 650-700 bin öğretmen daha alındı; 1 milyon 100 bin öğretmene çıktı. 81 şehre üniversiteler yayıldı ancak bu noktaya getirebildik, ancak bu noktaya getirebildik. “Oradan kalkıp gelişmiş ülkelerde okuryazarlık oranı buymuş...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bir şey söyleyeceğim.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Aynı ülkede mi yaşıyoruz, anlamadım vallahi, nasıl bir şey çizdi, ağlayacağım neredeyse; yazık.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Karaoba.

Bakın arkadaşlar, biliyorsunuz, burada söylediğimizi uyguluyoruz: Laf atan olursa kendi süresinden keseceğim bundan sonra. Olmaz böyle bir şey ya! Beş dakika süresi var arkadaşlar, kim atıyorsa onunkinden keseceğim. Sizinkinden de keseceğim Sayın Ağbaba. iPhone’u Apple buldu; anlaştık?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Konuştuktan sonra atacağız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yahu, bilmiyorum, o bir gün sonra konuşacaksınız gene. Anlaştık mı değerli arkadaşlar?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, anlaşılmadı, öyle bir uygulama yok. Her gün yeni icat çıkarıyorsunuz Sayın Başkan.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Tek ayak üstünde dursunlar o zaman!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın YegİN, bitti süreniz, yeter, yeter. Sayın Ağbaba, lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Başkan, bir dakikamız yok mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Pardon, siz Komisyon üyesiydiniz, unuttum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Var, bir dakikası var.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakikası var, doğru.

Laf atmayın, vallahi keserim sürenizi.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Sayın Bakana diyorlar ki: “Bağımsız kadın örgütleriyle oturup kalkmıyorsunuz.” Bak, 16 Ekimde Ankara’da yapılan toplantıdaki kadın derneklerinin ismi var burada.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hele oku, oku.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Kimler var orada?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Bak, bak, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, bak, bak kiminle toplanmış bak, Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu bak, Türk Kadınlar Birliği...

(DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Evet, KADEM de var, KAGİDER de var. Kardeşim, kadın konusunda Türkiye’de söz söyleyen, çalışma yapan kim varsa sağına soluna bakmamış hepsini toplamış bir insana burada utanmadan cümle kuruyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bu nasıl bir şey ya!

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Ne demek utanmadan! Niye utanacağız! Konuşmak için niye utanalım!

ORHAN YEGİN (Ankara) - “Kadınlar öldü, oralarda yoktunuz.” dediniz. “O kadının hakkı yendi, orada yoktunuz.” dediniz. “Şu kadına şöyle ayrımcılık yaptı, orada yoktu.” dediniz. Ya, anneler çocuklarının yemin törenine alınmadı, orada yoktunuz. Kızlar gözleri yaşlı okullarına, fakültelerini alınmadı, alkışladınız, yoktunuz; onurlarına, kıyafetlerine, zekâlarına, duygularına hakaret edildi, yoktunuz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hep aynı terane ya!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Dayanışma eylemlerini biz yaptık, başörtülü kadınlar okullara girebilsinler diye eylemleri biz yaptık.

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Hepsinin yanındaydık, hepsinin yanındayız.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Tüm o hakaretlere ortak oldunuz, hatta ağızlarınızı hakaretlerle doldurdunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Bütün kadınların özgürlüklerini savunduk.

ORHAN YEGİN (Ankara) - Aybüke Öğretmen şehit edildi, orada da yoktunuz. Diyarbakır Anneleri Diyarbakır sokaklarına çıktı, hiçbiriniz orada yoktunuz; burada konuşuyorsunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hepimiz eylemlerdeydik, sen neredeydin?

ELVAN IŞIK GEZMİŞ (Giresun) - Diyarbakır’daydık, sizi göremedik.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Siz iktidara oynarken başörtülü kadınlar üniversiteye gitsin diye biz mücadele ettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Görüşmelere 17.40’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:17.32

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.43

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ : İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, 21'inci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Çok teşekkür ederim.

Öncelikle, bütçenin hayırlı olmasını dilerim. Sayın Bakan, inşallah, Türkiye'de yoksulluğu yönetmeye değil, yoksulluğu bitirmeye yönelik bir bütçe olur, olmayacağı belli ama söyleyelim, böyle bir dilekte de bulunalım.

Şimdi, değerli arkadaşlar, sosyal yardımlar övünülecek bir konu değildir, sosyal yardımın sayısının artması aslında utanılacak bir konudur. Birazdan rakamlara değineceğim, Türkiye'nin nüfusunun yaklaşık yüzde 20'si maalesef sosyal yardımlarla yaşamını sürdürüyor, devlet yardım etmezse insanlar acından ölecek.

Şimdi, Sayın Yegin bir şey söyledi, buraya bakarak, muhalefet sıralarına, "9 yaşına, 10 yaşına kadar uyuşturucu kullanımı düşmüş, utanın." dedi, utanacak biri varsa sizsiniz, ülkeyi yöneten sizsiniz yirmi iki yıldan beri, utanacak biri varsa sizsiniz. Bu uyuşturucu maalesef, Türkiye'de herkesin rahatsız olduğu, sizin de rahatsız olmanız gereken bir konu. Maalesef, gençlerimizi pençesine almış durumda, sokağa çıktığınız zaman bunu net olarak görebiliyorsunuz; utanması gereken biri varsa sizsiniz, bunun sorumlusu da sizsiniz.

"Şehir hastanelerini biz yapıyoruz." diyorsunuz, "Duble yolları biz yapıyoruz." diyorsunuz, bu ülkeyi yöneten de sizsiniz, bu uyuşturucunun da sorumlusu sizsiniz.

Başka bir mesele değerli arkadaşlar, bakın, başka bir mesele: Türkiye'de yıllık ortalama -tahminen- 500 civarında insan neden ölüyor biliyor musunuz? Sahte alkolden, sahte alkolden ölüyor. Sanmayın ki sadece bir siyasi görüşe mensuplar içiyor, bu oransal olarak kimin oyu ne kadarsa sahte alkolden ölenlerin oranı da o oran, onu bilin yani. Bu sahte alkolün sebebi ne değerli arkadaşlar? Sahte alkolün sebebi ne?

ORHAN YEGİN (Ankara) - Çok kazanma hırsı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bunun da sebebi sizsiniz, siz, insanlar. Bakın, devleti alkolik yaptınız devleti, devleti alkolik yaptınız. 4 duble rakı içiliyor, 3'ünü devlet içiyor, 1'ini vatandaş içiyor.

Bakın, geçen bütçede söyledim, siz alkolik yaptınız, alkolik, bakın, bağımlı yaptınız. 20 dal sigaranın 4 dalını tiryaki içiyor, 16 dalını siz içiyorsunuz, devlet içiyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Şimdi, dolayısıyla değerli arkadaşlar, bunlar övünülecek şeyler değil.

Bakın, şimdi, bu 3 çocuk meselesi. Vallahi, Türkiye'nin, biraz önce Sayın Bakanın açıkladığı rakama göre sanırım yanlış hatırlamıyorsam 1,56'ya...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - 1.51...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Araştırıp bilmeniz lazım rakamı.

VELİ AĞBABA (Malatya) - 1.51'e düşmüş ya, hakikaten bu tehlikeli bir durum, buna katılıyoruz ama arkadaşlar, bakın, bir kısım da, millet inat ediyor doğum yapmıyor. Niye? Tayyip Bey diyor ya "3 çocuk yapın."

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ondan dolayı mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Vallahi, yüzde 60'ı. Kamplaştırmışsınız Türkiye'yi, kamplaştırmışsınız, bir kısım da yani... Ya, her şeye de karışmayın. Bakın, haksız mıyım arkadaşlar? Kimin kaç çocuk yapacağına, o çocuğu nasıl doğuracağına... Diyor ki: "Sezaryenle yapmayın, normal doğum..." Nasıl doğuracağına, doğurduğu çocuğu nasıl besleyeceğine karışmayın, ka-rış-ma-yın. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ORHAN YEGİN (Ankara) - Kardeşim, onun bilimsel açıklaması var, haberin yok.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Bakın, nüfus artsın, hakikaten doğum oranları çok düşük, çok büyük tehlike.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sizin öneriniz nedir?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Türkiye'nin en büyük avantajı genç nüfusunun yoğun olması -Sayın Bakan da söyledi- bütün projeksiyonlarda 2050 yılında maalesef yaşlı bir nüfusa sahip olacağız ama buna da karışmayın, kurban olayım buna da karışmayın. Her şeye karışıyorlar, her şeye, karışmadıkları bir şey yok ki.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin en temel meselesi yoksulluk. Bakın, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yayımladığı sosyal yardım verilene göre milyonlarca insan sosyal yardım almadan geçinemediğini ortaya koydu. 14,8 milyon kişi barınma, ısınma, sağlık ihtiyaçlarını yardımlarla sağlıyor. Bakın, Eylül 2024 itibarıyla 3 milyon 688 bin hane düzenli sosyal yardımlardan faydalanıyor. Yaklaşık 14,8 milyon kişiyle ifade edilen bu rakam tek seferlik yardımlar, doğum yardımı, proje destekleri, kamu kurumlarından transferler ve genel sağlık sigortası primi devlet tarafından ödenenler dâhil değil, bununla beraber rakam 17 milyonu geçiyor. Türkiye'de düzenli sosyal yardıma muhtaç olan hane sayısı 2013-2018 arasında 330 bin, 2018'den bu yana da 1 milyon 100 bin artmış durumda. Düzenli yardım alan hane

sayısı 2013'te 2,3 milyon, 2018'de yaklaşık 2,6 milyonmuş. Sosyal yardıma muhtaç olan haneler 2013'te yüzde 63, 2018'de yüzde 43 artmış durumda, bunun da sebebi, maalesef "tek kişilik hükümet sistemi" dediğiniz "Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi" dediğiniz tek adamlık sistemi olduğunu düşünüyoruz.

Bakın, 2013 yılından bu yana yaklaşık yüzde 60 artmış sosyal yardım alan hane sayısı. Sayın Cumhurbaşkanı dün açıklıyor işte elektrik, doğal gaz faturalarına ne kadar destek verildiğini söylüyor. Maalesef 4,1 milyon hane elektrik desteğine muhtaç hâle gelmiş durumda, 4,1 milyon. Biraz önce Genel Kurulda söyledim, diyor ki Bilge Kağan "Türk illerinde yoksulluk o kadar azalsın ki fakirlik suç sayılsın." Bin üç yüz yıl önce "Türlere yoksulluk yakışmaz." demiş. Şimdi, bin üç yüz yıl sonra "Fakirlik Allah'a yakın olmaktır." diye halkı yoksulluğa mahkûm ediyorsunuz. Fakirlik Allah'a yakın olmaksızın biraz da siz yakın olsanız Allah'a, biraz da siz yakın olun. Vallahi diyorum, biraz da Allah'a siz yakın olun, madem fakirlik Allah'a yakın olmaksızın Orhan Yegin biraz da siz yakın olun, hep fakirler yakın olacak değil ya!

Bakın, ayda 6.666 liradan düşük geliri olanlar Aile Destek Programına yönelik verilerde gizlense bile değerli arkadaşlar, 2022 yılında 3 milyon 99 binle başlayan program kapsamındaki hane sayısı aylar içinde artarak Mayıs 2024'te 3 milyon 479 bine çıkmış durumda. Dolayısıyla bunlar ciddi rakamlar. Ayrıca, bakın, yine, sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlanan çocuk sayısının ulaştığı boyuta bir bakın arkadaşlar. 2020 yılında, 129 bin, 2022'de 157 bin, 2023'te 264 bin, 2024'ün Mayıs ayına kadar 170 bin, muhtemelen 350 bini bulur, bu da Türkiye'nin rakamı değerli arkadaşlar; bu, bizim açıklamış olduğumuz rakam değil.

Çocuk işçiliği meselesi... Değerli arkadaşlar, bakın, çocuk işçiliği meselesi de çok ciddi bir mesele. 2017 yılında yüzde 36,8 olan yoksul bebek oranı 2022'de yüzde 41,4'e, yoksul çocuk oranı ise aynı dönemde yüzde 40,8'den yüzde 43,8'e yükselmiş durumda. Türkiye'de 0-17 yaş grubundaki 7 milyon çocuğun yoksulluk içinde yaşadığını, bunların 2 milyonunun ise derin yoksulluk içinde olduğunu ortaya koyuyor.

Bakın, dillere destan bir çocuk yardımınız var, övünüyorsunuz: Birinci çocuk için 300 TL, ikinci çocuk için 400 TL, üçüncü ve sonraki çocuklar için 600 TL tutarında doğum yardımı ödemesi yapılıyor. Bebek bezi 500 TL, bebek maması 400 TL, bir öğün yemek bile 300 TL tutarken maalesef, siz bununla övünmeye devam ediyorsunuz. Bakın, Cumhuriyet Halk Partili belediyelerin sosyal yardımları tam 4,7 kat artmış, maalesef halkın yoksulluğundan dolayı Türkiye'nin her yanında kent lokantaları açarak bu yoksulluğun yenilmesine yardımcı olmaya çalışıyor Cumhuriyet Halk Partililer.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Kent lokantalarıyla mı?

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, sosyal yardımlara gelelim değerli arkadaşlar. Bakın, bu sosyal yardımlarda, maalesef, çok şikâyet var. Kaymakamlıklar veya çoğu yardımlar... Maalesef, AK PARTİ'liler bunu sanki babalarının cebinden dağıtıyormuş gibi yapıyorlar Sayın Nilgün Ök. Babanızın cebinden değil, hepimizin ödediği vergilerden dağıtılıyor bunlar.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Başkanım, beni dâhil etmeye çalışıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ağbaba, isim vererek sataşma yapmayın.

Tamam, yardım ben.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi size bir şey söyleyeceğim değerli arkadaşlar...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Ders çalışmadan bir konuşma yapıyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ne yapıyorum?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Yani size uymadı bu konuşma.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, bu konuda çok ciddi şikâyetler var, sosyal yardımlar... Hadi belediyeyi anladık, belediyelerinizinkiler AK PARTİ'nin mahalle temsilcileri tarafından dağıtılıyor ama bakın, değerli arkadaşlar, bu, doğru bir iş değil, yoksul, fakir arasında ayırım yapılmaz.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Belediyeleriniz, kadın konukevlerini kapatıyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Yoksulun CHP'lisi, AK PARTİ'lisi, MHP'lisi, DEM'lisi olmaz; maalesef, bu konuda ayırım yapıyorsunuz, ayırım, ayırım. Ay-rım-cı-sı-nız! Ayırmıcısınız değerli arkadaşlar.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Konserlere verdiğiniz milyonları konuşalım.

CAVİT ARI (Antalya) - Konuşalım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis edelim.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Bakan, ben laftan yılmam, hiç yılmam; hatta bana biraz daha atın, motive oluyorum.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) - Ders çalışmıyorsunuz.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Ben laftan yılmam, ben laftan yılmam, onu söyleyelim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Deprem bölgesinde... Neyse, sonra cevap veririz size.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, Malatya'da örneğin -Sayın Bakan da duysun- AFAD ve Kızılay iş birliğiyle ihtiyaç sahibi depremzedelere Esen kart dağıtılıyor, iyi yapıyorlar. Peki, bu Esen kartın dağıtım kriterini alan da bilmiyor, almayan da bilmiyor; ciddi kuşku oluşuyor değerli arkadaşlar. "Esen kart" dediğimiz, Malatya'da bir Esenlik Market var, herhâlde o ismi de oradan alıyor, onu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bir de bakın, değerli arkadaşlar, Bakanlık bünyesinde çeşitli kurumlara para aktarılıyor. Sayın Bakan, 2023 yılında 83.048 çocuk için 50 milyon 781 lira aktarılmış Diyanet İşlerine, 2024 yılının ilk dokuz ayında 52.348 çocuk için 41 milyon lira Diyanete para aktarılıyor. Bu parayı niye aktarıyorsunuz, siz niye kullanmıyorsunuz, onu merak ediyorum.

Bir de değerli arkadaşlar, yine, Sayın Bakanım, her bütçede söylüyorum, bakın, depremzedelerde bir büyük problem var çocuklar için,

kadınlar için. Bu problem ne? Hem Malatya için hem Adıyaman için hem Hatay için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Başkanım, bitiriyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir dakika veriyorum.

Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Allah kimseyi $7 \times 3 = 21$ metrelik konteynerlerde yıllarca yaşamaya mahkûm etmesin. Bir büyük problem var. Bakın, maalesef, toplum yapısından dolayı erkekler sabah kalkıyorlar, otobüse biniyorlar, çarşıya gidiyorlar, çay ocağında, paraları yoksa parklarda oturuyorlar. Kadınların hiçbir sosyalleşme imkânı yok Sayın Bakan. Bakın, yaşadığım için söylüyorum, gözlerimle gördüğüm için söylüyorum. Çocuklar büyüdüklerinde yeni bir nesille ve maalesef, olumsuz bir nesille karşılaşacak Türkiye çünkü çocuklarımız -top sahası yok, internet kısıtlı- oyun oynayamıyorlar, hiçbir sosyal etkinlikleri yok, o konteyner kentlerde yaşamlarını sürdürmeye çalışıyorlar. Lütfen bu konuya... Söylemediğim Bakanlık kalmadı; Murat Kurum'a söyledim, İçişleri Bakanına söyledim, en sonunda size söylüyorum: Lütfen bu konteyner kentlerdeki çocukların ve kadınların sorunlarına, yaşamlarına bir el atın.

Bütçenizin tekrar hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece Komisyon üyesi milletvekillerini bitirdik.

Şimdi Komisyon üyesi olmayan milletvekillerine geldik.

İlk olarak DEVA Partisinden başlıyoruz.

Sayın Elif Esen, buyurun lütfen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Çok Değerli Bakanımız, kıymetli bürokratlar ve kıymetli milletvekilleri; bugün burada zamanım çok az olduğu için sadece bir alanı, engellilerin haklarını ve sosyal adaletin en önemli unsurlarından biri olan evde bakım hizmetleri hakkındaki sorunlar, ihtiyaçlar ve çözüm önerilerimi sizlere sunacağım.

Biz bir süredir sahada "Engelli raporum iptal edildi." "Rapor almakta sorun yaşıyoruz." "Zor geçiniyoruz." serzenişlerini duyuyorduk. Konu çok hassas, çok önemli çünkü bir ya da bazen birkaç engelli bireyin bulunduğu ailelerde yaşam şartları, hele de yoksulluk varsa âdetâ "Survivor." Kamu maliyesi uzmanlarıyla faaliyet raporları, bütçe kalemleri üzerinde çalışıyoruz. Yaklaşık yarım milyon kişi, 549 bin aile evde bakım desteği alıyor ve bu aileler, toplumda engellisi olup aynı zamanda da derin yoksulluk yaşayan aileler ve çok seçici kriterlerle ancak 8-9 bin lira alabiliyorlar. Bu ailelerin aldıkları evde bakım desteği hem engelli bireyin ve ailesinin yaşam kalitesini artırıyor hem de toplumun genel refahına katkı sağlama potansiyeli barındırıyor. Sosyal yardım tutarı olarak baktığımızda devlet özel bakım merkezlerine kişi başı aylık yaklaşık 35 bin lira ödeme yaparken evde bakım desteği için verilen destek ise sadece 9 bin lira. Devlet bütçesine yük olarak bakıldığında evde bakım desteğinin dışarıda bakım desteğine göre çok daha efektif ve desteklenmesi gereken bir sosyal hizmet modeli olduğu açıktır. Ancak bu 9 bin lira, memur maaş katsayısı gibi değişkenlerden etkilenmiyor ve düzenli artmıyor, enflasyon karşısında gün gün eriyor. Bu tutarın, engellisinin yanında kalmak zorunda olan tek ebeveynli ailelerde geçinmeye hiç yetmeyeceği açıktır, yeniden değerlendirilmesi şarttır.

Kişi sayısı olarak baktığımızda ise bir anormallikle karşılaşılıyor. Normal şartlarda 2023'e kadar nüfusun da artmasıyla destek alan yoksul engelli sayısının her yıl yaklaşık 25-30 bin kişi arttığını görüyoruz. İşte, biz, her yıl artan evde bakım alan kişi sayısının 2023 yılında hiç artmadığını, hatta azaldığını gördük ve şaşırдық. Hatta son on sekiz ayda evde bakım ücreti alanların sayısı yaklaşık 41 bin kişi azalmış, oysa nüfus artıyor, yoksulluk derinleşiyor; bunlar Bakanlığın faaliyet raporundaki rakamlar. Yakın zamanda bu konuyla ilgili bir soru önergesi verdik ve ayrıca ilgili kanun teklifimizi de yüce Meclisimize sunduk.

Şimdi, sorunun kök sebebine geliyorum. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 26 Mayıs 2023 tarihinde yayımlanan yönetmelikle, engellisi bulunan ailelerin evde bakım hizmetlerinin ücret alınmasıyla ilgili değişiklik yapılmış ve bazı kısıtlamalara gidilmiş. Bu tarihten sonra engellilik sağlık kurulu raporunda yapılan değişikliklerle engelli raporunda daha önce "ağır engelli" olarak ifade edilen kişiler bu yönetmelikle yeniden tanımlanmış ve alınan engellilik sağlık kurulu raporlarında engel oranı "tam bağımlı" ve "kısmi bağımlı" olarak ayrılmıştır. Yani kısaca, bu yönetmelik, başkasının yardımına mutlaka ihtiyaç duyan kısmi bağımlı engellilerin evde ya da kurumda bakım ücretinin ve hizmetinin kesilmesine sebep olmuştur.

Tespit ve öneri getirmeden evvel beni çok sarsan durumlardan birini örnek olarak burada içim kan ağlayarak aktarmak istiyorum: İstanbul'da engelli evladı bulunan bir anne bu değişikliklerle "kısmi engelli" sınıflandırması sonrası bakım yardımından mahrum kalıyor. Sonuç ise yürek paralayıcı, bu annemiz, geçinebilmek için merdiven silecek ama engelli yavrusunu evde tek bırakmıyor, merdivenlerini sildiği yerin merdiven demirlerine zincirliyor her gidişinde çünkü başka şansı yok. Evde bakım hizmeti işte bu demek, bir annenin geçinmek için çalışmasına olanak tanımak, engelli bir yavrumuzun evinde korunaklı bir ortamda işinin ehli bir bakım personeliyle güvende olması demek. İnsanlara eziyet ediyoruz. Lütfen Sayın Bakan, bu hatalı düzenlemeler yüzlerce bakıma muhtaç insanı ve ailesini perişan etmeye devam ediyor. Ocak itibarıyla bu sayılar, ki sayı değil, insanların derdi, çözümsüzlüğü katlanacak çünkü 2023 yılı sonu itibarıyla engelli raporlarının sürelerinin dolması, kısmi engelli sınıfına geçeceklerin olması, engellilik oranlarındaki düzenlemeler ve gelir kriterlerindeki bakanlıklar arası değişikliklere bağlı olarak bakım destekleri kesilecek, derin yoksulluğun da derinine itilecekler.

Hızlıca, gelir kriterleri belirlemede karmaşa giderilmelidir. Üç ayrı kanunda üç ayrı düzenleme var: Birinde brüt asgari ücretin 1/3'ü kullanılıyor, bir diğerinde net asgari ücretin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, sıradaki konuşmacıya geçeceğiz. 2 değerli beyefendi konuşmalarını geri çekti, teşekkür ediyorum kendilerine; Sayın Şamil Ayrım ve Sayın Kayıhan Pala'ya. Örnek olabilir değerli milletvekilleri, ben buradan ilemiş olayım.

Şimdi Sayın Seda Kâya Ösen konuşacak.

Sayın Ösen, buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum. 2025 yılı bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Ülkemiz derin bir ekonomik kriz ve gelir dağılımında devasa farklar açan, haksızlığın ve hukuksuzluğun temelini oluşturan enflasyon canavarıyla uğraşırken ekonomide yaratılan tahribatın acısını toplumda en derin şekilde aileler hissediyor. Karnı doymayan çocuklar, çocuklara mahcup olmaya alışmış analar ve babalar, torunlarına bir yemek dahi ismarlayamayan nineler ve dedeler. Günden güne derinleşen yoksulluğumuz ailelerimizde ve yarılarımız olan çocuklar üzerinde ciddi travmalar bırakıyor. Bakın, bu ülkede kent lokantaları yüzünlü icadı olarak talep görüyor. İşlerin yolunda gitmediğini görmemiz için daha ne yaşanması gerekiyor? En büyük derdi karnını doyurmak olan milyonlarca vatandaşımız varken kamu harcamalarını, yap-işlet-devret modellerini, durdurmaya teşebbüs dahi etmediğiniz kamuflasyonu konuşmak ne kadar mantıklı Sayın Bakan? Çocuklarımız, gençlerimiz ve kadınlar her gün daha da canice hislerle öldürülürken Bakanlığınızın mevzuatta yazan görevlerinden daha fazla bir şey yapması gerekmiyor mu? Hükümetiniz küçük kız çocuklarını ve kadınları ne yazık ki koruyamıyor. İzmir Selçuk'ta göz göre göre gelen vahşeti Bakanlığınız 18 kez görmesine rağmen dur diyemedi. Sizi hedef tahtasına oturtarak Türkiye'de yaşanan sorunların tek sorumlusu olarak sizi gördüğümüzü kesinlikle söylemiyoruz ancak Hükümetin yaptığı her yanlış politikanın bedelini sizin sorumlu olduğunuz Bakanlık ve ülkemizde yaşayan aileler, kadınlar ve çocuklar ödüyor.

Sayın Bakan, Türkiye'de doğum oranları daha önce de söylendiği şekilde alarm verecek şekilde düşüyor. TÜİK'in raporuna göre 2030 yılında 88 milyon, 2050 yılında 93 milyon... Bakın, dikkat edin, 2100 yılında nüfusumuzun 77 milyona düşmesi bekleniyor. Türkiye adım adım uluslararası müdahalelerle demografik değişime doğru giderken 2023 yılında doğum oranı 1,51'e kadar düştü. Bu tablo biraz da sizlerin eseri değil mi? Neden mi? Kadınların ya annelik ya da kariyer seçimi yapmaya zorlandığı bir ortamda, belediye kreşlerinin kapatılacağı tartışmalarının yapıldığı bir gündemde doğurganlık oranlarının keskin biçimde düşmesi sizce de çok normal değil mi? Bu tartışmalar yapılırken nüfusun artırılması için Bakanlığınızın atacağı adımlar şimdiden önemini ve meşruiyetini kaybetmez mi?

Sayın Bakan, Türkiye yaşıyor. Bir zamanlar genç nüfusıyla ekonomik kalkınmada öncü rol oynayan demografimiz eski günlerini kaybetmek üzere. Türkiye'de 65 yaş üstü yaklaşık 9 milyon kişi yaşıyor. 2020 yılında Bakanlığınızın yayımladığı Yaşlı Nüfus İstatistik Bülteni var. Rapora göre ülkemizde 2010 yılında yaşayan 5 milyon 327 bin yaşlı nüfus var, 2024 yılında bu rakam 8 milyon 722 bin, on dört yılda yüzde 64'lük bir artış yaşanmış. Bakın, zıplama yapmış istatistik. Nüfusun yaşlanmasıyla birlikte vatandaşlarımızın da belli talepleri ortaya çıkmış elbette. Türkiye'deki huzurevlerinin sayı ve kapasitesine yönelik tartışmalar da böylelikle ortaya çıkmıştır. Huzurevi sayısının yetersiz olmasından kaynaklı olarak bazı otellerin huzurevine çevrileceğine dair iddialar kamuoyuna yansımıştır. Otellerin huzurevlerine çevrilmesi hususunda görüşleriniz nelerdir, bu iddialar doğru mudur? Pronatalist politikalar geliştirmek için hangi adımları atıyorsunuz? Ve son kez sormak isterim: Sosyal yardımları adaletli dağıttığımızı denetleyebiliyor musunuz? Daha önce il başkanlığından gelen bir siyasetçi olarak kentim İzmir'deki hemen hemen her mahalleye gittim ve bazı mahallelerde mahallenin en zenginlerinin AK PARTİ üyeliği karşısında daha çok yardım aldığına kendim bire bir şahit oldum. Sizce bu denetim mekanizması yeterince verimli çalışabiliyor mu?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkürler Sayın Ösen.

Değerli milletvekilleri, şimdiye kadar 2 sayın milletvekilinin konuşması bitti, Allah nasip ederse 35 kişi daha bekliyor.

Şimdi, Sayın Karaca Demir konuşacak.

Buyurun lütfen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum. Sayın Bakan, vizyon belgeleriniz, eylem planlarınız, çalıştaylarınız, bütçeniz aslında çöken sistemin üstüne pullu kıyafetler giydiriyor. Burada destek programlarıyla övündünüz. Açıkça söyleyelim: Yangında yiten 5 yoksul çocuk gösterdi, sizin Barınma Destek Programınız çökmüştür. Narin cinayeti gösterdi, Çocuk Takip Sistemi çökmüştür. Yıllık hedef sayı yakalansın diye meslek elemanlarına kapı önlerinde anket yapar gibi kısa bilgiler doldurttuğunuz ASDEP sistemi çökmüştür. 612 bin çocuğun eğitim dışında kaldığı ülkede okul destek sistemi, eğitim tedbir uygulamaları çökmüştür. Her 3 çocuktan 1'inin okula aç gittiği ülkede bakım tedbiri uygulamaları çökmüştür. Her gün engelli bakım merkezlerinden ölüm, şiddet, istismar haberleri geliyor. Sayın Bakan, siz sadece beş günde 3 vaka için açıklama yapmak zorunda kaldınız. Özel bakım merkezi devlete ait olanların tam 3 katı, özellerde engelli başına 40 bin lira verirken evde bakım yapan kadına sadece 9 bin lira ödüyorsunuz. Sisteminiz patronları ihya etmek için kadınların başına çökmüştür Sayın Bakan. 16 şehirde huzurevi yok, yaşlılar yine burada da özele mahkûm. Yoksul yaşlılar sıra beklerken ölüyor. Bu ülkede 78 yaşında inşaat işçiliği yaparken ya da sokakta donarak ölen yaşlıların sayısı arttı. Yaşlı bakım sisteminiz yoktu Sayın Bakan, olan da çökmüştür. Bakım tedbiri alınması gereken çocuk sayısı yoksulluk yüzünden artıyor. Kurum kapasiteleri dolmuş, meslek elemanlarına bakım tedbiri almamaları için baskı yapılıyor. Çocukların sıraya alındığını, iki üç yıl bekletildiğini biliyoruz. Siz "1.185 çocuğunu 1.180'e indireceğiz." diyorsunuz, çocuk bakım sisteminiz çökmüştür. Kreşlerden el çekmişsiniz, belediyeleri cezalandırmışsınız, özelleri teşvik etmişsiniz, kreşin kamusal bir hizmet olarak sunulmasına bütçe ayırmamışsınız ama Diyanete 4-6 yaş Kur'an kursu desteği için bir yılda 75,5 milyon lira para aktarmışsınız Sayın Bakan. Tarikat, cemaatlara 20 milyonluk transferiniz yetmemiş, 2025'te 6 milyon daha aktaracağımızı ilan ediyorsunuz. Bakanlığınızın sorumlu olduğu her alanda apaçık bir çürümüşlük ve çöküş var ama siz bırakmışsınız onları, "Aileyi, çocukları koruyoruz." lafazanlığı altında LGBTİ'lere karşı nefret örgütlemeye para saçıyorsunuz. Her konuyu bağımlılığa bağlıyorsunuz,

eğer bağımlılıkla bir derdiniz olsaydı sadece bu sistemin çürümüşlüğüne örtü yapmak için kullanmazdınız, 6 yaşına indi uyuşturucu yaşı. Bakanlığınza madde bağımlılığı alanında hizmet veren çocuk koruma, ilk müdahale ve değerlendirme ünitelerine gelen çocuk sayısı bu yıl rekor kırdı. Kapasitesi 12-20 çocuğa hizmet verecek şekilde düzenlenen bu ünitelerde 30-40 çocuk kalıyor. Burada sekiz gün kalmaması gerekirken sekiz ay kalan çocuklar var ve bu ünitelerde hijyen koşulları dahi yok. Daha vahimi, çocuklar Bakanlık onayı bulunmayan binalarda tutuluyor. Çocuk bakım evlerinde fuhuş çeteleri iddiaları kol geziyor. Bu konuda canla başla çalışan Dilek Ekmekçi'ye el birliğiyle deli raporu çıkarmaya, tutuklamaya çalıştı bu iktidar. "Kadının güçlenmesine 6 milyara yakın bütçe ayırdık." dediniz burada, asla doğru değil. Bütçe kalemlerinde niye o zaman 4 milyar 885 bin lira ayrılmış görünüyor? Üstelik bunun da 3 milyardan fazlasının personel harcaması olduğunu saklıyorsunuz. Geriye ne kaldı kadınların güçlendirilmesi için? Sizin verdiğiniz rakamları bile doğru saysak, kadın yurttaş başına 38 kuruş. Sığınmaevleri konusunda da apaçık bir kandırma var burada. Verdiğiniz rakamlarda belediyelerin ve kadın kurumlarının açtığı sığınmaevleri var ama niyeyse siz övünüyorsunuz. Bakanlığın 2021 yılından bu yana hiç sığınak açmadığını neden gizliyorsunuz Sayın Bakan? Sisteminizin çöküşünün en büyük göstergesi sosyal yardımlar. Rakamlar ortada, sosyal yardımlar AKP iktidarının elinde bir seçim sopasıdır. 2024 yılında Ocak-Eylül arası ne hikmetse en çok yardım yapılan ay mart ayı ve seçimlerin yapıldığı ayda kat kat artmış sosyal destek programı, sonraki aylarda azalmış. Siz yoksulluğu seçim yatırımı olarak mı görüyorsunuz Sayın Bakan? Depremden ardından kayıp çocuk olmadığını iddia ettiniz. İçişleri Bakanı sizi yalanladı, kalktı burada dedi ki: "30 çocuk kayıp." Depremde yakınlarını kaybedenlerin çığığını neden dikkate almadınız Sayın Bakan, çocuklarımız nerede? Bakanlığınızın işini doğru yapabilmesi için işin ehli meslek elemanlarının desteklenmesi gerekirken Bakanlıkta mobbing ve baskının, angaryanın, sürgünün sonu gelmiyor. İş kolu emekçileri güvencesizler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Sera Kadıgıl...

Arkadaşlar, lütfen... Değerli milletvekilleri, hoş geldiniz. Buyurun lütfen. Sükûneti tesis edelim lütfen.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, hoş geldiniz. Çok ağır şeyler konuşuyoruz çünkü berbat bir durumdayız ülkecek ekonomik olarak ve sizin Bakanlığınız, bu berbat ekonomik durumda yurttaşın açlığına, sefaletine bir parça merhem olsun diye kurulan, var olan bir bakanlık ama sizin bütçeniz de berbat bir durumda. Merkezî bütçeden aldığımız pay sadece son iki senede yüzde 2'ye yakın, 1,5'a yakın erimiş durumda. Yani halk hızla yoksullaştırılırken yoksullaştırılan halka yardım etmesi gereken Bakanlığın bütçesinden de çalan bir iktidarla karşı karşıyayız şu anda ve en yüksek pay Bakanlığımızın bütçesinde 220 milyarla yoksullukla mücadeleye ayrılmış durumda. Utanç verici bir rakam bu, ülkemiz adına utanç verici. Demek ki bu kadar çok yardıma muhtaç insan yaşıyor yirmi iki yıldır yönettiğiniz ülkede ve kadınlar aç, çocuklar aç, erkekler aç ama biz yatıp kalkıp "Aileyi koruyacağız..." Hangi aileyi? Sizin koruduğunuz aile kimlerden oluşuyor? Ben bunu gerçekten yıllardır merak ediyorum. Yoksullukla mücadeleye 220 milyar ayırmışsınız. En yüksek pay dediğim gibi.

Başka bir şey söyleyeceğim ben size. Garanti ödemelerine aynı saray rejimi, mensubu bulunduğunuz saray rejimi 204 milyar TL ayırmış. Yani eğer ki biz, bu yap-işlet-devretler üzerinden müteahhitlere paralar akıtmasak sizin övündüğünüz o yardımlar var ya, engellilere, şehit yakınlarına, gazilere, çocuklara, kadınlara, ailelere, yoksullara -övündüğünüz yardımlara- her birine 2 katı fazla para verebilirsiniz. Bunun yerine bunu tercih etmiyor, mensubu olduğunuz Hükümet müteahhitlere para vermeyi tercih ediyor, Sayın Bakan. Ve arkadaşlar diyor ki: "Son yirmi yılda yaptıklarımızı anlatmaya kalksak yirmi gün sürer." Yapmadıklarımızı anlatmaya kalksak yirmi hafta sürer, emin olun bundan. Ve gelin bir bakalım, o yüzden sadece son üç aya bakacağım ben çünkü zamanımız çok az. İzmir Selçuk'ta 5 çocuk öldü. Çok utandım ben. Milletvekiliyim. Sizin de çok utandığınıza eminim. Az önce Mehmet Bey doğru bir şey söyledi; herkesin çok utanması gereken bir şeydi. Özellikle ama size çok kızdım, 18 kez ziyarete gitmiş olmanız nedeniyle ekstra sinirlendim. Sebebini de söyleyeyim: Ben avukatım Sayın Bakan, gittiniz -siz bizzat elbette gitmediniz- memurlarımız gitti, 18 kez, o barakanın içerisinde 5 yavrucağın babasız bir şekilde yaşadığı şartları gördü ve ne oldu? "Aile vermedi diye almadık bu çocukları." dediniz. Alabilirdiniz Sayın Bakan, çocuk mahkemesine başvurabilirdiniz, tedbir koydurabilirdiniz, alabilirdiniz bunları. Almadınız. Sebebini de söyleyeyim: Yer yok. Böyle, bu şartlarda yaşayan tek çocuk o İzmir'deki 5 çocuk değil, on binlerce hane var bu şekilde.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Bilmediğiniz bir şeyi konuşmayın.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - On binlerce hanede yüz binlerce çocuk derin yoksulluk içerisinde var olmaya çalışıyor. Alacak yeriniz olmadığı için alamadınız bu çocukları Sayın Bakan ve öldüler. Öldüler. Bu çocuklar neden bir barakanın içerisinde kapısının kolu çıkarılmış bir yerdediy?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Evi gördünüz mü, aileyi gördünüz mü?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Kreşlere geleceğim. Millî Eğitim Bakanı olacak bir zatımühterem var, çıkmış, açıklama üstüne açıklama yapıyor. Kreşler aslen sizin sorumluluğunuz. Tek bir cümle ben duyamadım. Geçen sene bir cümle duymuştum, sevinmişim de takdir de etmişim. Geçen sene burada bir sunum yaptınız, dediniz ki: "Mahalle tipi kreş modelimizle ilgili çalışma başlattık." Ve bunu kadın eşitliği, kadın özgürlüğü üzerinden anlattınız. Bu sene özellikle sununuza bu sebeple baktım, 11'inci sayfada demişsiniz ki: "Mahalle tipi kreş modelimizle ilgili çalışma devam ediyor." Rakamlarınıza bakıyorum şimdi Sayın Bakan. 2.242'den 2.880'e çıkmış ve 0-3 yaş için bile değil. Yani Türkiye Cumhuriyeti devletinin Aile Bakanlığı bu sene içerisinde yapa yapa 40 tane kreş yapmış. Kaçı 0-3 bilmiyorum. Siz, bu şekilde mahalle bazlı kreş açmaya kalksanız, 32 bin tane mahalle var bu ülkede, yedi yüz elli yıl sonra her mahallede bir kreş açmış olacaksınız. Yapamıyor musunuz, imkânınız mı yok diye düşünüyorum. Dönüyorum, İBB açıklamasına bakıyorum, mesela beş yılda 105

kreş yapmışlar. Yılda ne diyor? 25. Koskoca Türkiye Cumhuriyeti devletinin Aile Bakanlığı bir tek bir İstanbul Belediyesinin 2 katı kadar mı kreş açabiliyor? Bu mudur sizin çocuklara verdiğiniz değer ve önem?

Hadi bir şey daha sorayım ben. Az önce sordular AKP milletvekilleri, "Belediyeler neden açmıyor, Sığınmaevi açmıyor?" diye sordular mesela değil mi? Ben soruyorum arkadaşlar size: Siz iktidarsınız. Sığınmaevi zorunluluktur 100 binin üzerindeki her belediyede. Neden açmıyorlar, neden açtırmıyorsunuz? Hepinize soruyorum ben bunu. Kreş kısmına gelelim. İş yerlerinde zorunlu değil mi? 150'den fazla çalışanı olan her yerde kreş açmak zorunlu. Siz iktidar vekillerisiniz, siz söylenmek için maaş almıyorsunuz. Siz bu kanunu niye uygulatmıyorsunuz kardeşim? Hep ne yaptığımızı anlatıyorsunuz ya, ne yapmadığımızı anlatıyorum. Ne yaptınız? AKP milletvekilleri, iş yerlerindeki kreş zorunluluğu için ne yapıyorsunuz siz; neden hiç kılınızı kıpırdatmıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Siz AK PARTİ'yi...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Ancak konuşuyorsunuz, hiçbir şey yapmıyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Bırakın anlatsın.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Neyi anlatsın? Neyi anlatsın?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri...

Sayın Şengül Karslı...

Bitti değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Bakın, iş yeri kreş açmıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, Sayın Sayın Kadıgil, teşekkür ediyorum.

Sayın Çankırı... Evet, teşekkür ettik değerli arkadaşlar.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

ASU KAYA (Osmaniye) - Koskoca Bakanlık açmamış yıllardan beri, ŞÖNİM ayrı, sığınmaevi ayrı. Bakanlığın yapmadığı şeye söylüyorsunuz ya! Koskoca 1 milyonluk bütçeleriniz var. Açılan kreşi kapatıyorsunuz, "ŞÖNİM niye açmadınız, sığınmaevi niye açmadınız." diyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - İşinizi yapın arkadaşlar, işinizi. Benim işim eleştirmek sizin işinizi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Diğer arkadaşlarımızın hakkına girmeyelim lütfen. Lütfen değerli arkadaşlar... Sayın Çankırı, Sayın Kadıgil, Sayın Kaya, her biriniz kendinizi ifade etme imkânına sahipsiniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Sahip değiliz Mehmet Bey.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bakın, arkadaşlarımız bekliyor. Bu arkadaşlarımızın...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sen konuştun, dinledik. Sen de dinle!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Seninle mi konuşuyorum ben şu an. Sen işini yap! KEFEK Başkanısın sen.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet değerli arkadaşlar...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Bak orada Başkan da Başkan Vekili de. Rahatla.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Çiğdem Vekilim, neden gidip sen niye kreş açmıyorsun demiyorsun? İktidar vekilisiniz, soruyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

Sayın milletvekilleri, sizleri, başka yerlerimiz var, oraya davet ediyorum. Kendi kendinizi ikna edin orada, lütfen.

Evet, Sayın Şengül Karslı'ya geleceğiz değerli arkadaşlar.

Sayın Şengül Karslı, buyurun lütfen.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Evet, biz millete hizmet için çalışırken birileri canlı yayın açıp toplumu yanlış bilgilendirmeye devam ediyor ancak iftira, karanlıkta atılan taş gibidir, kime değdiği değil, atanın elini kirlettiği de bellidir diyorum.

Değerli Başkanım, kıymetli vekillerim, Sayın Bakanım; toplumun en hassas noktasına dokunan ve çok geniş bir alanda faaliyet gösteren Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızı, yalnızca bir kamu kurumu olarak değil, aileyi güçlendiren, çocuklarımızın geleceğini inşa eden ve sosyal adaleti sağlayan bir yapı olarak görüyorum. Dolayısıyla, ele alınacak pek çok konu, değerlendirilecek birçok başlık var. Pek tabii ki bunların hepsini konuşmak ve tartışmak bizlerin sorumluluğunda. Ben de bu hassas görev alanında tekrara düşmemek adına gündemimizi ve hayatımızı doğrudan etkileyen ve buradaki arkadaşlarımızın da duyup öğrenmesinde fayda gördüğüm bir iki hususa değinmek istiyorum.

Malumunuz dijital çağda bilgi enformasyon toplumunda yaşıyoruz. Bu tarihsel safha beraberinde pek çok fayda sağlarken ciddi tehlikeleri de barındırıyor. Özellikle sosyal medya artık çocuklarımızın oyun oynadığı ve haberleştiğimiz bir mecra olmaktan çıktı. Zorbalık, yanlış yönlendirme ve bağımlılık gibi tehditler çocuklarımızı ve ailelerimizi büyük riskle karşı karşıya bırakıyor. Bu noktada Aile Bakanlığımız da devreye giriyor. Bakanlık bünyesinde oluşturulan Sosyal Medya Çalışma Grubu dijital dünyanın karanlık köşelerinden çocuklarımızı korumak için 7/24 çalışıyor ve bugüne kadar binlerce zararlı içeriğe müdahale etti. Bu grubun çalışmaları hakkında daha

detaylı bilgilere yer verilmesi faydalı olacaktır kanaatindeyim.

Çocukların gözünden dünyaya bakabilmek ve geleceği planlarken onların sesine kulak vermek ülkemiz için büyük bir kazanç. Bu bağlamda geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen Çocuk Zirvesi'ni de çok önemli buluyorum. Zirve, çocuklarımızın yalnızca birer dinleyici değil, karar alma süreçlerinin aktif bir parçası olabileceğini hepimize gösterdi ve bu anlamda önemli bir kazanım. Onların fikirleri, hayalleri ve talepleri geleceğin Türkiye'sini inşa ederken bize rehberlik etmeye devam edecek. Zirvede, çocuklarımızın geleceğin lideri olarak topluma nasıl katkı sunabileceklerini onların bakış açısından görme imkânı buldum. Bu vizyonun özellikle çocuk politikalarımız başta olmak üzere tüm çalışmalarımızı şekillendireceğine ve bize yol göstereceğine inanıyorum.

Bunun yanı sıra, Özne Çocuk Projesi'ni de son derece değerli buluyorum. Çocuk işçiliğiyle mücadelede zorla evliliklerin önlenmesine, göçmen çocukların haklarının korunmasından eğitim fırsatlarının artırılmasına kadar pek çok alanda yürütülen kapsamlı çalışmalarla çocuklarımızın hayatına dokunuyoruz. Bu proje, sanat, spor ve eğitim gibi alanlarda fırsatlar sunarken çocuklarımızın özgüvenlerini güçlendirmekte ve kendi ayakları üzerinde durabilmelerine bir zemin hazırlamakta.

Sözlerime son vermeden önce şu konuya da değinmek istiyorum: Hükümet olarak gerçekleştirdiğimiz tüm çalışmalarda hizmet anlayışını temel hareket etmeye gayret ediyoruz. Elbette yaptığımız işler ve düzenlediğimiz etkinlikler hakkında eleştiri hakkı tüm vatandaşlarımız ve siz siyasetçiler için açıktır. Yapıcı eleştirilerin politikalarımızı ve hizmet anlayışımızı geliştirme yolunda değerli bir katkı sunacağına da inanıyorum ancak ne yazık ki bazı arkadaşlarımız eleştiri yerine hakaret, yapıcı öneriler yerine yıkıcı iftiralarda bulundu, tüm gün buna şahit olduk. Unutulmamalıdır ki memleket meselesi söz konusu olduğunda sizlerden çıkan bir kıvılcım büyük bir atışa dönüşüyor. Bu nedenle, hepimizin bu konuda hassas olması gerektiğini bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, 2025 yılı bütçesinin çocuklarımızın, kadınlarımızın ve tüm aile fertlerimizin umutlarını büyüten bir tohum olacağına yürekten inanıyorum. Bu vesileyle, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın bütçesinin de hayırlı olmasını diliyorum, el ele vererek 85 milyonluk büyük Türkiye ailemiz için güzel bir geleceği hep birlikte inşa edeceğimize olan inancımı bir kez daha ifade ediyorum. Unutmayın ki "Çamur at, izi kalsın." diyenler gün gelir kendi kirlerinde boğulurlar.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karşı, teşekkür ederim.

Sayın Aliye Timisi Ersever, buyurun.

ASU KAYA (Osmaniye) - Güzel şiir okudunuz, okul gibi anlattınız ama Türkiye'nin bir ilçesinde 14-15 yaşındaki bir kız çocuğuna seri tecavüzler yapıldı...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) - Saygısız dilinizden dolayı sizi kınıyorum. Eleştirinizi çok daha nezaketle yapabilirsiniz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Okul müdürünün o kız çocuğunun okulda olmadığından bile haberi yok.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen arkadaşlar, Sayın Ersever'e söz verdim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Kız çocukları okulda değil ve okul müdürünün haberi bile yok. Haberlere yansıdı bu.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Korsan konuşma yapıyor Başkanım.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun Sayın Ersever.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli hazırun; öznesi de nesnesi de insan olan bir bütçeyi görüşüyoruz. AK PARTİ iktidarı iki farklı Türkiye yarattı. İktidarın Türkiye'sinde kamu kaynaklarıyla zenginleşen yandaş holdingler, çift maaşlı bürokratlar, torpille işe başlayan yandaş çocukları var. Halkın Türkiye'sinde ise açlık sınırı altında yaşayan milyonlarca emekli ve asgari ücretlinin geçim derdi var; ödenemeyen fatura ve kredi kartları, okula boş beslenme çantasıyla giden çocuklar var. Yarattığınız yoksulluğa bir de rakamlarla bakalım: Avrupa'da asgari ücretin en düşük olduğu üçüncü ülkeyiz. Eurostat verilerine göre, 2022 yılı kişi başına millî gelirimiz 10.659 dolar yani yine en dipteyiz, Yunanistan bizim 2 katımız. Başka bir sorun da, gelir dağılımı adaletsizliği kaygı veriyor. Geliri en düşük yüzde 20 toplam gelirin yüzde 6'sını alıyor, en yüksek gelir grubunu oluşturan yüzde 20 ise yüzde 50'sini; aradaki fark 8 kat. Her 10 kadından 4'ü, her 3 çocuktan 1'i yoksul. İşte yarattığımız Türkiye, yok ettiğiniz sosyal devlet. Bu tablo karşısında Bakanlığımız ne yapıyor? Önlem alıyormuş gibi yapıyor. Bakanlık yoksul ailelere 4 farklı gelir aralığı için aylık 850 lira ile 1.250 lira arasında yardım ediyor. Aylık 1.250 lira güne böldüğünüzde 41 lira eder; 4 ekmek parası. İşte sosyal politikadan anladığımız bu. Güçlü aileyi böyle mi yaratacaksınız? Yoksulluk can alıyor, çocuklarının masraflarını karşılayamayan anne babalar intihar ediyor. Sağlanan yardımlar ise sembolik düzeyde kalıyor.

Yüreğimizi kor gibi yakan iki olay bakanlığın da sorumluluktan ne kadar uzak olduğunu gösteriyor. İzmir'de 5 küçük yavrumuz yanarak can verdi. 18 kez aileyi ziyaret edip, çocukları koruma altına neden alamadınız? Bakanlık "1,4 milyon aileye ulaştık." diyor. Peki, bu aileye Bakanlığın eli niçin hiç değmemiş? "Bakanlık bütçesinin 50,6'sını kadınlar için ayırdık." diyorsunuz. Kadınlara sahip çıkılmıyor, çocuklar koruma altına alınmıyor.

Bir başka kan donduran olay da Niğde'de oldu. Bakanlığa ait bakım ve rehabilitasyon merkezinde 10 yaşındaki engelli çocuk gördüğü şiddet sonucunda hayatını kaybetti. Sayın Bakan, bu kurumlar hiç denetlenmiyor mu? Size gelen şikâyetler ciddiye alınmıyor mu? Eğer almıyorsa neden hâlâ biz bunları yaşıyoruz?

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; AKP iktidarı ülkeyi kadınlar ve çocuklar için cehenneme çevirdi. 2010 ile 2024 yılları arasında son on dört yılda 5.696 kadın katledildi. Bu rakamlar bir sayıdan ibaret değil; her biri bir can, umut. Sadece bu yılın ekim ayında 48 kadın yaşamdan koparıldı. 2 kadının İstanbul'da hunharca katledilmesinden sonra Sayın Bakan "Şiddetin kökünü kazıyacağız." dediniz. Bunu nasıl yapacaksınız? Bunu bilmek istiyorum ben de. Cezasızlık algısı bu kara tablonun en büyük nedenlerinden biri. Bu sorunu çözmek için bugüne kadar hangi düzenlemeleri yaptınız? İstanbul Sözleşmesi'nden çekilerek gericiği ve kirli ikiye bölümlü siyaseti insan hayatının önüne koydunuz. 6284 sayılı Kanun'u da uygulayamıyorsunuz. Yeniden, İstanbul Sözleşmesi'ne Türkiye taraf olacak mı? Bu soruların cevabını mümkünse

bekliyorum Sayın Bakan. Biz diyoruz ki: Kadınlar dünyayı değiştirir. AKP iktidarının karanlığını da biz kadınlar değiştireceğiz.

Teşekkür ediyorum. Bütçeniz hayırlı olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Ersever, teşekkür ederim.

Ali Karaoba, buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan ve değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Şimdi, bütçeyle ilgili çok ayrıntılı konuşuldu ama 2002'den bu yana AK PARTİ iktidarlarının en büyük sıkıntısı liyakatsiz atamalar. Ben de sizin Bakanlığımızla ilgili birkaç soru sormak istiyorum, doğru mu, değil mi bununla ilgili açıklama istiyorum.

Birincisi, ilk konu, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü. Bakanlığın taraf olduğu adli ve idari davalarda, tahkim yargılamasında ve icra işlemlerinde Bakanlığın temsil etmek gibi oldukça önemli bir görevi olan en önemli müdürlüklerden bir tanesi. Bu yüzden, Bakanlığın içinden yetişen, alanında uzman, tecrübeli ve yeterliliği olan bürokratların bu kadrolara atanmasını talep ederiz genelde. Şimdi soruyorum: "FERNAS Holding" diye emekçi hakkını yiyen, jet hızıyla büyümüş AKP Batman Milletvekiline ait bir şirket var. Bu şirketin avukatının eşi Özge Aydiş Toy bu atamaya nasıl dâhil oldu, kurumun içinde yetişmiş, donanımlı başka avukat yok muydu?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Türkiye...

ALİ KARAOBA (Uşak) - Tamamlayayım Sayın Bakan, cevap verirsiniz.

Bakanlığın binlerce çalışanı içinde yetişmiş elemanı, genç, başarılı hukukçusu acaba yok muydu? Bu atamanın gerekçelerini merak ediyorum.

İkincisi, Bakanlığa geldiğiniz tarihten itibaren, haziran ayı içerisinde alelacele İletişim Başkanlığında görevli, veri hazırlama ve kontrol işletmeni yani sizin anlayacağımız dilde daktilograf olan birisi Bakanlığa müşavir olarak atandı. Bu kişi hangi özelliklerinden dolayı müşavir olarak atanmıştır? Ben anlatayım: Yetmemiş, bu daktilograf arkadaş beş yıllık memuriyetini doldurunca yine çok hızlı bir şekilde Engelli Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Daire Başkanı olarak atanmış deniliyor. Bu doğru mudur? Doğru değilse cevap verirsiniz Sayın Bakanım.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - İsmi alalım mı?

ALİ KARAOBA (Uşak) - İsmi söyleyeceğim, acele etmeyin. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına atanan bu kişinin adı Aydan Cengiz. Doğru mudur, değil midir Sayın Bakan? Bu kişi daha sonra yine hızlı bir şekilde sizin Özel Kalem Müdürlüğüne getirildi mi ve ne iş yapıyor? Bununla ilgili Google'a girdiğimizde, Bakanlığınıza da girdiğimizde birçok ayrıntılı bilgiye ulaşamıyoruz.

Bir diğer önemli konu Sayın Bakan, çocuklarınızı Ankara'da Fransız okullarında okutuyorsunuz. Başarılar diliyorum, iyi bir okul olduğunu düşünüyorum. Ancak sizin Kabinenizde Millî Eğitim Bakanlığı yapan Yusuf Tekin Türkiye'deki yabancı okullara karşı ve kendi müfredatını bu Fransız okullarında okutamıyor. Bununla ilgili herhangi bir eleştiride bulunacak mısınız Sayın Yusuf Tekin'e? İkincisi, bu okulu bitirenler klasik bizim öğrencilerin girdiği sınavlara girmeyip YÖS sınavına girerek atanmaktadır. Bununla ilgili fikrinizi de merak ediyorum.

Sayın Bakan, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda geçen yıl çalışılan ve tartışılan en önemli konulardan biri Aile ve Gençlik Fonu'ydu. 150 bin lirayla sınırlandırılmıştı. Geçen yıl yapıldığında ortalama 94 gram alınabilirken, bugün 48 gram alınıyor. Acaba bu fonla ilgili düzenleme ya da dövize endeksli bir değişim yapılacak mı? O zaman komisyonda önermiştik en azından enflasyona ya da dövize endeksli olarak katkı payını artıralım diye. Sabit olarak kalacak mı ve devam edecek mi? Bakın, bu ülkede kadınlar doğum borçlanması gerçekleştiriyor, bununla ilgili çok ciddi talepler var; Aile ve Sosyal Hizmetler olarak bununla ilgili çalışmalarınız var mı, destek atacak mısınız?

Huzureviyle ilgili birkaç şey sormak istiyorum: Bakın, tek kişilik oda 2.051 liraydı, fiyatı 4,5 kat arttı, 9.230 TL'ye yükseldi. Zam yapılması gereken süre 7'nci ay iken 7'nci ayda yapılmadı, 9'uncu ayda yapıldı. Gündem oluştuktan sonra bir miktar düşürüldü ama 4,5 kat arttığı gerçeği ortada. Şimdi buradan soruyorum: Her platformda, her fırsatta TÜİK verilerini kullanan bu Hükümet huzur evlerine yapılan zamda niye TÜİK'in belirlediği yüzde 40 zam yapmıyor da 4,5 kat artırıyor? Bununla ilgili de bilgi vererseniz sevinirim.

2024 yılında Uşak sınırları içinde -ilimle ilgili- Bakanlığınız bünyesinde huzurevinde kalan vatandaşlarımızın sayısı ne kadardır? Sormuştuk, bir cevap alamadık. Uşak'ta bu konuda bir ihtiyaç var, ciddi başvurular var, ikinci bir huzurevi düşünüyor musunuz?

Bütçenin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Karaoba teşekkür ederim.

Sayın Nevroz Uysal.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de derin bir ekonomik kriz yaşanırken sosyal destek alan hane sayısının giderek arttığını görüyoruz. Sosyal yardım verilerine baktığımızda Nisan 2024 tarihinde Türkiye'de sosyal yardım alan hane sayısının son dört yıldaki artış oranı yüzde 52. 2017 yılında 3,2 milyon hane sosyal yardımlardan yararlanırken bu sayı 2023'te 4,99 milyona dayanmış. Bu verilere göre 5 haneden 1'i sosyal yardım alıyor. Sosyal yardıma muhtaç hane sayısı 4 milyonu aşmışken, yaklaşık 3,5 milyon kadın sosyal güvenceden yoksun bir şekilde yaşam mücadelesi verirken, her 3 kadından 2'sinin herhangi bir gelir yokken, 6,5 milyon çocuk şiddetli yoksulluk içerisindeyken, her 5 çocukta 1'i yeterli besleyici gıdaya erişemez durumdayken, 2 milyon çocuk okula aç giderken, genç işsizliği tarihin en yüksek seviyesine çıkmışken burada muhtaçlık üzerinden yapılan... Artık Sosyal Yardım Bakanlığına dönüşen Bakanlığımızın yaptığı bu yardımları iktidar sıraları "Artan refahın ekonomik yayılması." diye yutturmaya çalışıyor. Bu ekonomik tablo içerisinde yetersiz dahi olan sosyal yardımlarla verdiğiniz sözde destekleri dillendirirken mutluluk ve övünç duyan bir anlayış görüyoruz. Ancak bu mutluluğun altında sosyal yardımları iktidarda kalma stratejisinin bir aparatına dönüştürmenizden bugün sıkça ifade edildiği üzere yoksulluğu sonlandırma, önleme değil yöneterek siyasi çıkar elde etme kaynağından geldiğini çok iyi biliyoruz. Ekonomide

gelir eşitsizliği, sömürü ekip Türkiye halklarına yoksulluk biçiren iktidarımız yoksullaştırılan halkla Bakanlığınız aracılığıyla “aile esaslı sosyal destek” adı altında itaat, biat ve muhtaçlık kültürü yaratıyor. Bu hâliyle hak olmaktan çıkardığımız sosyal desteği bir yardım, lütuf ve bağımlılık ile oy ilişkisine dönüştürdünüz. Yeri geldiğinde yoksulluğa boğduğunuz halka verdiğiniz desteği iktidarda kalmak adına bir tehdit aracına dönüştürdünüz.

Bakın -ben geçen sene yine burada dillendirdim, ben ve daha birçok vekilimiz soru önergesi verdik- 28 Mayıs genel seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde valiliklerin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına bir liste gönderdiği söylendi. Bu iddiayı doğrular şekilde ekonomik ve sosyal destek alan birçok kişiye sunulan yardımlar seçimden sonra kesildi. Sadece Şırnak değil, Siirt, Mardin, Diyarbakır ve daha birçok şehirde benzer iddialar ve şikâyetler geldi. Konuya ilişkin bir soru önergesi verdim ancak sadece -zaten Bakanlığın sitesinde olan- destek sunma kriterlerini açıklayan bir cevap verdiniz ancak bir rakam yok. Sorduğum soruya almadığım cevabı soruyu tekrarlayarak iletıyorum: Mayıs 2023 seçimi öncesinde Şırnak ve ilçelerinde sosyal yardım yapılan hane sayısı kaçtı? Seçim sonrasında yardımları sonlandırılan kaç kişi, kaç hane vardır? Bu hanelerde seçimin hemen sonrasında tekrar yardım bağlandığı doğru mudur, bağlanan kaç kişi vardır? Bugüne kadar aradan bir yıl geçmesine rağmen bu veriler neden saklanmaktadır?

Özellikle seçim dönemlerinde seçmenlerin desteğini sağlamak için vergi indirimlerinden, sosyal yardımları artırmaktan bahsediyorsunuz ancak temel esaslı olarak yoksullukla mücadele önleme programları yapmıyorsunuz. Oy hesabı yaparak seçim dönemlerinde yardım dağıtıyorunuz. Bakın Sayın Bakan, sizi bu anlayıştan vazgeçmeye çağırıyorum. Evet, bu sistemi siz kurmadınız ancak şu anda bu sistemin sürdürücüsü konumundasınız. Sosyal devletin gereği olarak hak temelli yapılması gereken bu destekleri şükran gibi psikolojik saiklerle seçmen sadakatine dönüştürmekten vazgeçin. Sadaka ekonomisine dönüştürdüğünüz destek şekli ahlaki olmadığı gibi sosyal devlet anlayışıyla da alakası yoktur.

Yine bir soru sorarak devam edeceğim: 6284 sayılı Kanun'un 20'nci maddesi uyarınca Bakanlığınız birçok dosyada müdahil. Çoğunluğu Kürt illerinde yaşanan zırhlı araç çarpması, mühimmat parçaları, savaş artıkları nedeniyle yaşamını yitiren ya da yaralanan, engelli kalan çocukların davalarına müdahilliğiniz oldu mu, olduysa kaçına müdahil oldunuz?

Yine, kadın meselesi üzerinden kadın cezaevlerine, çocuk cezaevlerine ilişkin, çocuklarıyla cezaevinde kalan kadınlara ilişkin yaşanan sorunlardan ne kadar haberdarsınız? Bu başlık altında Adalet Bakanlığıyla yürütülen ortak bir planlama ya da çalışma var mı?

Yine, kadın istihdamına yönelik Bakanlığınız bünyesinde yürütülen çeşitli projelerden bir tanesi de Kadın İstihdamı İçin Pozitif Ayrımcılık Projesi. İşverenlerin proje kapsamında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALAR (Devam)

3.- Oturum Başkanı Orhan Erdem'in, Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi üzerinde yaptığı konuşmasında geçen bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Uysal, tabii, bu “Kürt illeri” ifadesi... Her seferinde uyarıyoruz. Anayasa madde 123 “İdare, kuruluş ve görevleri ile bir bütündür ve kanunlarla düzenlenir.” diye belirtiyor. Anayasa'nın 3'ncü maddesi de devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğunu belirtmekte, bu noktada konuşmalarımıza dikkat edilmesini rica ederim.

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Ne demek “Kürt illeri” ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Kürtler yaşıyor orada.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - O ne demek, “Kürtler yaşıyor.” ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Kürtler yaşıyor orada.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Hepsi Türkiye Cumhuriyeti devletinin illeri.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Size mi soracağız?

ŞENOL SUNAT (Manisa) - “Kürt illeri” ne demek?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Kürt illeri orası.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, Sayın Saruhan Oluç açıklamasını yapacak.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Konuşma çerçevesini siz belirleyin, ona göre konuşalım. Hayret bir şey ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Siz belirlemiyorsunuz, öğretmen de değilsiniz burada, haddinizi bilin!

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Siz bilin haddinizi!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Oluç, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Oturum Başkanı Orhan Erdem'in Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesiyle ilgili konuşması üzerine yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) - Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

Aslında bir önceki açıklamamı kopyalayın diyecektim fakat demiyorum, bunu her seferinde konuşacağız. Anayasa'nın 3'ncü

maddesiyle ilgili herhangi bir tartışmamız yok, herhangi bir idari tartışmayı da yapmıyoruz. Daha evvel de söyledim, idari tartışma yapmak istesek yeri Plan ve Bütçe Komisyonu değil. Ayrıca bunu yapacak olsak da “Bir idari tartışma yapıyoruz.” diye açık açık söyleriz, bundan da çekinecek değiliz. Sadece şunu söyleyeyim: Biz kürdistan coğrafyası, Kürt coğrafyası gibi kavramları kullanırken esas itibarıyla tarihsel, sosyolojik, coğrafi gerçeklikler üzerinden giderek bu kavramları kullanıyoruz ve kullanmaya da devam edeceğiz. Bunun Anayasa’nın 3’ncü maddesiyle ilgili bir tartışmayla alakası yoktur.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A.- Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2025 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ve 2023 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ile Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Devam)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Özgül Saki, buyurun.

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

Sayın Bakan, 2021-2025 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV Ulusal Eylem Planı’nın son yılındasınız ve bu eylem planı bitmek üzereyken kadın cinayetleri katliam boyutuna ulaşmış vaziyette ve katmerlenerek artıyor. Defalarca koruma kararı aldırılmış, uzaklaştırma kararı aldırılmış kadınlar öldürülmeye devam ediyor. Ama sizden bunlarla ilgili ek tedbir olarak ne yapacaksınız; duymadık, herhangi bir çözüm olmadı.

Ayrıca kadınların istismarı, cinsel istismarı, çocukların istismarı korkunç boyutlara ulaşmış durumda. Bakın, şurada özellikle cemaat ve tarikatlara bağlı yurtlardaki çocuk istismarı listesini herkes araştırabilir -daha sonra vereceğim vaktim yok- her yerde, Türkiye’nin bütün illerinde cemaatlara ait yurtlarda kadın istismarı, çocuk istismarı, 9-14 yaş çocuk istismarı artık almış başını gidiyor, sizin yaptığınız tek şey ise buraya yasaklama yani kamuya açık, gazetecilere açık olan şeyi yasaklama kararı dışında ek tedbiriniz yok. Yani beş yıllık eylem planınız gerçekten çökmüş vaziyette.

Kadınlar geçinemiyor ve marketlerin çürük diye attıkları sebze meyveleri toplamak zorunda kalıyor. Kadınlar borçlandırılıyor, kadınlar intihar ediyor ama bu eylem planı başarılıymış gibi bize sunuluyor. Şöyle söyleyeyim: Biz yapısal sorun dedikçe siz bunu inkâr ediyorsunuz. Oysa yirmi iki yıllık AKP iktidarının kadınlar için biçtiği rol erkeklere ve iktidarınıza bağımlı bir rol. Kadın-erkek eşitliğine inanmıyorsunuz, kadınların aile dışında eşit, özgür yaşamına inanmıyorsunuz. Bu yüzden de kaç tane eylem planı getirseniz bile bu sorunu çözeceksiniz.

Bakın, 2010’da Diyanet İşleri Başkanlığı Yasası değiştirildi ve Diyanet İşlerine kadın ve aileyi korumak için dinî rehberlik işleri verildi. O andan itibaren gizli kapaklı yürütülen anlaşmalar hem Millî Eğitim Bakanlığındaki protokollerle hem de Aile Bakanlığı protokolleriyle Diyanet İşlerinin insafına bırakılmış durumda kadınlar. Ayrıca bütçeden sadece 4-6 yaş Kur’an kursu için Diyanete aktardığınız bütçe 43,1 milyon. Bunu genişletirsek eğer, daha farklı projelere, 70 milyona varan aktarım yapmışsınız Diyanet İşlerine. Üstelik Diyanet İşlerinin bütçesi 6 tane bakanlığın bütçesinden daha fazla.

Bakın, bu bütçeniz nereye gidiyor? Aynı zamanda, Aile Bakanlığı, yine KADEM’in 8-9 Kasım tarihlerinde düzenlediği Kadın ve Adalet Zirvesi’nde sizin bütçenizden 3,2 milyon lira bu güne ayrılmış vaziyette. Yani siz bir STK’ye, yandaş bir STK’ye 3,2 milyon lirayı iki gün için vermişsiniz. Peki, bu arada ne oluyor? Bu arada sığınak yok, bu arada kreş yok, bu arada kadınlar şiddete uğruyor, adli mercilere gidiyor, geri gönderiliyor. Göçmen kadınlara ilişkin özel bir şey yok. Bunların hepsinin olmamasının sebebi yine başa bağlı çünkü siz kadınları erkeklere ve iktidarınıza bağımlı bir muhtaçlık hâliyle itaatkâr olarak ele aldığınız için böyle oluyor.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Vay! Vay! Vay!

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Ayrıca söyleyelim, “ŞÖNİM’ler var.” diyorsunuz, “Şiddet.” dediğimizde, “Şiddeti izleme mekânları var.” diyorsunuz. Kadınlar sürekli sürekli katledilmeye devam ediyor.

Ayrıca, İstanbul Sözleşmesi’nden çıktınız. İstanbul Sözleşmesi’nin 6284’le bir bütün olduğunu bize unutturmaya çalışıyorsunuz. Unutmuyorum! 6284 size Cinsel Şiddetle Mücadele Koordinasyon ve Kriz Merkezleri oluşturmanızı öneriyordu ve bunu artık çıktığınız için hiç üstünüze alınmıyorsunuz. Ayrıca, genel şiddet içinde cinsel şiddet; ayrıca uzmanlaşmış ekipler, birimler gerektirir. Adalet Bakanlığından İçişleri Bakanlığımıza bir düzenleme gerekir ama sizin kalemlerimizde asla bunlar yer bulamıyor.

Ayrıca, göçmen kadınların uğradıkları cinsel şiddet, cinsel saldırı, şiddet konusunda başvuru mercileri yok. “Var.” diyeceksiniz, bakın, sayılarını size verebilirim, buraya başvuran kadınlar, başvurduklarına pişman edilerek geri gönderme merkezlerine kapatılıyorlar, öldürülme riski altındaki ülkelerine geri gönderiliyorlar. Dolayısıyla, bu bütçede kadınlara vad edilen hiçbir şeyi yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Sadece iktidarımızın kadınların tamamen bedeni, kimliği, emeği üzerinde el koyma bütçesi olarak görüyoruz biz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu...

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın kıymetli bürokratları; hepinizi saygı ve muhabbetlerimle selamlıyorum.

Kadim kültür ve medeniyetimizde aile yapısı “oğuş” olarak geçmektedir. Ailelerin bir araya gelmesiyle “uruk” adı verilen obaların,

obaların bir araya gelmesiyle de "bod" ismi verilen boyların, boyların bir araya gelmesiyle de budunların ve nihayetinde budunların bir araya gelmesiyle devlet teşekkül etmiştir. Gerçek şudur ki gelecek nesillerimizi ancak millî kültür ve değerlerimizle teminat altına alabiliriz. Çünkü aile değerleri güçlü Türkiye'mizin en kıymetli manevi tapusudur ve kesinlikle unutulmaması gereken husus ise şudur: Bize göre aile sadece evlat, eş yetiştirmez; devlet inşa eder. Bu açıdan bakıldığında aile devletin en temel kurumu olmasının yanında âdeta bir mihenk taşı olarak da görev yapmaktadır. Bu taşın çekilmesiyle sadece bir topluluğun değil, bütün bir milletin tehlikeye gireceği muhakkaktır. Ne yazık ki aile kurumu, son yıllarda insanlık tarihinde eşi görülmemiş bir saldırıyla karşı karşıyadır. Bireyselleşmenin pazarlandığı, aile kurumunun temel değerlerinin törpülediği, cinsiyetsizliğin bir dayatma hâlini aldığı organize taarruzlara şahitlik etmekteyiz. 2024 Olimpiyat Oyunları açılışında sahnelenen rezillikler hitap ettiği nüfusa bakıldığında tehlikenin ne boyuta geldiğinin en açık örneğidir. Elbette bu organize saldırıya karşı organize olmuş, tam koordinasyon içinde bulunan bu yapıya karşılık vermek zorunluluk hâlini almıştır. Bu organizasyonun adı ise devlettir.

Devletimizin ailenin korunmasına yönelik tedbirler aldığı muhakkaktır. Ne var ki bu tedbirlerin ailenin muhatap bırakıldığı tehditler karşısında yetersiz kaldığı da şüphe götürmez bir gerçektir. Boşanma oranları, kadın cinayetleri ve âdeta bir cinnet hâlini andıran bazı hadiseler bir uyarı niteliğindedir. Sosyal medyanın karanlık dehlizlerinde kaybolan evlatlarımız, hatta aile büyüklerinin olmaması da diğer bir sorundur. Evlatlarımızın kişiliklerinin oluşması sürecinde dijital dünyanın ortak baskısı, çocukları korumakla mükellef aile üyelerinin de maalesef dijital dünyanın girdabında tutulması üzerinde durulması gereken önemli hususlardır. Bu mücadelede örnekleriyle ihtiyacımız olsa da sadece kadim değil, evrensel bir medeniyetin kurucusu ve temsilcisi olan Türk milletinin özü aileyi ayakta tutmaya yetecek, kadını ve çocuğu korumaya kâfi gelecektir. Kaldı ki bu özün tezahürü olan devletimiz, boşanma aşamasında olsa bile özellikle çocuğun korunması noktasında anne ve baba sıfatı taşıyanlara dahi güvenilmeyeceğini, çocuğun güvenliği konusunda devletin büyük bir sorumluluk altında olduğunu kanunlarla, yeri geldiğinde gerçekleştirdiği uygulamalarla da göstermektedir. Milletimizin iradesini temsil eden Meclisimiz bünyesinde kurulan komisyonlarımızın değerli üyelerinin ve paydaşlarının yaptığı çalışmalar da kıymetlidir. Bakanlığımızın hassasiyetini görmek ise sevindiricidir. Bu noktada Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatlarıyla geçtiğimiz ay Aile Kurumu 2024 Çalıştayı gerçekleştirilmiş, alanında uzman 100'ün üzerinde temsilcinin katıldığı oturumlarda aile kurumunun korunmasına yönelik 12 başlık altında tartışmalar yapılmış ve sonuç bildirgesiyle öneriler kamuoyuyla paylaşılmıştır. Aynı şekilde, Genel Başkanımızın talimatıyla alanında uzman bilim adamlarından teşekkül ettirilen Bireysel ve Toplumsal Şiddetle Mücadele Komisyonu çalışmalarını da tamamlamak üzeredir. Bu çalışmalar kanunun hassasiyetine dair farkındalığın göstergesidir. Çünkü biz biliyoruz ki çocuk, kadın, yaşlı, genç fark etmeksizin her bir vatandaşımızın vebali üzerimizdedir. Bu, hem manevi hem hukuki hem insani hem de tarihî bir sorumluluktur.

Zamanım kısıtlı olduğu için bitirmek zorundayım. Bilinmesini isterim ki hepinizin yüreğini yakan acı tecrübelerin tekrarlanmaması için Milliyetçi Hareket Partisi olarak her türlü katkıyı vermeye hazırız diyorum.

Aile Bakanlığımızın bütçesinin devletimize, milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) - Ben size teşekkür etmek istiyorum. "Kadın cinayeti." dediniz, "Cinnet." dediniz, hakikaten bunu Cumhuriyet'ten sizin ifade etmeniz çok önemliydi, teşekkür ediyorum.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Teşekkür ederim. Bu hepimizin problemi.

ASU KAYA (Osmaniye) - Ama bir gerçekliği ifade ettiniz, teşekkür ediyorum hakikaten.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) - Bu hepimizin problemi.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Osmanağaoğlu, teşekkür ederim.

Sayın Ahmet Erbaş, buyurun.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım; şimdiden Bakanlığımız bütçesi hayırlı uğurlu olsun.

Ben de aile hakkında konuşmak istiyorum. Türk kültür ve medeniyetinin en sağlam kalesi ailedir. Tarih boyunca da milletimizin kimliği, değerleri ve geleneklerini nesilden nesile aktaran yegâne kurumdur aile. Sadece bireylerin yetiştiği bir ortam değil aynı zamanda millet olma şuurunun mayalandığı millî kimliğin inşa edildiği mukaddes bir yuvadır. Ne yazık ki, günümüzde aile kurumumuz ciddi tehditlerle yüz yüzedir. Küreselleşmenin ve dijitalleşmenin etkisiyle aile bağlarımız zayıflamakta, toplumsal değerlerimiz erozyona uğramaktadır ve gittikçe yaşanan bir ülkeden bahsediyoruz. Milletimizin demografik geleceği açısından bu alarm verici tablo ortaya çıkmaktadır. Ekonomik sıkıntılar, işsizlik, geçim derdi, gençlerimizin yuva kurma hayallerini ertelemelerine ya da vazgeçmelerine sebep olmaktadır. Uyuşturucu ve benzeri kötü alışkanlıkların yaygınlaşması, genç nesillerimizin beden ve ruh sağlığını tehdit ederek aile huzurunu dinamitlemektedir. Toplumsal değerlerimiz sarsılmakta, etik ve ahlaki prensiplerimiz yeterince öğretilmemektedir. Adabımaşeret kurallarının unutulması, saygı ve nezaketin azalmasına, toplumsal ilişkilerde inançla çatışmalara yol açmaktadır. Toplumda inanç zafiyeti varsa değer yargıları değişir, Allah korkusu azalır, kul hakkından sakınma biter, her şey maddî olur. Ailelerimizin bazı toplumsal değişimlere karşı duyarsız kalması tehlikenin boyutunu daha da artırmaktadır. Medya ve dijital platformlar aracılığıyla yayılan ve aile yapısını olumsuz etkileyen içeriklere karşı bilinçli duruşlar sergilememiz gerekmektedir. Çocuklarımızın maruz kaldığı zararlı içeriklere karşı koruyucu önlemler almak ailelerimizin en önemli sorumluluğudur. Bu sebeple, Türk aile yapısı mutlaka yeniden dizayn edilmelidir.

Aile içi iletişimin azalması, bireylerin birbirinden kopmasına ve yalnızlaşmasına neden olmaktadır; insanlar, insanlar içinde insana hasret kalmaktadır. Aile bağlarımızın zayıflaması millet olma şuurumuzu da tehlikeye atmaktadır. Unutulmamalı ki güçlü bir millet güçlü ailelerden oluşur; aile, millî birlik ve beraberliğin teminatıdır. Aile kurumumuzun karşı karşıya olduğu bu tehditlere karşı topyekûn bir mücadele vermek zorundayız. Ailelerimizin bilinçlenmesi, millî ve manevi değerlerimizin yeniden canlanması için hepimize büyük görevler düşmektedir. Aile, milletimizin kalbidir; aile çökerse milletimiz de çöker. Bu bilinçle hareket ederek aile kurumumuzu korumak ve

güçlendirmek için el ele vermeliyiz. Aile, aynı hedefe, aynı gayeye, aynı amaca, öz kültürüne hizmet eden birlikteliğin adıdır. İnsanın kendini ifade edebileceği, gösterebileceği iki yer vardır: Ya ailesidir ya da mesleğidir.

Çocuklarımızı neye zorluyorsak, neden uzak tutmak için çok uğraşıyorsak maalesef oralara düşman olmaya başladılar. İnsanın temeli aile ocağıdır. Aile olmadı mı "millet" "vatan" ve "bayrak" kavramları mutlaka ve mutlaka tartışmaya açılır. Örf ve âdet yok oldu mu aile yapısı bozuluyor, bu çağın bozukluğu da önce aileden başladı maalesef ki.

Sözlerimi bitirirken Sayın Bakanım, iyiliğe zaman ayırılım çünkü insanlığın sırrı burada yatmaktadır; israf etmeyelim yaşamı, zamanı, sevgiyi, en çok da iyi niyetimizi.

Bakanlığımızın bütçesi hayırlı uğurlu olsun.

Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Erbaş, teşekkür ederim.

Sayın Şenol Sunat, buyurun.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, Sayın Bakan, çok Kıymetli Komisyon üyeleri ve değerli bürokratlar; hepiniz hoş geldiniz.

Sayın Bakan, ilk önce seçim bölgem Manisa'yla ilgili öneri ve hatırlatmalar yapacağım Bakanlığınızla alakalı. Bildiğiniz gibi, Manisa deprem kuşağında. Yunusemre ilçesinde Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve ŞÖNİM'in hizmet binalarının depreme dayanıksızlık raporları var, bu binaların yenilenmesi gerekiyor ama bir hareket yok. Aynı zamanda, bir sanayi şehri olan Manisa'da, çalışan kadınlar için kreş sayısı yetersiz ve fiyatlar çok yüksek. ŞÖNİM ve bir kadın konukevi var ama konukevi de yetersiz -tabii ki belediyenin de yapması gerekiyor ama maalesef- inşallah önümüzdeki süreçte olur diyelim, yok şu anda.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ilçe müdürlüklerini kapattı, sosyal hizmet merkezleri açtı; her ilçede yok, bir yerde açılan birkaç ilçeye daha bakıyor ve aksamalar oluşuyor; her ilçede sosyal hizmet merkezi açılmalı. Bakanlığın huzurevleri var, Manisa'nın da 5 ilçesinde var ama yeterli değil yani kapasite düşük. Şimdi, son zamanlarda ekonomik krizin de getirdiği, alım gücünün de getirdiği sıkıntılardan kaynaklı insanlar kirada kalamayacağı için huzurevine talep de arttı ama huzurevlerinin -daha önceki hatiplerin de ifade ettiği gibi- fiyatları da arttı yani en düşük emekli maaşı 12.500 lira olan bir kişi 10 bin lirasını huzurevine verdiğinde -bunun ilacı var, başka şeyleri var, sosyal aktiviteleri var- ne yapacaktır?

Engelliler ve zihinsel özürülüler için kurumlar Manisa'da da yeterli olmuyor, çok yoğun talep var. Sağlık personeli ve yardımcı personel eksikliği var Sayın Bakan. Manisa merkezde zihinsel engelli olan çocukların hizmet aldığı gündüz bakım merkez binası çok yetersiz, binanın durumu 2024 programına alınmış olmasına rağmen bir hareket yok. Manisa'da Çocuk Koruma Kanunu'na göre 12 çocukevi var -ki apartman dairesinde- kiralar çok yüksek olduğu için yeni bir kiralamada zorluk çekiliyor; Bakanlık daha çok ödenek ayırmalı bu konuda. ÇES yani Çocuk Evleri Sitesi 2024 yatırım programına alınmış olmasına rağmen hiçbir ses yok.

Sayın Bakan, Türkiye çapında Bakanlığınızın omurgasını baştan aşağı yeniden düzenlemelisiniz; kurumsal yapı, personel yapılanması, kurumlar arası denge ve yaptırımlar, mevzuat çalışma ve düzenlemeleri konusunda yeniden ele alınmalı birçok konu. Bakanlığın on iki yıl içinde 3 kez ismi ve kapsamı değişti. Personel yapılanması, ücretli, sözleşmeli ve kadrolu personel durumları karmakarışık.

Sayın Bakan, yine, işçi maaşları standart bir maaş ödeme sistemine bağlanamadı; yarın hak kayıplarını ve açılacak davaları da göz önüne alın, binlerce çalışan var. Nöbet tutacak personel eksikliği var, tasarruf tedbirleri yüzünden nöbet ücretlerinin ödenmediği gibi söylentiler geliyor kulağımıza.

Bir de sosyal yardımlaşma vakıfları sizin Bakanlığınıza bağlı. Tüm iş ve işlemler valilik, kaymakamlık üzerinden vakıflarca yapılıyor; personel ayrı, inceleme ayrı, harcama yetkisi ayrı. Bu vakfın 2023 yılı itibarıyla yürüttüğü projelerde hangi firmalarla iş birliği yaptığınızı biliyor musunuz? Bu projelerdeki ihale süreçlerinde şeffaflık nasıl sağlandı? Projelerin toplam bütçesi ne kadar?

Sayın Bakan, 28 Nisan 2024 tarihinde 115.146 engelli aday EKPS's'e girdi, 23 Mayıs tarihinde sonuçlar açıklandı. Yüzde 3 engelli kotası tüm kamu kurumlarında uygulanmıyor. Bakanlığınıza kaç kontenjan talebi iletilmiştir, bunun cevabını istiyorum. Engelli istihdamının bir an önce açıklanmasını rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Burhanettin Kocamaz...

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, Değerli Bakan ve saygıdeğer hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, geçen yılki bütçe sunumunuzda "güçlü birey, güçlü kadın, güçlü aile ve güçlü Türkiye" anlayışıyla yurt içinde ve yurt dışında yürütmüş olduğunuz politika ve faaliyetlerle konuşmanıza başlamıştınız. Bu konuşmanızın üzerinden tam bir yıl geçti, ortada ne güçlü bir birey ne güçlü bir kadın ne de güçlü bir aile bıraktınız.

Türkiye, derin yoksulluğun yanı sıra, çocuk ve kadın cinayetleriyle, hatta bebek ölümleriyle bir bilinmeze doğru hızlı bir şekilde sürüklenmektedir. Aile içi kavgalar, boşanmalar, çocuk ve kadın cinayetleri artmış, bebekler hastanelerde daha ana kucağı görmeden para uğruna öldürülmüştür. 2023 yılında evlenerek yuva kuran 565.435 çiftten 171.881'i aynı yıl içinde ne yazık ki boşanmış, yuvalar dağılmıştır; bu oran yüzde 30'dur. Kadın cinayetleri endişe verici boyutlara ulaşmıştır. 2024 yılının ilk on ayında toplam 343 kadın cinayeti ve 207 şüpheli kadın ölümü gerçekleşmiştir. Kadın ölümlerine karşı niçin bu kadar sessiz kalıyorsunuz? 2023 yılında çocuklara yönelik cinsel istismar iddiasıyla 40.713 yeni dosya açılmış ve bu dosyalarda 36.275 şüpheli yer almıştır. İzmir'de Bakanlık olarak sizlerin şefkat elinizi uzatmadığınız ve sahip çıkmadığınız 5 masum çocuk bir barakada yanarak can vermiştir. Öne süreceğiniz hiçbir bahane sizleri bu konuda

haklı çıkarmaz.

Bakanlığa bağlı çöcukevlerinde artan şiddet, istismar ve ölümlü vakalar Türkiye’de çocuk koruma sisteminin ciddi bir krizle karşı karşıya olduğunu gösteriyor. Özellikle, Niğde’de bir engelli rehabilitasyon merkezinde yaşanan trajik ölüm, bu kurumların yapısal sorunlarını ve Bakanlığın ihmallerini gün yüzüne çıkarmıştır. Toplumun temel direği konumunda olan aile kurumu, bu dönemde olduğu kadar hiçbir dönemde bu kadar sarsılmamıştır.

Sayın Bakan, ülkemizde başta çocuklarımız olmak üzere aileler yoksullaşmakta ve diğer taraftan, kadın konukevi ihtiyacı, engelli bireylerin rehabilitasyonu ve yaşlı bakım hizmetlerine olan talep de artmaktadır. Huzurevleri, kadın konukevleri, çocuk evleri ve engelli rehabilitasyon merkezleri gibi kritik hizmet birimlerine bütçeden daha fazla kaynak ayrılmalıdır. Sosyal hizmet merkezleri, kadın konukevleri, yaşlı bakımevleri, engelli bakım merkezleri ve çocuk destek merkezleri ile çocuk evleri inşası, bakım ve onarımı için yalnızca 5 milyar 259 milyon lira bütçe ayrılmıştır. Oysaki Bakanlık 31 Mart yerel seçimleri öncesi 1’i makam, 5’i koruma aracı olmak üzere toplam 23 araç için on beş aylık kira bedeli olarak 29 milyon 425 bin lira ödeyerek fakir fukaranın, garip gurebanın parasıyla itibardan tasarruf yapılamayacağını bizlere göstermiştir. Bunun dışında, yakın zamanda Kadın ve Demokrasi Vakfına (KADEM) sponsor olunmuş, Kadın ve Adalet Zirvesi Liderler Oturumu için düzenlenen iki günlük toplantıya 3 milyon 250 bin lira ödeme yapılmıştır. Üstelik beş yıldızlı bir otelde düzenlenen toplantının ihalesi acil koduyla İhale Kanunu’nun doğal afet maddesine dayanarak yapılmıştır.

Sayın Bakan, Türkiye nüfusu yaşlanıyor. Bakanlık olarak Türkiye genelinde 169 huzurevinde 14.873 kapasiteyle hizmet veriyorsunuz. Bu sayı çok yetersiz değil midir? Kırasını ödeyemeyen, aldığı düşük emekli maaşlarıyla geçinemeyenler, ailesinin yanında kalacak durumu kalmayan yaşlılarımız bugün huzurevlerinde sıra beklemektedir. Ülke nüfuslarımız aynı olmasına rağmen, bizi kıskanan Almanya’da huzurevi kapasitesi 918 bin iken özel huzurevleriyle birlikte bizdeki kapasite yalnızca 31 bindir. Bu sorunu ne zaman ve ne şekilde çözmeyi düşünüyorsunuz?

Bu vesileyle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın 2025 yılı merkezi yönetim bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, herkesi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kocamaz, teşekkür ederim.

Mühip Kanko Bey’le yer değişikliği yapan Turhan Çömez Bey, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar; Sayın Bakana birkaç soru yöneltmek istiyorum öncelikle.

Müteaddit defalar size soru önergesi verdim Sayın Bakan. Geçtiğimiz haftalarda partinizin Grup Başkan Vekilleriyle de konuştuk, bizi gelerek bana dediler ki: “Sayın Bakanla konuştuk, soru önergelerinize cevap verilecek.” Ben merak ediyorum, Parlatentonun millet adına vermiş olduğu soru önergelerine niye cevap vermiyorsunuz? Yani şunu düşünüyor olabilirsiniz, bazı bilgiler çok özeldir; o zaman açar “Sayın Vekil, bunlar mahrem şeyler, gelin konuşalım veya biz gelelim konuşalım.” dersiniz. Niye bu milletin soruları cevapsız kalıyor? Bir kere buna mutlaka bir karşılık vermeniz lazım. Meclis kürsüsünden konuşuyorum, soru önergesi veriyorum, araştırma önergesi veriyorum, reddediliyor. Allah aşkına, biz burada ne için duruyoruz? Ben sizin şahsınıza hesap sormuyorum, kurumsal bir problem var ve bununla ilgili bir çözüm aramak için buradayız ve sizin bunlara kayıtsız kalmamanız lazım.

“Mersin çocuk evinde 4 yaşında size emanet edilmiş yavru, daha sonra PKK’ya katılmış; biri 14 yaşında, biri 16 yaşında dışarıya çıkmış, polis tarafından yakalanmış, şu anda cezaevinde, Sayın Bakan, nedir bu?” diye soruyorum, umurunuzda değil, cevap vermiyorsunuz.

Bununla ilgili daha birçok belge sunacağım size. Zonguldak Kozlu’da bir çocuk yuvasında -çocuğun adını söylemeyeceğim- 14 yaşında bir kız çocuğuna sizin personeliniz T.A. tarafından tecavüz edilmiş. Diyorum ki Sayın Bakan nedir bu? Ortada bir problem var, eminim benden daha iyi biliyorsunuz; ya “Bu konunun üzerine gittik, çözdük, bir daha bu olmayacak.” dersiniz veyahut da “Yok böyle bir şey kardeşim, yanlış biliyorsunuz.” dersiniz, bu işe beraber çözüm buluruz. Benim derdim sizin şahsınızı hedef almak değil; bir hizmet yapıyorsunuz, bir annesiniz, bir Bakansınız, saygın bir isimsiniz, eminim ki olan bitenden siz de rahatsızsınız ama lütfen Parlatentoyu ciddiye alın.

Bakın, Bandırma’da, müfettiş raporu var elimde “Çocuklar böyle kalamaz, çok fazla yoğun...” Bandırma benim seçim bölgem, size soru önergesi veriyorum; Bandırma da müfettiş raporuna rağmen çocuklar burada kalıyor Sayın Bakan diyorum, umurunuzda olmuyor, cevap vermiyorsunuz. Balıkesir’de 2 kız çocuğu yuvadan kaçırılıyor, bir alçak tarafından kaçırılıyor ve uyuşturucu kullanan bir alçak bu; çocukları bir gece eve götürüyor, o evde yangın çıkıyor, o alçak yok olup gidiyor, ölüyor orada, çocuklar uzun süre yoğun bakımda kalıyor. Ben biliyorum, sordum bunu, dedim ki yurttaşkilere: Ne oldu bu iş? “Müdürün haberi vardı ama ‘Sabah bakarız.’ dedi.” İnanılmaz bir kurumsal eksik var. Sayın Bakan, bunlardan kurumunuzun öğreneceği çok şey var; lütfen bunların hepsine tek tek cevap verir ve Parlatentoyu ciddiye alın.

Bakın, bir tane bebek, 3,5 yaşında Adnan Berk. Babası geldi bana Meclise, kan ağlıyor; bu çocuk sapasağlam yurda teslim edilmiş ve bu Adnan Berk’in sağlam olduğuna dair raporlar var elinde. Ben bir travma cerrahıyım, 2 tane ülkede benim diplomam var ve ben bir çocuğu nasıl öldüğü konusunda fikir sahibi olabilecek kadar ciddi bir tecrübeye sahibim. Adnan Berk akciğerleri kanayarak, idrar yolları kanayarak hastaneye götürülüyor ve orada hayatını kaybediyor. Avukatı beni arıyor, baba beni arıyor “Oğlumun niye öldüğünü bilmiyorum, ben sapasağlam teslim ettim devlete; bana bu çocuğun otopsi raporu verilmiyor, bana bu çocuğun mahkeme dosyası verilmiyor gizli diye.” Allah aşkına, böyle bir devlet olur mu? Devletine emanet etmiş yavrusunu aile, çocuğun cesedini teslim etmişler ve ne olduğunu bilmiyor. Dolayısıyla, bunlarla ilgili lütfen söylediklerimizi ciddiye alın ve bu işin üstüne gidin.

Az önce Sayın Kocamaz bahsetti, konuşuldu Mecliste uzun uzun Sayın Bakan, 26 personel Niğde’de, bunların hepsi mi suçlu olur ya? Hepsini mi çete mensubu olur? Hepsini mi alçak olur? Burada gerekeni yaptınız, Valilik de yaptı ama Allah aşkına, kurumsal ve sistematik bir problem var. 15 bakıma muhtaç yavru merdiven altında, karanlık odalarda, mahzenlerde hapsediliyor; onların yemekleri verilmiyor,

önlendirmelerinde yemekler dökülerek çocuklara eziyet ediliyor; 9 yaşında epileptik bir çocuk boğazından sarılıyor, tekmeleniyor yerlerde, buzdolabının önünde sürükleniyor, ondan sonra bu yavru bir odaya atılıyor, dört saat sonra cesedi çıkıyor. Bunun hesabını bizim sormamız gerekiyor Sayın Bakan.

En son dün aldığım bir bilgi, bu da Antep'ten. Şunların ne olduğunu biliyor musunuz Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Evet, cevabı geldi; onlara cevap vereceğim.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Tamam.

Bu çocuklar sizin yuvalarınızda kalıyor ve -Antep'ten aldım haberi, aradım, konuştum- bu çocukların vücudunda sigara söndürülmüş. 2 çocuk...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Adli Tıp raporu var onunla ilgili.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bu çocuklar niye böyle oldu o zaman Sayın Bakan, niye böyle oldu? Bu kolları niye böyle oldu bu çocukların? Bu çocuklar özel bir kreşe gidiyor.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, bununla ilgili cevabımız var.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Allah'tan ki kreşteki görevliler her şeyin farkında ve bu konuda uyarıyı yapmışlar. Bakın, bu çocukların böyle bu şekilde yurttan kalmaları kabul edilebilir bir şey değil.

Öte yandan, Sayın Bakan, bakın, elimizde o kadar vahim rakamlar var ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Çömez...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim, biraz müsaade edin.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Yani hiç böyle bir usulümüz yok.

Teşekkür ediyoruz.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Peki, ben de teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, lütfen bunlara kayıtsız kalmayın; bu mesele hepimizin meselesi ve lütfen bunlara duyarsız kalmayın.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Cevapta kalırsanız sevinirim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Müzeyyen Şevkin...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Bakan, Adnan Berk'in babası bana da başvurdu. Cevabınızı aldım, hakikaten, Turhan Çömez'in belirttiği gibi, çok vahim bir cevap verdiniz. Kabul edilebilecek bir konu değil, lütfen araştırın bu konuyu.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, söz verdim.

Buyurun Müzeyyen Hanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim.

Değerli hazırun, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, aslında Kabine içerisindeki tek kadın Bakan olarak sizi pamuklara sarmamız gerekiyor kadın olarak ama bu kadar önemli bir Bakanlıkta sadece aileden sorumlu olduğu için bir kadın olarak değerlendirilmeniz de tabii, bu ülkenin maalesef kadınlara verdiği değeri ve kadınların konumlandırıldığı yeri gösteriyor açıkçası.

Yoksullukla mücadeleye 220 milyar lira ayrılmış ve 50,6 milyar da kadınlar için ayrılmış fakat niyeyse alanda bunun etkilerini bir türlü göremiyoruz Sayın Bakan. İnsana aç, hayvana aç, toprağa aç bir ülkeyiz ve bu ülkede yirmi iki yıllık iktidarınız döneminde kadınlar öldürülüyor, çocuklar öldürülüyor, hayvanlar öldürülmeye devam ediyor. Geçtiğimiz günlerde kentim olan Adana'da on iki saat içerisinde 5 kadın öldürüldü Sayın Bakan. Böyle rakam olarak ifade ediyoruz ama yani gerçekten bunu bu şekilde ifade etmekten artık utanç duyuyoruz. Türkiye'de kadınları ve aileyi koruyan İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlükten kalktığı 1 Temmuz 2021 tarihinden bugüne kadar tam 1.113 kadın öldürüldü Sayın Bakan, 791 kadınsa şüpheli şekilde ölü bulundu. Türkiye'nin sözleşmeden çekildiği 2021 yılında 280 kadın cinayeti yaşanırken, takip eden 2022 yılındaysa kadın cinayetleri yaklaşık yüzde 20 artarak 334'e çıktı ve 315 kadın maalesef 2023 yılında cinayete kurban giderken, yine 248 kadın şüpheli ölümlü bir şekilde hayatını kaybetti.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair en önemli yasal dayanaklarımızdan biri de 6284'tür. Ve bunun, bu sorunun sebebi olan en önemli konu toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir ve bununla da mücadele edilmesi gerekiyor. Bu mücadelenin en net ve kapsamlı ifadesi ise İstanbul Sözleşmesi'ndedir. Sözleşmeden imza çekenlerin, gözünü 6284 sayılı Kanun'a dikenlerin göstermelik kanun teklifleriyle kadına yönelik şiddetle mücadele etmesi mümkün değildir.

Bakın Sayın Bakan, bugün depremde kayıp çocuklardan bahsedildi az önce. Depremde kayıp -tabii, organ mafyasına kurban giden, kaybolan- çocuklar olduğu gibi ne yazık ki geçen gün Maraş'ta bir kar yağışında çadırı yırtılan bir babanın feryadında da gördüğümüz gibi, yaşayan çocukların da âdeta ölmeyi tercih edebileceği bir yaşam mücadelesiyle de karşı karşıya olduklarını, deprem bölgelerinde insani koşulların hâlâ sağlanamadığını buradan dikkatinize sunmak isterim.

Yine, CHP'li belediyelerin Türkiye çapında açtığı kreş sayısı 653 iken, Adalet ve Kalkınma Partisi bunlarla uğraşacağına aslında keşke çocuklar barındırıldığı için bir teşekkür etse bu belediyelere. İzmir'in Selçuk ilçesinde yaşları 1 ile 5 arasında, yaşayan kardeşler için 18 kez gittiğinizi söylüyorsunuz. Keşke bunları korumaya alsaydınız ama bizim Adana'da bir laf var "Allah bağı bekçisinden korusun." derler. Yani sizin koruma altına aldığımız çocuklarda da gördüğümüz üzere; İstanbul'da yüzde 95 otizmlili bir çocuk maalesef geçici olarak teslim edildiği özel bir bakımevinde kontrol edilmediği için, buralar yeterince denetlenmediği için hayatını kaybetti. Aile, çocuğun ölümünde ihmal

olduğunu savunarak adalet arıyor ancak neredeyse iki yıl süren hukuki süreçte hâlâ bir sonuç alınamıyor.

Yine, baktığımız zaman, çocuk işçiliği, çocuk ölümleri, çocuk cinayetleri, ülkede çalışan çocuk sayısı alabildiğine artarken buna ilişkin ne tür çalışmalar yapıyorsunuz? Baktığımız zaman, çocuk yuvalarında ve huzurevlerinde çalışan insanlar, işte Niğde’de bakım merkezinde çalışan, engelli bakım merkezinde 10 yaşındaki çocuğun hayatını kaybettiği ve 14 kişinin tutuklandığı olay. Yine, huzurevinde, huzur ve bakımevinde insanların uğradığı şiddet; bu sadece Niğde’yle sınırlı kalmış olamaz Sayın Bakan. Burada, aslında, çalıştırdığımız insanların liyakati, sosyolojisi, psikolojisi, maaşı bu tür olaylara etkendir. Bunlar da kontrol ediliyor mu Sayın Bakan? Evet, bunların hepsi bu ülkede Aladağ yangınında yitip giden çocuklar, Ensar Vakfında tecavüze uğrayan çocuklar, Özel Ercan Bakımevi kurumunda geçici süreyle teslim edilen çocuklar ve trafikte -Adana kentinde çok sayıda var- cam silmeye uğraşan, dilendirilen, kimsesiz, uyuşturucuya mahkûm edilmiş çocuklar.

Sayın Bakan, bugün silah sayısı 36 milyona dayandı ve ülkede şiddet maalesef ilkokullara kadar inmiş durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Reşat Karagöz...

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, kıymetli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün kadınlarımızın, çocuklarımızın, dezavantajlı yurttaşlarımızın ve engellilerimizin sorunlarına çözüm üretmekle görevli Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesini görüşüyoruz. Ancak üzülerken görüyoruz ki bu bütçe de ne toplumun ihtiyaçlarına ne de halkın taleplerine cevap verebilecek bir anlayışla hazırlanmıştır. Maalesef bu bütçede kadınların sesi yok, annelerin çığılığı yok, çocukların gülüğü yok. Bu bütçede kadınların, çocukların ve dezavantajlı grupların yaralarını saracak tek bir satır bile yok.

Türk kadını tarihimiz boyunca gerek Kurtuluş Savaşı’nda gerekse cumhuriyetin kuruluşunda fedakârlıkları ve katkılarıyla her zaman ön plana çıkmıştır. Ancak bugün, genç cumhuriyetimizin kadınlara duyduğu bu saygıyı maalesef AKP iktidarında göremiyoruz. Kadınlarımız, yalnızca annelik rolüyle sınırlandırılan bir anlayışa mahkûm edilmek isteniyor.

Cinsiyet eşitsizliği iş hayatından spora, sokaktan günlük hayata kadar her alanda karşımıza çıkıyor. Öyle ki, bu ayrımcılık üst düzey profesyonel sporda bile kendini gösteriyor. Örneğin, Millî Futbol Takımı’mıza Ermenistan maçı için İstanbul’dan Eskişehir’e özel uçak tahsis edilirken, Avrupa Şampiyonu olarak tarihi bir başarıya imza atan Millî Kadın Voleybol Takımı’mız final sonrası tarifeli uçakla yurda dönmek zorunda bırakıldı. Bunun yanında iş hayatında da cinsiyet ayrımcılığı maaşlara yansıyor. Kadın ve erkek çalışanlar aynı işi yapsa dahi, kadınlar ortalama yüzde 20 daha düşük ücret alıyor. Toplumsal cinsiyet eşitliğinde sürekli geri adım atan, kadınlara yönelik şiddet karşısında etkisiz kalan bir Hükûmetle karşı karşıyayız. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın “Kadın ile erkeği eşit konuma getiremezsiniz, fitrata ters.” “Sürtük, çürük.” “Kız mıdır kadın mıdır belli değil.” “‘Çalışıyorum.’ diyerek annelikten imtina eden bir kadın eksiktir, yarımıdır.” gibi ifadeleri AKP’nin kadınlara bakışını açıkça ortaya koymaktadır.

Son olarak tarikat ve cemaatleri üzmemek için tek taraflı olarak İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararı şiddet faillerini cesaretlendirmiş, kadınları daha savunmasız bir hâle getirmiştir. Bu acı tablo istatistiklere de yansımaktadır: 2024 yılında 207’si şüpheli ölüm olmak üzere 343 kadını cinayete kurban gitmiştir. 2017-2023 yılları arasında şüpheli kadın ölümleri yüzde 82 oranında artmıştır. Tüm bunlar çevremizde olup bitirken kâğıt üstünde projelerle olup biteni izlemekle yetiniyorsunuz. Sayın Bakan, size soruyorum: Kadın sizin için ne ifade ediyor? Bizim için kadın, eşitliğin, adaletin ve toplumun temel taşıdır. Kadını korursanız, eğitirseniz, o da çocuğunu eğitir, bir ülkenin kalkınmasının öncüsü olur. İşte, sizin asıl karşı çıktığınız tam da bu. Çünkü eğitim seviyesi arttıkça, kadınlarımız yaptıkları işlerde başarı sağladıkça AKP’yi afakanlar basıyor, bunun farkındayız.

Maalesef bu Bakanlık yoksullukla mücadele etmek yerine yoksulluğu yönetmekle övünmektedir. Sosyal yardımlar göstermelik ve sembolik düzeyde kalmıştır. Örneğin, ilkokul çocuklarına günde 3 liradan ayda sadece 90 lira yardım yapılmasını hangi vicdanla açıklıyorsunuz? Önce halkı yoksullaştırıyorsunuz, öldürmekten beter ediyorsunuz, ardından 100-200 liralık yardımlarla övünüyorsunuz. Sizler yirmi iki yıldır kontrol edilebilir bir yoksulluk üzerinden siyasetinizi şekillendiriyorsunuz. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, yoksulluğu kökünden bitirerek insanların huzur ve refah içinde yaşayacağı bir Türkiye hayal ediyoruz. Aynı bakış açısı için de size de tavsiye ediyoruz; kendinize reva gördüğünüz hayatı bu halka çok görmeyin Sayın Bakan. Halkımız sosyal devlet ilkesinin kâğıt üzerinde kalmasını istememektedir. Kadınlar, güvenle yaşayabilecekleri bir ülke istiyor; çocuklar, geleceğe umutla bakmak istiyor; 86 milyon yurttaş, sürdürülebilir yoksulluk değil insan onuruna yakışır bir yaşam talep ediyor.

Sayın Bakan, engelli bireylerin istihdamı ve erişilebilirlik sorunları hâlâ çözülmemişken bu konuda bütçeden ayrılan payın yetersizliği nasıl açıklanabilir? Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın 12 bin engelli yurttaşımıza istihdam sağlama sözünü yerine getirecek misiniz? Evde bakım hizmeti alan engelli bireylerin destek ücretleri neden insani yaşam standartlarında uygun seviyeye çıkarılmamaktadır?

Türkiye’de yaşlı nüfus hızla artıyor ancak huzurevlerinin kapasitesi ve hizmet kalitesi yetersiz. Huzurevlerinde sıra bekleyen, kendine yer bulamayan binlerce yaşlı ve bakıma muhtaç vatandaşımız var. Bakanlığınız bu konuda neden daha fazla yatırım yapmamaktadır?

Kadın cinayetleri ve çocuk istismarı davalarında yeterli cezaların çıkmaması sonucu toplumda büyük bir güven eksikliği oluşmuş durumdadır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu konuda yargı sürecinde neden daha etkili bir şekilde müdahil olmuyor, cevaplarınız sevinirim.

Sayın Bakan, şunu da belirtmek istiyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Karagöz.

Sayın Gamze Taşçer... Yok.

Sayın Tuba Vural Çokal... Yok.

Sayın Ercan Öztürk, buyurun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, kıymetli Bakanlık bürokrati arkadaşlarım; sizleri ve sizlerin nezdinde yirmi beş yıl bu millete hizmet etmekten her zaman onur ve gurur duyduğum tüm Bakanlık personelini saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sabahtan beri buradayız. İşte, çok kıymetli vekillerimizin kıymetli eleştirileri var, onları da aldık, dinledik ama maalesef birçoğu da yersiz, mesnetsiz ve sebepsiz eleştirilerdi. Özellikle aslında ben yaşlılara yaptığımız hizmetlerle alakalı bir konuşma yapmak istiyordum, yine kısaca değineceğim. Ama sosyal yardımlar kısmında da görev yaptım, yaklaşık yirmi beş yıl. "Her yıl yoksul sayısının arttığı" söylemi doğru ve gerçekçi bir söylem değil. Doğru, sosyal yardım alan hane sayıları arttı ama bu seçimler öncesinde sizlerin de söylediği hani "Elektrik yardımı, doğal gaz yardımı yapacağız." diyordunuz ya, işte biz onu on yıldır yapıyoruz ve her geçen gün de hem Aile Destek Programı'ndan hem doğal gaz, elektrik tüketim desteğinden faydalanan aile sayısı artıyor. Bu da şu demek oluyor "Bu ülke, kaynaklarını halkıyla daha fazla paylaşıyor, her geçen gün üstüne koyarak devam ediyor." diyerek yaşlılarımızla alakalı yaptığımız birkaç tane hizmetten bahsetmek istiyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Sayın Vekilim, yıllık programı açarsanız, yoksul sayısının arttığı...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Devam edelim.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Onu daha sonra anlatırsınız, biz de söyleriz.

ERHAN USTA (Samsun) - Anlattık kardeşim, dinlemiyorsunuz. 328'nci sayfayı açın...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen müdahale etmeyelim.

Siz devam edin.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Bu "Boş konuşma." işini size iade ediyorum, biz boş konuşmuyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) - Olur olur.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Biz yirmi iki yıldır bu hizmetleri yapıyoruz, hiçbir zaman da boş konuşmadık, boş konuşma lafını da size iade ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) - Boş konuşuyorsun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Boş konuşmuyorsun da hoş konuşuyorsun.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla 41 gündüzlü bakım ve aktif yaşam merkezinde yaşlılarımıza sadece huzurevinde bakmak değil, yaşadıkları ortamda kendi hayatlarını idame ettirmelerini sağlıyoruz. Huzurevlerinde son dönemde gündem olan huzurevi ücretleriyle alakalı birkaç hususu söylemek istiyorum: Bakanlığımıza bir büyüğümüzün, yaşlımızın maliyeti yaklaşık 55 bin lira civarında ve biz en pahalı dediğimiz ücrette bunun yüzde 2'sini alıyoruz. Şu anda huzurevlerinde bakım koruma altında olan yaşlılarımızın yaklaşık üçte 1'ini ücretsiz faydalandırıyoruz ve ücretler oda tiplerine göre değişiyor. Yine, geliri olmakla birlikte bu ücreti ödemekte zorlanan ücretli yaşlılarımızın ücretlerinde indirimler yapıyoruz. Hiçbir geliri olmayan yaşlılarımızı ve büyüklerimizi de hem genel sağlık sigortasından faydalandırıyoruz hem de kendilerine harçlık veriyoruz. Geride bıraktığımız son dört yılda huzurevlerinde kalan vatandaşlarımızın ödedikleri katkı paylarına herhangi bir zam yapılmamıştır; bunun da altını çizmek istiyorum.

Yine, Aile Bakanlığımıza bağlı ve denetiminde olan 189 huzurevinde yaklaşık 16.556 yaşlımıza hizmet veriyoruz. Ben buradan o huzurevlerinde çalışan arkadaşlarımı da selamlıyorum; gerçekten çok cansiperane ve fedakârca çalışıyorlar.

ASU KAYA (Osmaniye) - Yeterli değil, insanlar sıraya giriyor, bizi arıyorlar.

ERCAN ÖZTÜRK (Düzce) - Yaşlılarımızı sadece bakım koruma altında bulundurmuyoruz, yaşlılarımıza aktif ve sağlıklı yaşlanma çerçevesinde psikososyal destek, sağlık, spor, rehabilitasyon, sosyal aktivite, beslenme, temizlik gibi hizmetleri de sunuyoruz. Ben tüm bu hizmetlerde katkısı olan tüm arkadaşlarıma tekrar buradan teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın bütçesinin de hayırlara vesile olmasını diliyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Öztürk, teşekkür ederim.

Sayın Levent Uysal, buyurun.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Bakanım, yeni açmış olduğumuz hizmet binası için ve desteklerinizden dolayı çok teşekkür ediyoruz Mersinliler olarak. Şu anda Mersin'de 8 adet huzurevi, 11 adet engelli bakım evi, 2 adet şiddet önleme merkezi, 1 adet otizm gündüz bakımevi ve 1 adet aktif yaşam merkezi var ve 1.200 personelimiz çalışıyor. Biraz daha takviyeye ihtiyacımız var. Özellikle yaş almış vatandaşlarımız ve engelli özel insanlarımız için proje aşamasında olan Anamur ve Tarsus ilçelerimizdeki huzurevlerinin, Erdemli'ye yapılacak engelli yaşam merkezinin bir an önce hayata geçirilmesini istiyoruz efendim. Tarsus'a 2, Akdeniz'e 2, Yenişehir'e 1, Mezitli'ye 1 olmak üzere 6 yeni huzurevi ve bir yaşam merkezi istiyoruz. Erdemli ve Tarsus ilçelerimizde özellikle otizm gündüz evlerine ihtiyaç var. Ayrıca, eğer uygun görürseniz Mersin'de bir sosyal sorumluluk zirvesi yapmak istiyoruz Bakanlığımızla birlikte. Öncelikle Mersin'de ataması beklenen engelli öğretmenlerimiz için ek kadro desteği bekliyoruz.

Bütçemiz hayırlı olsun efendim.

Hayırlı akşamlar dilerim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Uysal, teşekkür ederiz.

Sayın Burcugül Çubuk, buyurun.

Sonrasında Meral Daniş Beştaş, konuşacaklar.

Buyurun. BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler.

Bakanlığın bütçe sunumu ve Bakanın bütçe sunuş konuşmasında hinterlandımızda olmayan kadınların ve kadın örgütlerinin izi, sesi, sözü yok; kadına ve çocuğa yönelik şiddetin önlenmesi için yapılmayanlar yok; göçmen kadınların geri gönderme merkezlerinde yaşadıkları yok; kayıym atanarak kapatılan, işlevi değiştirilen, içi boşaltılan kadın kurumları yok; kadın yoksulluğunun nedenleri ve sonuçları yok; cinsel yönelim ve cinsel kimliği nedeniyle hakları, hayatları askıya alınan LGBT+'lar yok; kadınlara, lubunyalara aile dışında hayat yok, aslında o aile içinde de hayat yok; o kutsal aileler içinde kendini savunan kadınlar yok; Serap Avcı yok misal. Serap Avcı, 17 Nisanı 18 Nisana bağlayan gece yedi yıldır kendisine psikolojik, fiziksel, cinsel şiddet uygulayan erkekten boşanmak istediği için katledildi. Daha önce, Yasin Avcı onu 12'nci kattan atlamaya zorlamıştı ve Serap bugün görülen duruşmada yalnız bırakılmak istendi, onunla dayanışmak için orada olan feministler salona alınmak istenmedi, avukatlar ve anne-babayla sınırlı tutulmak istendi salon ama feministler, biz ara salona girdik Serap'ın yalnız kalmamasını sağladık ve bir dayanışma örgütlenmesiyle Serap'ın yanındayız. Merak ediyoruz, Bakanlığınız Serap için bu davaya müdahil olacak mıdır? Bakanlığınız hayatlarını savundukları için hapse atılan kadınlara nasıl bakmaktadır? Ve yine sormak istiyorum: Şimdi, siz de ben de Emirdağlıyız, hemşehriyiz. Ben Emirdağ'da doğdum, büyüdüm, siz Belçika'da doğmuş büyümüşsünüz, benim de akrabalarım var hem Belçika'da hem Avrupa'nın diğer yerlerinde. Açıkçası bu ülkede kadınlara yönelik nasıl yasal ve pratik destekler olmadığını ben biliyorum, siz de Avrupa'da şiddete rağmen -erkek şiddeti her yerde ve kötü, örnek gösterilmez, baştan söyleyeyim- oralarda şiddetin önlenmesi için ne gibi önlemler alındığını ve kadınların boşanırken ve şiddet karşısında nasıl güçlendirileceğine dair önlemler aldığını biliyorsunuz. Neden bunların bu ülkede uygulanması için çalışmıyorsunuz? Bu benim sorum size.

Yine, sunumunuzda öylesine geçen bir mesele var; göçmen kadınların neler yaşadıklarıyla ilgili hiçbir veri görmedik. "Veri" diyorum, iktidar seviyor bu kavramı bu nedenle kullanıyorum. Göçmen kadınlar, taciz ya da başka cinsel suçlar, şiddet şikâyetiyle karakollara gittiklerinde önce göç idaresine, sonra geri gönderme merkezlerine götürülüyor ya da 25 Kasım'da kadına yönelik şiddete karşı mücadele etmek için sokağa çıktıklarında gözaltına alınıp oradan GGM'lere götürülüyorlar. Biz, 3 göçmen arkadaşımızın şu an hangi geri gönderme merkezinde olduğunu bilmiyoruz İstanbul'da ve GGM'lere ilişkin de çok fazla iddia var. Bakanlığınızın geri gönderme merkezlerindeki göçmen ve mülteci kadınlarla ilgili çalışması nedir? Ben gelen kitapçıklarda görmedim ve önemli bir mesele. Cinsel şiddetten tutun fiziksel şiddete, çıplak aramaya birçok iddia duyuyoruz fakat buralara izin alıp giremediğimiz için biz bilemiyoruz ama Bakanlığın buralara girebileceğini düşünüyoruz ve göçmen ve mülteci kadınlarla ilgili bir sorunuz olduğunu düşünüyoruz.

Bir başka mesele: Cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimleri üzerinden nefret suçlarının odağında olan LGBT+'ların yaşam, sağlık, güvenlik, barınma, sağlıklı beslenme haklarının, bütün insan haklarının askıya alınması, varlıklarının yok sayılması ve nefret suçlarına açık hâle getirilmelerine dair, karşı karşıya kaldıkları erkek şiddetine dair hiçbir çalışmanız olmadığı gibi siz ve mensubu olduğunuz iktidarın şöyle bir uygulaması var misal; belediyelerin kreşlerinin kapatılmasına dair meselede çıkıp Bakan diyor ki: "Orada LGBT+ propagandası yapılıyor." Ama bugün öğreniyoruz ki 1 Kasım'da özel okullara söz verilmiş "Bu kreşleri kapatacağız, özel okullara öğrenciler gelsin." Bir sermaye transferi meselesi var. Hâliyle çocuklar özel okulların kreşlerine gitsin diye LGBT+'lar üzerinden siyaset yapıyor; bununla ilgili düşünceniz nedir?

Sözün özü: Bu Komisyonda geçirmek istediğiniz bütçenin kadınlara yarar sağlamayacağını, hayırlı olmayacağını düşünüyoruz. En fazla "yardım" adı altında sadaka dağıtacaksınız, oysa Bakanlığınızın görevi bu olmamalıydı. Adından "Kadın" çıkarılan bu Bakanlıktan elbette beklentimiz yok. Kendi dayanışmamıza güveniyoruz ve açıkçası daha önce aldığımız Leopold ailesine dair Nişanı da reddetmeniz gerektiğini düşünüyoruz, reddetmemeniz bir ayıptır!

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim. Sayın Meral Daniş Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, doğrusu sizi dinlediğimde sabah bir de iktidar grubunu dinlediğimizde kendimi Norveç'te ya da İsveç'te hissettim; böyle, çok güzel, her şey güllük gülistanlık ama kâğıttan çevirip Türkiye'ye baktığımda resme, hakikaten bir felaket tablosu olduğunu görüyoruz, siz de bence görüyorsunuz ama göreviniz gereği bunu söylemiyorsunuz, söyleyemezsiniz. Hangi yöne kafamızı çevirsek tam anlamıyla bir yangın var, dehşet verici olaylar var; emekliler yaşayamaz hâlde, engelliler için yaşanabilir bir ortam yok, kadınlar her gün ölüyor, çocuklar istismar ve şiddet sarmalı içinde yaşıyor. Ben yeri gelmişken kadınlara ilişkin sadece şunu söyleyeyim: 25 Kasım'da İstanbul'daydım ve Taksim'e giden bütün yollar kapatılmıştı. Aile Bakanı olarak kadınlar karşısında sorumluluğunuz olması itibarıyla 169 kadının gözaltına alınması, şiddete uğramasını hem de şiddetin protesto edildiği bir günde nasıl sineye çekiyorsunuz? Bir kadın olarak, hemcinsiniz olarak soruyorum. Bu ülkede neden kadına yönelik şiddeti protesto etmek yasak?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yasak değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Yasak, kadınlara yasak. Ben oradaydım, Karaköy'e gittik ve ondan sonra 169 arkadaşımız gözaltına alındı.

15 milyona yakın insanın yardımlarla, desteklerle geçindiğinden söz ediyoruz. Tabii, bu yardımları herkese vermiyorsunuz. Benim vekili olduğum Erzurum ilinde Tekman, Karayazı, Karaçoban ve Hınıs'da yardımları kestiniz. Köylerden kime oy çıktığını, hangi partiye oy çıktığını tespit ederek...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Doğru değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Kesinlikle doğru. Elimde veriler var, resimler var. Yardımları kesiyorsunuz. Önerge verdim, hangi köylerden ne kadar kişinin yardımının kesildiğini bizzat gördüm, size gönderirim. Soru önergesi verdim, cevabını bekliyoruz.

Şimdi, sizin Bakanlığınız dönemindeki şeyi çok uzun anlatabilirim ama genel hatlarıyla şunu söyleyeyim: Çocuklara düşmanlık politikaları, kadına düşmanlık politikaları, maalesef, hız kazanmış ve bir sarmal içindeyiz. Siz ya bir "tweet" atıyorsunuz ya genelgeçer bir açıklama yapıyorsunuz ve meseleyi toplum unutsun bekliyorsunuz, genel olarak iktidar etme biçiminiz bu. Bu yaratılan heyula o kadar büyük ki bir felaketin unutulmasının tek yolu var, yeni bir felaket. Narin'i unutmamız için yeni bir felaket meydana geliyor ve o unutturuluyor ve halının altına süpürülen kirler o kadar büyük ki dışarı taşıyor. Narin biri; Sıla bebek, Rojin Kabaiş, Ayşenur Halil ve İkbal Uzuner bunlardan sadece birkaçı. Bu ülkede bebekler katlediliyor Sayın Bakan, bebekler; bu ülkede çocuklar katlediliyor ve siz bütün konuşmanızda aile dediniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Çocuk" da dedim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - "Aile içi şiddet" diye bir kavram duydunuz. Belçika'da doğdunuz, büyüdünüz. En yakınımızdakiler de bizi öldürebiliyor. Aileden önce aileyi oluşturan bireylerin, şahsiyetlerin güvenliği önemlidir. Aile tabii ki önemlidir ama eğer aile içinde şiddet, tecavüz ve istismar varsa orada bireyler korunur. MESEM eliyle öldürülen...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Onlar zaten sağlıklı bir aile değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Niye bana cevap veriyorsunuz Sayın Bakan? Sözüünüz gelecek. Ben hakikatleri ifade ediyorum. Ne söylediysem "Hayır." diyorsunuz ama hepsinin verisi elimde. 66 çocuk MESEM'lerde ölmedi mi? Bu bir iş cinayeti değil mi? Narin katledilmedi mi aile içinde? Türkiye'de günde 3 kadın katledilmiyor mu? Çocuklar aile içi istismara maruz kalmıyor mu? Yurtlarda çocuklar kötü bir şekilde yaşayıp tecavüze uğramıyor mu? Bu ülkede yaşıyoruz biz ve bu konuda, maalesef, üzülen söyleyeyim, bu tablonun değişmesi için biz mücadele ediyoruz ve siz de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı olarak çocukların bu konuda... Cinsel istismar konusundaki suçlarda dosya endeksi yüzde 194 oranında artmış; bu, korkunç bir rakam. Cezasızlık politikası almış başını gidiyor.

Size son sözüm şu: Siz kimseye lütuf olarak bakmıyorsunuz, yardım etmiyorsunuz. Sosyal devlet ilkesi yaşama geçmediği için kendinize bağımlı yoksullar oluşturup, oyunuzu da alıp, seçimlerde onları arka bahçe olarak kullanıp, gelip burada da teşekkür etmemizi bekliyorsunuz; böyle bir dünya yok.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Muhip Kanko, buyurun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2025 yılı bütçesi üzerinde konuşurken ne yazık ki bu bütçenin yalnızca bir rakamlar yığını olmadığını, aksine derin bir adaletsizliğin, yetersizliğin ve ihmalin göstergesi olduğunu ifade etmek zorundayım. Bu bütçe, toplumumuzun en kırılgan kesimlerini korumaktan uzak, onlara sırt çevirmiş bir anlayışın yansımasıdır. Öncelikle sosyal yardımların artmış olmasının söylenmesi toplumun ne kadar fakirleştiğini, ne kadar yoksullaştığını gösteren bir göstergedir. Bakanlık kadına yönelik şiddetle mücadelede caydırıcı politikalar üretmek yerine, yalnızca rakamlar ve protokoller üzerinden sorunları geçiştirmektedir. 2023 yılında Türkiye'de 300'den fazla kadın öldürülmüşken Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu 2024'ün ilk on ayında 357 kadının katledildiğini açıkladı. En çok kadın cinayetinin işlendiği iller ise sırayla İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya ve Adana oldu. Bu bütçede mağdur olan kadınlar için sığınmaevlerinin artırılması, kadınların ekonomik bağımsızlığını destekleyecek projeler gibi somut çözümlere yeterli kaynak aktarılmadığını görüyoruz. İzmir'de 5 çocuğa sahip çıkamadınız. Bu paraları kime ve nereye harcıyorsunuz? Özellikle bu 5 çocuğun yanarak öldüğü gün Sayın Bakan, bir televizyon programında bir toplantıya katıldığınız anda sadece basit bir başsağlığı dileğiyle geçiştirdiniz. Bir anne olarak, bir kadın olarak daha detaylı konuşmanız gerektiğini düşünüyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Annenin, ailenin yanına gittim; siz neredeydiniz?

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Kaç kadın, kaç çocuk daha hayatını kaybedecek ki bu konuda etkili adımlar atacaksınız? Kadın cinayetleri konusunda bir bakanınız çıkıyor ve şunu söylüyor, diyor ki: "Kadın son kez gelen sevgilisine kapısını açmamalıdır." Evet, kadın cinayetlerini böyle engelleyemezsiniz.

Kadınların 25 Kasım'da sokağa çıkmasını tolere edemediniz yani kadınlar olur ya bir hareket başlatırlarsa buradan acaba toplumsal bir olay çıkar mı diye korkunuz.

Çocuk yoksulluğu konusuna gelirse, TÜİK ve ENAG verileri arasındaki uçurum ortadayken çocuklarımızın geleceği bu uçurumda kayboluyor. Her 4 çocuktan 1'inin yetersiz beslendiği bir ülkede çocuk destek programlarına ayrılan bütçe neden bu kadar kısıtlı? Çocuklarımızın karnını doyuramayan bir sistem, onların geleceğini nasıl garanti altına alabilir?

Engelli bireyler için yapılan yardımlara baktığımızda ise sosyal yardımlara övgüyle anlatan Bakanlık, bu bireylerin topluma tam entegrasyonunu sağlayacak istihdam projeleri konusunda sınıfta kalıyor. Özellikle, atamayı bekleyen EKPS sınavına girmiş engelli kardeşlerimizin sonuçları ve yerleştirilmesi hâlâ açıklanmadı. Engelli bireylerin çalışma hayatına katılım oranı yüzde 5'in altında. Bakanlık bu durumu düzeltmek için ne yapıyor? 2008 ile 2016 yılları arasında 104.531 çocuğumuz kayboldu ve bu çocuklardan 60 bini kız çocuğu. 2016'dan bugüne kadar ise maalesef TÜİK bu istatistiği de vermiyor.

"Aile yapısını güçlendirme" adı altında ideolojik dayatmalar ve toplumu kutuplaştırıcı politikalar uyguluyorsunuz. Aile destek programları dâhil belirli kesimlere ayrıcalık tanyacak şekilde kurgulanıyor. Sosyal devlet anlayışı bu mu? Herkes için eşit hizmet nerede?

Yaşlı bakımevlerindeki fiyatların artışına birçok arkadaşım değindi, ben ona değinmeyeceğim.

Son olarak, şeffaflık eksikliğinin bu Bakanlığın en büyük sorunu olduğunu düşünüyorum. Dağıtılan yardımların kimlere, hangi kriterlere göre verildiği konusunda kamuoyuna açık bir bilgi sağlanmıyor. Denetimsizlik istismarı beraberinde getiriyor.

2025 bütçesi ne kadını ne çocuğu ne engelli bireyi ne de toplumu koruyacak nitelikte değildir. Bu bütçe, aileyi ve toplumu güçlendiren değil çürüten bir bütçedir. Bakanlık sorumluluklarını yerine getirmediği sürece ülkemizin geleceği de güvence altında olmayacaktır.

Son günlerde tartışma konusu olan belediyelerimize ait kreşlerin kapatılması konusunda ise sizi toplumun vicdanına bırakıyorum. Herkese teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Yavuz Aydın...

Buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Bakan, Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı toplumumuzda önemli bir saygınlığa sahip ender kurumlarımızdan bir tanesidir fakat kadına yönelik şiddet, aile içi şiddet, çocuğa yönelik istismar, medyada ve dijital platformlarda artan zorbalık Bakanlığın görevini layıkıyla icra etmediğinin bir göstergesidir. Saydığım tüm bu sorunlar birbirinden bağımsızmış gibi görünse de aslında ortak bir kökeni beslenmektedir. Bu kök toplumsal cinsiyet eşitsizliği, ekonomik zorluklar, eğitim eksikliği ve toplumun duyarsızlaştırılması gibi sorunların bir ürünüdür. Bu kökleri ortadan kaldırmak için güçlü bir irade sergilemek ve Bakanlık olarak kapsamlı bir çalışma yapmak zorunluluktur. Bu noktada Hükümete ve Sayın Bakana çağrıda bulunuyorum: Şiddetle mücadele ertelenemez ve ihmal edilemez bir insanlık görevidir. Alınmayan her önlem yarının felaketlerine zemin hazırlamaktadır. Bu yüzden mazeret değil icraat beklemekteyiz. İYİ Parti olarak bizler şiddetin her türlüşüne karşı kararlı bir mücadele içerisindeyiz. Bu mücadelede önceliğimiz toplumsal farkındalığı artırmak ve eğitim programlarıyla şiddeti doğuran zihniyeti değiştirmektir. Bu bağlamda yasaların etkin uygulanmasını sağlamak ve cezaları caydırıcı hâle getirmek, aynı zamanda kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engelliler için sosyal destek mekanizmalarını güçlendirmek büyük önem arz etmektedir.

Sayın Bakan, konuşmanızda ülkemizin önemli bir meselesi olan uyuşturucu sorunu ve bu sorununa bağlı olarak yıkılan aileler hakkında tek bir kelam etmemenizi şaşkınlıkla karşıladım. Uyuşturucu bağımlılığı sadece bireysel bir problem değil aynı zamanda ailelerimize, toplumumuza ve geleceğimize yön veren toplumsal bir felakettir. Bu sorunun yalnızca tedaviyle değil aynı zamanda önleyici tedbirlerle de ele alınması gerektiğine inanıyorum. Maalesef uyuşturucu kullanım yaşı 13'e kadar düşmüş durumdadır. Bazı söylemlerde 10 yaşına kadar düştüğü de söylenmektedir. Henüz hayatının baharında olan çocuklarımız gelecek hayalleri ve umutlarıyla birlikte bu bataklığa sürüklenmektedir fakat bu gençlerimize, ailelerine ve toplumumuza yardımcı olacak yeterli destek mekanizmaları şu an mevcut değildir. Bağımlılık tedavisi konusunda en önemli merkezlerden biri olan AMATEM'ler Türkiye genelinde büyük eksiklikler barındırmaktadır. Birçok vatandaşımız AMATEM'de boş yatak bulmakta zorlanmakta hatta kimi zaman torpil arayışına kadar girmektedir. Bu durum aslında ne kadar büyük bir çaresizlik içinde olduğumuzu göstermektedir. Sayın Bakan, sadece bağımlılar değil aileleri de bu süreçte yalnız bırakılmaktadır. Psikolojik ve ekonomik destekten yoksun kalan aileler hem çocuklarını bu bağımlılıktan kurtarmak için hem de ayakta kalabilmek için büyük bir mücadele vermektedir ancak devlet bu ailelere gerekli desteği sağlamakta yetersiz kalmaktadır. Bu konuda acilen adım atılmalıdır. İYİ Parti Grubu adına Meclis Genel Kuruluna sunduğum uyuşturucu madde kullanımının önlenmesine dair araştırma önergemiz Cumhur İttifakı milletvekilleri tarafından reddedilmiştir. Madde bağımlılığıyla mücadele bu şekilde mi olur? Bu nasıl bir tezatlıktır? Önergemde bahsettiğim gibi Türk Ceza Kanunu'nun 191'inci maddesinin değiştirilmesiyle artık uyuşturucu suçundan yakalananlar ceza almadan direkt serbest kalmaktadır. Bu 191'inci maddeyi değiştirdiğimizde uyuşturucu madde ticareti yapanları ve kullananları hukukla en ağır şekilde muhataplaştırarak gençlerimizin bu illetten kurtulmasını yasalaştırmak zorundayız.

Sayın Bakan, uyuşturucu ve madde bağımlılığı konusunda sizleri daha somut adımlar atmaya davet ediyorum. Bu sorun ülkemizin geleceğini de tehdit etmeden yani çok geç olmadan harekete geçmek gerekmektedir diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Sayın Aliye Coşar...

Buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) - Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, geçen sene yine bütçe görüşmelerinde kadına karşı şiddetle mücadelede sıfır tolerans ilkesiyle çalışmalarınızı sürdürdüğünüzü söylemişsiniz. Sadece Ocak ve Ekim 2024 arasında 354 kadın katledildi ve kadına şiddet her geçen gün artmaya devam etmektedir. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde dahi kadınlara Taksim Meydanı kapatılmış, seslerini duyurmaları engellenmiş, şiddete maruz kalmış ve 169 kadın gözaltına alınmıştır; sizin kadına karşı şiddetle mücadeleniz budur. Kadınlar her gün öldürülüyor. Kadınların güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi'nden hukuksuz bir şekilde çıktınız. Şiddet gören kadınları korumadınız, 6284'ü etkin uygulamadınız, yasalar etkin uygulanmadıkça kadına şiddetle nasıl mücadele edeceksiniz?

Sayın Bakan, kadına yönelik şiddette 2023 verilerine göre OECD ülkeleri arasında Türkiye yüzde 32'yle 1'inci sıradadır. Kadını aile içine hapsettiniz. Kadınların güçlendirilmesi için etkin politikalar üretmediğiniz sürece bu oranlar daha da artacaktır. Sunumunuzda Bakanlığın bütçesinin yarısını kadınlar için ayırdığımızı belirttiniz, bu veri de gerçeklikten uzaktır. Kadının güçlenmesine ayrılan bütçe toplam bütçe oranında yıldan yıla düşmektedir. Bütçe kadının güçlendirilmesinden uzaktır. Dezavantajlı gruplara göre, toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun bütçe olmalıdır, maalesef biz bu bütçede bunu göremiyoruz. Bu bütçe kadına yönelik şiddetle mücadele etmekten, kadın yoksulluğundan, çocuk yoksulluğundan ve kadınların güçlendirilmesinden uzaktır; bu bütçe eşitlikçi bir bütçe değildir. Merkezî bütçeden Aile Bakanlığına verilen pay yüzde 2,76'dır. Toplam bütçeye oranla ailenin korunması ve güçlendirilmesine ayrılan pay da 2021-2024 yılları arasında sistematik olarak düşmüştür. Bu bütçeden pay ayrılmadığı gibi kadının güçlendirilmesine dair etkili politikalar da üretilmiyor. Her gün artan yoksulluk düşünüldüğünde bu oran çok düşüktür. Ayrıca bu pay içinde kadının güçlendirilmesine ayrılan pay ise binde 1,2'dir.

Sayın Bakan, kadın yoksulluğu her geçen gün artmaktadır. Kadınlar düşük ücret ve güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Kadınları doğrudan ilgilendiren ve kadın istihdamına katkıda bulunan belediyelerimizdeki kreşlerin kapatılmasıyla uğraşmaktasınız. Bu kreşlerin kapatılmasının gerekçesi kadınları iş ve sosyal hayattan uzak tutmak mıdır? Bu uygulamanın kadınlara olumsuz etkilerine dair bir düşünceniz

var mıdır? Aynı durum çocuklarımız için de geçerlidir. Çocukların korunmasıyla ilgili çalışmaların yetersiz oluşundan dolayı çocuk mağduriyeti gitgide artmaktadır. Adalet Bakanlığının Adalet İstatistikleri 2023 Raporu'na göre çocukların cinsel istismarı iddiasıyla 2023 yılında 40.713 yeni dosya açılmış, 2015-2023 yılları arasında çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin açılan dosya sayısı yüzde 94 artmış, 2023 yılında çocukların cinsel istismara uğradığı iddiasıyla 14.299 dosya için kamu davası açılmıştır. FİSA Çocuk Hakları Merkezi verilerine göre 2023 yılında en az 2.107 çocuk önlenebilir nedenlerle hayatını kaybetmiş, 20 çocuğumuz intihar, 36 çocuk gördüğü şiddet, 245 çocuk ihmal nedeniyle vefat etmiştir. Kadınları koruyamadığınız gibi çocukları da koruyamıyorsunuz.

Yaşanan ekonomik krizden dolayı çocuklar çalışmak zorunda kalmaktadır. Türkiye'de çocuk işçi sayısı 2023 yılında 759 bine yükselmiştir. OECD ülkeleri arasında çocuk yoksulluğunda yüzde 21,8 oranla Türkiye 2'nci sıradadır. Ülkedeki ekonomik krizden en fazla etkilenen grupların başında çocuklar gelmektedir. İzmir'de evde çıkan yangında 5 çocuğumuzun yaşamını yitirmesi hepimizi derinden etkiledi, bu üzücü olayın sebebi derin yoksulluktur. Bakanlığınız ne yazık ki 1 anne ve 5 çocuğa bakamamıştır. Artık hiçbir kadın ve çocuk kendini güvende hissetmiyor.

Sayın Bakan, sizin bütçeniz budur, kadına ve çocuğa bakamayan bütçedir.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim Sayın Coşar.

Sayın Gökçe Gökçen Göl, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Konuya girmeden önce, bugün Adalet Bakanının bir açıklaması oldu. Onunla ilgili sadece rahatsızlığımı ifade edeceğim. Bir cezaevi ziyareti, bir Genel Başkanın kendi belediye başkanını cezaevinde ziyaret etmek istemesi, talebini dile getirmesi üzerine "İsteyecekseniz adam gibi izin isteyin." diye bir cümle kullanıldı. Geçen hafta burada İçişleri Bakanlığı görüşmesi yapılırken Sayın Komisyon Başkanı burada dedi ki: "Kadınları önden çekin." Yani bu ifadelerden siyaseti arındırmamız gerektiğini düşünüyorum. Biraz önce tepkiler geldi ama sayısal bir gerçek olduğu için de tekrarlama ihtiyacı hissediyorum. Siz tek kadın Bakansınız dolayısıyla tabii ki bunlardan sorumlu olan siz değilsiniz ama arkadaşlarımızı uyarmak size düşer diye düşünüyorum çünkü bizler aynı şeyi kendi içimizde yapıyoruz cinsiyetçi ifadelere karşı.

Şimdi biraz önce de söylendi ve sabah da tartışıldığına şahit olduk; Selçuk'ta yaşanan olay. Ben bunla ilgili, Genel Kuruldaki tartışma aşamasına şahit olduğum için oradan itibaren tartışmanın nasıl ilerlediğiyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Adalet ve Kalkınma Partisinin temsilcileri şöyle cümleler kuruyorlardı: "Burada kim sorumluydu herkesi araştıralım, herkesi soruşturalım bu bakanlıksa bakanlık, belediyeysen belediye." böyle cümleler kuranlar vardı. Ondan sonra bir sayın temsilciniz "Orada meseleyi dönüp dolaşıp yoksulluğa getiriyorsunuz, kadının hayat tarzı." dedi ve sustu. Bu videolarda da var, tutanaklarda da var ve o ifade kullanıldıktan sonra ben tahmin ediyorum ki bu ifadeyi kullanan kişi pişman oldu ama bunun üzerinden bir yanda Selçuk Belediye Başkanımız üzerine bir aşırı yüklenme hâli oluştu. Yani 18 kere ziyaret edilen bir evden bahsediyorsak.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Selçuklu Belediye Başkanımızı ne kadar taniyorsunuz acaba?

ASU KAYA (Osmaniye) - Çok iyi tanır.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Kaç defa ziyaret ettiniz?

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Biz sizi dinliyoruz, gerçekten siz de dinleyin. Burada zaten bir gün bir denetim gerçekleşiyor ve yürütmenin temsilcisi yılda bir kere geliyor, orada da muhalefeti dinlemeye tenezzül edin, tenezzül edeceksiniz.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Yürütmenin temsilcisinden randevu alırsan sen de görüşürsün, kapısı açık.

ASU KAYA (Osmaniye) - Muhatap siz değilsiniz, lütfen müsaade edin.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Ben kiminle muhatap olduğumu biliyorum.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Şimdi, ben sakinlikle bir şey ifade etmeye çalışıyorum. 18 kere ziyaret edilen bir evde olur da Bakanlık yetkili değil, belediye yetkiliyse o zaman belediyelerin bütün yetkilerini gasbetmekten de vazgeçmeniz lazım. Bu konuyla ilgili sadece söyleyeceğim bu.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Bak, bak Belediye Başkanımız nerede?

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Şimdi, siz başka ülkelerde siyaset yaptınız. Hangi ülkede böyle olaylar olduğunda, bu kadar fazla kadın cinayeti işlendiğinde bir bakan olduğu yerde oturabiliyor. Burada insanların sizin istifanızı istemesi anormal bir şey değil Sayın Bakan.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kim istifa etti?

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Şimdi bahsedeceğim bazı veriler var. Mesela sadece sizin göreviniz döneminde 531 kadın öldürülmüş, 351 şüpheli kadın ölümü var ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun verileri ile sizin verileriniz, İçişleri Bakanlığının verileri arasında büyük bir uyumsuzluk var. Bu sorunun çözülmesi gerektiğini söylüyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın Göl...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Bakın, çok sakinlikle konuşuyorum yani bu kadarını da dinleyin. Avrupa Konseyinde bazı çalışmalardan bahsettiniz ve burada yapılan çalışmaları orada ifade ettiğinizi, orada paylaştığınızı hem sunumunuzda söylediniz hem de kitapçığınızda yazdınız. Merak ediyorum, İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili nasıl cevaplar alıyorsunuz? Yani bunun Türkiye Cumhuriyeti devletinin dışişlerine olan zararını eminim ki sizde görüyorsunuzdur. Burada Avrupa Konseyinde görev yapan başka arkadaşlar da var, başka milletvekilleri de var; hiç kimse "Orada rastlamıyoruz, orada problem yaşamıyoruz." diye iddia edemez.

KADES uygulamasından bahsettiniz, bununla ilgili bazı sorunlar olduğunu düşünüyoruz. Aslında bu İçişleri Bakanlığını daha çok ilgilendiriyor ama sizin de alanınızı ilgilendirdiği için söyleme ihtiyacı hissediyorum. Birincisi, polis geç gelebiliyor -bu bazen şehrin büyüklüğünden, trafiğin çokluğundan da olabilir ama geç gelebiliyor- ve bazen bu çok geç olabiliyor. İkincisi, şiddete bizzat uğrayan kişinin

değil, şahit olanın da başvurabileceği bir sistem olması gerektiğine yönelik talepler var. Geçmişinde istismara uğramış ve şiddete uğramış bir çocuk şimdi büyümüş ve bu konularla ilgilenen bir kadın bana geldi ve şunu söyledi: “Ben küçükken şiddete uğruyordum ve komşularımızın başvurabileceği bir sistem olmamasından dolayı ben etrafımdaki hiçbir büyüğüme de güvenemez hâle gelmişim.” diyerek anlattı ve şu anda KADES’e başvuranın -KADES’i çok fazla indiren kişinin, bu uygulamaya başvuran kişinin olması olumlu bir şey ama- sadece şiddete uğrayanın başvurabileceği bir yöntem olarak hem sizin Bakanlığınızda hem İçişleri Bakanlığında bu şekilde ifade ediliyor, konum oradan görülüyor, o yüzden şahit olanın da devreye girebileceği bir sistem olması ya da eğer varsa bunun nasıl kurgulanacağını belirlenmesi önemli olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Çok kez sözüm kesildi, o yüzden bir dakika izin verirsiniz toparlamak için.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Gökçen Göl, inanın hiç yapmıyoruz. Anlaşıldı söyledikleriniz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Ama çok kez kesildi. Şöyle, mikrofon olmasın ama bir dakika devam etmek istiyorum izninizle.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen diğer arkadaşların haklarına mani olmayalım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Bence Bakanın da ilgileneceği önemli şeylerden bahsedeceğim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Seda Gören Bölük olacak, hazır mısınız Seda Hanım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Sayın Bakan, ayrıca size de ileteceğim şeyler var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Her zaman kapım açıktır.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Seda Hanım, önce size, sonra da Gökhan Bey’e söz vereceğim.

Teşekkür ederim Sayın Göl.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Kadınların güvenliğinden dolayı şahısları belirtmeyeceğim ama kurumları size belirteceğim. ŞÖNİM’lerden bahsettiniz, buralarda çok ciddi sorunlar var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Göl, bire bir de izah edebilirsiniz.

Şimdi, söz sırası Seda Gören Bölük’te.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Elektronik kelepçeye başvurmuş kadınlar öldürülüyor; bunlara dair somut örnekler var.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Seda Gören Bölük...

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Kıymetli Vekilim, süremden almazsanız çok memnun olurum.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Bunlarla ilgili size tek tek bilgi vereceğim.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Bire bir ifade edebilirsiniz.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Sayın Başkanım, ama öyle olmaz ya, bu doğru bir şey değil.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun, başlayın siz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Sistemde bir sorun olduğunu kabul etmek zorundasınız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Vekilim, böyle bir usul yok ama. Başkalarının hakkına mani olmayın.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Başkanım, baştan başlayabiliriz miyiz?

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Siz başlayın, baştan alıyorum, buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Burada bütün sözleri kesiyorsunuz, yılda bir kere denetlenmeye geliyorsunuz...

(Gürültüler)

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Burası Plan ve Bütçe Komisyonu, Genel Kurul olsa anlarız.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Göl, olmuyor ama, böyle yapmayalım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Size ayrıca belirteyim, soru önergelerine cevap vermiyorsunuz Sayın Bakan, buradaki sorulara cevap vermiyorsunuz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Siz hiç yazdınız mı bana? Sizin hiç önermeniz yok.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Beş dakika geliyorsunuz, biz on beş saat çalışıyoruz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Buralarda denetlenmeyi kabul edin, biz gerçeklerden bahsediyoruz.

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Göl...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Siz beş dakika geliyorsunuz, Plan ve Bütçe Komisyonu her gün burada on üç on dört çalışıyor, lütfen...

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Seda Gören, buyurun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Şov yapıyor.

ASU KAYA (Osmaniye) - Şovu siz yapıyorsunuz.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - Şovu en son yapacak insan benim ya!

ASU KAYA (Osmaniye) - Kahkaha atıyorsunuz, dönüyorsunuz orada muhabbete dalıyorsunuz umurunuzda değil ya!

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Bir tek siz annesiniz, siz duyarlısınız; biz değiliz!

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Seda Hanım, buyurun.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Eğer ki saygı göstereceklerse başlayacağız.

ASU KAYA (Osmaniye) - Muhabbete dalıyorsunuz, umurunuzda değil.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Sayın Kaya, saygı bekliyoruz saygısızlık yapıyoruz birbirimize; bu şekilde bir sonuç alamayız ki.

ASU KAYA (Osmaniye) - Yok, saygısızlık gördüğümüz için cevap veriyoruz.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Lütfen... Lütfen...

Seda Hanım, buyurun.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Aslında öyle başlamayacaktım ama tabii, ben Gökçe Hanım'la beraber Avrupa Konseyinde görev yapıyorum. Aslında buradaki Gökçe Hanım'la görev yapmıyorum ama orada biz çok uyumlu bir çalışma gösteriyoruz.

ASU KAYA (Osmaniye) - Neden?

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Yok, ben Gökçe Hanım'la konuşuyorum Asu Hanım, rahat olun çünkü biz beraber çalışıyoruz orada.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İktidar gözlüğünü takmazsanız daha iyi göreceksiniz.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Biz birçok konuda da beraber hareket ediyoruz ama bir noktada aynı şeyi paylaşmıyorum. Vallahi, evet, benim karışma sizin dediğiniz gibi sürekli aynı şeyler çıkmıyor. Aynı komisyonlarda da görev alıyoruz aslında ama her şeyi -ben Dışişleri Bakanlığımızın bütçesinde de söyledim- tek bir yere bağlayarak, her şeyi tek bir dosyaya, her şeyi tek bir davayı bağlayarak ne Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini ele alabiliriz ne Avrupa Konseyindeki Türkiye'yle ilgili algıyı ele alabiliriz. Tekrar söylüyorum, biz beraber çok uyumlu bir çalışma gösteriyoruz, ben teşekkür ediyorum. "Avrupa Konseyinde arkadaşlarımız var." dediğiniz için bu cevabı verdim. Yoksa konuşmamın içeriği aslında tamamen farklı ve benim için de çok özel bir konuşma. İnşallah sürem yetecek, ben kimsenin hakkına şey yapmak istemem ama önemli bir konu. Dolayısıyla, hepimizin bence biraz üzerinde düşünmesi gereken bir konu.

Ben evladını kalbinden doğurmuş olan bir koruyucu anneyim. Bu sebeple, Bakanlığımızın belki de en çok gelişme katettiğine, en değerli çalışmaları yaptığına inandığım koruyucu ailelik sistemiyle alakalı binlerce koruyucu aileden biri olarak şahit olduğum gelişmeleri sizlere de aktarmak istiyorum, bugün burada bu sebeple söz aldım. Bakanlığımız çocuk hizmetlerini aile odaklı bir anlayış ve stratejiyle yürütmekte ve çocuğun üstün yararını ön planda tutarak çocuk hakları doğrultusunda politikalar geliştirip uygulamaktadır. Çocuklarımız kuruluş bakımından devletin şefkatli kollarında -ki bunu laf olsun diye söylemiyorum. Ben çocuğumu aldığımda, evladına kavuştuğunda milletvekili değilim ve orada çocuğumla buluşmak için birçok kere kuruma gittim, ben oradaki diğer çocukların bakımına da bizzat şahit oldum- en doğru şekilde bakılıyor olsa da önceliğimiz tabii ki çocukların kuruluş bakımına alınmadan, ailelerinin yanında, ailelerinden kopmadan aile bütünlükleri bozulmadan korunarak büyümeleridir. Kuruluş bakım hizmeti ise son alternatif olarak değerlendirilmelidir fakat yine de tüm bunlara rağmen kurum bakımına alınan çocuklarımızın bakım ve yetiştirilme sorumluluğunun kısa veya uzun dönemler içerisinde ücretli veya gönüllü olarak devletle paylaşan kişi ya da ailelerin içinde bulunduğu sistem ise koruyucu ailelik sistemidir. Koruyucu aile hizmetinden 2002 yılında 500 aile yanında 515 çocuk faydalanıyor fakat hepinizin bildiği gibi, Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin de öncülüğünde gelişen Toplum Kalkınmasında Gönül Elçileri Projesi var, bununla beraber 2013 yılında koruyucu aile sayısı birdenbire 2.776 aile yanında 3.351 çocuk sayısına ulaşıyor. Bugün de 8.641 aile yanında -ki çok şükür ki bu ailelerden birisi de benim, dediğim gibi- 10.316 çocuğumuz koruyucu aile hizmetinden yararlanmakta. Aynı zamanda -bu çok önemli çünkü bu aileler çok büyük fedakârlıklar yapıyorlar ve bu çocukların onlar için gerçekten büyük bir lütf olduğuna da inanarak yapıyorlar bu fedakârlıkları- 1.161 özel gereksinimli çocuğumuz da koruyucu aile yanında büyüyor, 810 yabancı uyruklu çocuğumuz da aynı şekilde aile şefkatinde bakılıyor.

Bu dönemde, Cumhurbaşkanlığı genelgesiyle, 30 Haziran tarihi de bizim günümüz oldu. Bu çok önemli, çok güzel çünkü ben sizleri bugünlerde yapılan Aile Bakanlığımızın her ilde, belki de birçok ilçede yaptığı aslında festival tadında programlara da davet etmek istiyorum. Çünkü eğer imkân varsa -yasal imkânı var mıdır, yok mudur, bilmiyorum ama- sayın vekillerimizin gelip oradaki o çocukların gözlerindeki mutluluğa tanık olmalarını çok isterim.

Bu dönemde, 2024 yılında 48 tane çalışma gerçekleştiriliyor koruyucu aile modelini yaygınlaştırmak için; 48 çalışma, çalıştay, tematik toplantı, 38 odak grup çalışması. Dediğim gibi, sürem yetmeyecek ama bu çalışmalarda çok önemli şeyler yapılıyor. Ne yapılıyor? Mesela, sadece biyolojik ailelere açık olan e-nabız ve e-karne sistemleri var; bu, bize de açıldı bu dönem Sayın Bakanımızın ve ekibinin yoğun çalışmaları neticesinde.

Ben Bakanlığımıza koruyucu ailelere verilen birtakım destekleri de anlatmak istiyordum ama dediğim gibi, süre yetmiyor. Denetimler çok ciddi şekilde yapılıyor, benim evime ayda 1 bir ekip geliyor, habersiz geliyor, çocuğumun odasından yemesine içmesine kadar bakıyorlar, tek tek inceliyorlar, değerlendiriyorlar.

Bazı şeyleri atlayarak bu son paragrafı özellikle söylemek istiyorum Sayın Başkanım, çok çok rica ederek sizden.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Buyurun.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - Bu milletin her evladının ihtiyacı olduğunu düşünüyorum ve bu aile kimi zaman çocuk sahibi olma özlemiyle yanıp tutuşan bir anne, bir baba olabilir, kimi zaman da gerçekten kendi yetiştirdikleri değerli evlatlara verdikleri sevgiyi daha çok

çocuğa vermek isteyen bir aile olabilir ama en önemlisi, bu aile bu salondaki herkesten biri olabilir yani hepiniz bu ailelerden biri olabilirsiniz. O çocuklar sizi bekliyorlar.

Sayın Bakanımıza, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğümüze ve bu konuda çalışan herkese kalpten, samimiyetle teşekkür ediyorum. Allah sizden razı olsun.

OTURUM BAŞKANI ORHAN ERDEM - Teşekkür ederim.

Bir koruyucu anne olarak da özel bir konuşma yaptınız, tebrik ederim, sağ olun.

Sayın Gökhan Diktaş, buyurun.

GÖKHAN DİKTAŞ (Tekirdağ) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Bakan Yardımcılarım, Bakanlığımızın değerli bürokratları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aile ve birey odaklı sosyal politikalar geliştiren ve uygulayan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız “Güçlü Aile, Güçlü Toplum, Güçlü Türkiye” vizyonu ile aile kurumunu her bir bireyiyle hem koruma hem de güçlendirme hedefiyle hareket etmektedir. Uygulanan bütüncül politikalar ve kıymetli çalışmalar ülkemizin toplumsal refahını artırmada kilit rol oynamaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız devletimizin toplumun her kesiminin yanında olduğunu hissettiren en önemli kurumlarımızdandır. Bu kapsamda, Bakanlığımızın söz konusu politikalarına bir örnek de toplumumuzun ayrılmaz bir parçası olan Roman vatandaşlarımıza yönelik projeler, eylem planları ve sosyal yardımlarla şekillenen geliştirici hizmetlerdir. AK PARTİ hükümetlerimiz döneminde Roman kardeşlerimizin karşılaştığı sosyal, ekonomik ve eğitimle ilgili sorunlara yönelik önemli adımlar atılmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığıyla iş birliği içerisinde yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen sosyal içermeyi destekleme projesiyle eğitimden sağlığa, istihdamdan sosyal yardımlara kadar geniş bir yelpazede olumlu kazanımlar elde edildiği görülmektedir. Proje dönemi boyunca 12.699 Roman vatandaşımız ihtiyaçlarına uygun temel kamu hizmetlerine yönlendirilmiş, öğrencilerin okul devam oranlarının artırılması amacıyla 3.800 öğrenci ve ailelerine yönelik ek sosyal faaliyetler düzenlenmiştir. Ayrıca, altı ilde toplam 16.500 vatandaşımızın katılımıyla Dünya Romanlar Günü etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

Roman vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı mahallelerde gözlemlenmiş olan çocuk yaşta evlilik konusunda Millî Eğitim Bakanlığıyla iş birliği içerisinde önleyici ve koruyucu çalışmalar yürütülmüş ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimiyle iş birliğinde, erken yaşta evliliklerle mücadele ekseninde Roman çalıştayını gerçekleştirelmıştır.

Roman çocuk ve gençlerin millî bilinç ve şuurla yetişmeleri amacıyla Çanakkale Savaşları Mobil Müzesi aracılığıyla 16 il ziyareti gerçekleştirilmiş, 4.405 kişinin katılımıyla müze ve ören yerleri ziyaretleri yapılmıştır. 2016-2021 ile 2023-2030 yıllarını kapsayan Roman vatandaşlarımıza yönelik iki aşamalı eylem planı uygulamaya konulmuş, süreç Bakanlığımızca yakından takip edilerek kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerden oluşan kurullarla ilerlemeler ve gerçekleştirmeler değerlendirilmiştir.

Ayrıca, Trakya bölgesi Türkiye’de Roman vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı bölgelerin başında gelir. Tekirdağ, Edirne, Kırklareli ve Çanakkale gibi şehirlerde Roman toplulukları uzun yıllardır yerleşik olarak yaşamaktadır. Trakya’daki Romanlar bu bölgenin kültürel çeşitliliğine ve zenginliğine önemli katkılar sağlamışlardır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanımız Sayın Mahir Özdemir Göktaş’ın son Tekirdağ ziyaretinde gerçekleştirilen ve Marmara Bölgemizdeki Roman dernekleri başkanlarının geniş kapsamlı katılım sağladığı Roman Dernekleriyle İstisare Toplantısı bölgemizdeki Roman vatandaşlarımız tarafından takdirle karşılanmıştır. Bu güzel birlikteliğin sağlanmasındaki değerli emeklerinden dolayı Sayın Bakanımıza özellikle teşekkür ediyorum. Ayrıca, bu toplantıda Sayın Bakanımız vesilesiyle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’la gerçekleştirilen telefon görüşmesinde bir kez daha şahit olduğumuz “En büyük Roman, Recep Tayyip Erdoğan” sloganları Roman vatandaşlarımızın Sayın Cumhurbaşkanımıza duydukları sevgi ve muhabbetlerinin göstergesidir.

Bu vesileyle Bakanlığımızın çalışmalarına destek veren tüm kurumlara ve iş birliği içinde olunan paydaşlara teşekkür ediyor, Roman vatandaşlarımıza olan hassasiyetini her daim hissettiren ve Bakanlığımızın bu konudaki çalışmalarına desteklerini esirgemeyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a şükranlarımı sunuyorum.

2025 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu ve bereketli olmasını temenni ediyor, hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, Sayın Saruhan Oluç ve Sayın Heval Bozdağ’a da teşekkür ediyorum. Biliyorsunuz, centilmen olarak bugün söz haklarını kullanmadılar.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Yaparsa DEM PARTİ yapar.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Hepimiz Türkiyeliyiz değerli arkadaşlar.

ERHAN USTA (Samsun) - Bu sıra aranız iyi, bu sıra aranız iyi. Görüşme de çıkmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bizim herkesle aramız iyi.

Sayın Zeynep Oduncu, buyurun.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; bugün burada Bakanlığımızın bütçesi görüşülüyor olsa da Bakanlık kaynaklarının asıl harcanması gereken alanın neresi olduğunu sizlere hatırlatmak istiyorum. Türkiye’nin kanayan yaralarından biri olan intihar vakalarını ve özde Batman’da yıllardır giderek artan bu trajik durumu konuşmak için buradayım. Ancak üzülerek belirtmeliyim ki bu sorun karşısında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı çözüm üretmek bir yana, sessizliğini ve kayıtsızlığını

korumaktadır.

2023 yılında Türkiye genelinde 4.061 vatandaşımız intihar ederek hayatına son verdi. Bu, her gün ortalama 11 kişinin çaresizlik içinde ölümü çare olarak gördüğünü gösteriyor. Son yirmi üç yılda yani diğer bir deyimle, iktidarınız döneminde 72.262 yurttaşımızı bu şekilde kaybettik. Bu korkunç tablo yalnızca birer rakam değildir, her biri umutlarını yitirmiş birer hayattır.

Batman özelinde ise durum daha da vahim. 1995-2000 yılları arasında Türkiye ortalamasının 2 katına çıkan intihar olayları yıllar içinde hız kesmeden artmaya devam ediyor. Bugün genç nüfusa sahip Batman, işsizliğin ve yoksulluğun pençesinde kıvrılıyor. Kentin ekonomik yapısı, sanayi ve tarımdaki daralma işsizliği derinleştirirken gençlerin geleceğe dair umutlarını tüketiyor. Avrupa'ya artan göçlerin en büyük nedeni de bu umutsuzluktur.

Sayın Bakan, sizin döneminizde intihar vakalarının 4 katına çıktığını TÜİK verileri de açıkça ortaya koyuyor. Geçim zorluğu nedeniyle intihar edenlerin sayısı son üç yılda 902'ye ulaşmış durumda. Bu insanlar sadece ekonomik politikaların değil, aynı zamanda sosyal politikaların eksikliğinin de kurbanı oldular. Batman'da kadın intiharlarının oranı hâlâ yüksek seyrediyor. Yoksulluk ve aile içi şiddet kadınlar için çıkmaz bir sokak yaratıyor. Bu durum karşısında Bakanlığınızın hangi somut adımı attığını merak ediyoruz. Batman'da gençler işsizliğin ve umutsuzluğun ağırlığı altında eziliyor. İstanbul'da 20 yaşındaki Kübra Ergin isimli gencimizin geride bıraktığı mektubu hâlâ unutmuyoruz; "Gençliğimi çaldılar, bu ülkede özgür olamadım." dedi ve hayatına son verdi. Bu sözler sadece bir kişinin feryadı değil, bu ülkenin gençlere dayattığı karanlık geleceğin bir yansımasıdır. Batman'da gençler için hangi umut verici projeyi hayata geçirdiniz? İşsizlikle mücadelede hangi programı geliştirdiniz? Bu soruların cevabı yok çünkü sahada bir çözüm üretilmedi. Çözüm için herhangi bir adım atmadığınız gibi can yakıcı bu soruma dair sessizliğe büründünüz. Batman'da artan intihar vakalarını daha birkaç ay önce bu Meclis çatısı altında gündeme getirdik, Bakanlığınızı ve diğer sorumluları hareket etmeye, intihar girişimlerini önlemek için gerekli adımları atmaya çağırdık; konunun tüm yönleriyle araştırılması, için DEM PARTİ olarak Meclis araştırması önergesi verdik ama herhangi bir cevap alınmadı, bu konuda sessiz kaldı.

Sayın Bakan, bu sorumsuzluğunuz sonucu ne oldu biliyor musunuz? Sadece son yirmi yedi günde çoğunluğu genç olan 7 yurttaşımız Batman'da hayatına son verdi. İntiharların araştırılması taleplerine karşılıksız kaldı? Şimdi size açıkça sormak istiyorum: Bu ülkenin gençlerinin hayatlarına mal olan bu karanlık tabloyu değiştirmek için ne yapmayı düşünüyorsunuz? Batman'da giderek artan intihar vakalarını önlemek için hangi sosyal politikaları uygulamaya koyacaksınız?

Sayın Bakan, bu ülkede vatandaşlarımız iktidarınızın yanlış ekonomi politikalarının bedelini canlarıyla ödüyor. Ölüme çare olarak görülen bir halk yaratmak başarısızlığın en açık göstergesidir. İntihar vakalarını iktidarınızın sorumlu olduğu derin ekonomik kriz ve bununla bağlantılı olarak yoksullaşma, barınma sorunu, toplumsal baskı, gelecek güvensizliğinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Batman'da olduğu gibi Türkiye'nin her yerinde intihar vakalarının önüne geçmek için derhâl harekete geçilmelidir; aksi takdirde, bu toplum size sadece çaresizliği değil, öfkelerini de gösterecektir. Eğer bu konuda Bakanlığınız samimiyse, ben geçen hafta 81 il için 81 soru önergesi verdim, bunun araştırılması ve Türkiye'deki artan intihar vakalarının önüne geçilmesi için somut bir adım atılması gerekiyor ki eminim buradaki diğer siyasi partiler de bu konuda hemfikir olacaklardır. Neden bu kadar intihar vakası oluyor? Gençlerimiz neden hayatlarına son veriyor? Bunlarla ilgili derin bir araştırma...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Raporumuz var, onu verelim.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Cevaplarımızı verelim, biz de birlikte bunları hem kamuoyunun gündemine getiririz hem de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanal? Yok.

Sayın Gizem Özcan? Yok.

Sayın Mehmet Baykan? Yok.

Sayın Ceyda Bölünmez Çankırı, buyurun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Kıymetli Bakanım, saygıdeğer bürokratlar; normal şartlarda Plan ve Bütçede her zaman dinleyici olmayı tercih etmişimdir ama maalesef her geldiğimde güzel İzmir'imizle ilgili bir konuda kendimi müdafaa etmek zorunda hissediyorum. İzmir'in turist vekillerinden olmadığım için, İzmir'e değer veren, İzmir için dertlenen bir milletvekili olduğum için gerçekten çok üzülüyorum. Biz de çok isterdik ülkemizin 3'üncü şehri olan ilimizin şehirciliğinden, turist sayısından, yatırımlarından bahsetmeyi ama maalesef, üzülerek görüyorum ki İzmir Büyükşehir Belediyesinin çalışmaları gibi buradaki muhalefetin de bir kalitesini göremedik.

(Gürültüler)

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Şunun özellikle altını çizmek istiyorum: Son yirmi üç yılda çocukları...

(Gürültüler)

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Gel, İzmir'in kaç mahallesi var, say. Şimdi söyle, İzmir'in kaç mahallesi var, ben de sana cevap vereyim.

ASU KAYA (Osmaniye) - Sen söyle de dinleyelim hadi.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Şunun özellikle altını çizmek istiyorum....

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) - 5 çocuk nasıl öldü?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Ben 5 çocuğa da geleceğim, sen hiç merak etme.

Son yirmi üç yılda...

(CHP ve AK PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, son konuşmamız, hayırlısıyla bitirelim şunu.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Sayın Başkan, dinlemiyorlar, benim süremden çalıyor.

ASU KAYA (Osmaniye) - 110 değil, "123 bin lira." diyor, onun içine pandemide verdiği yardımları bile dâhil etmiş ya! Utanın ya! Geliyorsun, bir de burada konuşuyorsun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Sus!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar... Sayın Kaya, lütfen...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Şunun özellikle altını çizmek istiyorum: Son yirmi üç yılda çocukların her türlü tehdit ve riskten korunmasına yönelik politika çerçevemizde büyük bir dönüşüm gerçekleştirdik. Çocukların üstün yararını gözeten, onların iyilik hayallerini güçlendiren ve geleceğe umutla bakmalarını mümkün kılan birçok reformu hayata geçirdik. Tüm ilgili kurum ve kuruluşlarımızla çocuğu önceleyen yoğun çabalar sergiliyoruz ve destekler sunuyoruz.

(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Evet, herkesin buradan değindiği, İzmir Selçuk'ta 5 evladımız elim bir olay sonucunda hayatını kaybetti.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, değerli arkadaşlar, Sayın Arı...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Sayın Başkan, bu mu denetim şekli? Onlara da vurur musunuz. Bu ne ya!

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - İzmir Vekili cevap versin, siz susun, o cevap versin.

Evet, herkesin değindiği bir konu var. İzmir Selçuk'ta 5 evladımız elim bir olay sonucunda hayatını kaybetti, yavrularımıza Allah'tan rahmet, acılı ailesine tekrardan sabır diliyorum.

Sizler, bugün, burada 5 çocuğunu kaybeden acılı anneye Sinem Melisa Akcan'a duygusal bir şiddet uyguluyorsunuz. Bu acı olayı burada siyasi bir malzeme hâline getirmenize üzülerken hep birlikte şahitlik ediyoruz. Olay öncesinde Valiliğimiz, Kaymakamlığımız, Bakanlık uzmanlarımız ve yerel kurumlar çocukların güvenliği için gereken mücadeleyi zaten verdi ancak tüm çabalara rağmen bu trajedinin önüne geçilmedi.

CAVİT ARI (Antalya) - Geçemeyenler sorumludur.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Olayın ardından Aile Bakanımızla bizzat aileyi ziyaret ederek üzüntülerini paylaştık. Ailenin durumunu da İl Müdürlüğümüz nezdinde yakinen takip etmekteyiz. Sayın Bakanımıza olaya gösterdiği hassasiyet için, ivedilikle soruşturmaları başlattığı için burada sizlerin nezdinde teşekkür ediyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyine teşekkür ediyorsunuz ya? Önleyememiş, önleyememiş ölümleri. Neyine teşekkür ediyorsun?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Bu iradeyle nerede, kimin ihmali varsa gerekeni de en sert şekilde yerine getireceğinden eminim. Bakın, bugün, sizin burada "Hırsız, uyuşturucu bağımlısı." dediğiniz o anne namuslu, bilinçli bir kadın; ben gittim, bizzat gördüm o kadını.

ASU KAYA (Osmaniye) - Allah yalandan, iftiradan korusun.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Niğde, Niğde... Sen önce Niğde'den haber ver.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Geriye dönük yapılan testlerde ne annenin ne babanın kanında hiçbir şey çıkmadı.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Niğde'den haber ver sen önce, Niğde'deki çocuklardan. Vicdansızlar!

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Aileyle ilgili söylediklerinizden utanıyor musunuz? Buradan konuşmak değil, acaba biriniz de gidip aileyi ziyaret ettiniz mi? Kendinizi o gencecik kadının yerine koydunuz mu hiç?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Niğde'den haber ver bize, Niğde'den! Niğde'nin hesabını ver bize Niğde'nin!

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - 5 küçücük evlat, biri kucağında, biri ayağında, biri göğsünde. Siz buradan bu yaptığımız manipülasyonlarla sırf Hükümete karşı sallamak, Bakanlığa laf etmek için anlamadan, dinlemeden, bilmeden konuşuyorsunuz.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Niğde'yi biliyoruz, sen biliyor musun?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Savunduğunuzu zannettiğiniz insanları o kadar çok incitiyorsunuz ki.

ASU KAYA (Osmaniye) - Utanma lazım ama utanma da yok sizde, yazıklar olsun!

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Bizim hepimizin üzerine düşen görev bir daha böylesi acı olayla karşılaşmamak adına neler

yapabiliriz diye oturup ortak akılla düşünmek, sorunlara çözüm bulmak.

ASU KAYA (Osmaniye) - İktidar olarak sizin sorumluluğunuz.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Biz çocuklarımız söz konusu olduğunda her türlü görüşü titizlikle ele almaya, birlikte hareket etmeye hazırız.

Peki, biz bu şekilde sorumluluk bilinciyle hareket ederken hem sizin yerel iktidar naraları attığımız...

ASU KAYA (Osmaniye) - Naralar atan sensin!

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - ...o sözde her şeyi yapan belediyeleriniz var ya, onlardan biri olan Selçuk Belediye Başkanınız bu konuda ne yaptı? Ne yaptı, söyleyin.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı ne yaptı?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Olay gerçekleştiğinde neredeydi?

CAVİT ARI (Antalya) - Belediyenin görevi değil, sizin göreviniz.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Olay gerçekleştiğinde Barcelona'daydı, lütfedip cenazeye gelmedi. Bu meydanlarda zeybek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Evet, değerli milletvekilleri, teşekkür ediyorum.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Bakanın görevi o iş, Bakanın görevi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, çok şükür bugün konuşmaları bitirdik.

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlarım, çok teşekkür ediyorum.

Hepinize emeklerinden dolayı, bugünkü katkılarınızdan dolayı, yapıcı eleştirilerinizden dolayı teşekkür ediyorum. Çok şükür konuşmaları bitirdik.

20.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.19

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.35

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri 21'inci Birleşimin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Şimdi soru kısmına geçiyoruz.

On beş dakika süreyle soru alacağım, sonra Sayın Bakana cevaplama için süre vereceğim.

Değerli milletvekilleri, çok fazla talep var, lütfen yorum kısmına girmeyelim. Sayın Bakanı selamlama ve diğer ritüelleri ben hepimizin adına toplu olarak yapıyorum. Doğrudan sorularımızı sorarsak bütün milletvekillerinin soru taleplerini karşılayabileyim. Otuz saniye ideal bir süre soruları sormak için. Önce Komisyon üyesi milletvekillerimizin, sonra da Komisyon üyesi olmayan diğer milletvekillerimizin soru taleplerini karşılayacağım.

Süreyi başlatıyorum.

Sayın Sayyığıt...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞIT (Van) - Tarikat yurtlarında yaşanan çocuklara yönelik şiddet ve istismar vakalarını engellemek için ne gibi çalışmalar yürüteceksiniz? Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4'üncü Ulusal Eylem Planı'nın hangi faaliyetleri gerçekleştirilmiş, hangi hedeflere ne kadar ulaşılmıştır? Gerçekleştirilmemiş hedef ve faaliyetlerin gerçekleştirilmeme sebebi nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kırkpınar...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Evet, Sayın Bakanım, tabii Bakanlığımız çok önemli bir bakanlık gerçekten. Bizim bugün üzerinde durmak istediğimiz en önemli konu özellikle bu sabah programlarıyla ilgili, televizyon programlarıyla ilgili, sosyal medyayla ilgili -siz Aile Bakanı olduğunuz için- talepleriniz, istekleriniz, yatırımlarınız ve bir de bir etki analizimiz var mı geçmişe doğru? Ben bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Açıkcapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Sayın Bakanım, kadına şiddet hususunda kapsamlı çalışmalarınız var. Diğer yandan, şiddet teması haricinde kalan kadınların ekonomik bağımsızlığı, eğitim hakları, sağlık hizmetlerinden yararlanma fırsatı ve karar alma mekanizmalarına katılımı gibi konularda ne tür çalışmalar yürütüyorsunuz?

Bir de Sayın Bakanım, hazır buradayken, belediye kreşleri meselesine sizin zaviyenizle bir açıklık getirebilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kocacık...

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, çocukları günümüz şartlarında bağımlılığın tehlikeli ve yaygın bir türü olan dijital bağımlılıktan ve dijital zorbalıktan korumak ve onları bu bağımlılıktan kurtarmak için bir yol haritanız var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ocaklı...

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakan, yaşlı bakımıyla ilgili AKP sıralarından bir milletvekilimiz 55 bin lira bir maliyetinizin olduğunu söyledi. Bu doğru mudur? Eğer bu doğruysa, eğer sizin verilerinizle 55 bin lira maliyet varsa ayda 12.500 lira emekli maaşı alanlar ne yapacak? Bununla ilgili bir öneriniz var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Bakanlığımızdaki ek dersli meslek elemanları "Bizler her gün toplumun en kırılgan kesimlerine hizmet etmek için yüreğimizi ortaya koyuyoruz; engelli bireyler, yaşlılar, çocuklar, kadınlar, şehit yakınları ve gaziler hepsine destek oluyor, onların hayatlarına dokunuyoruz. Tam zamanlı çalışmamıza rağmen yıllık izin hakkımız yok, sosyal güvencemiz yok, doğum iznimiz yok, emeklilik güvencemiz yok. Her gün çocuklarımızdan ve ailemizden fedakârlık ederek bu topluma hizmet etmeye devam ediyoruz." diyorlar. Bu taleplerini duyup

mağduriyetlerini giderecek misiniz Sayın Bakan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Suiçmez...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Trabzon Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Ortahisar Sosyal Hizmet Merkezi yaşlıların, engellilerin ve yoksulların erişemeyeceği yerlere taşınmıştır. Bu merkezleri daha ulaşılabilir bir yere taşımayı düşünüyor musunuz? İzmir Selçuk'ta 18 kez ziyaret edilmesine rağmen uygun tedbirler alınmadığı için öldürülen 5 çocukla ilgili kaç kişi hakkında idari işlem başlattınız?

Adli yardımdan faydalanan dezavantajlı grupların artırılması için adli yardım ödeneğinin artırılmasına yönelik çalışmanız var mı?

Evli kadının soyadını alması için nüfus idaresine genelge yayınlaması için İçişleri Bakanıyla görüşecek misiniz?

Elektronik kelepçe sayısının artırılması için lütfen İçişleri Bakanıyla konuşun "İstersem 2 katına çıkarırım." demişti.

Sosyal hizmet uzmanı, sosyal çalışmacı ve avukat istihdamını artıracak mısınız?

Türkiye Barolar Birliği ve baroların dezavantajlı grupların davalarına "katılan" sıfatıyla yer alabilmesi için bir çalışmanız var mıdır?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, lütfen otuz saniye kuralına uyalım. Sayın Erdem...

ORHAN ERDEM (Konya) - Sayın Bakanım, Konya'da Büyükşehir ve belediyeler engellilere dönük de sizlerle beraber çok önemli bir hizmet veriyor. Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim Vakfı ve Meram'ın Down Sendromlu Bireyler Yaşam Destek Merkezi sizlerin desteğiyle de iyi bir noktada. Yeni dönemde ne katkılarımız olacak?

YEBAV'ın Yaşlılar Bakım Vakfına bir bina protokolü var, bu konuyu hatırlatmak isterim.

Yine, Akşehir'de deprem nedeniyle boşaltılan huzurevinin yatırıma alınması ricamızdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Altınsoy...

HÜSEYİN ALTINSOY (Aksaray) - Sayın Bakanım, vatani için, bayrağı için, ezanı için canını seve seve feda eden kahraman şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize sağlık, afiyet diliyoruz.

Sayın Bakanım, şehit yakınları ve gazilerimizin refahlarını artırmak için ne tür çalışmalarınız var?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Gergerlioğlu...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Çocuk bakım kuruluşları yeterli denetleniyor mu?

"Yurtta disiplin cezası aldın." diye atandığı memuriyetten atılan gençlerin dramına niye çözüm bulmuyorsunuz?

Mayısta gözaltına alınıp Üsküdar Çocuk Şubede kötü muamele gören, on beş saat aç bırakılıp kâbus yaşatılan, avukatsız ifadeye zorlanan, ifadeleri çarpıtılan çocuklardan haberiniz yok mu? Varsa siyasi nedenlerle mi ilgisiz kaldınız?

Eskişehir ve İzmir çocuk ölümlerinde mahpus aile çocuklarıyla ne zaman ayırım yapmadan ilgileneceksiniz? Suç ithamına göre ayırım yapıyor musunuz?

Adnan Berk Kamıncı, 3,5 yaşında, ailesi iki ayrı kez darbedildiğini iddia ediyor, dosya örtbas mı ediliyor?

Yüzde 3 olan engelli istihdam oranı ne zaman artacak?

Doğum yardımının 300 lira olduğu ülkemizde "3 çocuk" demenin anlamı nedir?

Engellilerin aylık 1.870 lira aldığı bir yerde "Engellilerle ilgileniyoruz." diyebiliyor musunuz?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 30 saniyeyi hatırlatıyorum değerli milletvekilleri.

Sayın Böhürler...

AYŞE BÖHÜRLER (Kayseri) - Sayın Bakanım, giderek nüfus yaşılanıyor. Dünya sağlık verilerine göre 2000 ile 2024 arasında ortalama insan ömrü yirmi yıl uzadı. Bu süre zarfında yaşlanan nüfusa yönelik sadece bakım değil, bu nüfusun verimli değerlendirilmesine yönelik politikalarınız olacak mı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ekmecki...

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) - Sayın Bakanım, ülkemizde kadın konusu hep şiddetle birlikte anılıyor maalesef. Bakanlığınızın hizmetleri de genel olarak kadın şiddet mağduru olduktan sonra devreye girmekte. Kadını mağdur eden zihniyete yönelik çalışmalarınız, araştırmalarınız var mıdır? Varsa bunları koruyucu ve önleyici çalışmalar kapsamında nasıl değerlendirmeyi planlıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya...

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Bakan "Mahalle tipi kreş modelini çalışmamız devam ediyor." dediniz, neden CHP belediyelerin kreşlerini engellemeye çalışıyorsunuz?

Çocuğu sayısı artmıyor ama hizmete ihtiyacı olan çocukların sayısı artıyor. Neden çocuğu açmıyorsunuz?

Bakanlığımızın elindeki çocuk yoksulluğuna dair veriler nelerdir?

Osmaniye'yi Aile ve Gençlik Fonu'na dâhil ettiğinizi söylediniz. Osmaniye'yi depremden beş ay sonra mücbir sebep hâli olan bölgenin içinden çıkardınız ve her türlü borçla baş başa kaldı deprezede ve siz yine kredi vermekle övünüyorsunuz. Kaç genç başvurdu Osmaniye'den Sayın Bakan?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Bölünmez Çankırı...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) - Sayın Bakanım, şehit yakınları ve gazilerimizin refahlarını ve özlük haklarını artırmak için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ersoy...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Sayın Bakanım, Bakanlığınızca bağımlılıkla mücadeleyle ilgili yürütülen çalışmalar nelerdir?

Günümüzde sosyal medya, bilişim alanındaki yayınların ve içeriklerinin, bilişim teknolojilerinin ve internet kullanımının ailenin bütününe ve değerlerine ilişkin oluşturduğu tehlikenin önüne geçebilmek için uyguladığınız politikalar nelerdir?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Oduncu...

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Batman'ın Kozluk ilçesinde intihar girişiminde bulunduğu iddia edilen 8 yaşındaki Şeyma S. isimli kız çocuğunun cinsel istismara uğradığı ortaya çıkmıştı, soruşturmaya müdahil olmuştunuz Sayın Bakan; soruşturma ne aşamada? Bakanlığınızın koruması altında olan çocuğumuzun durumu nedir, bilgi almak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Taşçı...

SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - 15-17 yaş grubundaki iş gücüne katılım oranlarına stajyer ve çıraklar dâhil mi, dâhilse sayı nedir? Ve 15 yaş altında kalan çocukların çalıştırılmalarına ilişkin saha araştırması yapıyor musunuz?

Bir de yenidoğan bebek kanıyla tedavi ve deney iddiaları var, biliyorsunuz; bu konuda Sağlık Bakanıyla takip ya da bilgi almak amaçlı herhangi bir iletişiminiz oldu mu?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Boz...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Hâlihazırda, Bakanlıkta işçi kadrosunda çalışan meslek elemanları bulunmakta ve bu meslek grubuyla ASDEP arasında 5-6 bin, aynı işi yapan memurlar arasında ise yaklaşık 12 bin liralık ücret farkı bulunmakta. Aynı işi yapmalarına rağmen, aynı kadroda olmalarına rağmen meslek elemanı gruplarıyla aralarındaki farkı düzeltmek için herhangi bir girişiminiz olacak mı? Yine, ASDEP personellerine kırk saat çalışma hakkı izninin verilmesi, saha tazminatının verilmesi, bununla birlikte, yıpranma payının verilmesiyle ilgili herhangi bir işlem gündeminizde var mı?

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının çocuklara karşı işlenen suçlarda müdafî vasıtasıyla takip ettiği dosyalara dahli ve etkinliği ne derecededir? Bakanlık adına müdafîlik yapanların mağdurlar lehine ulaşabildikleri hukuki yarar analiz edilmekte midir? Bakanlığımızın bu yönde istatistiki bir raporu var mıdır?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Esen...

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Bakanım, benim de üç sorum olacak size. Kadına yönelik şiddet, çocuk istismarı ve bağımlılıklarla ilgili sosyal risk haritalarından bahsediyorsunuz; bununla ilgili başlamış olduğunuz çalışmalar var mıdır, varsa kaç il ve ilçede uygulamaya geçirdiniz? Pilot çalışmanız var mıdır?

İkincisi: Mahpus kadınlar 0-6 yaş arasındaki çocuklarıyla cezaevinde kalabiliyorlar, 6 yaşına geldiğinde çocuk ya kurum bakımına ya da dışarıda akrabası varsa onun yanına geçiyor. Bu konuyla ilgili, boşta olan elektronik kelepçeler var, o kelepçelerle kadının dışarıda çocuklarının yanında olması gibi bir projeniz var mı?

Ve bir üçüncüsü de: Medyada haberlerde yer aldı, "Bakanlığınıza hibe edilen" diye söyleniyor ama bununla ilgili sizden açıklama bekliyorum, 250 laptopun kaybolduğuna dair haberler oldu, daha sonra siz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Erdoğan...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Sayın Bakanım, çocuklarımızı günümüz şartlarında bağımlılığın tehlikeli ve yaygın bir türü olan dijital bağımlılıktan ve dijital zorbalıktan korumak ve onları bu bağımlılıktan kurtarmak için bir yol haritanız var mı?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çubuk...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sayın Bakan, daha önce "Süresiz nafakaya karşıyız." demiştiniz, oysa süresiz nafaka diye bir şey olmadığını, kadının evlenmesi, sigortalı bir işe girmesi ya da erkeğin fakirlik hâli durumunda bu nafakaların düştüğünü biliyoruz. Üstelik de kadınlara ortalama ya da maksimum diyelim, 1.197 lira gibi nafakalar belirlenirken erkeklerin özellikle çocuklar için belirlenen iştirak nafakasını ödemekten kaçındıklarını biliyoruz. Bu bağlamda iki sorun olacak. Kadınların nafaka hakkını tartışmaya açan nafaka mağduru erkekler yerine, yoksulluğa düşen ve nafaka bakımından erkek şiddeti ve baskısı yüzünden vazgeçilen kadınlarla ilgili ne yapmayı planlıyorsunuz?

İkincisi: Türkiye'de yoksulluk ve iştirak nafakası konusunda açılan kaç icra takip dosyası bulunmaktadır? Bu dosyaların yüzde kaç

tahsil edilebilmektedir?

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çokal...

TUBA VURAL ÇOKAL (Antalya) - Sayın Bakanım, "sosyal risk analizi" ve "aile rehberi sistemi" diye iki yeni çalışmadan bahsettiniz; bunların detayları nelerdir, kısaca bahseder misiniz.

Teşekkür.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Dinçer...

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Sayın Bakan, Burdur, Niğde, Tunceli illerimizdeki il müdürlüklerinde, çocuğevlerinde çocuklarımızın çalışanlar tarafından darp olaylarının olduğunu biliyoruz, çalışanların görevden alındıklarını da biliyoruz. Bu kişileri bu görevlere kimler getirdi ve şu anda bu görevlilerin akıbetleri nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Karaca Demir...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Kadın Dayanışma Vakfı yoksulluk Nafakası İzleme Raporu açıkladı, 1.179 lira yoksulluk nafakasının ortalaması. Mahkemeler tarafından hükmedilen nafakanın yüzde 44'ü ödenmiyor. Durum böyleyken Aile Bakanı olarak, nafaka hakkına ilişkin hak gaspçısı, uyduruk tartışmalara cevap oluşturacak bir nafaka araştırması neden yapmıyorsunuz?

Engellilere yönelik kaç özel bakım merkezine usulsüz uygulamaları nedeniyle idari yaptırım cezası uyguladınız?

Kamuya ait bakım merkezlerinin sayısı neden artmıyor? Özel Bakım Merkezleri Derneği ile Bakanlık yetkilileri arasında nasıl bir ilişki var?

Her şeyin mağduru Orhan Yegin'e mağduriyet aylığı bağlamayı düşünüyor musunuz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ekmen...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Bakan, yerli ve millî medyanın koçbaşı ATV'nin sabah kuşağı programlarını izleyebiliyor musunuz? Eğer izleyemiyorsanız bu programlar hakkında bilginiz var mı? Bu programlarda gün boyu gayrimeşru, yasa dışı, gayriahlaki ve çoğu zaman da üstün yararı ihlal edilen çocuklar hakkında yapılan yayınlarla ilgili olarak RTÜK'ün herhangi bir tedbiri, cezayı bugüne kadar uygulamamış olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bu yayınların Sayın Cumhurbaşkanının ısrarla ve defaatle ifade ettiği aile ve ahlak mefkûrelerine karşıtlığı ortadayken ATV'nin nasıl bir dokunulmazlık zırhı içerisinde RTÜK'ün denetimlerinden kurtulduğunu düşünüyor musunuz? İlk Kabinde Sayın Cumhurbaşkanına bu yayınlarla ilgili şikâyetleri iletmek üzere bize bir söz verebilir misiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, tam zamanında bitirdik.

Şimdi, Sayın Bakana...

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Pardon Sayın Başkan, sadece bugün birkaç saat önce medyaya düşen bir haber var, onu da Bakana iletmek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben iletirim zatınızda, söyleyin.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Şöyle: Birkaç saat önce haberler düştü, Iğdır'da Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlüğünde çalışan bir personel yaklaşık 40 milyon lirayı kendi zimmetine geçirerek Bakanlığın da bütçesinden... Onun detayları da paylaşılsa seviniriz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kayıtlara geçti, Sayın Bakan notunu aldı.

Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Bakana gün boyu sorulan sorular, yapılan değerlendirmelerle alakalı cevap hakkını kullanması için otuz dakika süre veriyorum, akabinde önerge işlemlerine geçeceğim.

Sayın Bakanım, buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri; sözlerime başlarken tüm milletvekillerimize katkıları, görüş ve önerileri için teşekkür ediyorum.

Bakanlığımız, ülkemizin en hassas kesimlerine hizmet götüren bir kurumdur. Bu anlamda, milletvekillerimizin gösterdiği hassasiyeti çok iyi anlıyorum. Hepimizin dert edindiği bu önemli meselelerde daha iyi noktalara gelmek için nezaket temelinde istişareyi önemsiyoruz. Bu anlamda, Bakanlığımızın politika alanları hakkındaki her türlü görüş bizler için çok kıymetli. Bugün on saati aşan toplantımız boyunca milletvekillerimizi dinledim, notlarımı aldım; vatandaşlarımıza sunduğumuz hizmetlerin en etkin biçimde ulaştırılması için görüşlerinizi titizlikle değerlendireceğiz. Şimdi, otuz dakika süre içerisinde mümkün olduğunca sorulara hızlı bir şekilde cevap vereceğim, kalan soruları da en kısa sürede yazılı olarak cevaplayacağız.

Değerli milletvekilleri, Bakanlığımız 85 milyonluk vatandaşımıza hizmet götüren, her haneye temas eden bir kurum. Vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını en doğru şekilde tespit etmeye çalışıyor ve bu ihtiyaçlara yerinde, hızlı ve etkili çözümler üretiyoruz. Önceliğimiz toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde ulaşmaktır. Kadın, çocuk, yaşlı ve engelli gibi hassas grupların haklarını korumak, onların yaşam kalitelerini artırmak, toplumsal hayata tam ve eşit katılımlarını sağlamak için var gücümüzle çalışıyoruz.

Değerli milletvekilleri, dünyada yaşanan gelişmeler ve krizlerin yol açtığı sorunlar siyasi, ekonomik ve sosyal görünümü ciddi manada etkilemektedir. Bakanlık olarak toplumsal dayanıklılığımızı artırmak için bu sorunları titizlikle değerlendiriyoruz. Bu kapsamda iki önemli mekanizmayı devreye soktuk; bunlardan ilki, sosyal risk haritası. Bu çalışmamızla toplumdaki bir arada yaşama kültürünü bozma, bireyi ve aileyi sağlıksız zeminlere taşıma ihtimali olan olası sosyal olguları belirliyoruz, şiddet vakalarının önüne geçmeyi hedefliyoruz, bu sosyal olgulara dair risk faktörlerini hesaplayarak hane bazlı erken müdahale sistemi kurguluyoruz, bu risklere yönelik koruyucu ve önleyici mekanizmaları daha da güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Şehir, ilçe ve mahalle bazında sosyal risk haritalarını oluşturmaya yönelik çalışmalarımızı da sosyal olgularımıza yönelik çalışmamızı da tamamladık. Paydaş bakanlıklarımızın destekleriyle gerçekleştirdiğimiz veri entegrasyon çalışmalarımızı tamamladığımızda henüz vakalar gerçekleşmeden müdahale kapsamında kapasitemizi önemli ölçüde artırmış olacağız. Bu süreçte, ilgili bakanlıklarımız, kurum ve kuruluşlarımızla güçlü iş birlikleri geliştirmeye devam edeceğiz. Biz bu çalışmayı öncelikle 2 pilot ilçeden başlattık, akabinde şu anda sosyal risk haritamızı 6 ilimizde de başlattık.

Bir diğer yenilikçi modelimiz ise Aile Rehberi Sistemi. Bu sistemle her hanenin, her ailenin bir aile rehberine sahip olmasını amaçlıyoruz. Aslında, vatandaşlarımıza sosyal hizmet ihtiyaçlarını karşılamak için daha hızlı, güvenilir ve ulaşılabilir bir destek sunacağız. Ailelerinin bir aile rehberi olmasını isteyen vatandaşlarımız bizlere ulaşabilir ve bu minvalde aile rehberimiz ailemizle tanışarak hane değerlerimizi, aile içerisindeki farklı bulguları da tespit ederek uygun hizmet müdahalesini ve yönlendirmesini gerçekleştirecek. Bakın, sadece bizim Bakanlığımızda değil; Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, çok geniş kapsamda çalıştığımız bir kapasiteden bahsediyoruz. Bu noktadan sonra izleme ve değerlendirme çalışmalarımıza sürekli olarak da devam edeceğiz. Amacımız, tabii ki vatandaşlarımızın ailelerinin yaşam kalitesini artırmak, sürdürülebilir bir destek mekanizmasını oluşturmak ve her ailenin ihtiyaçlarına yönelik özel çözümler sunmaktır.

Değerli milletvekilleri, bazı milletvekillerimiz özellikle şiddet vakalarına atıf yaparak “Haberiniz yok.” “Umurunuzda değil.” “Yanlarında değilsiniz.” gibi ithamlarda bulunuyor. Bakın, bu ithamlar kesinlikle haksız ve gerçek dışıdır. Bunu yapmanız çok büyük bir haksızlık, gerçekten çok büyük bir haksızlık. Siz hiçbir kadın cinayetine şahit oldunuz mu arkadaşlar? Ben şahit oldum. Bizzat tanıdığım bir kadın Belçika’da sokak ortasında 22 yerinden bıçaklandı; benim siyasete girme temellerimi, motivasyonumu oluşturan kaynaklardan biri budur. Dolayısıyla bu ithamları yapmadan önce insanları doğru tanıyın ve böyle yersiz ithamlarda lütfen bulunmayın. Bu ailelerin her birinin yanında ben oldum, bu ailelerin her birinin yanında ben oldum. Türkiye’nin hangi köşesinde olursa olsun meydana gelen her olayı Bakanlık olarak yakından takip ediyoruz, davalara müdahil oluyoruz; gerektiğinde ise takipsizlik kararlarına bile biz itiraz ediyoruz, mağdurların haklarının korunması için tüm hukuki süreçleri titizlikle takip ediyoruz. Milletvekillerimizin bahsettiği tüm davalarda Bakanlık olarak biz varız; her aşamada mağdurların yanında oluyor, onlara gereken her türlü desteği sağlıyoruz. Bakın, bu konularda -siyasetüstü bir konu olduğu için- biz bunlar üzerinde politika veya işte şov yapmıyoruz, tamam mı!

ASU KAYA (Osmaniye) - Siyasetin konusu bu!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Biz her zaman vatandaşımızın yanındayız. Bunu görsellerle değil, eylemle, bizzat ailelerinin yanında olarak yapıyoruz. Psikososyal destek hizmetlerimiz de bu kapsamda sunduğumuz önemli hizmetlerimizden biridir. Bazı milletvekillerimizin hani o önemsizleştirerek bahsettiği “Psikososyal destek hizmeti sunuyorsunuz.” var ya, bunun başta çocuklar olmak üzere yaşananlardan olumsuz etkilenenler üzerinde öyle bir etkisi var ki, öyle bir etkisi var ki. Bu çocuklar, bu kadınlar hepimizin çocuğu, hepimizin kardeşidir.

ASU KAYA (Osmaniye) - Taklit yapmayın, hiç yakışmıyor size! Benim taklidimi yapmak hiç yakışmıyor size!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Nereden biliyorsun senin taklidini yaptığını!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bir şey söyleyeceğim ya, lütfen...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

ASU KAYA (Osmaniye) - Barınma sorunu var, beslenme var, okul sorunu var...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

(Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, ne oluyor? Bir saniye, lütfen...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Deminden beri ben sizi on saat boyunca dinledim sayın vekillerim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ben on saat sizi dinledim, siz de beni dinleyeceksiniz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, biz şu an bütçe müzakereleri yapıyoruz. Hepiniz değerlendirmenizi yaptınız, şimdi Sayın Bakan bir değerlendirme yapacak. Ha, sizin sorularınızın cevabını verdi, vermedi; bunları takdir edecek olan milletimiz, vatandaş. Dolayısıyla lütfen sükünle dinleyelim, bize yakışan bir müzakere yapalım.

Şimdi, değerli arkadaşlar...

ASU KAYA (Osmaniye) - Sayın Başkan, taklidimi yaptığı için Sayın Bakan el hareketleriyle...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya, bir saniye...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Nereden biliyorsun senin taklidini yaptığını ya! Niye sizin taklidinizi yapsın?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ne taklidi ya! Ben sizi izlemedim bile ya! Lütfen... Sizin taklit ettiğiniz başka kişiler var ama onlar birazcık daha kaliteliydi; bunu söyleyeyim yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, lütfen...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Daha kaliteli insanlarla müzakere ettim.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Kaliteli, kalitesiz olan ne Sayın Bakanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakanım, bir saniye...

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlar; bir müzakere yönetiyoruz. Değerli milletvekilleri, lütfen nezaket içinde bitirelim bütçemizi az kaldı, sizden rica ediyorum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bakın, Narin konusuna geliyoruz. Narin 8 yaşında bir kız çocuğu; böylesi elim bir hadisede hayatını kaybetmesi millet olarak hepimizi çok derinden üzdü. Narin, tüm Türkiye'nin, hepimizin kız oldu. Şu an dava süreci devam ediyor. Hatta Narin kızımızın mahkemesinde onun hukuki olarak hakkını arayan bizleriz, avukatlarımızın savunması herkes tarafından takdir gördü. Ben burada sizlerin huzurunda müdahil olduğumuz adli süreci takip eden avukatlarımıza ve bu süreçte yer alan tüm ekibimize de ayrıca teşekkür ediyorum. Bakanlık olarak duruşumuzun her zaman çocuğun yanı olduğunu tüm ülkeye gösterdiler.

ASU KAYA (Osmaniye) - Daha neden öldürüldüğü bile belli değil!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ya, lütfen ya... Ya, lütfen biraz seviye, biraz seviye, yeter! Kameralarımız kapandı, lütfen artık biraz susun, tamam mı, sıra bende!

ASU KAYA (Osmaniye) - Bana mı ihtar veriyorsun!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sıra bende, evet!

ASU KAYA (Osmaniye) - Bana ihtar veremezsiniz; atanmışsınız, seçilmişse ihtar veremezsiniz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Kaya... Değerli arkadaşlar...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kendi başına konuşuyorsun sabahtan bu yana!

(Gürültüler)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ya, deminden beri hakaret ediyor, kusura bakmayın; deminden beri hakaret ediyor, ona bir söylesene, biraz da siz cevap verin, bir de siz dinleyin. Sıra bende, biraz da ben konuşayım ya!

ASU KAYA (Osmaniye) - Eleştirilere tahammül etmek durumundasınız Sayın Bakan!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye... Sayın Bakan, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, bakın, bu eleştiri falan değil; şimdi sürekli laf atmak...

ASU KAYA (Osmaniye) - Çok ağır....

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar, lütfen...

Şimdi, bakın, şöyle bir kendimizi kayda alalım ve sonra kendimizi bir izleyelim. İnanın, gerçekten görüntü güzel olmuyor, ben herkesi görüyorum buradan. Sizden rica ediyorum... Sayın Kaya, bakın, siz konuştunuz, sizi dinledi; öbürleri konuştu, şimdi bırakın Sayın Bakan değerlendirmesini yapsın. Bakın, ben müzakerenin böyle olduğunu görüyorum ya.

ASU KAYA (Osmaniye) - Objektif bir değerlendirme bekliyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Size göre objektif olmayabilir, ona göre objektiftir. Şimdi, biz bana göre objektif..

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Ama şimdi Sayın Bakan en iyi savunma...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye Sayın Suiçmez.

Sayın Suiçmez, siz sert konuştunuz; böyle estiniz, gürlediniz, gittiniz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Hayatta öyle bir şey yapmaz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Hayır, lütfen...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ben herkesi görüyorum, herkesin konuşmasını görüyorum; yüksek tonda konuşmalar yapıyorsunuz. Sizin konuşma hakkınız vardır, doğru, yaparsınız. Şimdi, nihayetinde Hükümet de cevap veriyor, böyle olur bu iş arkadaşlar, lütfen. Siz konuştunuz, şimdi o konuşacak.

ASU KAYA (Osmaniye) - Onun da öyle olacağını bilmesi lazım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama yani şimdi arkadaşlar, benim hoşuma gitti cevabı veya hoşuma gitmedi, keseceğim; olmaz. Sizden rica ediyorum.

Sayın Bakan, buyurun lütfen.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda eleştiriler sunan milletvekillerimiz oldu. Biz kadına yönelik şiddeti açık bir insan hakkı ihlali olarak görüyoruz. Tekrar vurgulamak istiyorum: Tek bir vaka bile bizim için çok fazladır. "Şiddete sıfır tolerans" ilkesiyle hareket ediyoruz, bu ilkeden asla taviz vermeden mücadelemizi sürdürüyoruz. Bugün küresel bir sorun olan şiddet karşısında -evet, küresel bir sorun- gerek hukuki gerekse politika düzeyinde

etkili bir mekanizmaya sahibiz. Çok yönlü bir sorun olan kadına yönelik şiddeti sona erdirmek için tüm bakanlıklarımızla, kurumlarımızla STK'lerimizle bu konuda topyekûn bir seferberlik anlayışıyla hareket ediyoruz. Toplumun tüm kesimlerini topyekûn mücadelemize de dâhil ediyoruz. "Şiddeti kökünden nasıl kazıyacağız?" diyorsunuz. Şiddeti, siz, biz hep birlikte el ele vererek kazıyacağız. Bu konuda kurumsal kapasitemizi her geçen gün daha da güçlendiriyoruz.

Konuşmamda da bahsettim, gelen eleştirilerden dolayı tekrar bahsetme ihtiyacı hissediyorum çünkü ŞÖNİM açmadığımızı söyleyen bir milletvekilimiz oldu. Bu da hâlbuki hem konuşma metnimde vardı hem de bütçe sunum raporunda var. Bu yıl 2 ŞÖNİM'i daha hizmete açarak -bunun bir tanesi İzmir'de, bir tanesi İstanbul'da- Türkiye'nin dört bir yanında 84 ŞÖNİM'le hizmet veriyoruz yani böyle ezbere konuşmamak lazım.

Birkaç milletvekilimiz kadın konukevlerinin sayısının artmamasını eleştirdiler. Şu an hâlihazırda Şanlıurfa, Diyarbakır, Hatay, Adıyaman, İstanbul ve Kocaeli'de kadın konukevi açmak için çalışmalarımız devam ediyor. Şunu ayrıca belirtmek isterim ki bugün konukevlerimizin mevcut doluluk oranı yüzde 70. Temennimiz odur ki şiddet sona ersin, kadınlar konukevlerine ihtiyaç duymasın. Ayrıca 418 sosyal hizmet merkezi ve 309 şiddetle mücadele irtibat noktasıyla koruyucu ve önleyici hizmetler sunuyoruz.

Bazı milletvekillerimiz kadın konukevinden sığınak olarak bahsetti, geçen sene de benzer bir ifade kullanılmıştı. Biz bu ifadeyi kadınları incitmek adına kullanmaktan imtina ediyoruz. Biz kadınları misafir olarak görüyoruz. Bu bağlamda kadın konukevlerinde misafir ettiğimiz şiddet mağduru kadınlar yeterince şiddet gördü. Biz onları gerçekten hak ettiği şekilde misafir ediyoruz ve onları şiddetten koruyor, psikososyal yönden destekliyor ve güçlendiriyoruz.

Bir başka milletvekili kadınların konukevinde oy kullanamadıklarını iddia etti. Bu bilgi yanlış, konuk evlerindeki kadınlar oy kullanabiliyor. Hakkında gizlilik kararı bulunan kadınlar ŞÖNİM adresinin bulunduğu yerde, gizlilik kararı olmayan kadınlar ise ikamet adreslerinin olduğu yerde oylarını kullanabiliyorlar. Ayrıca konukevlerinde kalan kadınların oy vermeleri sırasında alınması gereken güvenlik tedbirlerini de İçişleri Bakanlığıyla iş birliği içerisinde yürütüyoruz.

Maalesef, iletişim çağında bunun gibi yanlış bilgiler doğruluğu teyit edilmeden hızla yayılıyor. Biz de bir taraftan yaşanan elim hadiseleri en ince ayrıntısına kadar takip edip benzer vakalar yaşanmaması için neler yapabileceğimize odaklanırken diğer yandan üzülerek belirtiyorum ki bazı vekillerimizin de dâhil olduğu dezenformasyonla mücadele etmek zorunda kalıyoruz.

Şahsi olarak da benden vakalara ilişkin bilgi talep eden hiçbir vekilimizi de çocuk istismarcıları hariç, geri çevirmediğimi de özellikle bilmenizi istiyorum. Lütfen, bundan vazgeçelim. Bakın, bugün Komisyon üyesi olan, olmayan milletvekillerimiz geldiler, görüşlerini ifade ettiler. Eleştirilerin başımızın üstünde yeri vardır ama kabul edemeyeceğimiz haksız ithamlarda da bulundular. Haksız ithamlarda bulunan bu vekillerimizin sorun diye sunduklarına dair gerçekçi bir konuşma beklerdim. Bu ülkede yıllarca yalnızca başörtüsü yüzünden kazandıkları üniversiteye gidemeyen genç kızlarımız oldu, çalışmayan, mesleklerini icra edemeyen kadınlar oldu. (CHP sıralarından gürültüler)

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, hiç yakışmadı size.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - "Kadını evlere hapsedtiniz." diyorsunuz, yıllarca kılık kıyafetinden dolayı istihdamdan sizler uzaklaştırmadınız mı?

CAVİT ARI (Antalya) - Başörtüsüyle Bakan oldunuz, hâlâ neyin siyasetini yapıyorsunuz? Ne kadar ayıp ya!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Çok yakın bir geçmişten bahsettiğimi de hatırlatmak istiyorum.

CAVİT ARI (Antalya) - Cevap veremeyince başörtüsüne sığınuyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, lütfen, siz de başka bir şey söylediniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Değerli milletvekilleri, yıllardır kadına yönelik şiddetle mücadelemizi İstanbul Sözleşmesi üzerinden dar bir çerçeveye hapsedmeye çalışan bir yaklaşım görüyoruz. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, sükûnet...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi biz en geniş çerçevede bir insan hakları mücadelesi olarak görüyoruz ve ülkemiz bu mücadeleye pek çok ülkeden, uluslararası sözleşmeden çok daha önce başlamış, güçlü ve başarılı bir şekilde sürdürmüştür, sürdürmeye de devam ediyor. Bu anlamda kadına yönelik şiddetle mücadelemiz tek bir sözleşmeyle başlamadığı gibi, onun olmaması durumunda da kesintiye uğraması gibi bir durum asla söz konusu değildir.

Kadına yönelik şiddetle mücadelemizin somut araçları 6284 sayılı Kanun başta olmak üzere, hukukumuza dercettiğimiz mevzuat ve ihtisaslaşmış kurumsal mekanizmalarımızdır. Hâlihazırda 6284 sayılı Kanun tüm kurumlarımızın iş birliği ve eş güdümü içinde proaktif bir yaklaşım ve kararlılıkla uygulanmaktadır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sözleşmeden çekilince...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Çubuk, lütfen...

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bir kez daha vurgulamam gerekir ki kadına yönelik şiddetle mücadelede dünyada eşi benzeri az bulunan hukuki düzenlemeye sahibiz, bunun altını çiziyorum yıllarca bu konularda çalışmış bir Bakan olarak, bu konuları bizzat yakından takip eden birisi olarak. Dünyadaki uygulamaları inceleyin, bu kanun gibi bir kanun dünyanın başka hiçbir yerinde yok.

Öte yandan, 2007 yılından bu yana uyguladığımız ulusal eylem planlarımızla yasal düzenlemelerimizi her geçen gün kadına yönelik şiddetle mücadeleye daha duyarlı hâle getiriyoruz.

Gerçekten çekilme kararı hiçbir şekilde ülkemizin, kadınların korunmasından ve şiddetle mücadelede taviz vermediği anlamına asla gelmemektedir. Bu iddia herhangi bilimsel veriye dayanmadığı gibi İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmanın şiddeti arttırdığını iddia etmek art niyetli bir yorumdur. Şunun altını özellikle çizmek isterim ki kullanılan söylemler, eleştiriler, hatta asılsız ve yakışsız ithamlar, şiddetle mücadelemize hiçbir katkı sunmamaktadır. Bu meselelerde, lütfen, siyaset yapmayı bir kenara bırakıp yapılanları göreyerek birlikte çalışmaya devam edelim.

Değerli milletvekilleri, bazı milletvekillerimizin söylemlerinde STK'lerle yürüttüğümüz kapsamlı istişare çalışmalarının maalesef takip edilmediğini anlıyorum. Takip edilmiş olsa tüm STK'lerin çalışmalarımıza dâhil olduğunu görürdünüz. Nitekim bu yıl içerisinde kadınlara yönelik çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşlarıyla da birçok toplantı, görüşme gerçekleştirdik. Bu görüşmelere hiçbir ayırım yapmadan tüm STK'leri davet ettik. Tüm STK'lerden gelen görüşme taleplerine kimden gelirse gelsin karşılık verdik. Biz her türlü görüşü dinliyoruz, dinlemeye de devam edeceğiz. Hepimizin derdi bir, hepimizin amacı ayrımadan şiddetle mücadele etmek. Bu istişareleri, kadınların güçlenmesi ve kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi noktasında çok kıymetli buluyoruz.

Değerli milletvekilleri, kadını güçlü kılacak her somut adım ülkemizin güçlenmesi demektir. Kadının güçlenmesine ayrılan payın azlığından bahsettiniz. Açılış konuşmamda dile getirmiştım, tekrar söylüyorum. Kadının güçlenmesinde SED ödemelerini de anlamayan bazı vekillerimiz olmuş, istedikleri takdirde daha detaylı da bilgi sunabilirim. Doğum yardımlarından kadın girişimci projelerine kadar 2025 yılında kadınlar için bütçemizden ayrılan toplam tutar 206 milyar liradır. Bakanlığımız bütçesinden yüzde 50,6'sını yani yarısından fazlasını kadınlar için ayırdığımızı özellikle tekrar ifade etmek istiyorum.

Ayrıca kaynakların verimli kullanımı için kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamada en etkili araçlardan birinin eşitliğe duyarlı bütçeleme olduğuna inanıyoruz. Bu kapsamda da yürüttüğümüz projelerle kamu kurumlarımızda ve yerel yönetimlerimizde eşitliğe duyarlı kamu politikaları ve bütçe süreçlerini geliştirmelerine destek oluyoruz.

Bir milletvekilimiz az önce de belirttiğim gibi eylem planlarımızı sanal olmakla suçladı. Bu ithamı asla kabul etmiyorum. Sizin sanal olarak değersizleştirdiğiniz belgeler pek çok politikalarımızın dayanağını teşkil ediyor. Ortak akılla, istişareyle ortaya konan bu belgeler bizim için yol haritasıdır. Zira bu belgelerin hazırlık süreçlerinde STK'lerimizden, üniversitelerimizden, ilgili kurum ve kuruluşlarımızdan destek alıyoruz. Bu itham onlara da haksızlık olur. Dolayısıyla "sanal" diye itibarsızlaştırmanıza müsaade etmeyeceğim. Bu anlamda eylem planlarımıza bazı milletvekillerimizin vâkıf olmadığına da üzülerek görüyorum.

Stratejik hedeflerimize ulaşmak için yıllardır hazırlayıp uyguladığımız eylem planlarımız var. Örneğin, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2021-2025 döneminde 4'üncüsünü uyguladığımız bir eylem planıdır. 2026-2030 dönemi için de yani 5'incisinin hazırlıklarını başladığımızı da söylüyorum. Bazı vekillerimizden "Çalışmaya yeni mi başladınız?" tepkisi alıyorum, el insaf.

Bir vekilimiz kadınların dijital okuryazarlık düzeylerinin artırılmasının onları güçlendirmede önemli olduğundan bahsetmişti, bence çok haklı. Kadınların dijital, finans, sağlık başta olmak üzere pek çok alanda becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim programları yürütüyoruz.

Kadının güçlendirilmesiyle ilgili her türlü iş birliğine açık olduğumuzu bir kez daha vurgulamak istiyorum. Muhalefet sıralarından da dâhil olmak üzere buradaki pek çok vekilimizle zaman zaman bir araya geldik. Bakın, bizim kapımız herkese açıktır. Bir derdiniz olsa bize ulaşmamak gibi bir şey söz konusu değil. Bize ulaşabilirsiniz, bizlere meseleleri aktarabilirsiniz. Biz de elimizden geldiğince ortak akılla bu konularda çözüm bulmak isteriz. Ancak sokağa çıkıyorsunuz, burada çıkıyorsunuz, sosyal medyada başka şeyler söylüyorsunuz. Bu bizim kabul edebileceğimiz gibi durmuyor.

Değerli milletvekilleri, kadına yönelik...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Önergelerimize cevap verin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Gelin, bakın, bakın söylediniz, ben size verileri veriyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Önergelerimiz duruyor önünüzde.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Kadına yönelik şiddetle mücadelede sadece dizilerin ele alınması gerektiğine dair milletvekilimizin yorumu oldu. Ne yazık ki medya kadını yücelten ve haklarını koruyan bir bakışı sunmak yerine kadınları basmakalıp rollerle sınırlandırıyor, kadın bedenini metalaştırıyor ve sömürüyor. Bu yanlış temsil toplumdaki ayrımcılığı derinleştirirken kadına yönelik şiddeti de görünmez kılıyor ve dahası normalleştiriyor. Şiddeti normalleştiren her yayın ise aslında şiddetin bir ortağına dönüşüyor. Haber dili, gündüz kuşağı programları, diziler ve filmler aracılığıyla yayılan bu mesajlar toplumsal algıyı olumsuz etkileyerek kadınların saygınlığını zedeliyor. Bu nedenle medyanın kadınların haklarını savunan ve fırsat eşitliğini güçlendiren bir perspektife evrilmesi hayati önem taşımaktadır. Medyanın sorumlu, duyarlı ve dikkatli olması şiddetle mücadelemizin gücünü artıracaktır. Bu alanda atacağımız her adım medyada kadın temsili üzerinde gerçekleştireceğimiz dönüşümle toplumda çok kıymetli yansımaları olacağına inanıyoruz. RTÜK başta olmak üzere tüm ilgili paydaşlarla bu yöndeki çalışmalarımızı kararlılıkla sürdürüyoruz.

Değerli milletvekilleri, geçen seneki hassasiyetimizi tekrar vurgulayarak konuşmama devam etmek istiyorum. Özellikle kadınlar ve çocukların konu olduğu vakalarla ilgili sorularımıza sözlü olarak değil, yazılı olarak cevap vereceğim çünkü her şeyden önce çocukların haklarından, özgürlüklerinden sorumlu bir Bakan olarak çocuklarımızın mahremiyetini korumak en öncelikli vazifem. Çocuklarımız söz konusu olduğunda attığımız her adımı, hayata geçirdiğimiz her projeyi, yürüttüğümüz her politikayı çocuğun üstün yararı ilkesini gözeterek gerçekleştiriyoruz. Bu anlamda isimleri zikretmenin, vakalardan bahsetmenin çocukların haklarını suistimal etmek olduğuna inanıyoruz. Bakın, bütün vakalarla ilgili cevaplarım burada, bütün vekillere de tek tek yazılı olarak cevap vereceğim. Bugüne kadar tek bir çocuğun dahi suistimal edilmesine asla müsamaha göstermedik ve göstermeyeceğiz. Biz çocuklarımızın geleceğini etkileyecek herhangi bir bilginin ileriki yaşlarında karşısına çıkmasını istemiyoruz. Çocuklarımızın temel haklarından biri olan unutulma hakkına riayet ediyoruz, herkesi bu hakka riayet etmeye davet ediyoruz.

Çocuklarımıza yönelik politikalara dair birçok milletvekilimiz görüş ifade ettiler. Çocuklarımızın haklarını korumak, geleceğini güvence altına almak ve onları her türlü siyasi manipülasyondan uzak tutmak hepimizin en asli görevidir. Bakanlığımıza emanet edilen çocuklarımızın her birinin farklı bir öyküsü var. Çeşitli zorluklarla karşılaşmış, türlü travmalar yaşamış çocuklarımıza devletimiz bir asrı aşkın süredir sahip çıkıyor. Bakanlık olarak çocuklarımızla ilgili yaşanan her hadisenin sonuna kadar takipçisi olduğumuzu bir kez daha vurgulamak istiyorum. Gerekli tüm soruşturmaların açılması ve gereğinin yapılması konusunda da asla taviz vermeyeceğimin altını çiziyorum. Her zaman söyledim, yine söylüyorum: Kadınlar ve çocuklarla ilgili her türlü konu siyasetüstü bir meseledir. Türkiye Cumhuriyeti'nin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı olarak hiçbir çocuğumuzu, hiçbir kurumumuzu kimsenin siyasi emellerine alet ettirmem, buna teşebbüs edenlere asla ve asla müsamaha göstermem. Hele hele kurumda olması gereken 2 çocuğumuzu alıkoyarak, çocuklarımızın yaşadıkları olumsuzlukları ve duyguları yok sayarak sosyal medya hesaplarında ifşa edenleri kesinlikle muhatap almam. Tüm milletvekillerimizden istirhamımdır, lütfen, özellikle çocuklarımızla ilgili herhangi bir vaka elinize ulaştığında bana hemen ulaştırın. Çocuklarımızın iyiliğini gözeterek gerekli adımı beraber atalım. Bu çocuklar sizin, bizim, hepimizin çocukları. Çocuklarımızın menfaatleri doğrultusunda her şey başımızın üstündedir, bize uzatılan her ele biz kucak açarız yeter ki samimi olsun. Şu zamana kadar hangi siyasi görüşte olursa olsun bizden görüşme talep eden tüm milletvekillerimizle görüştük, sorunlara çözüm bulduk. Ben her birine bu vesileyle tek tek teşekkür ediyorum, bu hassasiyetin de devam etmesini diliyorum.

Değerli milletvekilleri, kreşler konusunda milletvekillerimizin ifade ettiği görüşler oldu. Şunu özellikle vurgulamak isterim ki bu konuyu yanlış bir zeminde tartışsak en fazla çocuklarımıza ve ailelerine haksızlık etmiş oluruz. Hangi yaş grubu olursa olsun, hangi adla açılmış olursa olsun içerisinde çocuklarımıza bakım ve eğitim veren her kuruluşun standartlarının, fiziki koşullarının ve müfredatın yasal düzenlemede uygunluğunun denetlenmesi gerekiyor. Ailelerin, annelerin, kadınların ve çocuklarımızın lehine herhangi bir şeye karşı elbette olmayız. Belediyelerin ve özel sektörün belirlediğimiz çerçevede hareket etmek kaydıyla bu tür kuruluşların yaygınlaştırılmasını da elbette isteriz, hatta sadece kreşler değil, kadın konukevlerinin açılması konusunda da yerel yönetimlerin ellerini taşın altına koymalarını bekliyoruz, aksine kapatmalarını değil. Ancak, maalesef, şu anda sahada belediyeler tarafından ruhsat verilen "oyunevi" adı altında "kreş" adı altında anaokulu işi yapan kuruluşlar olduğuna dair Millî Eğitim Bakanlığımız bir yazı yazmış. Konu tamamen anaokulu işlemi yapan, farklı isimler adı altındaki kurumlardan bahsediyoruz. Arkadaşlar, bakın, bu konuyu siyasetüstü tartışmamız lazım çünkü bu yazı bütün belediyelere gitti, tamam mı? Dolayısıyla bütün belediyelere tek bir elden, Bakanlıktan giden bir yazıdan bahsediyoruz. Dolayısıyla buna bir pencereden bakmak, hakikaten olayı farklı boyuta taşımaya çalışmak, bence suni bir tartışma...

ASU KAYA (Osmaniye) - Her şey siyasetin konusudur.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bu konuda bir çözüm üretmemiz gerekiyorsa bunu da yasal düzenlemeler çerçevesinde yapmak en doğal, en tabiidir tabii ki. Denetimsiz olması aileler ve çocuklar için büyük bir risktir. Tüm paydaşlarımızdan da bu konuda aynı hassasiyeti bekliyoruz. Bakanlık olarak, yasal çerçevede ve denetim mekanizması altında yürütülecek her türlü faaliyetin destekçisi olacağımızı özellikle belirtmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, çocuk istismarı iddialarıyla ilgili şunu söylemek isterim: Herhangi bir bilgi veya ihbar bize ulaştığı an hiç vakit kaybetmeden hemen müdahalede bulunuyoruz. Koruyucu ve önleyici hizmetlerimizle ikincil örselenmeyi önleyen bir müdahale ve rehabilitasyon süreci yürütüyoruz. Çocuk istismarıyla ilgili herhangi bir ihbar alır almaz sosyal incelemelerimizi gerçekleştiriyoruz, sonra çocuklara yönelik eğitim, sağlık, bakım ve barınma gibi gerekli tedbirleri alıyoruz. Ailesi yanında desteklenebileceğine kanaat getirilen çocuklar için, mahkeme tarafından alınan tedbirler çerçevesinde çocuğa ve aileye yönelik psikososyal ve danışmanlık tedbirleri uyguluyoruz. Ayrıca, ihtisaslaştırdığımız çocukevleri sitelerimizde mağduriyeti sebebiyle bakım tedbiri kararı verilen çocuklarımızın ihtiyaçlarına özgü hizmetler sunuyoruz. Bu kapsamda, 81 ilimizde uzman müdahale ekibi kurduk. Sağlık Bakanlığımız bünyesinde kurulan çocuk izleme merkezlerinde meslek personellerimizi görevlendirdik. Çocuklarımızın ifadeleri çocuk izleme merkezlerinde ya da adli görüşme odalarında alınıyor.

Bu arada bir konuya da açıklık getirmek isterim. Herhangi bir çocuğumuzun, herhangi bir duruşmada sanıkla yüz yüze gelmesi mümkün değil. Bakanlık olarak müdahil olduğumuz davalarda çocuklarımızın iyilik hallerinin korunmasına çok önem veriyoruz. İçinde yer aldığımız tüm hukuki süreçlerde çocukların üstün yararını gözeterek gerektiğinde süreçlere müdahil oluyoruz. Bu konuda da çocuklarımıza koruyucu düzenlemeler gerçekleştirildi. Böyle bir durumla karşılaşmamız artık mümkün değil.

Değerli milletvekilleri, çocukların suça sürüklenme...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Keşke öyle olsa.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sayın vekiller, böyle durumlarla karşılaştığımızda bizlere iletin diyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - O zaman "Mümkün değil." demeyin.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Böyle bir şey mümkün değil.

"Çocukların suça sürüklenmesiyle ilgili yeterli önlemler almıyorsunuz." diyen milletvekillerimiz oldu. Ülkemizin neresinde olursa olsun risk altında olan bir çocuğu tespit ettiğimiz an gerekli müdahaleleri hiç zaman kaybetmeden yerine getiriyoruz. Çocuklar Güvende ekiplerimizle -milletvekillerimizin dile getirdiği gibi- sokakta çalıştırılan veya dilendirilen herhangi bir çocuk tespit ettiğimiz anda çocuklara ve ailelere uygun hizmet modellerimizi devreye sokuyoruz. Bu kapsamda, çocuklarımızı eğitime kazandırmayı önceliğimiz hâline getirdik. Şayet çocuk örgün eğitim çağını tamamlamış ise meslek edindirme programlarıyla geleceğe sağlam adımlarla ilerlemesini sağlıyoruz. Elbette, bu süreçte sadece çocuklarımızla değil, ailelerle de yan yana yürüyoruz. Ev ziyaretlerimizde çocuğun ve ailenin içinde bulunduğu riskleri değerlendiriyor, ihtiyaçlarını tespit ediyor ve özel müdahale planları oluşturuyoruz. Programın başladığı 2017 yılından bugüne kadar yaklaşık 51 bin çocuğa ulaştık. Suça sürüklenen ya da sokakta çalışmak zorunda bırakılan her çocuğun potansiyel bir lider, bilim insanı, sanatçı ya da daha iyi bir insan olabileceğini biliyoruz. Onlara destek olduğumuz her an geleceğin daha adil, daha güçlü ve daha umut dolu

olacağına inanıyoruz. ANKA Çocuk Destek Programı'yla suça sürüklenen çocukların travmalarını azaltarak olumlu tutum ve davranış değişikliği hedefliyoruz.

Değerli milletvekilleri, çocuklarımızın üstün yararı ilkesi doğrultusunda Bakanlık olarak sivil toplum kuruluşlarımızla güçlü iş birliği geliştiriyoruz. Bu iş birlikleriyle hedeflerimiz çocuklarımızın daha iyi eğitim alması, sağlıklı bireyler olarak yetiştirilmesi ve toplumda faydalı bireyler olmalarını sağlamaktır. Bu iş birliklerini ideolojik kalıplara sokmak çocuklarımızın geleceğine zarar vermekten başka bir şey değildir. İdeolojik etiketlemeler yerine sahada yapılan somut çalışmalara odaklanmaya, çocuklarımızın hayatına dokunan projeleri desteklemeye davet ediyorum. Önceliğimiz, her şeyden önce çocuklarımızın üstün yararını gözetmektir. Bu üstün yararının içerisinde de onların her konuda desteklenmesi yer almaktadır. Herkesin bu mücadelede bir sorumluluğu var, bu sorumluluğu ideolojik ön yargılarla çekişmelere feda edemeyiz.

Değerli milletvekilleri, çocuklarımızın iyilik hâlinin sağlanması, onların her türlü tehdit ve riskten korunması için tüm imkânlarımızla yoğun bir çaba gösteriyoruz. İzmir Selçuk'ta gerçekleşen elim olay hepimizin yüreğini yaktı. Bunu sadece bir Bakan olarak değil, bir anne olarak da söylüyorum. Bakanlık personeli 18 kere sadece bu sene gitmiş, anneye evlatları arasında yakın bağ görmüş. Anneyi ziyaret ettiğimde anne personelimizin bizzat ismini biliyordu ve "Sadece çocuklarımızı düşünerek hareket ettiğini söylediler."

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Bakan, burada çocuğun üstün yararı çocukların ölmemesidir ya!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Ancak bu durumu ben çocuklarımızı bu şekilde...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Bir hatayı da kabul edin, olmaz ki!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Suiçmez, lütfen...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Vallahi olmaz Sayın Bakanım, olmaz ki böyle 5 çocuk öldü!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Suiçmez, sizin yaptığınız olmaz, lütfen, dinler misiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Şu anda yüreği dağlanan bir anneden bahsediyoruz ve bu minvalde çocukla... Bakın, çocuğu anneden koparmak gerçekten bir zorunluluk, bir sorumluluktur.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Tamam, iyi ki koparmadınız, toprağa koydunuz!

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Yani çok zor bir karar bu tür kararları verebilmek. Anne ile evlatları arasında yakın bağı görmüş ve annenin girişimlerini görmüş, annenin defaatle girişimleri ve dilekçeleri var, anneannenin dilekçeleri var ancak ben yine de nerede sorumluluğumuz var, onu araştırmak için Bakanlık olarak gereken tüm soruşturmalarımı da başlattığımı ifade etmek istiyorum. Her nerede bir ihmal varsa gereğini yerine getireceğimizden hiç kimsenin şüphesi olmasın.

Arkadaşlar, ben daha öncesinde, on iki yıl belediye meclisi üyeliği yaptım. Bakın, ben muhalefet belediyesi meclisi üyesiydim yaşadığım şehirde ve o yaşadığım şehirde bir şiddet vakası olduğunda, bir istismar vakası olduğunda veya bir çocukla ilgili herhangi bir durum olduğunda vatandaş bana ulaşıyordu. Ben muhalefet belediye meclisi üyesi olmama rağmen -bakın, milletvekili demiyorum- aileler bana ulaşabiliyordu ve ben ailelerinin yanında oluyordum, çözüm odaklı çalışıyordum. Dolayısıyla, burada herkes biraz şapka önüne koysun. Kimin, nerede sorumluluğu var? Bu, sadece Bakanlığın sorumluluğu değil bakın, bu çocuklar hepimizin çocuğu.

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Bakan, hiç haberiniz olmasa bu söyledikleriniz doğru olabilir ama 18 kere gidip de teslim alamadıysanız bu sizin sorumluluğunuzu gerektirir.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sizin komşunuzda böyle bir durum olsa bizi haberdar etmez misiniz? Verirsiniz. Dolayısıyla, her nerede bir ihmal varsa gereğini yerine getireceğimizden hiç kimsenin şüphesi olmasın ancak ben de herkesin üzerine düşen sorumluluğu da titizlikle yerine getirmesini diliyorum.

Değerli milletvekillerimiz, bazı milletvekillerimiz, kadını ve aileyi birbirine rakipmiş gibi gösteren, birbirinin karşısında konumlandırıran görüşlerde bulundular.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Hangi belediyede meclis üyeliği yaptınız?

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi belediyede Sayın Bakan?

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bu anlayışa karşı birkaç hususun altını özellikle çizmek istiyorum. Kadın ve aile toplumun en değerli iki yapı taşıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, böyle bir şey yok ya! Lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) - Efendim, hangi belediye olduğunu merak ettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ari, çıkışta gider sorarsınız ya. Böyle bir sorgulama yetkimiz yok. "Hangi belediyedesin, neredesin?"

CAVİT ARI (Antalya) - Hayır, merak ettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama olmaz!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Yaz Google'a, yaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Bir saniye değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, olmaz ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Hangi belediye meclisinin üyesi olduğunu merak ettik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sorarsınız çıkışta, hangi belediye, sorarsınız.

CAVİT ARI (Antalya) - E soruyoruz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Google'a yaz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Ama lütfen değerli arkadaşlar, şurada bir konuşmayı bitirsin Sayın Bakan.

Ama lütfen... Hepsini söylediniz, konuştunuz; tamam, bitti. Şimdi cevap verecek, oylayacağız, bitireceğiz.

CAVİT ARI (Antalya) - Neyse... Tamam, devam edelim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen, rica ediyorum sizden arkadaşlar. Bir uğultu var.

“Biz beğenmiyoruz.” Tamam arkadaşlar, herkes burada iktidara talip. Siz gelince siz farklı politika uygularsınız, siz İstanbul Sözleşmesi'ni geri getirirsiniz. AK PARTİ, Cumhur İttifakı demiş ki: “Biz bunu kaldıracacağız, biz bu şekilde düzenleyeceğiz.” Ya, bu bir yarış değerli arkadaşlar. Siz gelince öyle yaparsınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Yanlış olduğu söylenmeyecek mi Başkan?

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Yanlış da söylemeyelim mi Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, yanlışı...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - İşinize gelince her şey siyasetüstü.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bir saniye...

CAVİT ARI (Antalya) - Yanlış olduğu söylenmeyecek mi bu salonda?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı, bir saniye...

Söylediniz yanlışı, şimdi de siz dinleyin, burası da kendi politikalarını anlatıyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Söylüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, siz söylediniz.

CAVİT ARI (Antalya) - Evet, dinliyoruz Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Bunu AK PARTİ veya MHP kaldırmadı, Cumhurbaşkanı yalnız başına lağvetti.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, nasıl lağvettiğini ben anlatırım size.

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Ya...

ERHAN USTA (Samsun) - Bir dakika... Arkadaşlar, öyle değil, o kararı...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Şu an bunu mu tartışıyoruz ya!

ERHAN USTA (Samsun) - Parlamentoda o zaman kimsenin bildiği bir şey yok. O kararı Parlamento mu aldı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) - Parlamantonun çıkardığı uluslararası sözleşmeyi Cumhurbaşkanı tek başına bir imzayla kaldırdı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye...

Sayın Usta, bütün idari işlemler...

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Yetkisi var, yetkisi dâhilinde yaptı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

(AK PARTİ, CHP ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri, yetkisini...

ERHAN USTA (Samsun) - Siz “var” diyorsunuz, biz “yok” diyoruz işte, problem orada.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Arkadaşlar, bakın, idarenin bütün işlemleri yargı denetimine...

ERHAN USTA (Samsun) - Meclisin aldığı kararı Cumhurbaşkanı yalnız başına kaldırıyor. Böyle bir şey olur mu ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, o zaman idari...

ERHAN USTA (Samsun) - Allah Allah ya!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Bir saniye... Sayın Usta, başka bir tartışma açmaya gerek yok.

Yargı denetimine açıktır.

ERHAN USTA (Samsun) - Oradan örnek verme diye söylüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Yahu, yargı denetimine açıktır. Gelenler onu geri getirsin değerli arkadaşlar.

ERHAN USTA (Samsun) - Yargı mı var ya, yargı mı bıraktınız Başkan, yargı mı bıraktınız?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, şimdi o tartışmalara girmeye gerek yok.

Sayın Bakan, bitti mi konuşmanız? (Gürültüler)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Bitmedi.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - İlave beş dakika vereceğim.

Değerli arkadaşlar, sükûneti tesis ediyorum.

(AK PARTİ, CHP ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam arkadaşlar, siz gelince politikalarınızı uygularsınız.

Bir saniye...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kanun hükmünde kararname...

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Güneş... Değerli arkadaşlar, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) - Ya, Meclisin kabul etmiş kardeşim!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Kanun hükmünde kararnamelerin üstünde kanun yok mu?

ERHAN USTA (Samsun) - Olur mu öyle şey!

ÇİĞDEM ERDOĞAN (Sakarya) - Siz mi karar vereceksiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Tamam, siz farklı politika uygularsınız Sayın Usta.

Teşekkür ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Bir tek siz biliyorsunuz!

ERHAN USTA (Samsun) - Hayır, birazcık kendine saygın olsa senin benim söylediğimi söylemen lazım.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Allah Allah, niye kendimize saygımız olmayacak!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar, bir saniye...

(AK PARTİ ve İYİ Parti sıraları arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

Sayın Usta... Lütfen... Sayın Güneş...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Burada bir sürü arkadaşımız var, bir tek sen biliyorsun.

ERHAN USTA (Samsun) - O senin kompleksin, o sen hiçbir şey bilmediğin için.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Başkan, bu nasıl bir üslup ya! Temiz bir dile davet ediyorum. Böyle bir üslup olmaz ya!

CAVİT ARI (Antalya) - Arkadaşlar, ne bu ya, hepiniz bir olmuştunuz!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bir milletvekiliyle böyle konuşamazsınız!

CAVİT ARI (Antalya) - Erhan Bey'i yalnız mı gördünüz ya! Ne kadar ayıp!

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli arkadaşlar...

(Gürültüler)

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Bir milletvekiliyle böyle konuşamazsınız.

CAVİT ARI (Antalya) - Tek başına adama saldırıyorsunuz, ayıp değil mi ya?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - İşinize gelince devlet de siz, yetki de siz, para da siz, işinize gelmeyince... (Gürültüler)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Görüşmelere yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.23

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.42

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)

KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri 21'inci Birleşimin Altıncı Oturumunu açıyorum.

Sayın Bakanım, lütfen sözlerinizi toparlayın. İki dakika süre veriyorum, sonra önerge işlemlerine geçeceğim.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Değerli milletvekilleri, bazı milletvekillerimiz kadını ve aileyi birbirine rakipmiş gibi gösteren, birbiri karşısına konumlandırıran görüşlerde bulundular. Bu anlayışa karşı birkaç hususun altını özellikle çizmek istiyorum. Kadın ve aile, toplumun en değerli iki yapı taşıdır, biri olmadan diğeri eksik kalır. Ancak ne yazık ki bazı çevreler aileyi koruma ve güçlendirmeyi kadınların haklarını savunmaya yönelik bir tehdit olarak algılıyor. Oysa bu büyük bir yanılıdır. Bazı vekillerimizin "kutsal aile" diyerek aileyi küçümseyen bir tavır sergilediklerine şahit olduk. Evet, aile bizim kutsalımızdır ama bizim buna güçlü ve sağlıklı aileler penceresinden baktığımızı da özellikle vurgulamak istiyorum. Zira, kadınların güçlenmesi, aynı zamanda toplumun güçlenmesidir, ailenin de güçlenmesidir.

Benzer şekilde, ekonomik ve sosyal haklardan mahrum bırakılan, şiddet gören bir kadının olduğu aile zaten sağlıklı bir yapı oluşturamaz. Adaletin, saygının ve sevginin olmadığı bir ailede kadın haklarından da söz edilemez. Kadınlar özgürse, hakları korunuyorsa o ailede çocuklar sevgi dolu bir ortamda büyür. Kadınlar eğitilmiş ve güçlü olduklarında aileler sağlıklı olur, geleceğe güvenle bakan nesiller yetişir. Kadına yönelik şiddetin olduğu bir ortamda güçlü ailelerden, aile bağlarından, toplumsal huzurdan söz edebilir miyiz? Elbette hayır. Bu nedenlerle, aile sadece bireyleri bir arada tutan bir yapı değil, toplumu ayakta tutan, geleceği inşa eden en temel kurumdur. Sağlam temeller üzerine kurulu bir aile yapısı sadece bugünün değil, yarının da garantisidir. Bu nedenle, aileyi korumak, bir tercihten öte, toplumsal varlığımızın da teminatıdır. Güçlü aileler ancak güçlü kadınlarla mümkündür.

Değerli milletvekilleri, sözlerime son verirken 85 milyonluk büyük Türkiye ailemiz için ne kadar çalışırsak çalışalım, ne kadar uykusuz kalırsak kalalım şunu çok iyi biliyoruz ki yürüteceğimiz daha çok yolumuz var. Dünya bir kriz yumağındaiken biz de ülkemizde istikrar ve güveni muhafaza etmek için var gücümüzle çalışıyoruz, çalışmaya devam edeceğiz.

Konuşmamın başında da değinmiştim, sözlerimi bitirirken tekrar dile getirmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Son sözlerim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Buyurun.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANI MAHİNUR ÖZDEMİR GÖKTAŞ - Sizlerden istirhamım, bu ülkenin en hassas konularını, çocuklarımızı, kadınlarla ilgili konuları siyasi malzeme hâline getirmeyin. Siyasetüstü bir düzlemde birlikte çalışalım. Önerilerini ve eleştirilerini iletmek isteyen milletvekillerimize kapılar sonuna kadar açıktır. Yeter ki ailelerimiz mutlu, çocuklarımız müreffeh, kadınlar güçlü, engelli ve yaşlılarımız huzurlu olsun.

Sözlerime son verirken burada çalışmalarımıza katkı sunan tüm milletvekillerimize tekrar teşekkür ediyorum. Bütün çalışma arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum. Değerli milletvekilleri, böylece gündemimizdeki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, oylamalara geçiyoruz.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesabı okutuyorum:

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi okundu)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - 12 adet önerge ulaştırmıştır Divana, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
---------	----------	-----------	--------------	------------------

3	16.34	01	05.04	100.000.000.00 0 TL
---	-------	----	-------	------------------------

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Şimdi, biz de ifade ettik, başka arkadaşlar da ifade etti, ülkemizde bu doğurganlık hızı düşüyor yani şu anda Avrupa ülkelerinin dahi altında bir doğurganlık hızı var. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı da işte 3 çocuk yapılmasını tavsiye ediyor vatandaşlara. Tabii, insanların, bilmiyorum bir bilimsel bir çalışma var mıdır ama böyle bir gözlem olarak baktığımız zaman çocuk yapmamasının arkasındaki nedenlerden bir tanesi de muhtemelen geçim sıkıntısı, en azından bazı insanlar için; bazı refah düzeyi çok yüksek olan insanlar da az çocuk yapıyor, o ayrı bir konu. Şimdi, dolayısıyla yani çocuk yapılmasının ekonomik olarak da biraz daha çalışanlar açısından teşvik edilmesi ihtiyacı var. Burada şimdi şunu özellikle hatırlatmak istiyorum Sayın Başkan: Bu asgari ücret biliyorsunuz birkaç yıl önce vergi dışı bırakıldı fakat orada biz bunu yaparken bizim itirazlarımız da oldu o dönemde; bir hata yaptık, bir hata yapıldı, asgari geçim indirimi de kaldırıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) - Hemen bitiriyorum çünkü gerekçe, bu önemli.

Şimdi asgari geçim indirimi eşi çalışmayan veya işte çocuğu olan insanlara daha fazla gelir elde etmesini yani daha az vergi vermesini ve net gelirin daha yüksek olmasını sağlıyordu. Şimdi, bu müessese tamamen kaldırılıp asgari ücretin vergi dışı bırakılmasıyla yani bekar ile çalışan, işte eşi çalışmayan, 3-4 çocuğu olan insanlar arasında bir fark kalmadı. Bu bir defa çok yanlış yani OECD'nin bizi eleştirdiği konuyu biz biraz daha derinleştirdik. Dolayısıyla yapılması gereken şey eğer biz doğurganlık hızının artmasını istiyorsak, daha fazla çocuk istiyorsak bunun iktisadi olarak teşvik edilmesi lazım, en azından çalışanlara bu konuda daha ciddi teşviklerin verilmesi ihtiyacı var. Bakın, bu çok önemli bir konu, bunun hakikaten üzerinde durmamız gerekiyor. Bu yapılmıyor, dediğim gibi tam tersini yaptık asgari geçim... Sayın Bakan, siz dinleyemediniz ama arkadaşlar dinledi, asgari geçim indiriminin kaldırılmasıyla tam tersi bir şey yapıldı yani daha ileriye götürmemiz gereken şey daha geriye geldi. Bizim bu önergemizle burada yapmaya çalıştığımız şey bir miktar tabii yani çalışanların daha fazla çocuk yapmasının desteklenmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı (5)	16.31	01	05.04	20.000.000.000 TL

Rahmi Aşkın Türel

İzmir

Tahsin Ocaklı

Rize

Veli Ağbaba

Malatya

Cevdet Akay

Karabük

Mustafa Erdem

Antalya

Cavit Arı

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) - Bakanlığın Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programlarının uygulamada daha etkin olmasını sağlamak için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinin Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'nın ilgili alt

tertibinde yer alan 18 milyar 894 milyon 328 bin TL olan yetersiz ödeneğin 20 milyar TL artırılması amacıyla söz konusu önerge verilmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.
Mütekip önergeye geçiyoruz.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
5	16.31	01	05.04	25.000.000.000 TL

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, bizim de burada önergemiz Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması Programı'na 25 milyar lira ödenek eklenmesine ilişkindir. Gerekçemiz şudur: Burada 41 milyar lira bir ödenek var, zaten bu sizin Bakanlığımızın dışında da bu programda başka ödeneği olan başka bakanlık yok. Çocuklarla ilgili sorunları söyledik, çocuk nüfusumuz çok yüksek, çocuk nüfusu oranı yüzde 26, çocuk yoksulluğu oranı yüzde 22,6 OECD'deki o tablodan söylüyorum, daha güncel rakamları var Türkiye'de; işte yüzde 40,3 yoksulluk veya sosyal dışlanma riski altında bulunan çocuklar var; çocuk istismarları, suça bulaşan çocuklar, suça sürüklenen çocuklar, suç mağduru çocuklar, bağımlılık, çocuk istismarı, kreşle ilgili ihtiyaçlar, kreş desteği, annenin çalışabilmesi açısından kreş imkânlarının artırılması, bütün bu ihtiyaçların bir miktar daha karşılanabilmesi için ilgili programa, Çocukların Korunması ve Geliştirilmesi Programı'na 25 milyar lira ödenek ilave edilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Kadının Güçlendirilmesi Programı (8)	16.32	01	07.01	40.000.000

Rahmi Aşkın Türel

İzmir

Tahsin Ocaklı

Rize

Veli Ağbaba

Malatya

Cevdet Akay

Karabük

Mustafa Erdem

Antalya

Cavit Arı

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu

Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Bakırlioğlu, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) - Bakanlığın Kadının Güçlendirilmesi Programı'nı uygulamada daha etkin olmasını sağlamak için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Güçlendirilmesi Programı'nın alt tertibindeki tutarı yetersiz bulduk, 4 katına çıkarılmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Kadının Güçlendirilmesi Programı (8)	16.32	01	07.01	40.000.000

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Şimdi, burada biz kadınla ilgili sorunları biliyoruz zaten, sabahtan beri konuşuluyor fakat burada tabii -belki programın başka yerlerinde de harcama var ama- Kadının Güçlendirilmesi Programı'nda Aile Bakanlığı bütçesinde yer alan ödenek 4,9 milyar lira arkadaşlar. Dolayısıyla kadına şiddet olayları var, kadının iş gücüne katılım oranının yükseltilmesi ihtiyacı var, cinsiyet eşitsizliğiyle ilgili ciddi problemler var. Dolayısıyla bu işlerin, bu programın biraz daha mali yönden desteklenmesi lazım. Biz de bu anlamda buraya bir miktar daha ödenek ilave edilmesini öneriyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	EKLENEN TUTAR (TL)
Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma Programı (11)	16.34	01	05.04	50.000.000.000

Rahmi Aşkın Türelî

İzmir

Tahsin Ocaklı

Rize

Veli Ağbaba

Malatya

Cevdet Akay

Karabük

Mustafa Erdem

Antalya

Cavit Arı

Antalya

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Türelî, buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Artan enflasyon ve hayat pahalılığı, yoksulluğu hem yaygınlaştırdı hem derinleştirdi. Bu anlamda sosyal yardım programlarının artırılmasına ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Bu çerçevede, ilgili Yoksullukla Mücadele Programı'nın ilgili tertibinde bulunan 87 milyar 631 milyon 879 bin lira tutarındaki yetersiz ödeneye 50 milyar lira eklenmesi amacıyla bu önergeyi veriyoruz.

Sayın Bakan, gördüğünüz gibi, ödenekleri artıralım diyoruz ama iktidar grubu reddedecek galiba gene.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul

edilmemiştir.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - İyi çalışılmamış.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Kötü mü yani, sosyal yardım artsın dedik.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.32	01	07.01	50.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Ülkede yaşanan ekonomik krizin en ağır bedelini kadınlar ödemeye devam ediyor. Boşanmış, hiçbir geliri olmayan kadınlara iki ayda bir yapılacak şekilde gerçekleştirilen 7.859 TL'lik ödenek kadınların hiçbir ihtiyacını karşılayamamaktadır. Kadınların birincil ihtiyacı olan hijyen ürünlerinin ücretsiz bir şekilde verilmesi, hiçbir geliri olmayan kadınlara verilen ödeneğin artırılması, yaş itibarıyla çalışabilecek durumda olan kadınların yaşamlarını idame ettirebilecekleri istihdam alanlarının yaratılması gerekmektedir. Bu koşulların sağlanması kadınların yaşamlarında küçük de olsa rahatlamasının önünü açacaktır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
8	16.67	01	06.05	40.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kadına yönelik şiddetle mücadelede özellikle cinsel şiddet gören kadınlar çoğu zaman başvurulacak bir mekanizma olmadığı için yaşadığı sorunu anlatamamakta, şiddet sarmalının içinde kalmaktadır. Bu kapsamda Bakanlık bünyesinde Cinsel Şiddetle Mücadelede Kriz Merkezlerinin tüm il ve ilçelerde açılması gerekmektedir. Cinsel Şiddetle Mücadelede Kriz Merkezlerinin açılması kadınların yaşadığı cinsel şiddetin kısmen de olsa önüne geçilmesinde büyük önem taşımaktadır. Bu merkezlerin açılması için gerekli bütçe ayrılmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR (TL)
8	16.67	01	06.05	10.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit
Van

Heval Bozdağ
Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

2022 yılı itibarıyla Türkiye genelinde Bakanlığınıza bağlı 81 ilde 112, yerel yönetimlere bağlı 13 ilde 33, STK'lere bağlı 1, diğer kamu kurumlarına bağlı 3 kadın konukevi olmak üzere toplam 149 kadın konukevi kadınların ihtiyaçlarını karşılamamaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında sığınmaevi sayısının artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda Bakanlığa bağlı sığınak sayısının artırılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinde aşağıdaki değişikliğin gerekçesiyle birlikte kabul edilmesini arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR (TL)
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim Programı (6)	16.67	01	05.04	10.000.000.000

Rahmi Aşkın Türel
İzmir
Tahsin Ocaklı
Rize
Veli Ağbaba
Malatya

Cevdet Akay
Karabük
Mustafa Erdem
Antalya

Cavit Arı
Antalya
Ahmet Vehbi Bakırhoğlu
Manisa

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Ocaklı, buyurun.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - "Sayın Bakanım, annesi ve kız kardeşi engelli raporu olan bir bireyim, iktidarınız boyunca da engelliydiler. Devletten hiçbir yardım almadık ama bizim karşılayabildiğimiz bu şeyi bütün vatandaşlar yapamayabilir." O yüzden, engellilerin toplumsal hayata katılımını düzenleyen uygulamada daha etkin bir görev almasını sağlamak için sizin özel eğitim programından alt tertibinde yer alan 8 milyon 815 binlik tutardaki yetersiz ödeneğin 10 milyon TL'ye çıkarılmasıyla ilgili önerge verilmiştir. Umarım iktidar vekilleri bunu da destekler ya da desteklemez, göreceğiz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Mütekip önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR (TL)
---------	----------	-----------	--------------	-----------------------

6	16.33	01	05.04	15.000.000.000 TL
---	-------	----	-------	----------------------

Erhan Usta

Samsun

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Sayın Usta, buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim.

Bu önergemiz de engelli vatandaşlarımızla ilgili. Engelli vatandaşlarımızın toplumsal hayata uyum sağlaması noktasında pek çok sorunla karşı karşıya olduğunu biliyoruz. Özellikle istihdama katılım ve iş gücüne dâhil olma süreçlerinde ciddi zorluklar yaşıyorlar, ekonomik özgürlüklerini kazanmakta da güçlük çekiyorlar. Dolayısıyla, engelli vatandaşlarımızın sürdürülebilir istihdam fırsatlarına erişimini destekleyen ve istihdamda kalıcı olmalarını sağlayan teşviklerin hayata geçirilmesi ihtiyacı vardır. Mesela, bunların başında iş koşulu sistemini daha etkin ve yaygın bir şekilde kullanılmalı, geliştirilmelidir. Tabii, engelli bireyler iş bulduğu zaman da bu sefer sosyal yardımların kesilmesi riskiyle de karşı karşıyadırlar. Bunları yönetmek ve onları herhangi bir kayba uğratmadan sürdürülebilir iş imkânlarının sağlanması ihtiyacı olduğu çok açıktır.

Bunun dışında, engelli maaşlarının da çok yetersiz olduğunu hepimiz biliyoruz. Burada da bir miktar artırılma ihtiyacı vardı. Bütün bunları karşılamaya yönelik olarak 15 milyar lira ilave ödenek talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Müteakip ve son önergeye geçiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

KURUM: AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

YIL: 2025

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR (TL)
6	16.33	01	05.04	30.000.000.000

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Van

Heval Bozdağ

Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç

Antalya

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Engelli, hasta, yaşlı ve çocuk bakımı kadınların omuzlarına yüklenirken bu bakımı sunan kadınlara sağlanacak ödenek sadece 9.077 TL'dir. Bu ödenek kadınların yaşamlarını idame ettirmeye bir olanak tanımadığı gibi engelli bireylerin ihtiyaçlarının da bu ödenekten karşılanıyor olması kadınlara ağır mağduriyet yaşatmaktadır.

Engelli mutlak yoksulluğunu önlemek amacıyla 2022 sayılı Kanun'da engelleri ve engelli bakım hizmeti yapanları ödeneklerin memur aylık katsayısıyla çarpılmasından değil, minimum asgari ücret esas alınarak belirlenmesi, yüzde 40 ve üzeri raporu olan tüm engellilere bu ödeneğin aylık olarak verilmesi, çalışan engelliler için bu ödeneğin asgari ücretin üçte 1'inden az olmaması sağlanmalıdır. Ayrıca, engelli aylık ödenekleri ve destek ödeneklerinin bağlanması hane gelirinin değil, engelli kişinin kendi geliri esas alınmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Bakanım, bütçenizi artırmaya yönelik verilen bütün önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçesini oylarınıza sunuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2025 yılı bütçesi oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Kesin hesabını okutuyorum:

(Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 2023 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Değerli milletvekilleri, böylece, gündemimizde yer alan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir; hayırlı uğurlu olsun.

Gündemimizdeki kamu kurumlarının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek için 28 Kasım Perşembe günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:22.01